YALNIZLAR

ZAVEN BİBERYAN

Roman

YALNIZLAR

Zaven Biberyan

usul gereği

Elinizdeki kitap, Zaven Biberyan'ın 1959 yılında İstanbul'da basılan Ermenice *Lıgırdadzı* [Sürtük] adlı romanının, 1966'da yazarın çevirisiyle, Öncü Kitabevi tarafından, *Yalnızlar* adıyla yapılan Türkçe basımı temel alınarak yayına hazırlanmıştır.

Biberyan'ın çeviri dili, Ermenice metinle karşılaştırılarak yer yer güncelleştirilmiş, tarafımızdan (*) ile işaretlenen sözcüklerle ilgili olarak da, kitabın sonuna bir "Açıklamalar" bölümü eklenmiştir.

Türkçe yazımda ise Adam Yayınları'nın *Ana Yazım Kılavuzu* eksen alınmıştır...

yayıncının notu

YALNIZLAR

Zaven Biberyan'ın Eserleri

*Lıgırdadzı** [Sürtük]
Roman, Ermenice, 1959 İstanbul

* Türkçe çevirisi: ***Yalnızlar***
Öncü Kitabevi, Nisan 1966 İstanbul
Payel Yayınları, Nisan 1966 İstanbul
Aras Yayıncılık, Nisan 2000 İstanbul

Dzovı [Deniz]
Öykü, Ermenice, 1961 İstanbul

Angıdi Siraharnerı [Meteliksiz Âşıklar]
Roman, Ermenice, 1962 İstanbul

*Mırçünneru Verçaluysı** [Karıncaların Günbatımı]
Roman, Ermenice, 1984 İstanbul

* Türkçe çevirisi: ***Babam Aşkale'ye Gitmedi***
Aras Yayıncılık, Kasım 1998 İstanbul

Türkçe'ye Başlıca Çevirileri

[Fransızca'dan] *Ana,* Gorki / *Sanayi Kralı,* Upton Sinclair / *Ay Vadisi,* Jack London / *Cinayet Şirketi,* Jack London.

[Ermenice'den] ***Balkan Harbi Taribi,*** Aram Andonyan

Aras Yayıncılık
İstiklal Caddesi, Hıdivyal Palas 465/Z
80050 Tünel, Beyoğlu-İstanbul
Tel: (0212) 252 65 18 - 243 06 02
Fax: (0212) 252 65 19
arasyayincilik@superonline.com

Yayına Hazırlayan
Rober Koptaş

Kapak Tasarımı
Aret Gıcır

Kapak Fotoğrafı
Ara Güler

Baskı
Mart Matbaacılık Ltd. Şti.
212 03 39

İstanbul, Mayıs 2000

ISBN 975-7265-27-6

YALNIZLAR

ROMAN

ZAVEN BİBERYAN

Fotoğraf: Ara Güler

Zaven Biberyan

(1921 - 1984)

Zaven Biberyan

1921'de İstanbul Kadıköy'de doğdu. Kadıköy Aramyan-Uncuyan ve Dibar Gırtaran (Sultanyan) Ermeni ilkokulları, Saint Joseph Lisesi ve İstanbul Ticari İlimler Akademisi'nde öğrenim gördü.

1941'de Yirmi Sınıf (Kura) asker toplanırken, o da askere alındı ve Nafıa hizmetine verildi. Akhisar'da kendisi gibi Nafıa askeri olan *Jamanak* [Zaman] gazetesi yöneticilerinden Ara Koçunyan'la tanıştı. Üç buçuk yıl süren askerlik dönüşü *Jamanak* gazetesinde yayınlanan "Krisdoneutyan Vağhcanı" [Hıristiyanlığın Sonu] adlı yazı dizisi büyük gürültü kopardı, dizinin yayını durduruldu. *Nor Lur* [Yeni Haber] ve *Nor Or* [Yeni Gün] gazetelerinde, daha sonra da *Jamanak* gazetesi yayın kurulunda görev aldı. Sosyalist düşüncelerinden dolayı gelen baskılar sonucu gazeteden ayrılmak zorunda kaldı. 1946'da Ermeni aleyhtarı bazı tutum ve yayınlara karşı *Nor Lur* gazetesindeki "Al Gı Pave. [Artık Yeter] başlıklı yazısından dolayı kovuşturmaya uğrayıp hapis yatan, daha sonra bulduğu işlerden de baskılar sonucu ayrılmak zorunda kalan Biberyan, sonunda ülkeyi terk etmeye karar verip 1949'da Beyrut'a gitti. Orada gazetecilik mesleğini. Ermenice yayınlanan *Zartonk* [Uyanış] ve *Ararat*'ın yazı işlerinde görev alarak sürdürdü; Halep ve Paris'teki bazı dergi ve gazetelerde de makaleleri yayınlandı. Siyasi durumun iyileştiğini düşünerek, yaşamını güç koşullarda sürdürdüğü Beyrut'tan ayrılıp 1953'te İstanbul'a döndü. Seta Hıdıryan ile evlendi, bir kız çocukları oldu. Bir süre Osmanlı Bankası'nda çalıştı. 27 Mayıs 1960 darbesini izleyen günlerde *Marmara* gazetesinde politika yazarı olarak görev yaptı. 1964'te yayınlamaya başladığı *Nor Tar* [Yeni Yüzyıl] adlı siyasi ve edebi dergi maddi sıkıntılar nedeniyle kapandı. 1960'lı yılların sonunda *Meydan Larousse Büyük Lûgat ve Ansiklopedi*'nin redaksiyon kurulunda yer aldı.

Türkiye İşçi Partisi'nden 1965 genel seçimlerinde İstanbul milletvekili adayı oldu; ancak milletvekili seçilemedi. 1968 yerel seçimlerinde ise aynı partiden İstanbul Belediye Meclisi üyeliğine seçildi ve başkan yardımcılığı yaptı.

Biberyan yazarlık yaşamına Ermenice yazdığı öykülerle başladı. İlk öyküsü 1945'te İstanbul'da "Yerek Inger Eink" [Üç Arkadaştık] adıyla *Jamanak* gazetesinde yayınlandı. Daha sonra çeşitli gazete ve dergilerde öyküleri, makaleleri yer aldı. Öyküleri yalın dili ve gerçekçi temalarıyla ilgi çekti. İstanbul Ermeni edebiyatının önde gelen realist yazarlarından olan Biberyan, çevresindeki olaylara bir aydın duyarlılığıyla yaklaşıp, dile getirilemeyen gerçekleri cesur ve kuvvetli kalemiyle gözler önüne serdi. Hatta dünya görüşleri farklı olsa da, haksızlığa uğradığına inandığı bir rahibin yanında tutum alarak, bir insan hakları savunuculuğu örneği sergiledi.

Romanlarında, öykülerinde ve gazete makalelerinde her kesimden insanı rahatça yansıtmayı başardı. Fabrika işçileri, dar gelirli memurlar, küçük dükkân sahipleri onun öykü ve romanlarının başlıca kahramanı oldular. Yapıtlarında birey-toplum çatışmasını işleyen Biberyan, öykülerinde de hep toplumsal sorunlarla boğuşan insanları anlattı. 1970'te *Jamanak* gazetesinde 294 gün tefrika halinde, ölümünden birkaç hafta önce ise kitap olarak yayınlanan ve onun başyapıtı sayılan ***Mırçünneru Verçalayst*** [Karıncaların Günbatımı] adlı romanı, bir ailenin adım adım yok oluşu paralelinde, yakın geçmişe ayna tutan dramatik bir kronoloji gibidir. Bu yapıtına, yazarın ölümünden sonra Eliz Kavukçuyan Ödülü (Paris) verildi.

Kolay iletişim kurulamayan, zor bir insan olduğu söylenen Zaven Biberyan'ın, yazarlığının yanı sıra, amatör olarak yaptığı resim ve heykelcikler, Büyükada tutkunluğu, hatta –geçim amacıyla da olsa– bir ara eşiyle birlikte oyuncak yapımcılığına soyunması, onun ince sanatçı ruhunun fazlaca bilinmeyen yansımaları olsa gerektir.

Ülser hastalığına yakalanan Zaven Biberyan uzun süren, sıkıntılı bir hastalık döneminden sonra 4 Ekim 1984'te yaşama veda etti ve Şişli Ermeni Mezarlığı aydınlar bölümüne gömüldü.

Yüreğindeki dost sesi, gözlerindeki buruk bakışı duyumsatmak istercesine, ardında Ermenice ve Türkçe yapıtlarını, Türkçe ve Ermenice edebi çevirilerini birer yadigâr olarak bıraktı.

***Yalnızlar*'ın Ermenice orijinalinin kapağı: *Ligirdadzi* [Sürtük].**

Biberyan'ın ilk romanı olan eser, 1959 yılının Ağustos ayında, Doğu Basımevi'nde, 1.000 tirajla, üçüncü hamur kâğıda, 14 cm. x 20 cm. ebadında, 208 sayfa olarak basılmış, 7.5 liradan satışa sunulmuştu. Kitabın kapak resmi ise yazara aitti.

BİRİNCİ KISIM

1

Pupul, başını çevirmeden "Ali yine Sürtüğün yolunu gözlüyor, dedi.

Yeranik suratını ekşitti. Pupul devam etti.

"Sürtük için Ali küçük lokma değil.

"Tabii. Bu devirde bir kasap ne demek? Haram olsun, kanımızı emiyorlar."

"Doğrusu Sürtük de güzel kız oldu hani.

Gözlerinde bir alev yandı. Yeranik yüzünü tekrar ekşitti.

"Hadi ordan sen de! Bir evlatlık parçası! Dünya güzeli olsa ne çıkar! Hizmetçi işte. Pisin biri.

Pupul hayale daldı.

"Kim bilir kaç kişi ile düşüp kalkıyordur?"

"Elbette ayol! İt gibi. Sokaklarda. Güzel olmaya ne hacet, öyle olduktan sonra.

Pupul şezlongda doğruldu.

"İşte geliyor Sürtük. Demedim mi ben?"

Gülgün, Mısta Beygilin bahçesini geçti. Kapalı yakalı bir pulover* giymişti. Ali'nin bakışı, kızın puloveri geren göğsüne saplandı. Sıcaklık dalga dalga beynine fırladı. Gülgün onu görür görmez kaldırımdan indi, kaşlarını çatıp adımlarını sıklaştırdı. Ali onu takip etti.

"Fatma, diye çağırdı.

"Benim adım Fatma değil.

"Nereye gidiyorsun?"

"Sana ne?"

Pupul yerinde duramadı.

"Ardından gidiyor!"

"Ayol başka derdin yok mu senin?"

Pupul sokağın bir kısmını perdeleyen yaprakların arasından bir boşluk bulmak için boynunu biraz daha uzattı.

"Sürtüğün suratını bir görsen. Burnundan düşen bin parça olur."

"Hadi ordan; kokmuş! Ali'den iyisini mi bulacak? Orospu kolpaları* hep."

"Onun gözü köyün* oğlanlarında."

"Kokmuuuş!"

Pupul rahatsızdı. Kendine saklayamayacaktı. Şezlongun üzerinden ablasına doğru eğildi, avucunu ağzına siper etti.

"Mustafa'nın çırağı kabağı getirdiğinde. laf açıldı da biliyor musun ne dedi? Bilmem artık. günahı boynuna... Oğlan kullanıyormuş Sürtüğü!"

"Hangi oğlan?"

"Ağabeyi olacak oğlan.

Yeranik'in hatları sinirle gerildi.

"Erol mu? Hadi ordan, deli!"

"İki gözüm çıksın!"

"Öyle asil bir ailenin evladı... O kokmuşun nesine ayol?"

'Kokmuş' sokağın öbür köşesinde durdu.

"Sana kaç kere söyledim beni rahat bırak diye!"

Ali zoraki güldü.

"Bir sene evvel benden kaçmazdın."

"Bir sene evveldi o. Şimdi istemiyorum artık, anlaşıldı mı? Benle konuşma. Bak, sen bilirsin, karışmam sonra."

Ali gene sivri dişlerini gösterdi.

"N'aparsın? Erol'a mı söylersin?"

Erol'un adını kasabın ağzından duyunca Gülgün'ün kaşları çatıldı.

"Erol'a bir söylersem...

Gözlerinde karşısındakini hakir gören bir gurur parladı.

"Yazıksın. Beni rahat bırak!"

Ali'nin kaşları birdenbire çatıldı.

"Bana bak bana! Bana Sivaslı Kara Ali derler! Ben senin kancık Erollarının on tanesini sıkar, suyunu içerim, anladın mı!"

Gülme sırası Gülgün'deydi. Koşa koşa sokağı döndü, bakkal dükkânına daldı. Ali takip etmedi. Gururu kırılmıştı. Kalbi çarpıyordu. Gözlerinde kin ve kızgınlık vardı. Kara kaşları gözlerinin üzerine yıkılmıştı. Deli edecekti bu kız onu! Onun yüzünden işi de günden güne aksıyordu. Memleketten yeni gelen Memed'e terk etmişti artık dükkânı. Elinden iş gelmez bir çocuk; ne et kesmesini becerir, ne pirzola dövebilir. Müşteriler hiç de memnun değillerdi. Bereket versin ki çevrede başka kasap yoktu. Buna rağmen, müşterilerin çoğu eti Şaşkınbakkal'dan, Bostancı'dan getirmeye başlamışlardı. Ne yapabilirdi ki? Aklı başında değildi işte. Gülgün'ün omuzları. Gülgün'ün göğsü, Gülgün'ün kalçaları... Gözünün önünde başka şey yoktu. Bu yıl bambaşkaydı haspa. Artık geçen yılki kız değildi. Onu hem arzuluyor, hem de ondan nefret ediyordu. Evet bambaşkaydı artık. Mübeccel Hanım gibi, öbür karılar gibiydi. Kendi hissettikleri de başkaydı bu yıl. Bu hissi, oranın karılarını dikizlerken duyardı. Kinle karışık bir şehvet. Hem sahip olma, hem de tahrip etme arzusu. Şiddetli bir arzu. Semiz etlerini ısırmak, yemek, çamaşırcı kadınların anlata anlata bitiremedikleri o iç çamaşırlarını parçalamak, Gülgün'ün vücudunu da parça parça etmek. O da artık naylon bir vücuttu. Bu yıl semtin oğlanları onun ardından da laf atıyorlardı. Laf atanların sayısı artıyor, fakat Ali eskisi gibi kudurmuyordu; artık kendi canı da laf atmak istiyordu, madem ki Gülgün laf atanlardan hoşlanıyordu... Oysa sıra kendisine geldi mi, payına hep azar ve hakaret düşüyordu.

Hâlâ eski Gülgün'ü hatırlatan tek şey, kızın bacaklarının dizden aşağısıydı. Ayakları Ali'ye, atın eğerine fırlatıp köyüne götürmek, Mübeccel'in elinden, Erenköy'den, İstanbul'dan kurtarmak istediği zavallı küçük evlatlığı hatırlatıyordu.

Fakat iş yalnız ayaklarla bitmiyordu ki! Azıcık yukarı çıktın mı, kısa kırpılmış saçlarına varana kadar semtin bir kızıydı artık o. Mimi, Fifi, Rozi gibi. Ayakları, villa sakinlerine "Bu kız bizden değil." dedirtmeye yetse bile, Ali'ye "Bizdendir." dedirtemiyordu artık. Yarı belden yukarısı, belden aşağısına galip geliyordu. Etin fiyatı ne kadar da pahalansa, ne kadar da çok para kazansa Mübeccelgillerle bir olamayacağını biliyordu. Ve şimdi –Mübeccelgiller aynı fikirde olmasalar bile– Gülgün onların tarafındaydı. Mübeccelgillerin kendisi hakkında tutumları ne olursa olsun, Gülgün onlardan olmak için can atıyordu. Dayak yediği halde sahibinin ayakları dibinde yatan it gibi. Dehşet bir şeydi bu, ama Gülgün belki de gerçekten sözde ağabeyinin koynuna giriyordu. Manzarayı hayal ettikçe Ali'nin hisleri tutuşuyordu. Lüks bir ev, rahat kanepeler, yataklar. Kendi yaptığı gibi sokakların köşesinde değil. Osman Bey'in piçi, evlatlığa mı kalmıştı sanki? Çarşaf devri mi bu? Bütün karılar yarı çıplak, bütün karılar orospu. Bir şehir ki bütün karılar Erollar'ın. Semtin bebekleri. Aile kızları. Elleri nasırlı hizmetçi parçasından çok daha güzelleri. Türk kızları, Yahudi kızları. Gül gibi. Konca konca. çiçek çiçek. Çiftehavuzlar'dan Caddebostan'a, Suadiye'ye ve ötelere kadar. Aile kızı orospular. çıplak çıplak gâvur kızları. Göbeği daha Anadolu toprağından kesilmemiş Gülgün'e dokunmaya ne lüzum vardı?

Hele şimdi peder bey araba da almıştı, zaman zaman Erol da kullanıyordu ya. Oysa iki yıl öncesine kadar bir şeyleri yoktu. Sonra da "Kasap Ali müşterilerine kazık atıyor!" diyorlardı. Osman Bey kendi sattığı şeyi ucuza mı satıyordu sanki? Gerçekten, ne satıyordu acaba? Hükümetle işler çeviriyor, İstanbul-Ankara arasında mekik dokuyordu. Bu yıl Mısta Bey'le de samimiyet kurmuştu.

Ali kendine geldi. Konudan konuya atlaya atlaya Gülgün'ü unutuvermişti. Şimdi iş düşünüyodu. Göğsünde kopan fırtına da dinmişti. Para düşünüyordu. Çok para. Osman Bey'in, Mısta Bey'in parası kadar.

Ali inşaatın önünden ağır ağır geçiyordu.

Artin Usta. Niko Usta'ya; "Ali dolanıp duruyor." dedi.

Harç hazırlayan Hasan, musluktan avuçlarına su aldı.

"Aklı başında değil ki, o orospu için!"

Artin Usta azarladı.

"Onun orospu olduğunu nereden biliyorsun?"

"Biz bir karının gözünün içine baktık mıydı anlarız usta! İstanbul karıları...

"Fatma İstanbul karısı mı?"

"Şimdi öyle. Bozuktur gayrı. Karı dediğin bütün malı meydanda olmaz."

Niko Usta güldü.

"Sen onun hangi malını gördün ulan?"

Hasan kocaman kirli mendiliyle yüzünü, başını, boynunu kuruladı, kolunu uzattı.

"De ha! Nesini göreyim daha? Hay canını yiyim..."

Gülgün paketleri yüklenmiş, eve koşuyordu. Öyle dalgındı ki genellikle kaçırmadığı edepsiz lafları bile duymadı.

Mısta Beygilin torunu bahçe kapısından seslendi.

"Fatma, bu akşam bizimkiler size gelcekler."

Gülgün durdu, küçüğe baktı.

"Biliyorum." dedi.

"Ben gelmicem. Bizimkiler gelcekler."

"Biliyorum."

"Ben de şimdi geliim mi?"

"Hayır."

Gülgün yoluna devam etti. Az ötede gene durdu, döndü, kaşlarını çattı.

"Sana kaç defa söyledim, benim adım Fatma değil diye."

"Öyleyse niçin seni Fatma diye çağırıyorlar?"

"Yanlış çağırıyorlar."

"Niçin yanlış çağırıyorlar?"

Gülgün sinirli bir hareketle yola koyuldu. Üç adım ötede tekrar durdu.

"Seni niye denize götürmediler?" diye sordu.

"Boğazım ağrıyor. Ben de şimdi geliim mi size?"

"Hayır, hayır, işim var benim."

Küçük küstü, üç tekerlekli bisikletine binip, bahçede gözden kayboldu. Gülgün çocukları sevmez, hatta zaman zaman onlardan nefret ederdi. Oysa, yanlarında tedirginlik duymadığı tek yaratık çocuklardı.

Eve vardığında kan ter içindeydi. Sıcaktan, hızlı yürümekten çok, yürek tüketmesiydi sırtından aşağı su akmasının sebebi. Karnından beynine doğru dalga dalga sıcaklık yükseliyor, çarpıntı kalbini ağrıtacak derecede artıyordu. Bu sıcaklık başlayalı birkaç yıl vardı. Fakat yüreğinin ezilmesi ve çarpıntı eskiden, çok eskiden beri devam ediyordu. Azarlandığı, dayak yediği ilk günlerden beri.

Yan kapıdan mutfağa girdi, paketleri masanın üzerine bıraktı. Ev sessizdi. Uzaktan bir radyonun paraziti cırcırböceklerinin şenliğini bozuyordu. Gülgün havagazını açtı, kapattı. Bir an kararsız kaldı. Yeniden açtı, yaktı, titreyen güçsüz alevi seyretti. Kirli kahvaltı kaplarına tiksinerek baktı. Gazın üzerine su koydu, kendini mutfaktan dışarı attı. Bir oda kadar geniş, her türlü elektirikli araçla donatılmış, nefret ettiği o enfes mutfaktan. Canı hiçbir şey yapmak istemiyordu bugün. Fakat iki saatten döneceklerdi, ve...

Ellerini arkasında bağlayıp odadan odaya, koridordan koridora gezinmeye başladı. Evin sessizliği, harikulade bir özgürlüğün sükûnetini vermekteydi. Kendi evinde, başına buyruk, mal sahibi olmanın mutluluğunu tadıyordu Gülgün.

Binanın cephesini boydan boya kaplayan salonun koltuklarından birine gömüldü. Bacaklarını uzattı, duvardan duvara, yerden tavana kadar yükselen camlara gözlerini dikip hareketsiz kaldı. Gençlerden bir grup denize gidiyordu. Köyün oğlanları. Gülgün bakışlarıyla onları takip etti. Dışarıda ağaçlardan ve gökyüzünden başka bakılacak bir şey kalmamıştı. Gülgün asla göğe bakmazdı.

Yaklaşan öğle sıcağı havadaki sessizliği ağırlaştırıyordu. Uzaktaki radyonun paraziti kesilmişti. Zaman zaman, Bağdat Caddesi'nden geçen bir tramvayın madeni şıkırtısı duyulabiliyordu ancak.

Gülgün eğildi, masanın üzerindeki gümüş kutudan bir sigara aldı, dudağına yapıştırdı. İçgüdüsel bir hareketle ağzından çekti, sokağa bir göz attı. Kimsecikler yoktu. Sigarayı tekrar ağzına aldı, bacak bacak üstüne attı, masa Ronson'unu* çaktı. Çakmak alev almadı. Benzin yoktu.

Birdenbire üzüntüye kapıldı. Sanki şimdi başlayan bir rüya yıkılıyordu. Ronson'u yerine koydu, sigarayı öfkeyle masanın üzerine fırlattı. Açıklayamadığı bir sıkıntı çökmüş, kalbi yine hızlı hızlı çarpmaya başlamıştı. İçi boşalır gibi oluyordu. Bakışları ayaklarına takılmıştı. Canı ağlamak istedi. Her şeyini kaybeden bir insanın buhran anında hissedebileceği türden bir umutsuzluktu bu. Bilseydi eğer... Beş yıl, on yıl evvel bilseydi, çocukluğundan beri bir işkence aracı olan o biçimsiz ayakkabılar yüzünden, bir de Osman Beygilin evinde henüz ne parke, ne muşamba, ne de elektrik süpürgesi bulunmadığı zamanlarda, yalınayak tahta ovmakla ayaklarının ne hale geleceğini... Nasıl bilebilirdi ki? Hem ne yapabilirdi? Mübeccel öyle emrediyordu. O zamanlar ödü kopardı analığından. Osman Bey ise karısının vicdansızlıklarına hiç karışmazdı. Ayakkabıları, saçları... Saçların zararı yok, onlar uzar. Fakat ayakları ne yaparsa yapsın artık düzelmeyecekti. Belki elleri, kıpkırmızı, kardan yanmışçasına çatlak, şiş, tırnakları eti kanatacak kadar derinden kesilmiş, küt parmaklı elleri, zamanla düzelirdi de, ayakları... Ah! Ayakları...

Gazetelikten Seksapel'in* son sayısını çekti. Kapakta gene nefis bir vücut yatıyordu. Gülgün o kalçaları, o bacakları seyrederken bir erkek gibi heyecanlandı. Sigarayı aldı, öfkeyle hain çakmağa baktı. Mutfağa gidip ocaktan yaktı sigarayı. Parmağını ısınmaya başlayan suya daldırdı. Bir zafer kazanmışçasına sakinleşti biraz, salona döndü. Ayaklarını masaya dikti, Seksapel'i açtı. Rengârenk şaheserler sayfalarda resmigeçit yapıyorlardı. Hani köyün delikan-

lılarının sokakta durup da arkasından ıslık çaldıkları cinsten.

İyi ama kendisinin de ıslığı hak eden yönleri vardı. Seksapel'in herhangi bir göğsü ile yarışabilirdi. Hiç de az bir şey değildi bu. O dergi, anaokulundan üniversiteye, okulu olmuştu Gülgün'ün. Ona karşı duyduğu körü körüne güveni çok az öğrenci öğretmenlerine karşı duyardı. Seksapel'den öğrenmişti tuvaletin ve şıklığın anlamını, güzelliğin rolünü, seksapeli, kısacası, aşk ve erkekler hakkındaki bütün bildiklerini. Onun sayesinde tanımıştı Liz Taylor'u* Erol günün birinde kendisine 'Lizi' deyince oğlanın yüzüne zevkten kızararak bakmıştı. Erol alay olsun diye söylemişti o lafı. Fakat Gülgün için ciddiydi bu. O günden beri, Liz'in enfes bir resmi yatağının başucunda duvara mıhlanıp kalmıştı. Erol'un bütün kahkahalarına rağmen. Çünkü Gülgün, yüzünün Liz'e çok benzediğini biliyordu artık. Yeşil gözlerinin üstündeki kalın fakat muntazam kaşlarının, kalın kaşın moda olduğu bu günlerde artık bir taşralı kusuru sayılamayacağını da biliyordu.

Oğlanlar tarafından beğenilen tipin hangisi olduğunu da Seksapel'den öğrenmişti. Yani Erol'un beğendiği tip. Erol'un beğenmesi yeterdi. Millete tepeden bakardı o. Sinema yıldızlarından başka kimseyi beğendiği görülmemişti. Oğlanların hayranlıkla seyrettikleri, ağız şapırdattıkları resimler hangileriydi? 'Küçükhanım'lar hangi resimlere benzemeye özenirlerdi? Bunu fark etmek kolaydı. 'Küçükhanım'lar gibi o resimlere benzemekti güç olan. O modeller magazin sayfalarından Allah'ın inayetiyle canlanıp inmiyorlardı ya asfalta. Güzel yüz de yetmez. Her zaman güzel vücut da para etmez. Ne gelirdi ki elinden? Analığı ne verse onu giyecekti. Liz'in elbiselerini giymeyi, onun gibi makyaj yapıp kalabalıkta boy göstermeyi kendi de bilirdi pekâlâ. Fakat nereden bulacaktı? Tırnağına bir cila sürmesine bile izin verilmezdi. Kendini bildi bileli güzel bir saç tuvaleti yapamamıştı. Hep oğlan gibi kırptırmışlardı saçlarını. İlk defa günün modası işine yarıyordu. Bu sefer de, bütün kadınlar kızlar saçlarını kestirip attırırken, Mübeccel ter ter tepiniyordu. Uzun saçları kestirmek kolay, fakat onları bir anda

uzatmak imkânsızdı. Sanki konuşmakla saçları çabuk uzayacakmış gibi, Allah'ın günü tekrar edip duruyordu:

"Kız, saçlarını uzatacaksın artık, anladın mı? Makas vurayım deme!"

Sadece saçlarla kalmıyordu, talih arka arkaya gülmeye başlamıştı Gülgün'e. Saç ve kaş modasının ardından, şimdi de pulover mesele olmuştu. Ömrü boyunca daima boğazına kadar kapalı kazaklar giydirmişlerdi. Şimdi, Mübeccel evlatlığının sırtında puloveri gördükçe "O biçimsiz şeyi giymeyeceksin!" diye bar bar bağırıyordu. Oysa kendisi, o yaşta, etekliklerinin, pantolonlarının üstüne, yünlü, pamuklu rengârenk puloverler giymeye başlamıştı. Kısa kollusu, uzun kollusu. Her çeşidi.

Ya sutyen? Gülgün için az dert olmamıştı. Yıllarca o günü beklemişti. Yıllarca naylon çorap ve sutyen kullanmasını engellemişlerdi: "Sen kim oluyorsun daha, sümüklü!" Günün birinde, yabancının biri, sokakta, aynasız ama hayranlık ifade eden bir laf atmıştı. Bunun üzerine Mübeccel sanki uyanmış, ertesi günden tezi yok Mahmutpaşa'ya gidip Gülgün'ün dik, sert memelerini ezen kalın patiskadan sutyenler satın alıştı.

Gülgün Seksapel'i yerine koydu, sigarayı kristal tablada ezdi, ayağa kalktı. Aklı puloverde, sutyendeydi. Aklı dışarıdaydı. Sokakta. Gündüz plajda, akşam asfaltta, gece sinemada. Kızların tuvaletinde. Vücut hatlarında. Oğlanların aç gözlerinde, dudaklarının ve burun kanatlarının titreyişinde. Duvarların, ağaçların dibinde. Bunların ötesinde, uzak bir hatıra gibi, Ali'nin çatlak dudaklarında. Salyasından tiksindiği dudaklarında.

Farkında olmadan zemin kattan kaçtı. Mübeccel'in yatak odasında buldu kendini. Kocaman gardırobun geniş aynaları karşısında. İçinde bir burukluk vardı. Bazen böyle, kendini Seksapel'in siluetleriyle kıyaslamakla ne kadar gülünç olduğunun farkına varırdı. Geniş pilili etekliğini, kalın patiskadan sutyenini, kendinden nefret etmesine neden olan derin bir memnuniyetsizlikle çıkarıp

attı. Ellerini telaşla, ümitsizce çekmecelerde gezdirdi. Mübeccel'in incecik çamaşırlarını şehvetle okşadı. Pembe naylondan bir sutyeni kendinden geçerek kaldırdı. O kadar ince, o kadar narindi ki bir ceviz kabuğuna sığabilirdi. Seri bir hareketle takı göğsüne ve gene kızardı. Zevkten ve gururdan. Hayır, bir Seksapel resminden farkı yoktu. Hele profilden, hele vücudunu bir İspanyol dansözü gibi kıvırınca.

Mübcccel'in sarı pamukludan İtalyan puloverini bulup giydi. Puloverin ince dokusu bütün vücudunu kucakladı. Naylon sutyen bir harikaydı. Gülgün bir anda o ağır iç ezikliğinden kurtuldu. Zehri içip buhrandan kurtulan bir esrarkeş gibi.

Soyundu, bu defa sutyensiz giydi puloveri. Göğsü atom bombası değildi artık, fakat Mahmutpaşa sutyeninden bin defa daha iyiydi. İnce, elastiki merserize, bütün hatlarını kalıp gibi sarıyordu. Gülgün aynadan pencereye, pencereden aynaya gidip geldi, kendisini önden, yandan, alıcı gözüyle seyretti. Evet, madem ki Mübeccel o kaba sutyeni giymeye zorluyordu, o halde bu sutyen daha iyiydi. İçgüdü ve tecrübeleri, Mübeccel'in yasakladığı her şeyin iyi, tavsiye ettiklerininse kötü olduğunu öğretmişti. Öyle ki, fırsat buldukça onun emrettiklerinin tam aksini yapmak lazımdı, hiç düşünmeden. Ve bunu isteyen bir kız, fırsatı da daima bulurdu. Bir yıl önce, Mübecccl, kız kardeşine: "Bu pisi baştan çıkarırlar, dikkat etmeli, artık bebek değil." demişti. Gülgün bunu duyunca 'baştan çıkma'nın fena bir şey olmayabileceğini düşünmüş, Ali ile karanlık köşelere gitmişti. Mübeccel, evlatlığının saçları ne kadar da ağır uzuyor diye istediği kadar kudursun ve şaşsındı; Gülgün'ün, evde yalnız kaldıkça saçlarının ucundan kırpıverdiğini ruhu bile duymazdı.

Güldü. Kısa, neşeli, alaycı bir gülüş. Bir anda, yıllar, 'Anne'sinin bütün yaptıkları ve kendisinin ona yaptığı tüm oyunlar gözlerinin önünden akıp gitti.

Puloverin eteklerini çaprazlama tutup yukarı çekti. Kumaş, çenesini, ağzını, burnunu sıyırdı, kaşlarda diretti, saçlarını dağıttı.

Erol, elinde bir mayo ve bir havlu, kapının eşiğinde dikilmiş seyrediyordu.

Gülgün bir anda dehşete kapıldı. Puloveri gerisingeri kafasından geçiremedi, çıplak göğsüne bastırdı. Gözlerini Erol'a dikmişti. Karnında bir ezinti vardı. İlk tepkisi korku olmuştu. Yarı belden yukarı çıplak görülmekten doğan bir utanç. Ve bilhassa, derin bir şehvet ürpertisi.

Erol taş kesilmişti. Yıllardır ilk defa Gülgün'ü çıplak görüyordu. Düşündüğü gibi değildi. Hafızasındaki son çıplak Gülgün, evde yalnız kaldıkça 'doktorculuk' oynamak bahanesiyle soyduğu ve güya 'muayene etmek' için boydan boya üzerine uzandığı kızcağızdı. Şimdi, ergin Gülgün karşısında 'çocukluk' günlerinin hatıraları hızla tazelenip, hayret edilecek bir şekilde, gizli tutulan bir özlem gibi iç dünyasını altüst ediyordu. Geçmişteki, o ham meyvaya benzeyen, emirlerine itaat eden, yaptıklarından ne zevk alan, ne korkan, ne de şikâyet eden kızcağız yeniden canlanıyordu gözlerinde. Gözlerini koca koca açmış, merakla yüzüne bakan küçük Gülgün.

Gülgün şimdi de gözlerini kocaman açmıştı. Fakat o eski boş, ifadesiz gözler değildi bunlar. Vücudu ürperiyor, karnından yukarıya doğru bir hararet yükselip bütün uzuvlarına zevkli bir uyuşukluk yayıyordu. Bacaklarının arasında bir sıcaklık artıyordu. Bir şeyler olacağından emindi. Evde yalnızken, Erol'un birden dönebileceğini hayal ettikçe, aklı daima olabilecek bu şeye takılmıştı. Erol kendisine soracaktı: "Yalnız mısın?" Cevap verecekti: "Evet. Sonra... Uzun zaman, eskisi gibi 'doktorculuk' oynayacaklarını ummuştu. Çünkü büyüdükçe 'doktorculuk'u unutacağı yerde, bu oyunun son temsilini daha sık anıyordu. O gün, 'oyun'un en hararetli anında, Erol birdenbire eve dönen annesinin ve teyzesinin seslerini duyup panik halinde ayağa fırlamış, üstünü başını düzeltmiş ve susmasını tembih ederek bir köşeye gizlenmişti. Gülgün yaptıklarının itiraf edilemeyecek bir şey olduğunu ilk o gün düşünmüştü. "Doktorculuk', günün birinde Ali duvar dibinde buna ben-

zer başka oyunlara başlayıncaya kadar bir daha tekrarlanmamıştı.

"Ne yapıyorsun orada?"

Erol'un sesi kabaydı. Son 'doktorculuk'tan beri daima kaba, daima alaycı olmuştu. Sanki kızdan nefret ediyordu. Bununla birlikte, Erol'un küçümseyişi Gülgün'ün üzerinde hiçbir zaman bu kadar derin bir etki yaratmamıştı. Hayal kırıklığına uğradı. Endişe ile kekeledi:

"Yıkanacağım.

"Annemin odasında mı?"

Bu söz yabancılık hissi verdi Gülgün'e. "Annemin..." Tabii, Mübeccel onun annesiydi. Ya kendisi?

Kaçmak için bir hareket yaptı. Erol sağ dirseğini kapının pervazına dayamış, yerinden kımıldamıyordu. Gülgün yalvardı.

"Bırak beni!"

Bu yalvarışta yeni bir zevki tattı. Tam da yapması gereken şeyi yaptığını düşündü. Erol'un kızardığını fark edince, bu kanaati kuvvetlendi. Yeniden, daha tatlı yalvardı.

"Bırak!"

Erol'un alnındaki damarlar şişmişti. Gülgün yüzünde onun sıcak nefesini hissetti. Puloveri boynuna doğru biraz daha yükseltti. etekliğinin yere kaymış olduğunu unuttu. Erol'un alnında ter damlaları birikiyordu. Kaşının üstüne düşmesi şart olan saç tutamı tenine yapışmıştı. Güneşten yanmış yüzü iyice kızarmaktaydı. Gülgün'ün sesi derinden titredi.

"Yapma..."

"Sana bir şey yaptığım var mı?"

Erol'un ağzının kenarında zoraki, alaycı bir çizgi belirdi.

"Kim diyor sana bir şey yapacağımı?"

Gülgün nahoş bir hisse kapıldı. Yıllarca kendisini küçümseyen, alayla, azarla konuşan, hatta bazen el kaldıran Erol vardı karşısında. Soğudu.

"Öyleyse bırak geçeyim.

Bir darbe puloveri elinden çekip aldı, ayaklarının dibine fırlattı.

"Bana oyun yapma!" diye bağırdı Erol.

Gülgün şimdi meydan okuyordu. Kollarını iki yana sarkıtmış. yarı beline kadar çıplaktı.

"Çekil!"

İleriye doğru uzattığı dirsekleriyle Erol'u itti. Yerinden kımıldatamadı. Oğlanın parmakları omuzlarında kenetlendi. Gülgün parmakların aşağıya doğru ineceğinden emindi. Soludu.

"Bırak beni...

Çehresi olağanüstü bir güzellikle parlıyordu. Sesi kısıldı.

"Bırak!"

Erol'un kasılan, sertleşen, çılgın bir çarpıntıyla sarsılan vücudunu hissetti. Erol kaşlarını çatmaya gayret etti.

"Bana numara mı yapıyorsun?"

Arzusu öylesine şiddetliydi ki artık başka hareket yapamıyordu. Kurtulmak bahanesiyle kıvranan Gülgün'ün vücuduna sıkı sıkıya yapışmıştı. Parmakları kızın omuzlarına batıyordu. Hemen hemen yüz yüzeydiler. Gülgün beklediği anın geldiğini tahmin ederek gözlerini yumuyor, titreyen dudaklarını aralıyordu.

Erol'un vücudunun gevşediğini, hayal meyal 'doktorculuk'u hatırlatan hareketlerinin hafiflediğini. durduğunu ve parmaklarının artık omuzlarını ezmediğini fark etmedi. Erol hafif bir gülüşle koyverdi. Karşı karşıya, göz göze, hareketsiz kaldılar. Erol kızın gözlerinin içine endişe ile baktı. Gülgün anlamamıştı. Ekşi bir ter kokusu yükseliyordu vücudundan.

"Yüz verdik değil mi? Ne sanıyorsun kendini?"

Gözlerinde kötü bir ifade vardı. Gaddar bir ifade. Hareketinin bıraktığı olası izleri silmesi lazımdı.

"Ne sandın kendini? Ayaklarını seyrettin mi aynada?"

Bu lafın Gülgün'ü kalbinden vurduğunu düşünmedi. Gırtlağını yırtarak kahkahayı bastı.

"Git yıkan, git! Akşama kadar temizlen. Günün birinde bir kasap çırağı bulursun, Lizi!"

Kahkahası aşağı indi, bahçeye çıktı, sokakta söndü.

Eve yeniden sessizlik çöktü.

Gülgün aynanın karşısında kımıldamadan durdu, kendi hayalini görmeksizin baktı.

"Çok sevimli çocuk oldu Erol." dedi Pupul.

"Eh tabii, efendi evladı sonuçta." dedi Yeranik.

Erol'un şakakları hâlâ zonkluyordu. Beyninde bir motordan daha fazla gürültü vardı. Olayları hızla gözden geçirdi. Sondaki haşin hareketiyle dalga geçtiği izlenimi verip vaziyeti kurtardığını düşününce biraz rahatladı.

Arzusu söndükten sonra böylesine iğrenme duyacağını düşünmemişti. Ekşi ter kokusu hâlâ burnundaydı. Gülgün'ün, başlangıçta arzularını o kadar kamçılayan "Yapma!"ları kulaklarında çınlıyordu. Bir şey yapmasını bekliyordu o. Kendini bir şey sanıyordu. İddiaları vardı. Şu dünkü sümüklü Gül... Fatma. Para ödememek için evlatlık diye alınan hizmetçi.

Bu düşünce kibrini öylesine kamçıladı ki, her şeyi, hatta kökleşmesi için onca gayret sarf ettiği donjuanlık şöhretini bile fedaya hazırdı.

Bir an, Gülgün'ün belki de herkese anlatacağını, böbürleneceğini düşündü. "Erol beni seviyor..." Utancından kızardı. O kısacık şehvet anının kendisini nasıl bir tehlikeye attığını görüyordu. Gülgün'ün beğenilmek. arzulanmak, önemli bir şahsiyet sayılmak ve başkalarına konu olmak için can attığını iyi bilirdi. Bütün bunlar Erol'un kimseyi beğenmeyen jön şöhretine zarar verirdi. Neyse ki kurtuluş gene arzusunun şiddetinden gelmişti.

Gözü gayri ihtiyarı pantolonuna kaydı. Başkası tarafından görülmesi o kadar da umurunda değildi. Fakat şu ıslaklık hoş değildi. Bu hali daima bir küçüklük hissi verirdi. Bir ölüm havası taşıyan, neyse ki kısa süren bir çeşit çöküntü.

Atilla'nın sesi duyuldu arkadan.

"Erol, bekle!"

Döndü, ellerini önünde kavuşturdu, lekeyi gizledi.

"Sen de geç kalmışsın." dedi.

"Uyuyakalmışım. Gece ikide yattım. Düşün bir kere. Halim kalmadı."

İftiharla gülüyordu. Memnundu. İftihar etmez olur mu? İsterse gece ikide döner eve; yahut, canı istemezse hiç dönmeyiverir. Halbuki Erol... Anası, babası... Akşam yemeğinde mutlaka sofrada bulunmak mecburiyeti...

Tok gözlü, her şeye tepeden bakan bir kimsenin kayıtsız edasıyla omuzlarını silkti.

"Ben arabayı sevmiyorum. Rahatsız. Belin ağrır, dizlerin ağrır."

"Anlamadım! Metin'in arabasına bindin mi sen hiç? Kızı yatırdık, kanepenin yarısını bile tutmadı. Muazzam Packard."

Sesini alçalttı.

"Hem, kolaylıktır. Kızlar plaj kabinine kolay gelmezler. Halbuki arabada 'atla' dedin mi hiçbir kız reddetmez. Arabada neler olacağını bilir de girer, ama *alibi*si* var. 'Gezmek için bindim' diyebilir. Kabinde durumu kurtarmanın imkânı yok. Sonra, hep korku içindesindir basacaklar diye. Sen korkmaz mısın? Ben rahat etmiyorum plaj kabininde."

Kafasını salladı, hayale daldı.

"Dümenini buldu yani Metin."

Erol dişlerini sıktı.

"Ben de jigololuk yaparsam..."

"Yapmaz mısın? Korkarım, öyle bir karı olsaydı reddederdin. Balık yumurtasıyla, fıstıkla besliyor çocuğu. Haftada dört gün karının yanında, para, elbise, araba... Dışarda istediğin kız..."

Erol güldü.

"Dışardaki kız anlaşmaya dahil mi?"

"Nereden bilecek? Bilse bile ses çıkarmaz. Bilmemezlikten gelir. Elinden kaçırır diye korkar. Metin gibisini nerden bulacak?"

Erol'un canı sıkıldı. Hep Metin. Her yerde Metin. Herkesin ağ-

zında Metin. Güzel olan o, kuvvetli olan o, cesur olan o. Vaktiyle, veletken, kendisi de tapmıştı ona. Ama şimdi, hele *punching ball*un* karşısında ter dökerek şu adaleleri kazandığından beri, artık ona tahammül edemiyordu. Kendisi Metin'den daha güçlüydü artık. O, vücudunu işletmişti ama bir yumruk indirmesini bilmezdi. Buna rağmen, bütün tayfa hâlâ Metin der başka şey demezdi.

"Sevmiyorum o çocuğu. dedi. "Hindi gibi dolaşır."

Metin'in, bütün adalelerini şişirmiş, vücut yarışmasına katılan atletler gibi daima poz alan kurumlu hali gözünün önüne geldi.

"Ne vücut var ama çocukta!"

Erol dudağını ısırdı. Bazen, Metin'in çocuklarda uyandırdığı hayranlığı kendi üzerine çekmenin imkânsız olacağını düşünür, kendi kendini yerdi. Bunun belki de tek çaresi, o hayranlığı kırmaktı. Fakat buna asla cesaret edemeyeceğini biliyordu. Ezile büzüle onu "Metin Abi" diye çağırdığı, sokakta onunla birlikte yürümekten zevkli bir güven hissettiği devirlerden kalma hayranlık ve korku sinmişti içine.

Atilla birdenbire durdu. Erol'un kolunu tuttu.

"Ha, az kalsın unutuyordum. Aret haftanın dört günü buralarda, farkında mısın?"

Erol'un yüz hatları gerildi. Metin'in ardından Aret'in lafı bardağı taşırıyordu.

"O piç de adamdan sayılmaya başladı!"

"A-ret A-ret..." Seyircilerin temposu kulaklarında çınladı. Anadolu yakasının basket yıldızı. Her atışı basket. Sihirli bir tebessüm, güzel siyah gözler, ısrarla bakan ve kendisini rahatsız eden gözler. Topu eline geçirdi mi "A-ret A-ret"; basket.

"Bizimkiler de şımartıyorlar serseriyi. A-ret A-ret..."

Erol'u en çok sinirlendiren bu değildi. Herifte geleneksel alaycı tebessüme neden olacak hiçbir şey yoktu. Ne vücudunda, ne hareketlerinde, ne de konuşmasında veya şivesinde... Onunla bir Ermeni karikatürü çizmek mümkün değildi. Bari adı Hamparsum, Karabet veya Agop olsaydı. Belki seyircilerin 'A-ret'lerini bile hoş

görecek, ferahlayacak, muazzam bir kahkaha atacak ve herkesin kendisiyle birlikte güldüğünü görüp sevinecekti. O zaman ondan nefret etmeyecek ve içinde bastırılmış bir intikam duygusu büyümeyecekti. Yeter ki Aret Türkçe konuşurken veya sahanın hoparlöründen ismi okunurken etraftakiler bıyık altından gülümseyerek bakışabilsinlerdi. Oysa 'Aret' yüzünden bu mümkün olmuyordu.

"Aydemir dün Büyükada'da* Sevim'le kolkola görmüş.

Erol birdenbire arkadaşına döndü. Attila bu şiddetli tepkiden memnun, başını salladı.

"Sevim'le mi!"

Kulübün en güzel kızlarından...

"Demek onun için haftanın dört günü...

Atilla başını sallamaya devam ediyordu.

"Vay ibne!"

"Gel bir ayran iç."

Bozuk parayı sandviççinin tezgâhına fırlattı, soğuk ayrandan bir yudum içti.

"Baban işe indi mi bugün?"

"Ha? İndi. N'olacak?"

"Hiç. Metin'den hayır yok. Bu sabah Uludağ'a gitti karıyla."

"Araba için mi? Bugün iş yok, Akşama dönecek. Yarın akşam belki. Bizimkiler briçe giderler."

Bardağı yine dudaklarına götürdü. Aklı Sevim'deydi. Onu her genç arzular, fakat cesaret edemezdi. 'A-ret A-ret'ler hâlâ kulaklarında çınlıyordu.

"Gene kudurdu bu."

Yeranik şişman bacaklarını sürükleyerek bahçeye indi, oflaya puflaya kendini kız kardeşinin yanı başındaki şezlonga bıraktı. Şişkin karnını ovaladı. Şezlongun tahtaları çatırdadı.

"Öldürecek beni. Bazen gözü öyle dönüyor ki! Deli mi ne diye korkuyorum."

Yalvardı.

"Sen söyle Allah aşkına, bugünkü dolma tuzsuz muydu? Tuz koymayı unutmuşsun, yakmışsın diye tutturmuş. Allah aşkına ayol, dolmam yanık mıydı? Beraber pişirmedik mi, sen söyle."

Göğsünden bir mendil çıkardı, sinirle ağzının etrafını sildi.

"Şimdi de gömleğimin düğmesi diye tutturmuş. Niye dikmemişim? Eh! İnsanlık hali, görmemişim efendim. Hayır, neden dikilmemiş? Peki, ver dikeyim. Hayır, geçti artık, böyle giyeceğim, sen utan!"

Mendili yelpaze gibi kullandı.

"Bunun sonu nereye varacak bilmem. Günden güne beter oluyor. Çekilmiyor kahrı."

Pupul bir iki dakika daha sessiz durdu, sonra kaşlarını kaldırıp başını ağır ağır salladı.

"Kızım, bir erkek kırkını-kırk beşini geçip de hâlâ evlenmezse daha çoook şeyler olur."

"Bana ne söylüyorsun? Sanki ben mi evlendirmedim? Az mı kız aradım?"

Pupul güldü.

"Aradın da ne oldu?"

"Her rast gelene peki denir mi canım?"

"Silva fena kız mıydı?"

"Değildi, değildi amma...

Sesini alçalttı.

"Biliyorsun işte, ailesi... Asil aile değildi. Sülalemize uygun...

Pupul'un yüzü birkaç saniye kızardı. Bu 'sülale' lafını sık sık duyar, her seferinde aynı şeyi, sülalesine sövme arzusunu hissederdi. Vaktiyle, Yeranik kendisini de bütün kısmetleri reddetmeye bu laflarla teşvik etmişti. Hatta, bir defasında olmuş bitmiş bir işi bozmuştu. "Bak işte, ben bir çarşılı aldım, ne oldu? Uygun muydu ailemize? Babamın hatası. Para tutar deyip verdiydi beni. Ben babamın hatasına kurban gittim. Bari sen aklını başına topla..." Bu laflar sürekli tekrar edilmişti, fakat artık inanmıyordu bunlara; hele ablası da kendi kızını "soylu" olmayan birine, bir "çarşılı"ya verdiği günden beri. Yeranik, bozuştuğu damadı için artık tiksintiyle "çarşılı" der olmuştu...

"Oğlunun fark ettiğini düşünmüyor musun?"

"Neyi?"

"Evlenmesini istemediğini."

Yeranik yerinden sıçradı.

"Deli! Kim söylüyor istemediğimi? Ölmeden, onun mürüvvetini görmek en tatlı arzumdur. Gözüm açık gitmem."

Pupul gülümsedi. Bu güzel cümleyi bir tefrikada okumuştu; ama hangisinde olduğunu hatırlamadı.

"Tabii önüme çıkana da oğlumu al diyemem ya!"

Yeranik'in kaşları bambaşka bir ifade ile çatıldı.

"Görüyoruz olanları. İşte Madam Verjin. Gözünün önünde. Yo! Doğrusu ben onun durumuna düşmek istemem. Oğlunu bir şıllığa ver, sen de son demlerinde yapayalnız pinekle. Karısı senden daha makbul olsun... Yooo!"

"Öyleyse şikâyet etme, çek kahrını."

Yeranik cevap vermedi. Madam Verjin'in durumuna kıyasla, hiç de önemli bir şey değildi bu 'kahır'

Beş dakika sonra Pupul ablasına döndü.

"Belki de kendinden pek emin değil."

"Kim?"

"Oğlun. O kaka, bu cici, hepsine bir kulp takıyor. Kültürlüsünü ister, kendisinden daha kültürlü olmasından korkar. Güzelini arar, elinden alırlar diye korkar. Yirmi beşten yukarı olmasını istemez...

Kahkahasını bastırdı.

"Doğrusunu istersen gülünç olmaya başladı. Kendisi ne bulunmaz Hint kumaşı ki, bütün meziyetleri, artıları üzerlerinde toplayan kızlar gelip ayaklarına kapanacaklar, yirmi beş yaşındaki bir kızı idare edebilecek...

Yeranik dik dik kız kardeşine baktı. Onun hırslı, hınçlı edasında, oğluyla alay etme, onu rezil etme arzusu sezmişti. 'Paşa gibi' evladını korumak için doğruldu; ama fırsat bulamadı. Krikor, üzerinde süveter, altında pembe çizgili pijama pantolonu ve aşınmış terlikleriyle bahçeye çıktı. Suratından aksilik akıyordu. Yeranik yerinden kalkıp soğuk bir sesle:

"Gel şurda otur, üşümeyesin. dedi.

Krikor şezlonga kuruldu. Gözleri endişe ve hükümsüz bir ölkeyle parlıyordu.

"Yine başladı. diye söylendi. "Herkes yemekten sonra istirahat edecek. Onun zırzırını mı dinleyeceğiz? Sonuna kadar da açmış. Sağır mı ne?"

Yeranik, Kâzım Bey'in pikabı açtığını o zaman fark etti. Fakat yemek hakkındaki tartışmaları henüz çok yeniydi, hiç cevap vermedi. Krikor söylenmeye devam etti.

"Allahın günü çekilir mi bu? Hep aynı plak. Bir *sieste** yapmaya imkân yok."

Yeranik susuyordu. Pupul:

"Sen haftanın iki günü dinliyorsun, biz her gün. Bizim canımız yok mu?"

"İyi ya. Benim haftada iki gün istirahatim var. Bu deliyi mi dinleyeceğim?"

Anasını sokma ihtiyacına karşı koyamayarak ilave etti.

"Madam Verjin'inle beraber, iki deli birbirlerini bulmuşlar. Tencere kapak misali. Birisi Allahın günü aynı plağı çalar. öteki Allahın günü sinemaya gidip aynı filmi seyreder... Ne zamana kadar çalacak bu?"

Yeranik elindeki gazeteyi hızla dizlerinin üzerine bıraktı.

"Amma da söylendin! Afakanlar bastı ayol.

Krikor derhal dikleşti.

"Ya! Uzan yat, tatlı tatlı uyku bastırsın, o salozun yüzünden *sieste*in piç olsun! Sonuna kadar da açmış pikabı, mahalleyi ayağa kaldırıyor. O kadar açmaya hakkı yok kanunen!"

"N'apiim? Çık yukarı kendisine söyle, bana ne söylüyorsun?"

"Sen tuttun bu evi, senin Madam Verjin'in..."

"Beğenmedinse gelmeyivereydin.

Yeranik'in çehresi kötü bir ifadeye bürünmüştü, yüzünü buruşturdu.

"Iıh! Erkek! Tek başına donunu bağlamaktan aciz! Bu yaşa geldi, her şeyi anasından bekler hâlâ. Bir karı alırsan anlarsın hanyayı konyayı. Bak nasıl sana gördürür ev işlerini!"

Krikor kıpkırmızı kesildi. Yeranik tam kalbinden vurmuştu.

"Ne de emsalsiz anasın sen ya!"

Yeranik'in suratı asıldı.

"Nankör! Çekilmiyorsun artık."

Avantaj Krikor'a geçmişti. İşledi.

"Bu evde çekilmez olan biri var ama hangimiz?"

"Hayatımı mahvettim senin için. İhtimam göster, yıka, yedir... Her istediğine *amesos**! Bak ne söylüyor şimdi!"

Pupul'a döndü.

"İşte, al mükâfatını!"

Pupul taraf tutmaya mecbur kalmamak için, dalgınlık numarası yaparak gözlerini yere eğdi, sessizliğini korudu.

Krikor gene parladı.

"Ya! *Amesos*, öyle mi? Hangi arzuma? Ömrüm boyunca eziyet ettin bana.

"Nankör! Nankör evlat! Seni Hintliyan* mektebine gönderen ben değil miydim? Babana kalsaydı ucuzdur diye Getronagan'a* koyacaktı seni. Sayemde gittin zengin çocuklarıyla adam gibi okudun."

Bunu hatırlayınca, oğlunun kendisine haksızlık ettiğine iyice inandı. Kızdı.

"Ben evladımı cemaat mektebine, o pis çocukların arasına yollamam diyen ben değil miydim? Lord evladı gibi tahsil gördün."

Krikor'un sineceği yerde güldüğünü gördü hayretle.

"Elbette. Parayı veren babamdı. Babamın ölümünden sonra..."

"Baban bana milyonlar bırakmadı. Tutumlu davranmasaydım..."

"Bilirim, bilirim..."

Yeranik, Krikor'un gözlerinde bir düşmanlık ateşi gördü. Ondan ummadığı bu ateşten bayağı korktu.

"Bilirim! Bana bir bisiklet bile almadın. O kadar yalvarmışımdır sana. Ben unutmadım. Unutmam!"

Sanki hâlâ bisiklet isteyen çocukmuş gibi dudakları titredi. Yeranik kızardı.

"Salağın birisin, düşer bir yerini kırarsın diye..."

"Bilirim! Bilirim... 'Sen bisiklete binecek adam mısın? Sen şunu yapacak adam mısın? Sen salaksın, sen zayıfsın, yok üşürsün, yok ısınırsın... Neyimi beğendin ki? Her şeyime karıştın, her şeyime engel oldun. Bırakmadın istediğim gibi yaşayayım. On kuruş cep harçlığı verir miydin? Ta ki işe girdim. Millet gezmeye giderdi, ben param yok dememek için sıvışırdım."

İçinden, nefretle ilave etti. "Millet karılara giderdi, ben gelir senin suratını seyrederdim."

"Boyun devrilsin! Dükkânınm Varlık'ını* ödeyen ben değil miydim? Ben olmasaydım Aşkaleler'de geberecektin!"

"İyi ki söyledin! Evet, ödedin, sonra da geri aldın. Ne âlâ analık!"

Pupul'a döndü, fakat Pupul yerdeki çakılları saymaya devam ediyordu.

"Parasını evladına ödünç veren ana!"

Yeranik dizini dövdü.

"Budalalığımdan! Ne zorum vardı ödemeye? Böyle nankör evlada."

"Kimin parasını verdin? Babamın parası..."

"Kendi param!"

"Efendim? Babanın evinden mi getirdiydin?"

Pupul başını gizlice kaldırdı, ablasının yüzüne baktı. Yeranik vazgeçmedi.

"Parasız kalıp sana muhtaç olmamı istersin, biliyorum. Allah göstermesin. Allah kimseye muhtaç etmesin. Evladına bile."

"Ya! Ben sana muhtaç olayım ki her şeyime karışasın."

"Ne halin varsa gör. Senin neyine karıştığım var ki?"

"Ne zamandan beri? Kaç seneden beri?"

Sesi titredi.

"Kaç yaşıma vardım!"

Yeranik sokaktan geçenleri gördü. Alçak sesle:

"Allah'tan bulasın! El âlemin önünde rezil ediyorsun ismimizi."

Pupul boynunu uzattı.

"Kimse yok." dedi. "Sürtük geçti. Gene alışverişe gidiyor, file elinde. Onların misafiri olur bu gece. Cumartesi bugün."

Yeranik dinlemiyordu.

"Nedir bu çektiğim senin elinden!" diye sızlandı ve sesi kısıldı.

Krikor anasının gözyaşlarının yakın olduğunu sezdi. Hiç ama hiç tahammülü yoktu anasının ağlamasına. Kendi haklı olsa bile, onun ağlamasından daima acı duyardı. Alçak sesle lanet etti, yerinden kalktı, hızlı adımlarla eve girdi. Odasının kapısına gelene kadar, anasının bir noktada haklı olduğunu kabul etmeye mecbur kaldı. 'Sert erkek' olmak iddiasıyla başkasının önünde memnuniyetle alaya aldığı Kâzım Bey ne kadar nazik, munis, zararsız da olsa, yine de yukarı çıkıp ondan pikabı susturmasını istemeye asla cesaret edemeyecekti.

Süveteri sırtından çıkardı, köşedeki kanepeye fırlattı, anneciğinin ördüğü süveteri. Canı sıkkındı. Gene tiksintiyle karışık bir kızgınlık duyuyordu anasına. Gene iğrenmekteydi onun kocaman göğüslerinden, devasa kalçalarından. Onunla münakaşa edip kızdı mı böyle olurdu. Kendi kendinden iğrendi mi böyle olurdu. Üşümek korkusuyla yaz sıcağında yün giydiğinde, çaresiz bir ürkeklik en meşru haklarını dahi savunmaktan kendisini alıkoyduğunda, hep böyle olurdu. On beş yaşından bu yana kendini pek değişmiş hissetmiyordu; dazlak kalasıyla yağlı göbeğinden başka... Eskisi kadar, belki eskisinden daha yoksundu kendine güvenden. Bunun sorumluluğunu anasına yüklemekten hoşlanırdı. Kendisini o kadar azarlamış, hor görmüş, her yaptığını o kadar kötülemişti ki! 20-30 sene evvelki Yeranik'i hatırladıkça o eski korkuyu hâlâ duyar, bu korku onu anasını 'haşlamaya' teşvik ederdi. Yeranik paçavraya dönmüş, kendisi de onun yerine zorba kesilmiş olduğu halde. Şimdi kendisi hükmediyordu, ama bazen içinde kökleşmiş bulunan bu korkudan asla kurtulamayacağını düşünür, ümitsizliğe kapılırdı. Ve vururdu. Her korkanın, kendisini korkutan şeye vurduğu gibi. Körü körüne.

Yatağa uzandı, ellerini boynunun altında kavuşturdu, gözlerini tavana dikti. Tavandan orkestranın gümbürtüsü dökülüyor, köşkün kararmış tahtaları titriyordu. Hayır, pikabı susturmasını söyleyemeyecekti Kâzım Bey'e. Biraz sonra, karşılaştıklarında gene gülümseyecek, elini sıkacaktı. Olanca zehrini anasına saklamıştı. Yaşını aldıkça, bütün ömrünü ona karşı mücadele ile geçirmiş olduğunu hissediyordu. Anasının baskısından kurtulmak, bir kâbus, bir saplantı haline gelmişti. Ancak ekonomik bağımsızlığını elde ettikten sonra kurtulabildiği bir saplantı. Anasının istediği şeyleri yapmamakla başlamış, kendi istediği şeyleri ona yaptırmakla zafere erişmişti. Fakat buna rağmen... Fakat buna rağmen... Bir an boş bulunup akıntıya kapıldı mı hemen anasının etkisine girerdi; onun sözü buyruk, onun zevkleri tartışma kabul etmez, onun gölgesi devasa... Paniğe kapılıp tepki gösterir, Yeranik'ten gelen her

şeyi inkâr etmek, yıkmak için körü körüne vurur, vururdu. Darbelerini bir cesedin sırtına indirdiğini fark etse bile.

Yorulup durunca, tanınmaz hale gelmiş, paçavraya dönmüş yıkıntıyı seyredip endişeye kapılırdı. Bu yıkıntı, zafer sarhoşluğu yerine acı verirdi. Çünkü, bu mezar yolcusunun anası olduğunu hatırlatırdı. Ölüm fikri, eziyet etmeden duramayacağı bir insanın bu derece canını çıkardığı için peşinen vicdan azabı verirdi.

Elinde olmadan pencereye gitti, aşağıya baktı. Anasının aniden ölmediğine, bütün bu tartışmalardan sonra birbirlerinden sonsuza kadar ayrılmayacaklarına emin olmak istedi.

Anasının Pupul'la hararetli bir konuşmaya daldığını ve hiç de üzüntülü, küskün görünmediğini fark edince derin bir hayal kırıklığına uğradı. Bir kez daha aptalın biri olduğunu hissetti. Tanıdıklarından, ahbaplarından bu his nedeniyle uzaklaşmıştı. Her zaman böyle olurdu zaten. Sözlerine ve hareketlerine önem verilmediğini, sözleri ve hareketlerinin asla umduğu etkiyi yapmadığını, önceden hesapladığı sonucu vermediğini görür, küçülür, küçülürdü. Öz anası bile eşek yerine koyuyordu onu.

"Gene gidiyor bu. Telaştalar bugün. Acaba kimi kabul edecekler?"

"Kim?" diye sordu Yeranik.

"Sürtükgiller."

"Tabii misafir kabul ederler, ben edecek değilim ya! Büyük para kazanıyor adam."

İçini çekti.

"Herkes vurgunun yolunu buluyor. Durduğu yerde otlayan yalnız bizimki!"

Kirkor'un penceresine kötü bir bakış fırlattı. Gözleri binanın cephesini tırmandı, Kâzım Bey'in bir kuş yuvası gibi damın altına sığınmış çatı katı odasına vardı.

"Ben olsam elin Türk'ünü evime alıp da tek başıma beraber oturamam.

Pupul anlamadı, Yeranik'in yüzüne baktı.

"Verjin'den bahsediyorum.

"Haaa! Ne olur ayol? Dedikodu yapılacak tarafları kalmamış gayri. Madam Verjin altmışlık yok mu?"

"Budala! Benden ufak mı?"

"Neyse, canım. Yani demek istediğim, dedikoduya konu olacak yaşta değil."

"Ne olursa olsun. Kadıköy'deki evine pansiyon almış; pekâlâ, para için aldı diyelim. Paraya ihtiyacı yok ya. Öyle diyelim."

"Para için değil elbette. Kendi de söylüyor zaten, Kâzım Bey olmasa pek yalnız olacağım diyor. Koca evde tek başıma diyor. Hakkı da var."

"Evde oturduğu mu var ki? Gece gündüz sinemada."

"Gene de yapayalnız olmak hoş bir şey değil."

"Hıh! Evladı yetiştir, ellere ver, sen tek başına pinekle...

"Neyse, orayı anladık; ama buraya kuyruk gibi beraber getirmenin ne anlamı var? Nereye gitse arkasından sürükliyor."

Pupul omuzlarını silkti.

"Efendi adamdır. Üstünden belli öğretmen olduğu.

Yeranik alaycı alaycı güldü.

"Onun erkekliği eksik olsun. Karıncayı incitmekten çekinir. Erkek dediğin, azıcık...

Oturduğu yerden fırladı, yüzü kıpkırmızı oldu.

"Aaa!" diye haykırdı.

Elini havada salladı, gizlice Pupul'a fısıldadı.

"Madam Verjin ayol!"

Yüzü mutlu bir tebessümle aydınlandı, sesi neşeyle çınladı.

"Biz de senden bahsediyorduk Madam Verjinciğim. İyi insan lafının üstüne gelirmiş."

Madam Verjin konuştuklarını duydu mu diye endişelendi Pupul. Pek ayıp olurdu vallahi. Fakat Madam Verjin'in hafif makyajlı, uygun bir peruka ile çerçevelenmiş yüzünde, yorgunluktan ve eve dönmenin, dostlara kavuşmanın memnuniyetinden başka bir

ifade yoktu. Elindeki çantayı, beyaz hasır şapkasını, eldivenlerini, yeşil demir ayaklı, topal bahçe masasına bıraktı, gülümsedi. Yeranik ayağa kalkmıştı.

"Cumartesi günüyle niye döndün Madam Verjin? Biz artık cumartesiyi, pazarı geçirirsin diye düşündüktü...

"Allah kahretsin Kınalı'yı*! Bir sineması bile yok. Rahatsız olma Madam Yeranik, oturmayacağım."

"Tövbe! Otur soluk al hele. Yorulmuş, terlemişsin. Dur bir kahve pişireyim sana.

"Hayır, rica ederim, bir şey istemem. Yalnız, terim kurusun birazcık."

Şezlonglardan birine çöktü. Yeranik tahta bankonun bir ucuna ilişti. Madam Verjin'in bakışı yukarıya, kuş yuvasına gitti. Müziğin temposuna uydurarak başını bir süre hafifçe salladı.

"Beethoven'i öyle aradım ki..." dedi. "İnsan alışıyor."

"Doğru." diye onayladı Yeranik. "Hele Beethoven!"

Pupul gözleriyle Gülgün'ü yakaladı ve alçak sesle bildirdi:

"Gene yiyecek almış."

Yeranik, Madam Verjin'e gülümsemeye devam ederken, gözleriyle Pupul'un verdiği haberi doğruladı.

"Hı!"

"Efendim?" dedi. Madam Verjin.

Pupul telaşla beri döndü.

"Bu parçayı her gün çalar."

"Kâzım Bey 'Dünyada yedincinin ikinci muvmanından* daha güzel bir şey hayal edemiyorum.' der."

Hafif bir tebessümle devam etti.

"Zannederim bu senfoniye hatıralarla bağlı. Emin değilim ama bana öyle geliyor ki vaktiyle öğrencilerinden birine âşık olmuş."

Pupul'un gözleri parladı birden. "Yok canım!" diyerek Madam Verjin'e doğru eğildi. Hiç aklından geçirmememişti şu eski öğretmenin... Kâzım Bey aniden büyük bir önem kazanmıştı. Sürtüğü unutturacak derecede.

"Sonra? Anlat, Madam Verjin.

"Ben iyi bilmiyorum.

"Onun için mi bırakmış mesleği?"

"Kendisi mi bırakmış, yoksa başka bir sebeple emekliye mi ayırmışlar bilmiyorum. Tabii sormuş da değilim."

Yeranik gayet ciddi:

"Tabii, doğru değil." diye onayladı.

Pupul ablasına aksi aksi baktı. Bir an evvel Ada'dan havadis almak için sabırsızlanan Yeranik konuyu değiştirmişti bile.

"Ece, Madam Verjin, ne var ne yok Kınalı'da?"

Madam Verjin'in yüzü kasıldı.

"Ne olacak? Yel, deniz, öküz. Dolu öküz! Tahammül edilmez bir yer. Dedikodu, dedikodu. Ötekinin kocası, berikinin karısı, diğerinin kızı. Poker, bezik. Başka şey yok. Kim kime ziyarete gitti? Kaç vapuruyla geldi? Ne giymişti? Nereye uğradı? Ne haberler getirdiler şehirden? Vapur daha Burgaz'a* varmadan, havadisler adayı dolaşır. Deli olursun.

"Aaa! O ne fena şey öyle." dedi Yeranik.

Sakin, tatlı yüzlü, genellikle az konuşan Madam Verjin'in çehresi, Kınalı'dan söz açılınca tamamıyla değişmişti. Gözleri ihtirasla parlıyordu.

"Hele o gelinim olacak şırfıntı! Gümüş ağızlığı ağzında, oyun masalarından beriye geldiği yok. Öğleye doğru yataktan kalkar. Surat bir karış, gözler şiş. İlk işi bir sigara yakmak. Sonra kahvesini içer. Çoğu zaman da kocası pişirir kahveyi, düşün!"

Yeranik isyankâr bir çığlık attı. Fakat Pupul yutmadı. Madam Verjin'in gelinini yermesinden Yeranik'in zevk aldığını bilirdi.

"Sonra sabırsızlıkla oyun saatini bekler..."

Madam Verjin hareketsiz kalakaldı, kulak kabarttı. O anda yüzü yeniden doğal ifadesine büründü.

"Pikabı kapattı." diye mırıldandı. "İkinci muvman bittikten sonra kapattı."

Gözleri doldu.

"Bütün ikinci muvman boyunca oturup ağlar kaçık!"

Başını salladı.

"Başka adam. Bu memleketin, bu asrın adamı değil."

Bir an düşüncelere dalıp sessiz kaldı. İçini çekti.

"Ne diyordum?"

"Gelinin hakkında konuşuyordun, Madam Verjin'ciğim."

"Evet. Edepsizlik bu kadar olur yani. Dün, yemekten sonra, oturmuştuk, dostları dolmuş eve. Herkesin yanında..."

"Ne oldu, Madam Verjin?"

"Kaynana hanım diye çağırdı beni."

Yeranik bir isyan çığlığı daha koyverdi. Madam Verjin'in karamsar bir hali vardı.

"Ve oğlum ses çıkarmadı. Herhalde içinde bir şeyler oldu. Fakat gülümsedi, alık alık bakakaldı. Bir erkek bazen karısına karşı ne duruma düşüyor, ya rabbim, nasıl kör oluyor! O kızla nasıl evlenebildiğini hâlâ aklım almıyor. Oğlum gibi bir..."

Yüzü yeniden al al oldu. Aklma yeni bir ayrıntı geldi mi, hiddeti kabarıyordu.

"Sinirinden çatlarsın. Oğlumun parasıyla edalar takınıyor. Oğlum karısına poker parası yetiştiren bir öküzden başka bir şey değil bugün."

"Sinirlenme Madam Verjin, asabiyet zarar verir."

Madam Verjin acı bir tebessümle gevşedi.

"Ölsem, kimseye acı vermez, eminim. Oğlum bile kurtuldum der belki."

"Tövbe! Tövbe! Nurhan Efendi hiç öyle..."

"Ne bileyim ben Madam Yeranik. Belki samimi olarak acıyan yegâne insan Kâzım Bey olur, kim bilir?"

"Saçma laflar ediyorsun."

Madam Verjin'in sesi yumuşadı.

"Baban, anan, kocan, akrabaların, hepsi, hepsi teker teker ölür de yeryüzünde anlayamadığın ve seni anlamak istemeyen kuşaklar arasında yapayalnız kalırsan, bunu o zaman anlayabilirsin Madam

Yeranik. O zaman, evladına ne kadar muhtaç olduğunu, çocukluk çağındaki yalnız kalmak korkusunu nasıl yeniden hissettiğini evladın bir bilse...

Yeranik başını uzun uzun salladı, göğsünden bir mendil çıkardı, gözlerini sildi. Pupul hayretler içinde dikkatle süzdü onu. Acaba karşısındakiyle dert ortaklığı yapmak için numara mı yapıyordu? Yeranik'in gözleri gerçek yaşlarla dolmuştu. Derin bir keder içindeydi. Kuvvetlice sümkürdü.

"Acı kader!" diye mırıldandı.

"Hayat bilir misin neye benzer, Madam Yeranik? Rüyanda denizi görürsün, sana olmuş mudur hiç? Yüzmek istersin. Tam yüzeceğin anda kurur, kendini yerde yatmış bulursun. İstanbul'un karma da benzer. Şehri örter, sevinirsin. Kalkayım gezeyim, kartopu oynayayım dersin. Bir de bakarsın, erimeye başlamış, sokaklar çorbaya dönmüş. Çamura batarsın.

Madam Verjin elini alnının üzerinde gezdirdi, perukadan dışarı fırlamış birkaç gümüş saçı kaldırdı.

"Cidden kendimi giderek yapayalnız hissediyorum. Benim onlardan olmadığımı, onların benden olmadıklarını hissediyorum."

Sesinde bir monolog derinliği vardı.

"Dahası var; antipati duyuyorum. On beş-on altı yaşlarındaki kızlar strapleslerle*, daracık pantolonlarla, göbeklerine kadar açık, piyasaya çıkıyorlar. Buradaki güzeller yok Kınalı'da, bu yüzden oradaki gösteriş daha gülünç oluyor. En azından benim görüşüme göre gülünç Madam Yeranik.

"O yaşta!"

"O yaşta! Ayak parmakları boyalı, on parmak meydanda...

"Ne iğrenç!"

"Herkesin ağzında yakası açık hikâyeler. Aklın başından gider Matmazel Pupul."

Pupul sitemle "cık cık cık" yaptı, gözleriyle de Mısta Beygilin acele acele eve koşturan hizmetçisini izledi. Kendisi bayılırdı yakası açık hikâyelere. Garo bu tür hikâyelerin ustasıydı.

"Küçük büyük bakan yok! Kınalılılar bir araya geldiler mi, ya kumar oynayacaklar ya da açık seçik hikâyeler anlatacaklar. Sen bu yaşta kızarırsın, onlar gülmekten katılırlar. Açık hikâye seansları düzenlerler. Hele o gelinimin anlattıklarını bir duysan...

"Nurhan Efendi ne diyor bütün bunlara?"

"Gülüyor. Ve benim de gülmemi bekliyor. Dedim ya kendimi yapayalnız hissediyorum. Bizim zamanımızda... Ooo! Bizim zamanımızda adam vardı, başka şey vardı. Herhalde siz bilmezsiniz kırk yıl evvelki Kadıköy'ü. Halis İstanbullular yaşardı. Entellektüeller vardı. Büyük saygı duyulan *tağagan*lar* vardı. Bu taraflarda taşralı göremezdin. Olanlar da ya kapıcı ya da hizmetçiydiler."

Yeranik'in rengi attı. Başını hızlı hızlı salladı, onaylarcasına.

"Bizim zamanımızda evlerde toplanıldı mı, kumar oynanmaz, kombinezon, sutyen lafı edilmezdi. Edebiyat, sanat, siyaset, eğitim hakkında...

"Tabii, bizim zamanımızda!"

Pupul, Yeranik'e baktı, Konya'da, hatta İstanbul'da İzzet Paşa* devrinde bile böyle bir şey hatırlamadı. Taşralılar hakkında Madam Verjin'in sözlerine biraz sinirlendiği halde ses çıkarmadı. Madam Verjin'in önünde Yeranik'i yalanlamamak, hele taşradan hiç bahsetmemek gerektiğini bilirdi. Madam Verjin hayallere dalmıştı.

"Dünya büsbütün değişti. diye mırıldandı. "Bilhassa şu iki üç senede. Para her taraftan akıyor. Herkes aklını parayla bozdu. Her şey unutuldu. Varsa yoksa yiyip içmek, oynayıp zıplamak. Demokratlar geldiğinden beri..."

Yeranik sözünü kesti.

"Ha! Doğrusu, Allah bunları eksik etmesin, neme lazım. Soluk aldık azıcık, kimsenin bize iliştiği yok."

Madam Verjin sustu, önüne baktı. Vakit kaybettiklerinin, düşüncelerinin farklı yönlerde geliştiğinin farkına varmıştı birden. Kınalı'nın kalabalığında kendisine üzüntü veren yalnızlığı burada da hissetti. Sinema hasretini duydu. Karanlıklara dalmak...

Pupul'un canı sıkılmaya başlamıştı.

"Elbisen çok güzel olmuş Madam Verjin."

Yeranik mutlu bir tebessümle onayladı.

"Hakikaten, çok yakışmış."

Madam Verjin ilgisizlik ya da şüphecilikle yüzünü ekşitti, fakat gözlerinde memnuniyet vardı. Yeranik üsteledi.

"Yok, hakikaten, cidden."

Madam Verjin ayağa kalktı.

"Gidip değişeyim, ferahlayayım. Yıkanıp tekrar inerim."

Bir elinde şapkası, çantası, eldivenleri, öbür eliyle bluzunun düğmelerini çözerek ve bacağını hafiften sürterek eve girdi. Omuzları kamburlaşmıştı. Yabancı bakışların kendini süzdüğünü bilen bir kimsenin omuzları gibi. Koca binanın karanlık ağzında kaybolunca, Yeranik'in güleç yüzü bozuldu.

"Avrupaları gezmiş, sözde gün görmüş kadın; deli olursun, bu derece zevksizlik? Ne elbiseydi o, Allahım, o ne desen, o ne renk!"

Gözleri parlıyordu.

"Papuçlarını gördün mü? Ne tapon şeylerdi, dünyada kalmamış, topuğu açık, parmağı dışarı fırlamış... Hiç giyinmek bilmiyor bu karı canım!"

"Hıı! Tapondur." dedi Pupul.

"Tapon da laf mı? Nuh nebiden kalma kadın. Sözde modern fikirleri var. Kendisi de bilmez ne olduğunu. Kınalı hakkında söylediklerini duydun mu? Sanki dağdan inmiş."

Pupul artık dinlemiyordu Yeranik'i. Ayağa fırladı.

"Artin Usta geldi."

"Alt kattaki helanın musluğunu da gösteriver. Gece gündüz damlıyor."

"Gece su var mı ki damlasın?"

"Canım, neyse işte!"

"Gösteririm.

Pupul, inşaattaki işini bitirip yemeğini yedikten sonra köydeki müşterileri ziyarete çıkan Artin Usta'yı kapıda karşıladı.

- 3 -

Yeranik şezlonga biraz daha gömüldü, gözlerini yumdu, hıçkırığın içinden yaprak dolmasının tadına ulaştı. Dev çınarın koyu gölgesi. tahtanın ve kumaşın bütün çukurlarına yerleşmiş gövdesine bir serinlik hissi veriyordu. Gerilmiş yüz hatları gevşedi, huzur buldu. Şu anda çocuksu bir yüzü vardı Yeranik'in. Üç kat gerdanı, sarkık yanakları ve kırışmış göz altlarına rağmen... Buruşukluklara rağmen. Ruhu da yüzü gibi gevşemiş, sakinleşmişti. Allahın günü şikâyet eder dururdu. Ama gene de mutluydu, olağanüstü mutluydu. Şikâyetlerin izleri bile bir anda yok oluvermişti. Rehavet çökmüştü. Yarı uykulu, yarı uyanık, yarı gerçek, yarı rüya, kendi kendine konuştu. Dudakları kıpırdadı. Fakat sesi çıkmadı. Hayatın, böyle, iyi olduğunu söyledi. Oğlundan başka karışanı yoktu. Ev sahibesi kendisiydi. Para derdi yoktu. Bankada parası vardı. Krikor daima işsizlikten şikâyet ederdi. Lüks hayatları yoktu; ama belki bir gün o da olurdu. Duldu gerçi, ama hissetmiyordu, evde erkek vardı. Yapayalnız da değildi; kız kardeşi vardı. Anlayışları bağdaşmasa da bir 'ses'ti evin içinde, iki çift laf edecek biri. Kışın, şehirde konforlu bir dairesi vardı. Kaloriferi yoktu ama, belki bir gün o da olurdu. Yazın, bu eşsiz bahçe... Evet, mutluydu, mutlu, mutlu. Krikor istediği kadar bağırsındı "Dolmayı yakınışın!" diye. Bu hayatın böylecc sonsuza kadar sürmesini isterdi. Şöyle bir Konya'ya gidip döndü. Bir yığın insan, resmigeçit yaptı. Her biri bir şey söyledi. Son geçen Krikor'du. Abus vc sertti. Yeranik'in mutluluğu birden huzursuzluğa döndü. Krikor "Dolma tuzsuz, hem de yanmış!" diyc sitem ediyordu. Reddetti, dolma tuzsuz da, yanmış da değildi. Krikor başparmağını uzatmış, iddia ediyordu. Yeranik terliyordu. Dolma yanmamıştı. "Seni memnun etmek için parmaklarımı atcşe soksam, gene memnun kalmazsın." Krikor'un sesi yükseldi, kulağının dibinde gürledi.

"Ne uyuyorsun? Kalkıp içeriye baksana!"

Yeranik inledi, ağır vücudunu kımıldatamadı, ürperdi, başı sarsıldı, gözlerini açtı. Krikor karşısında dikilmiş, kaşlarını çatmış, kendisine bakıyordu.

"Ne var, ne oldu?"

"Ne olacak, herif gelmiş içerde iş görüyor, sen burda horluyorsun!"

Yeranik'in terli alnında biraz önce kaybolan kırışıklıklar yeniden belirdi.

"Hadi canım sen de! Horlayan kim? Söylecenc bir dakkacık yummuşum gözlerimi.

"Horlayışın taa Caddebostan'dan duyuluyordu. Uyumanın sırası mı?"

Yeranik'in yüzü hafiften kızardı. Sesi yükseldi.

"Eh, uyudumsa uyudum, yasak mı yani?"

"İçerde adam var."

"İçerdeki adam yalnız değil.

Krikor'un alnında bir damar şişti.

"Niye teyzemi yolluyorsun? Onun istediği de bu zaten. Elin işçisiyle ahbaplık ediyor. Gören ne der?"

Ana oğulun hemfikir olduklarını gizlemedikleri ender konulardan biriydi bu. Yeranik içten ve sırdaş bir tavır takındı.

"Teyzeni bilmez misin sen? Toplum içindeki durumunu düşünmez hiç. Kasap çırağıyla, zerzevatçı çırağıyla, tenekeciyle, herkesle laklak eder. Bu yaştan sonra artık değişmez ki."

"Çağır şunu!"

Yeranik geriledi.

"Nasıl çağırayım? Çocuk değil ki."

"Azıcık gelsene de, gelince payını verirsin."

"Kavga edemem şimdi. Tanımaz mısın teyzeni?"

Krikor sabırsızlıktan yerinde duramıyordu.

"Madem ki bizimle yaşıyor, mecburdur bize uymaya."

Bu söz üzerine Yeranik büsbütün kabuğuna çekildi. Bu sözü

düpedüz "Madem ki ekmeğimi yiyor" şeklinde anlamış ve sarsılmıştı, sanki bu laf kendisi için ve bir yabancı tarafından söylenmiş gibi. Omuzlarını silkti.

"Ben öyle şey diyemem. Mızmız karının tekidir, birden alınıverir."

"Alınırsa alınsın, n'olacak? Azıcık kendini bilsin.

"Teyzenin huyunu bilmezsin sanki! Aklına eserse bırakıp gider de, hiç dinlemez!"

"Nereye gider, yüznumaraya mı?"

"Bacına gider."

"Ya! Bacım da bayılıyordu zaten.

"Garo niye geldin demez Pupul'a. Araları iyi. O çarşılı adamın nesine vurgun, aklım ermez."

Yeranik yüzünü öteye çevirdi ve hiçbir çekiciliği olmayan damadında Pupul'un sempatik bulduğu şeyin ne olduğunu düşünmeye koyuldu. Fakat Krikor'un bu konuda kafa yormaya niyeti yoktu.

"Git, bacını dışarı getir."

"Ben yapamam. İstiyorsan git sen söyle.

Krikor anasından hayır gelmeyeceğini anladı. Ona laf geçirememekten duyduğu hiddeti kalbine gömdü, söylenerek içeri gitti. Araları yine bozulmuştu. Bu defa da Yeranik "Ben haklıyım" dedi içinden. Kalbinin derinliklerinde haksız olduğuna dair ufak bir şüphe varsa bile, az sonra, Krikor daha uysal bir ifadeyle dönüp "Bu ne sıcak!" diye Pupul'un şezlonguna çökünce o da yok oldu. Krikor'un bu hareketi, haksız olduğunun sessizce kabulüydü. Yeranik bunun böyle olduğunu bilirdi. Böyle bir fırsatı asla kaçırmazdı. Bu defa kendisi surat astı.

"Söyleneceğine, yün kazağı çıkar!" dedi. "Bu havada da yün giymek, görülmüş şey değil!"

Bunu söylediği an Krikor'un ne cevap vereceğini biliyordu: "Sorumlu kim? Beni böyle büyüten sen değil misin?" Cevap vermesini, psikolojik avantajın kendisinde olduğu bir zamanda tartışmaya girişmesini istiyordu.

Fakat Krikor sessizliğini bozmadı. Sanki uzun bir ayrılıktan sonra yeni görüyormuş gibi, gözucuyla anasını süzdü. Çok çirkin buldu onu. Çirkin ve kocamış. Otuz yıl evvelki resmiyle hiçbir benzerliği yoktu. Kara kaş. kara göz, yuvarlak surat, al al yanaklar. kalın. biçimsiz bacaklar, iri kemikler. devasa kıç; Anadolulunun ve 'Ermeni karısı'nın bütün karakteristikleri. Sanki tipi farklı olamaz, evladını da köylü kalıbına uydurmadan edemezdi. Anası tipinde bir kadına tahammül edemeyeceğini bir kere daha anladı. Kendi istediği tip bambaşkaydı. Sarışın, narin, uzun boylu. güzel vücutlu, solgun tenli, şehirliye özgü nezaket sahibi. 'Avrupalı tipi. Bu tip, çocukluğundan beri. insan denen yaratığın makbul modeli olarak konuşma konusu olmuştu evde. 'Ermeni tipi' ise aksine, beğenilmeyen, anası veya teyzesince hor görülenler için kullanılan sıfattı. Krikor'un kendini aldatmadığı nadir konulardan biriydi bu; Avrupalı tipinin kendisini istemeyeceğini bilirdi. Şayet... Şayet... Şayet çok zengin. Çok para sahibi... Çok paranın aşkına...

Arna çok para aşkına gelen bir kadın kocasını mahveder... O tipte bir kadının durmadan istekler sıralayacağını düşününce dehşete kapılırdı. Her şeyi insafsızca yutan, doymaz bir canavar. Bankada para istif edeceğine. paracıklar eriyip. otomobil olacak, kürk olacak, mücevher olacak, pavyonun garsonuna bahşiş olacak, İsplandid'e* kira, fiş bedeli olacaktı...

Bu ihtimaller başını döndürür, narin, uzun boylu kadın hayali dehşet, nefret, ümitsizlik içinde dağılırdı. Annesiyle baş başa kalırdı. Ona, para yok diyebilirdi, tutumlu davran diyebilirdi, kazanmıyoruz diyebilirdi, az harca diyebilirdi, bu sene yeni elbise diktirme diyebilirdi, gazinon eksik olsun diyebilirdi... Daima annesiyle baş başa, günden güne pörsüyen annesiyle ve zaten pörsümüş olan teyzesiyle. Ve gündüzü izleyen geceler ve geceyi izleyen sabahlar ve sıkıntı ve sonsuz umutsuzluk ve baş ağrısı ve mide ekşimesi ve herkese karşı nefret –sarışınlara karşı, sokakta gezinen güleç kızlara, plajdaki oğlanlara, gece âşıklarına, gazinoda dans edenlere, sinemayı dolduranlara, beyazperdede çeşit çeşit ma-

ceralar yaşayanlara karşı ve Pupul'un doyurduğu, okşadığı kedilere ve Kâzım Bey'in *long play*lerine* karşı...

Anasının sesini duyunca kendine geldi.

"Neredesin ayol? Bitmedi mi iki parçacık şeyin tamiri?"

Pupul, Krikor'a bir göz attı. Krikor asık suratla yere bakıyor, şezlongu boşaltmaya hiç de niyetli görünmüyordu. Pupul ümidi kesip tahta sıraya çöktü.

"İki parça dediğin dünya kadar işti." dedi.

Krikor, vaktin çalışmakla değil, gevezelikle geçmiş olduğunu düşünüyordu.

"Ne aldı?"

"İki buçuk."

Yeranik kızgınlıkla başını kaldırdı. Yan gözle bakıp Krikor'un acı acı gülümsediğini gördü, saldırma zorunluğu hissetti.

"Deli misin ayol? Orada iki buçukluk iş mi vardı? Bir liraya yaparlardı."

"Kim yaparmış bir liraya? Şimdi kimse yerinden bile kıpırdamıyor bir lira için. Bir liranın değeri ne ki?"

Krikor dayanamadı.

"Harcarken kıymeti yok elbette. Bir kazanayım de hele..."

Pupul'un gözleri fal taşı gibi açıldı.

"Ben kazanmasını da bilirim merak etme!"

Yeranik "Attın!" dedi içinden. Hayatta iki kuruş kazanmış değillerdi, ne o, ne Pupul. Pupul'un farkı, hayatla karşı karşıya kalma ihtimalinden zerre korku duymamasıydı.

Yeranik içini çekti.

"Daima derim, Ermeni'yle iş yapmamalı. Hele o Artin Usta. Her çağırdığımızda böyle yaptı."

Krikor söylendi.

"Hıh! Onun kabahati ne? İster o. On da ister, yirmi de ister. Sen pazarlık etmedikten sonra."

Pupul mırıldanarak başını öteye çevirdi.

"İki buçuk liranın da pazarlığı mı olurmuş! Dilenci gibi. Yarım lira kesmek için kendimi küçültecek. adamcağızın hakkını yiyeceğim!"

Krikor sesini yükseltti.

"Yarım lirayı beğenmedin değil mi? Biz o yarım lirayı kazanabilmek için..."

Anasını da işin içine kattı:

"Siz karılar ne anlarsınız zaten!"

Sustu. Teyzesinin parayı çarçur etmesine kafası ilk defa atmıyordu. Gerçi teyzesi bu eli açıklığı herkese karşı göstermezdi ya. Krikor bütün kalbiyle nefret ederdi Artin Usta'dan. Anasının veya teyzesinin ayrıcalıklı davranışına mazhar olan herkesten aynı şekilde nefret ederdi.

Yeranik: "Ben gitmeliydim, bu kıza böyle işler verilmez." diye düşündü ve yüksek sesle ekledi.

"Bir kaç kuruş bir şey değil, ama bunca zamandır çağırırız, işlerimizi görür, bize kazık atmamalı."

"İşçi adamdan ne beklersin?"

"Artin Usta birkaç kuruşa tenezzül edecek adam değil."

Pupul'un sesi buz gibiydi. Krikor 'hık' diye güldü. Pupul duydu, başını bile çevirmedi. Sesi bir ton yükseldi.

"Adam neler anlattı neler!"

Krikor yapmacık bir tatlılıkla teyzesinin sözünü kesti.

"Teyze be, o işçi adamla konuşmaktan ne zevk alırsın?"

"O beğenemediğin adamın profesör kardeşi varmış."

Krikor gene güldü.

"Sen de inandın!"

Pupul, Krikor'a cevap vermekten vazgeçti. Bir meseleye inatçı bir şüphecilikle girişti mi onu inandırmanın imkânsız olduğunu bilirdi. Onu önemsemezden gelerek ablasına döndü. Yeranik sordu:

"Ne profesörü?"

"Erivan Üniversitesi'nde."

Yeranik suratını ekşitti.

"Haaa! Eh, ne olacak oranın profesörü? Tenekeci kardeşi, yahut..."

"Çok ısrar ediyormuş gel de bizle yaşa diye."

"Oradan mektup gelir miymiş?" dedi Krikor.

Yeranik derin bir nefes aldı.

"Neden gelmesin? Böyleleri için iyidir orası.

"Herif ömründe naylon çorap giymiş midir? Orada da eksikliğini hissetmez."

"Sen de mi başladın ulan tepeden bakmaya?"

Pupul'un ihtarı Yeranik'i uyandırdı.

"Yok, korkarım oğlumu bir tenekeci parçası ile kıyaslayacaksın."

"Sen kimi beğenirsin ki zaten?"

Yeranik burnunu büzdü, havaya dikti.

"Öyle birisinin lafını et ki, sülalemizin..."

"Aman Yeran, bırak şu sülaleni!"

Sözünü öyle ani kesmişti ki Yeranik afalladı. "Artin Usta hakkında çok mu ileri gittim acaba?" diye sordu kendi kendine. Oysa o an, Artin Usta'nın aşağı bir yaratık olup olmadığı veya Erivan Üniversitesi profesörlerinin tenekeci ailesinden gelip gelmedikleri Pupul'un hiç de umurunda değildi. O, sinirli bir anında, baskısı altında ömrünü çürüttüğü ve kendisini 'bir kuru baş' bıraktıran kelimeyle karşılaşmıştı. O kelimeye karşı alerjisi vardı artık. Vatanseverlik adına ölüme gönderilen askerin, işin içyüzünü öğrenince, vatandan nefret etmesi gibi...

Yeranik ağır bir edayla; "Unutma ki" dedi "Benim sülalem senin de sülalen."

"İyi ya işte, ben de senin kadar tanırım sülalemi."

"Beğenemedin mi sülaleni?"

"E ne yani? Baban kimdir? Şimdi söyleteceksin beni! Saraylı der durursun. İzzet Paşa'nın aşçısı işte! Asili de neymiş? Uşak!"

"Ne bağırıyorsun? Yavaş konuş."

"Neden yavaş konuşacakmışım? Madam Verjin mi duyar? Du-

yarsa duysun. O asilmiş. Amira* torunuymuş. Ne meeburiyetim var kıçımı yırtmaya? Ben ne amira torunuyum, ne de saraylı. Konyalı Mardik Ağa'nın kızıyım.

İşaret parmağını ablasına yöneltti.

"Sen de!"

Yeranik "Aptal!" diye mırıldandı.

Gözucuyla oğluna baktı. Krikor ötelere bakıyor, fakat dikkatle dinliyordu.

"Sen unuttuysan ben unutmadım Konya'daki evimizi, babamın çarşıdaki dükkânını. Hatırlamıyor musun?"

Yeranik kızararak yere baktı, Pupul'u daha fazla kışkırtmış olmasın da kısa kessin diye cevap vermedi. Bu tonla devam ederse, Madam Verjin duyacaktı yukardan.

Pupul yerden bir ot kopardı, didiklemeye başladı. Bütün geçmişi gözlerinin önünden geçiyordu. Konya, İstanbul –o zaman henüz genç kız bile sayılmazlardı– ve Paşa'nın konağı. Sonra, ablasının, kendisinden yirmi yaş büyük olduğu halde, o zaman iyi parti saydıkları bir esnafla evlenmesi. Sonra babasının ölümü. Kendisine de bir koca bulmak için gelip giden kılavuz kadınların Yeranik tarafından 'sülale' masallarıyla geri çevrilmeleri. Şimdi içine kurt düşmüştü. Acaba Yeranik kendisini evlendirmek istememiş miydi? Babasının da, kocasının da erken ölmelerine Yeranik'in memnun olduğuna emindi. Birisi evde gecelik entari ile dolaşan taşralı bir aşçı, diğeri 'çarşılı' ihtiyar bir dükkân sahibi ki...

"Sen öyle söylüyorsun, ama teyze, Konya'da herkes dedemin sözünü dinlermiş. Eski beyler ona geniş topraklar...

"Sen kulak asma anana. Atmasını sever o. Geniş topraklar da neymiş? İn cin top oynar bozkırda. Bir ay git, kuşa rastlamazsın. Allahın dağı. Bir kazık çak, burası benim de. Bir başkası gelip elinden alana kadar. Neye yarar ayol? Yediğin ne, giydiğin ne? Evimizin içinde bir helamız yoktu. Bahçenin bir köşesinde bir çukur vardı; soğukta, yağmurda, karda, gece karanlığında. Mum alamazsın söner... Çamur diz boyu... Hatırlamıyor musun kız? O

zaman biraz da belin gevşekti, geceleri kalkardın hani. Beni de beraber sürüklerdin korkundan. Titreşerek, sulara, çamurlara bataraktan. Karanlıkta çökerdik. Üstümüze başımıza sıçrardı. Öylece odaya koşar, yatağa girer, büzülürdük. Kokar mıydı, kokmaz mıydı? Duymazdık, öyle soğuk yapardı. Ah, bizim memleketmiş... Hangi memleket kız? Kimin yüzüne baksan: bizim köy, bizim tarla, bizim inekler, bizim eşekler... Kimse demez: bizim sefalet, bizim çektiğimiz... İstanbul'a geldik de rahat yüzü gördük, insan gibi yaşamasını öğrendik azıcık. Yooo Yeranik, ben haddimi bilmesini severim. Neden utanacakmışım? Taşrada doğmuşum işte. Evimde hela olmadığını neden inkâr edeyim? Birkaç ayda bir hamama giderdik merasimle. Sen istersen, her akşam evde banyo yapardık de. Yooo, aylarca kirli dururduk. Hatırlamaz mısın, babam nasıl yağ kokardı."

Krikor bakışlarıyla Tekir'i takip ediyordu. Canı sıkkındı. Teyzesini dinlemiyordu artık. Bilirdi Konya hikâyesini. Teyzesi ne diye geçmişi anardı? Unutsa ne kaybederdi sanki? Bunca yıldır hâlâ yeni hayatına uyum sağlayamamıştı. Modern elbisesinin altından hep eski giysisi sırıtırdı. Ne olurdu geçmişi hatırlamasa? Yeranik gibi değişik bir geçmiş hayal edip anlatsa. Bir şey mi kaybederdi kedisini Tekir diye çağırmayıp Biju diye çağırsa? Tekir'i Biju'ya çevirtmek için Yeranik az mı kavga etmişti kardeşiyle? "Konya'daki kedim de Tekir'di!" Krikor anlamıyordu bu bağlılığı. Hayvanlar uğruna katlandığı bunca zahmeti de anlamıyordu. İnsanı sinirlendirmekten başka nesi vardı şu kedinin? Ama 'hayvanı' gelip de yumuk yumuk gözlerle, hırıldayarak dizlerini yoğurmaya başladı mı Pupul gevşer, biterdi.

Tekir bu defa sahibesinin kucağına gelmedi. Kararsız adımlarla bahçede dönüp dolaştı, bir an durdu, tartışmanın hararetiyle dünyayı unutan, gözü kedisini bile görmeyen Pupul'a kayıtsız bir bakış fırlattı, duvara doğru ilerledi, bahçe kapısının yakınında toprağın yumuşak kısmını kokladı, ön ayaklarıyla eşelemeye başladı. Krikor onu seyrederek hayale dalmıştı. Aklı, teyzesinden, konudan

konuya atlaya atlaya ta uzaklara gitmişti; bir dakika sonra hiçbirini hatırlamıyordu.

Tekir döndü, arka ayaklarını çukurun kenarına yerleştirdi, gözlerini yarı yumdu, mutlu mutlu Krikor'un yüzüne baktı. Amuda kalkan kuyruğu hafifçe titredi.

Krikor birden uyandı. Alışkın olmadığı bir çeviklikle ayağa fırladı. Kocaman kıçını sallaya sallaya "Pist! Pist!" diye haykırarak saldırdı. Tekir gözlerini koca koca açtı, fakat kaçmadı. İlişkileri dostane olmasa bile, ne de olsa evin adamıydı Krikor. Bununla birlikte rahatsız olmuştu. Kuyruğu daha bariz bir şekilde titredi, vücudunun arka kısmı minicik çukurun üstünde biraz yukarı kalktı. Tüymek için bir hazırlıktı bu. Hayvanın soğukkanlılığı kudurttu Krikor'u.

"Hâlâ duruyor! Pist!"

Bir tekme attı. Kedi, şaşkın ve kızgın, muazzam bir sıçrayışla binanın arkasında kayboldu.

Pupul önce inanamadı. Krikor'un "Pist"lerine alışkındı, ama kedileriyle, hele Tekir'le futbol oynamaya cüret edeceğini düşünemezdi. Dehşetten tüyleri ürperdi.

"Ayağın kırılsın!"

Yeranik isyan etti.

"Beddua etme ayol!"

Teyzesinin korkunç gözleri karşısında Krikor ezilip büzüldü.

"Canım, bahçe kokuyor! Bahçeyi kirletiyor."

Pupul'un yüzü kıpkırmızıydı.

"Burnuna mı sıçacaktı? Vay deli vay!"

Ayağa sıçradı. Elleri sinirden titriyordu.

"Ayağıyla hayvanın karnına vuruyor! Kırılsın o ayağın! Pispispis... Tekir, Tekir, Tekir... Gel piçonum gel...

Evin etrafını dolaştı, korkudan ürperen kediyi buldu, kucağına alıp okşayarak geri geldi. Piçon kaşlarını çatmış, yutkunuyor, sahibesinin parmakları arasından 'evin adamı'na şüpheci ve kinci bakışlar fırlatıyordu. Pupul gelip bankonun üzerine oturdu. Krikor çi-

çekleri inceliyormuş gibi yaparak duvarın dibinde dolaşıyordu. Fakat Pupul'un kızgınlığı dinmemişti. Hep sırtını gösteren Krikor'u nefret saçan gözlerle takip etti. Artık onu konuşturmanın mümkün olmadığını bilirdi. Asla yüzünü çevirip cevap vermeyecekti. Hiddetini ablasına döktü.

"Ben sana demiyor muyum bu oğlan günden güne sapıtıyor diye? Böyle giderse günün birinde Bakırköy'e yollayacaksın!"

Krikor'u tahrik etmek için, ona en çok dokunan hakareti ağzından çıkardı.

"Birisini bulup da evlendiremedin şunu, aklı başına gelsin!"

Krikor'un sadece sırtı görünüyordu hâlâ. Onun bu vurdumduymazlığı Pupul'u çileden çıkardı.

"Zırdeli!" diye avaz avaz bağırdı. "Bahçeyi kirletmiş diye kedime vuruyor, şuna bak hele! Ayaklarını kırarım ben senin, anladın mı piç!"

Bu tehdit Krikor'un üzerinde tuhaf bir etki yaptı. Otuz kırk yıl evvel anasıyla birlikte kendisine korku salan, evde, delikten deliğe elinden kaçtığı teyzeyi gördü karşısında. Anası artık eski anası değildi, fakat Pupul aynı teyzeydi. Kendisi de aynı ürkek çocuk oldu. Yıllarca evvelki refleksle suratını astı, panik halinde eve kaçtı, odasına sığındı. Anasını haşlayan, bağırdığı zaman yıldırımlar yaratan "evin erkeği" bir anda silinmişti.

Pupul'la bütün ilişkileri, yeni bir emre kadar kesilmişti.

- 4 -

Sabahtan beri kaçıncıydı bu? Gülgün hesabını şaşırmıştı. Fakat şikâyetçi değildi. Keşke akşama kadar dışarıya, alışverişe gönderselerdi. Yorgunluk umurunda değildi. Yeter ki evde kimsenin yüzünü görmesindi. Hele Mübeccel'in yüzünü, asla! Önüne geleni aşağılamak, dövmek istiyordu. Kötü bir gün olacaktı. Mısta Beygiller gelene kadar, hatta geldikten sonra da Mübeccel'in emirleri, talimatı yağacaktı. Hepsini uygulamaya mecburdu. İçeri. dışarı, mutfak, Amerikan bar. pasta, meyve, sandviç... Mutfağın bitişiğindeki ufacık odasına çekilip yarım saat olsun yalnız kalamayacaktı. O oda bugün kendisine cennet gibi bir yer, erişilmez bir saadet gibi görünüyordu. Ne olurdu sanki bu gece briçe gidip Mısta Beyleri yarın kabul etselerdi! Yarın akşama kadar keyfi belki yerine gelirdi. Belki...

Fakat keyifli olmaya hakkı var mıydı?

Sokağın köşesinden, villanın cam kaplı cephesine baktı. İçerde sadece bir iki apliğin yansıyan ışığı duvarı ağartıyordu. Karanlık basmamıştı henüz. Mutfağın bütün lambaları yanıyordu.

Bahçenin demir kapısını ittiği anda, servis kapısının önünde kendisine bakan Mübeccel'i gördü. Sorun yaratmak için bir toz zerresi arayan o bal rengi, dikkatli bakışları iyi tanırdı. Bu sefer ne vardı acaba? Fakat hiç endişe duymadı. Nadiren bu derece hissiz, bu derece içine kapanık olurdu.

Ayağını mutfaktan içeri atar atmaz, Mübeccel gürledi.

"Bu inatçılığın çekilmez oldu artık!"

Mutfağın ortasında ayaktaydı. Ellerini kavuşturmuş, zayıf, ince parmaklarını sinirli hareketlerle kıvırıp çatırdatıyordu.

Gülgün'ün yüreği eski bir alışkanlıkla birden sıkıldı. Fakat bir an sürdü bu. Hissizliği devam ediyordu. Sanki karşısında konuşan,

insan değildi veya kendisine hitap edilmiyordu. Naylon torbayı masanın üzerine koydu, boşaltmaya başladı.

"Senin adına ben utanıyorum. Ne iğrenç durum bu, sokaklarda."

Gülgün analığına kötü kötü baktı, kaşlarını hafifçe çattı. Cevap vermedi. Bu bakış Mübeccel'e dokundu.

"Bana bak Fatma, madem ki bu ailenin kızı saymışız seni, ailenin şerefini dikkate alman lazım. Bunu kesin olarak söylüyorum sana. Senin yüzünden nahoş dedikodulara konu olmaya tahammül etmeyeceğim.

Gülgün, eli torbada, gözlerini analığına dikti, öylece kaldı. Ailenin kendi yüzünden değil, Osman Bey'in metresi yüzünden dedikodulara konu olduğunu düşündü. Mübeccel, Gülgün'ün soru soracağını sandı. Öfkesi arttı.

"Git şu halini aynada seyret!" diye haykırdı.

Ateş saçan gözleri kızın göğsüne dikilmişti.

Gülgün anladı. Alışverişe çıkmadan odasına koşmuş, elbisesini değiştirmişti. Akşam üzeriydi, pastane Bağdat Caddesi'ndeydi ve Bağdat Caddesi kalabalıktı. Piyasa vaktiydi. Emprime etekliğin üzerine japone dekolte bir bluz giymişti. Aceleyle, biraz da kasten, içine başka bir şey giymemiş, alışverişe gitmek için elbise değiştirdiğini Mübeccel fark etmesin diye dışarı fırlamıştı. Şimdi umurunda değildi artık. Gidip dönmüştü ya. Analığına her oyun oynadığında olduğu gibi, memnuniyetle karışık alaycı bir tebessüm belirdi dudaklarında.

Mübeccel'in bakışı japone kolların geniş açıklığından içeri dalınca, yüzünün kronik egzamadan harap olan aşağı kısmı büsbütün büzüldü. Koltuk arasından, Gülgün'ün hemen hemen bütün göğsü görünüyordu. Sert ve dik köylü memeleri. Kızgınlığını alayla gizlemeye boşuna uğraşarak sinirli bir kahkaha attı.

"Manavın çırağı için mi koştun üst baş değişmeye?"

'Manavın çırağı' koydu Gülgün'e. Erol'un da, sabahleyin, hakaret olarak suratına 'kasap çırağı'nı fırlattığını hatırladı. Mübeccel de oğlu gibi 'çırak'lara layık görüyordu onu.

Boğazını sıkan ağlama ihtiyacını zapt ederek, boğuk bir sesle cevap verdi.

"Bu bluzu bana sen verdin.

"Halt ettim. Sana da ne yakışır böyle şeyler! Kız o bluz çıplak vücuda giyilir mi?"

Göğsünün çifte tepelerine baktıkça aklı başından gidiyordu.

"Şu saçların da bir türlü uzamaz."

"Rica ederim anne, senelerce saçlarımı kestiren sendin. Şimdi ne oluyorsun Allahın günü. uzamıyor uzamıyor!"

Torbadan çıkardığı son paketi kabaca masaya fırlattı.

Mübeccel evlatlığının ne böyle bir cevabına, ne de bu gibi bir terbiyesizliğine alışıktı. Sessiz ve hareketsiz kalakaldı. Harap yüzü az önce suratına sürdüğü bademyağının altında kızardı.

Gülgün eski bir alışkanlıkla ellerini göbeğinin üzerinde kavuşturdu. aynı tonla devam etti.

"Bundan sonra da Fatma diye çağırmayın beni. Niye Fatma diyorsunuz. madem ki adım Gülgün?"

"N'oluyor burda?"

Seniha'nın hantal vücudu mutfağın kapısını tıkadı. Gevşek adımlarla ilerledi. Bir yandan tırnaklarını parlatıyordu. Mübeccel kız kardeşine döndü, sinirli bir kahkaha daha attı.

"Küçükhanım badema Gülgün diye çağrılmalarını istiyorlar. Bir itirazınız var mı?"

Evlatlıklarını hangi isimle çağıracakları Seniha'nın hiç de umurunda değildi. O kendi derdindeydi.

"Sana Cutex* alacaksın demiştim, gidip başka bir şey aldın. Berbat bir şey. Aklın başında değil senin kız!"

"Cutex yoktu."

"Yoksa almasaydın."

Gülgün kaşlarını kaldırıp omuzlarını silkti. Mübeccel uzun süre dudaklarını ısırdıktan sonra, yapmacık bir sükûnetle masaya yaklaştı, paketleri incelemeye koyuldu; bir kusur bulmayı aklına koymuştu.

"Bu hususta yarın ciddi olarak konuşuruz. Şimdi işimize bakalım. Fazla vaktimiz yok. Erol yemeğe gelecek mi? Bir şey dedi mi?"

Gülgün başı ile "cık" dedi.

"Pötifür*, nisuaz* pekâlâ... Simit, pekâlâ... Piramit, pekâlâ... Milföy, pekâlâ... Hani baton sale*? Baton sale yok, Baton sale almadın mı?"

"Aldıım.

"Hani?"

Gülgün paketlerin, kutuların içinde aradı taradı, baton sale yoktu. Doğrusu aldığını da hatırlamıyordu.

Seniha alaycı bir tebessümle:

"Unutmuşundur. Aklın başında değil demedim mi ben?"

"Allah canımı alsın ki...

"Hani, kız?"

"Ben istedim. Koymayı unutmuş mutlaka."

"Ödediğin paranın hesabını da mı bilmezsin?"

"Bilirim.

"Ne verdin? Çık bakayım hesabı!"

Hesap şaşmazdı, baton sale almamıştı. Başka bir şey daha meydana çıktı, satıcı hemen hemen bütün aldıklarını fazla fiyattan hesaplamıştı.

"Aklın başında değil ki kızım. Bilmiyorum nerede, ama herhalde başında değil."

Seniha öğüt verdi.

"Telefon et, yollasınlar."

Mübeccel'in buruşuk dudakları asabi ıklerle çarpılıyordu. Gülgün'ün karşısında biraz daha kalsaydı, (inden bir kaza çıkacaktı. Mutfağı. yemek ve misafir odalarından ayıran koridoru asker adımlarıyla geçti. Seniha ardından gitti. Tırnaklarını parlatmaya devam ediyordu.

Odaya girince. Mübeccel birkaç dakikadır biriken hırsını koyverdi.

"Kuyruğundan tutup sıçan leşi gibi dışarı atacağım şıllığı!"

Seniha soğukkanlılığından hiçbir şey kaybetmedi.

"Sapıtma!"

"Nasıl? Yapamaz mıyım sanıyorsun?"

"Yapamayacak ne var? Sonra da kolları sıvar mutfağa girersin."

"Kırk tane uşak bulurum. Paramla değil mi? Aç köpek çoook!"

Seniha güldü.

"Deli! Geçti o günler. İki yüze bile bulunmuyor. Bulunanı da barış antlaşması kadar şart koşuyor. Sen bol keseden atıyorsun.

"Çekilmez oldu artık kahrı."

Seniha mutfağa girmek, süpürge tutmak tehlikesinden başka bir şey görmez olmuştu. Gülgün'ün şıllık, edepsiz olması onu o kadar az ilgilendiriyordu ki! İçini çekerek yağlı gövdesini bir koltuğa bıraktı, tırnaklarına üfledi, parlatmaya devam etti. Mübeccel salonda yukarı aşağı durmadan geziniyordu.

"Sen ne istersen de. Hem temizlik, hem mutfak, hem alışveriş, her şeye yetişiyor. Bunun gibisini bulamazsın. Hizmetçi tutmasını kolay mı sanıyorsun? Hazret gelir, bir kaşı havada, ben yemeğe karışmam der, yahut çamaşır yıkamam der, alışveriş yapmaz... Türkçesi, bütün iş üzerimize yıkılır. Çamaşır, bulaşık, yemek... Niyetin ciddiyse, bugünden tezi yok staja başlamalıyız. Bu işe Osman ne der acaba?"

Kocasının ne diyeceği Mübeccel'i pek endişelendirmezdi. Evin nesiyle ilgilenirdi ki bu işe karışsın? Hem kendisi Osman'ın yaptıklarına karışıyor muydu ki o karısının yaptıklarına müdahele etsin? Yıllardan beri aynı çatı altında hemen hemen iki yabancı gibi yaşıyorlardı. Mübeccel sinirlerini yatıştırıp, tiklerini rafa kaldırdı. Bunu da, mutfağa girmekten veya köyden gelen gerçek bir Fatma'ya yürek tüketmekten yahut da İstanbullu bir hizmetçinin anlaşma şartlarını imzalamaktan ürktüğünden yaptı. Üstelik sinirlerini tutmaya mecbur kalacak, ayrıca Osman'ın verdiği harçlıktan yüzlerce lira ödeyecekti. Boğaz tokluğuna çalıştırmak varken...

Bu gerçek öylesine ikna edici oldu ki, Mübeccel mutfağa döndüğünde Gülgün'e sırdaş bir eda ile:

"Bunlar eşek gibi adamlar. Telefondan şimdi yollarız derler, bakarsın yollamazlar, rezil oluruz. Gene sen atlayıver pastaneye, elinle al gel. Fıstık az gibi geliyor bana. İki yüz elli gram daha al. Mısta Bey domuz gibi yer, biliyorsun. Ben yemeğe bakarım."

Gülgün, Mübeccel'deki değişikliğin farkına varmadı. Dalgın bir hali vardı. Cevap vermedi, önlüğünü çıkarıp iskemlenin üzerine attı, servis kapısından dışarı çıktı. Mübeccel ardından "Değiştir şu rezil bluzu!" diye bağırmadı.

Alacakaranlıkta, akşamın vaatlerle yüklü uğultusu sardı Gülgün'ü. Çiçeklerin kokusunu zevkle içine çekti. Az evvel, dışarı atacaklar gibi gelmişti kendisine. Bu fikir içine tuhaf bir korku salmıştı. Şimdi –dışarı atılmak değilse bile– herhangi bir felaketi daima beklediğini, kendini asla öz evinde hissetmediğini fark ediyordu. Mübeccel'in herhangi bir meselede manalı bakışlarla "Bu hususta sonra görüşürüz!" tehdidinin ciddi bir sonucu olmayacağını tecrübe ile bildiği halde, içgüdüsel bir endişeye kapılırdı. Fakat bugün gerçekten bir şey olacağını düşünmüştü. Belki de bu yüzden, kendisi de bugüne kadar konuşmadığı bir şekilde konuşmuştu. Erol'un, anasına sövmeye bile hakkı olduğunu, fakat kendisinin böyle bir şey yapamayacağını da bilirdi.

Mısta Bey'in torunu kapıdan seslendi.

"Fatma, nereye gidiyorsun?"

"Alışverişe."

"Bizimkiler için mi? Bizimkiler size gelcekler bu gece."

'Ayakları kırılsa da gelmeseler.' Kovulmak da nereden düşmüştü aklına? Bu evde memur muydu, uşak mı, yoksa ailenin bir ferdi mi? Kaldırımın ortasında duruverdi. Her zamanki gibi belirsiz bir endişe duyacağına, bu akşam neden düpedüz evden dışarı atılmaktan korkuyordu? Korkmak, niye?

"Ben de geleyim mi bizimkilerlen? Pasta ikram edeciniz mi? Anneannem dedi ki, mutlaka pasta ikram ederler dedi."

Gülgün cevap vermedi, yürüdü gitti. Korkacak ne vardı sanki? Sokakta kalmak, aç kalmak, dilenmek. Güldü. Aç kalmayı tasavvur edemiyordu. Sokakta giderken o kadar çok kişi dönüp bakıyordu ki! Hele o bluzu giydi mi, alttan çıplak... Tekrar, yüksek sesle güldü...

"Nereye Gülgün? Bu ne şıklık!"

Samba Rozi'ydi, semtin kızlarıyla birlikte... Aralarında kıkır kıkır gülüşüyorlardı. Gülgün kızardı, heyecandan cevap veremedi. Gülümsedi, eli gayri ihtiyarı omzuna gitti, bluzun dekolte yakasını yukarı doğru çekti. Kızlar fısıldaşarak, gülüşerek geçip gittiler.

Herhangi bir kimse, hele bir erkek, kendisini süzmek için arkaya dönüp baktı mı, Gülgün hep aynı heyecanı duyardı. Yabancıların bakışlarını üzerine çekmek için her şeye, hatta analığının gazabına bile razıydı. Alt tarafı, ne yapabilirdi ki Mübeccel? Kovmak mı? Şu anda, yürürken, Seksapel'in kapağını andırmıyor muydu? Sokakta kalmak, evsiz barksız, aç kalmak, kimsesiz olmak... "Budala!" dedi kendi kendine. İlk defa, o evin dışında belki de daha kolay, daha rahat, daha lüks bir hayat yaşayabileceğini düşündü. Tabii ya! Hayat mı yani bu? Sabahtan akşama kadar çalış, çalış, çalış, ev işi, dışarı işi... Mübeccel'in ve Seniha'nın gezip tozmaktan ve yan gelip yatmaktan başka işleri yoktu. Başkasının yanında hizmetçi olsa, bunca çalışmaya karşılık beş yüz... tabii ya, beş yüz lira verirlerdi. Bütün işleri biliyordu, hem de yapıyordu. Oysa başka hizmetçiler –işte Mısta Beygillerin Ayşe'si- iki üç yüz liraya bütün bu işlerin birini yahut ikisini yapıyorlardı sadece. Hem tatilleri de vardı. Para da alıyorlardı. Kendisininse, cebinde meteliği yoktu. Ve Mübeccel hep azarlardı, Erol hep alay ederdi. Evin kızı!... Evin kızı da değildi üstelik. Eksik olsun böyle 'ev kızlığı' Neydi ya peki? Gerçekten neydi? Bilmiyordu. Ama şimdi bilmek istiyordu ve hizmetçi olmak umurunda değildi. Madem ki evin kızı değildi. Madem ki Erol yerin dibine batırmak istiyordu onu. Erol uzak, uzaktı artık. Yabancıydı. Mübeccel'in anne, Osman Bey'in baba olduğu kadar ağabeydi ancak. Herkes Erol gibi davranacak.

üstüne gülecek değildi ya. Erol öteden beri kötü muamele ederdi kendisine. Herkes "Git bir kasap çırağı bul!" diyecek değildi ya.

Gülgün tekrar durdu. Ali gelmişti aklına. Bir saattir neden onu düşünmemiş de boş şeyler için böyle yürek tüketmişti? Ali var oldukça. kendisine aç kalmak yoktu bu dünyada. İstese, günde iki yüz elli gram et vermez miydi? Ali için ne kıymeti vardı ki iki yüz elli gram etin? Daha neler verirdi kim bilir! Yeter ki kendi istesin. Şayet bütün Erollar alayı basıp bir kasap çırağı bul derse. Şayet...

Daha Halil de vardı. Zerzevatçı. Neler vermezdi ki Halil! Hele azıcık tatlı davransa...

Yatacak yer? Çoook! İstediği adamın evi. Hayret! Ne basit, ne kolay şeydi yaşamak! Şimdiye kadar kendisine öyle karışık, öyle belalı. korkutucu bir şey görünen yaşamak. Şaştı, insan nasıl olur da böyle tamamıyla başka bir fikre kapılıp, birkaç saat içinde, yıllarca süregelen düşünme tarzını değiştirebilirdi? Sanki kendisini ezen bir kıskaç gevşemiş gibi, ağır bir baskıdan birden nasıl kurtulabilirdi? Hiç kimseye, hiçbir yere bağlı olmamak, hür olmak, harikulade bir şey olsa gerekti. Kimse sormasın: Nerede kaldın? Kimse emretmesin: Uzat saçlarını! Kimse azarlamasın: Niye geciktin! Kimse karışmasın: Niye onu giydin? Niye kıçını salladın? Kuş olmak. kuş. Kimseciklere hesap vermek zorunda olmamak. İstediği saatte plaja giden. istediği saatte dönen Mübeccel gibi. O neden böyle yaşayabiliyor? Çünkü evde işleri yapan biri var. Plaja gidemeyen biri. Gülgün var. Gülgün olmasa, Sonsuza günlerini tırnak parlatmakla, uyuklamakla geçirebilir mi hiç? İkisi de önlük takıp mutfağa girerler.

Analığını ve teyzesini, mutfakta, ikisi de aksi, birbirleriyle boyuna kavga eder hayal etti.

Elbette Mübeccel'in kendisine ihtiyacı vardı. Kendisi Mübeccel'e muhtaç değildi. Ali vardı. Halil vardı. Yüz kişi vardı. İstediği adam. Mübeccel istediği adamı çağırıp işlerimi gör diyemezdi. Para ödeyecekti. Çok para.

Hafızasının derinliklerinde belirtiler, sesler canlandı. Kendisi

ufacık kız, Mübeccel sert; vapurda, toplum içinde, Mübeccel'in keskin bakışları daima üzerinde... Her hareketi, her bakışı kontrol altında... "Dikkat etmek lazım Seniha, alığın biri bu, kolay baştan çıkarırlar!" Bu sözler kulaklarında çınlıyordu: "Baştan çıkarırlar!" Baştan çıkarılmasından niçin korktuklarını anlıyordu. Neden her hareketini kontrol altına aldıklarını anlıyordu. Şüphe yoktu, Mübeccel'in kendisine ihtiyacı vardı. Osman'a da ihtiyacı vardı. O suratla kimse onun yüzüne bakmazdı artık. Oysa kendisi, her karşısına çıkan...

Ruhunda bir ferahlık hissetti. Neşeyle şarkı söylemek istiyordu. Rahat nefes alıyordu, ömründe almadığı kadar rahat. İstediğini yapacaktı artık. Ne endişe, ne korku. Mübeccel korksun, evlatlığı kaçıp gider diye. Tatlı muamele etsin. Her aile memnuniyetle alırdı böylesine hamarat kızı... Ama hayır! Neden hizmetçilik edecekmiş? Ali varken. Arkaya dönüp birbirlerine "Allah yaratmış!" diyen bunca erkek varken. İçin için sevinçten deli oldu, sahte bir küçümsemeyle süzdü laf atanı. Işıkları kaldırıma dökülen dükkândan içeri baktı gözucuyla. Ali orada değildi. Alık Memed ağzı açık, burnunu çekerek, kanlı masanın başında bir şeyler doğruyordu.

Kim bilir neredeydi Ali? Belki de karanlık sokaklarda adını anarak mecnun gibi dolaşıyordu.

Bu düşünce dudaklarına bir tebessüm yerleştirdi. Ali'ye karşı sevecen bir his doğdu kalbinde. Bencil bir şükranla karışık lütufkâr bir şefkat. Ali kaç defa "Ben zenginim kız." demişti. Ali'nin zengin veya fakir olmasını dert etmemişti, fakat şu an büyük bir önem kazanıyordu bu. Ali ne kadar zenginse, kendisini o kadar güvende hissedecekti.

Şiddetle Ali'yi bulma arzusu duydu. Mübeccel'e yapacaklarını ona anlatmak, beraberce gülmek, analığını hiddetten deli etmek için yeni planlar hazırlamak. Yakın bir sırdaş bulmak ihtiyacını hiçbir zaman bu kadar kuvvetli hissetmemişti.

Ama belki de Ali kendisine küsmüştü, yüz vermeyecekti!

Amaaan sen de! Bir bakışla, bir tebessümle onu yola getirmek kolaydı. Pek pek, biraz sürtünme, sıcak bir ten teması... Ali karşı koyamazdı. Açtı be herif! Her arzusunu yerine getirirdi. Nefis elbiseler, Amerikan çamaşırları, naylonlar, ipekliler... Bir gün içinde bir Seksapel tipi olup çıkıvcrebilirdi. O zaman bütün Erollar peşinde... O zaman Ali de kim oluyordu? Ali de nesiydi? Erollar peşinden koşunca...

Bağdat Caddesi'ne çıkmak üzereydi. Bir çift far onu yakaladı. Işığın ortasından aşina bir ses yükseldi.

"Fatma, nereye gidiyorsun Fatma?"

Gülgün gayri ihtiyarı ürperdi.

"Pastaneye gidiyorum beybaba."

"Bu saatte alışverişiniz mi var daha?"

"Hayır, beybaba. Çırak baton saleyi koymayı unutmuş."

"Haydi çabuk. Vakit geç."

"Koşturuyorum, beybaba."

Farlar köşedeki duvarda bir daire çizdi, asfaltın üzerinde boydan boya serildi. Gülgün arabanın penceresinden ancak fark edebildi Osman Bey'in profilini. Şaşkınbakkal'a doğru uçmaya başladı.

Vücudu kan ter içinde kalmıştı. Osman Bey'in sesini duyduğundan beri terliyordu. Cehennemi bir sıcak vardı. Yıldız poyrazla akşama kadar üç kez köşe kapmaca oynayan hafif imbat şehrin üzerine külhanın nefesini bıraktıktan sonra büsbütün silinmişti. Hava elle tutulur, bıçakla kesilircesine yoğundu. Nefes almak güçleşiyordu.

Ter kokusu genzini doldurdu. Erol bu kokudan mı kaçmıştı acaba? Git yıkan dememiş miydi? Gülgün kızardı. Evet, yıkanmalıydı. Böyle havalarda her gün yıkanmalıydı. Oysa terden pişmiş vücuduna zar zor haftada bir sefer sabun sürebiliyordu. Vakit yoktu ki! Gece yarısı, her işi bittikten sonra, yorgunluktan ve uykusuzluktan ayakta durabilse bile su akmazdı. Sabah beşte, kendisi kalkamazdı, yorgunluktan uykusu götürürdü. Yediden sonra

banyoyu sıra ile kilitlerlerdi. Son giren Seniha olurdu. Yarım saat kalırdı içerde. Kim bilir ne yapardı. Denizden dönünce, şayet sular akıyorsa, gene sıra ile girip çıkarlardı. Kimse girmediği zaman, işi olurdu ya da canı istemezdi veyahut su kesilmiş olurdu. Canının istediği zaman banyoya girebilmek ne büyük mutluluk olmalıydı!

Ali'yi görmedi, fakat Ali, kendi kendine konuştuğu için dudakları kıpırdayan Gülgün'ü gördü.

Asfaltta birlikte volta attığı hemşerisine "Sen git, ben sana yetişirim." dedi.

Sinemanın köşesinde Gülgün'e yetişti.

Gülgün, o dalgınlık arasında ani bir korku ile başını çevirip durdu. Kızgınlıkla tersledi.

"Neden takip ediyorsun beni?"

"Takip etmiyorum Gülgün. Nereye koşuyorsun böyle? Bir şey mi var?"

Ali'nin 'Gülgün'ü onu yumuşattı.

"Ne olacak, alışverişe."

"Bu saatte mi? Günde yirmi sefer alışverişe mi yollarlar seni!"

Omzunu silkti. Fakat Ali'nin sesinde evdekilere karşı bir hınç sezince bundan zevk duydu.

"Sana yardım edebilir miyim?"

"Yok bir şey. Pastaneye kadar gideceğim.

"Sana eşlik edeyim mi?"

Gülgün güldü.

"Kaçırmazlar."

Yoluna devam etti. Neşelenmişti. Yolun en karanlık noktasında, şimşek hızı ile başını çevirip Ali'nin aynı yerde hareketsiz durduğunu gördü. Bu güvenlik hissi ona mutluluk verdi. Duvarların dibinden hafifçe uçtu, rüzgâr gibi içeri daldı. Soluk soluğa:

"Baton saleyi unutmuşsun, yahut ben unutmuşum, her neyse.

Her defasında yaptığı gibi, evvela duvardaki büyük aynaya

baktı. karşıdan ve profilden kendini süzdü, elini saçlarının üzerinden geçirdi, gülümsedi, gururla göğsünün tepelerini süzdü. Sonra, bütün bakışların merkezi olduğundan cmin bir insanın çevresine karşı takındığı kayıtsız tavırla tekrar çırağa döndü.

"Yarım kilo vereceksin, çok acele."

Fakat çırak dinlemiyordu. Baktığı bile yoktu. Genellikle yılışık bir gülümsemeyle suratına bakakalan çırak, bugün başka yere bakıyordu. Dükkânda bulunan herkes. satıcısından müşterisine kadar, aynı yere bakıyordu.

Büyük buzdolabının önünde genç bir kız duruyordu. Boyu aşağı yukarı bir yetmiş beşti, dümdüz mokasenlere rağmen. Açık pembe organzeden elbisesi belden dizkapaklarına kadar konik iniyordu. Bacakları birer şaheserdi. Boyu o kadar uzun olmasına rağmen, ayakları otuz beşten büyük değildi. Kemikleri son dcrece inceydi. Altın rengi parlak saçlarının ortasında dünyanın en nazik, sevimli çehresi gülümsüyordu; göz, burun, ağız, her şey yerinde idi. İnsan değil, et kemik değil, Seventeen'in* kapağından inme bir resimdi ve herkes bu resmi seyrediyordu. Kadın olsun. erkek olsun. Kız ise ince uzun işaret parmağıyla camın arkasından istediği pastaları gösteriyordu. Bir kelime bile Türkçe bilmiyordu, Kovboy filmlerinden *"yap, okay"* gibi kelimeler belleyenler, kızın etrafında pürtelaş tercüman kesilmişlerdi. Seventeen'in kapak resmi, istediklerini kolayca aldı, aldanmadan parasını ödedi, ifadesi imkânsız bir gülümseyişle, ömründe hiçbir müşteriden bir teşekkür ifadesi duymamış çırağa *"Thank you."* dedi, gidip kaldırımın kenarında bekleyen spor arabaya bindi, çalıştırdı. Bütün bakışlar onu uğurladı.

Ağır sessizlik içinde, birisi mırıldandı.

"Ycni gelen Amerikalılar

"Diplomatın kızı değil mi?"

"Diplomat mı, Marshall* teknisyeni mi?"

"NATO albayı imiş dediler."

Gülgün siparişi fısıltıyla tekrar etti, parayı ödeyip gölge gibi dı-

şarı süzüldü. Aptallaşan çırak kendisini tanımamıştı bile. Milletin aklı hâlâ Seventeen'in *cover girl*ündeydi*

Gülgün, Amerikalı kızı görebilmek için sağma soluna bakındı. Onu tekrar görebilmek, uzun uzun seyredebilmek uğruna çok şey feda ederdi. Araba kaybolmuştu. Gülgün sevgilisini kaybeden biri gibi kedere kapıldı.

"Gccc misafiriniz mi var?"

Ali'ydi. Gülgün cevap vermedi. Kayıptı, asfalta bakıyordu.

"Gülgün!"

"Ha?"

"Misafirler gittikten sonra n'aapacan?"

Durdu, belli bir çaba harcayarak bakışını asfalttan ayırdı, Ali'ye çevirdi. Yeni görüyordu onu. Kaşlarını çattı.

"Sana ne!" dedi ve yürüdü.

Ali kendine gelene kadar, Gülgün uçup gitmişti bile.

- 5 -

Mübeccel merdivende rastladı Erol'a. Sinirleri her zamankinden daha gergindi.

"Neredesin bu saatte? Misafir geleceğini biliyorsun!"

"Bana ne?"

"Doğru. Sen bu evin adamı değilsin ki, burası otel!"

Sallana sallana mutfaktan çıkan Seniha sordu:

"Ne dedin?"

Mübeccel basamaklardan inmeye devam ederek tekrar etti.

"Küçük bey için otel burası."

Erol kaşlarını kaldırmış, ıslıkla bir şarkı çalarak basamakları üçer üçer tırmanıyor, adeta hakaret ediyordu.

"Bir an evvel yemek yemeli. Benim uykum geldi bile. Şimdi kim meram anlatacak o heriflere?"

"Hah! Sen de Erol'un yolunu tut, Mübeccel baksın icabına. Anadolu'nun ayılarını oynatmak zavallı Mübeccel'in vazifesi. Çünkü beyefendinin hesabı varmış. Dünyada adam kalmadı, Mısta Bey'le iş yapması tuttu. Ne diyeyim, benim şansım bu, kuruyasıca şansım!"

Osman Bey başını gazeteden kaldırdı, yemek odasından misafir odasına soluyarak geçmekte olan karısına bir bakış fırlattı.

"Ne olmuş şansına?"

"Ne olacak? Allah her şeyin acayibini bana vermiş, misafirin bile!"

Bir koltuğa yıkıldı, kollarını sarkıttı. bacaklarını uzattı. Yıllardır karısının trajik ifadelerine alışkın olan Osman Bey hissiz bakışlarla onu bir süre daha seyretti. Aklı başka yerdeydi. Sonra gözlerini tekrar gazeteye çevirdi. Seniha gidip radyoyu açtı, başına oturdu, sağ elinin tırnaklarıyla sol elinin tırnaklarını temizlemeye koyuldu. Yuvarlak, geniş yüzünde ter taneleri dizilmişti.

Osman Bey gözünü kaldırmadan;

"Yemek yemeyecek miyiz?" diye sordu.

"Fatma'yı bekliyoruz.

"Zamanında bütün işleri yapmazsınız!"

Mübeccel'in, Osman Bey'in bu geleneksel komplimanına tahammülü yoktu.

"Ne diyorsun, ne diyorsun, ne diyorsun? Durumu biliyor musun da böyle konuşuyorsun!"

Masadaki plastik kaptan bir sigara aldı, çakmağı çaktı. Alev almadı. Sinirden elleri titriyordu.

"Osman, ver kibritini!"

Sesi o kadar sertti ki, Osman Bey yüzüne baktı.

"Ne oluyorsun?" dedi.

"Ne olacağım? Misafir gelecek, çakmakta benzin bile yok. Her şeyi ben düşünecek, ben yapacağım. Daha ne olsun?"

Seniha başını bile oynatmadı. Ufak çıt-çıtlarla tırnaklarını temizlemeye devam etti. Bir kulağı alaturka şarkıcının yürekler parçalayan feryatlarındaydı. Mübeccel uzun kıpkızıl tırnaklarıyla ağzının etrafındaki kurumuş yara izlerini sinirli sinirli kazıyor, dumanı üst üste içine çekiyordu.

"O Fatma denen ahmak tam bir salak! Hiçbir işe yaramıyor artık. Sabahtan beri kaç kere alışverişe gitti biliyor musun? Ama mahsus yapıyor, yarım saatte bir dışarı fırlamak için. Bana bak Osman, bu kız sabrımı tüketti artık!"

Osman Bey başını kaldırdı.

"Ne var gene, ateş püskürüyorsun?"

Seniha'ya baktı. Seniha "Ciddiye alma" der gibi yüzünü ekşitti ve radyonun sesini biraz yükseltti. Mübeccel ilkini söndürmeden yeni bir sigara yaktı. Elleri hâlâ titriyordu.

"Günün birinde tekmeyi vurup dışarı atacağım, gözüm dönecek!"

"Ne dönecek?"

"Gözüm! Gözüm! Seniha, kıs biraz şunu şekerim, aaa! Deli olacağım gürültüden.

Seniha düğmeyi çevirdi, çünkü ablasının gözlerini beğenmemişti. Gerçekten çıldıracaktı.

Bir an için, gecenin sıcak kadar yoğun sessizliği kulaklara doldu. Mübeccel ağzı açık, hareketsiz kaldı, gözlerini yumdu. Bir müddet öyle durdu. Yüz hatları çözülüyordu. Gözlerini tekrar açtığında, yaşlar parlıyordu. Yaşlar yanaklarından aşağı süzüldü. Osman Bey gazeteyi indirdi. Acımayla sordu.

"Nen var Mübeccel? Fatma'yla aranda ne geçti?"

Seniha enişteşini tanırdı. Tanırdı ya, gene de meselenin Gülgün'ün başına patlamasından korktu. Tatlılıkla araya girdi.

"Bırak Osman, onun asabı bozulmuş. En ufak bir şeyden sinirleniyor. Fatma'nın birşeycik yaptığı yok. Akılsızdır biliyorsun. Ama her zamanki akılsızlığı. Özel bir şey yok. Haksızlık etmeyelim, her işi görür, çalışır doğrusu. Kabul etmen lazım, değil mi Mübeccel? Şafaktan gece yarısına kadar durmadan çalışır. Değil mi? Değil mi? Haksızlık etmeyelim. Değil mi?"

Mübeccel başını çevirmeden elini uzattı.

"Bir mendil ver."

Seniha'nın da mendili yoktu. Osman Bey cebindekini verdi. Mübeccel biraz sakinleşmiş görünüyordu. İçini çekti.

"Gününü buldun o ayıları davet etmenin. Bu keyifle misafir kabul etmek...

"Mübeccel, ayı olsun, maymun olsun, tahammül edeceksin o adamlara. Bunu başka zaman da konuştuk. Eğer bu hayatı devam ettirmek ve daha iyi bir hayat sürmek istiyorsan..."

"Herkes...

Osman Bey birdenbire kızdı.

"Bırak herkesi! Dün araban var mıydı? Evvelki gün villan var mıydı? Daha evvelki gün buzdolabın var mıydı? Eğer istiyorsan yarın...

"Arabanın yüzünü gördüğüm yok benim! Araba senin ve oğlunun.

Şimdi de Osman Bey sinirlenmişti. Biraz önceki soğukkanlı

çehresi, hareketli ve huzursuz bir hal almıştı. Yüzünde karısını dövmek arzusu belirdi.

Kendisini zapt etti, soğuk bir eda ile "Galiba unuttun beş sene evvelki halini." dedi. "Bırak şimdi bunları, bunlar boş laf kızım! Mısta Bey'e ihtiyacım var. Başka zaman da söyledim sana. O herifin her işi yapmaya muktedir adamları var Ankara'da."

Mübeccel acı acı güldü.

"Düşün, ne günlere geldik!"

"Ben günü münü bilmem azizim. Bu işlerin günü, saati olmaz. Bugün Mısta Bey'in günü. Bitti! Araba geçerken kaçırdın mı yaya kalırsın. Yoldan her an araba geçmez. Anlıyor musun dediğimi?"

"Anlıyorum, anlıyorum..."

"Sanırım anlamıyorsun. Halbuki gayet basit. Sana öyle adamlar göstereyim, dün ekmek parasını düşünürlerdi, bugün Cadillac'ta geziyorlar. Bunlar arabayı kaçırmayanlar. Senin o beğenmediğin ayı, arabaya yetişmesini hepimizden iyi bildi. Arabaya atlayabilmen için şoförün durması veya yavaşlaması lazım. Şoförü ele geçirmek kolay değil. Halbuki bütün mesele şoförü ele geçirmekte. Gerisi boş laf hayatta. Anlatabiliyor muyum?"

Saate baktı.

"Bırakın şu Fatma'yı da masaya oturalım. Yetişmezse mutfakta yesin o. Masayı hazırlar mısın lütfen?"

Gazeteyi dizlerinden kaldırdı.

"Radyoyu açar mısın Seniha?"

"İşte, Fatma geldi. Aldın mı?"

"Aldım."

"Fıstık da aldın mı?"

Gülgün odanın ortasında taş kesildi. Aklmdan büsbütün çıkmıştı. Mübeccel zafer sevinci ile parlayan yüzünü kocasına ve kardeşine çevirdi.

"Şimdi ikna oldunuz mu? Günde yirmi defa bir şey unutur. Söyleneni iki dakika sonra unutur. Büsbütün aptallaştı mübarek! Size demiyor muyum?"

Seniha telaşla müdahale etti.

"Zararı yok, ne varsa yeter. Biraz eksik yesinler fıstığı. Şimdi yemek yiyelim, geç kaldık."

Ablasını kolundan çekip mutfağa götürdü. Mübeccel, çıkarken emretti.

"Git Erol'u yemeğe çağır. O da gitti yukarda kaldı!"

Gülgün kıpırdamadı. Dudaklarını ısırıyordu. İçinde bir korku vardı.

"Ne duruyorsun? Çağırsana oğlanı!"

"Gidiyorum beybaba."

Elini omzunun üstünden geriye attı, tenine yapışmış bluzun yakasını çekti, silkeledi. Çıplak ayakları da pabuçlarının içinde yağlı, vıcık vıcıktı. Fakat şimdi, Erol yüzüne karşı tekrar "Git ayaklarını yıka!" diye bağırsa bile ayak yıkamaya vakit yoktu.

Erol odasında değildi. Işık yanıyordu. Banyoda da ışık vardı. Fakat su sesi veya başka bir ses duyulmuyordu. Gülgün gölge gibi yaklaştı, başını uzattı. Yüreği çarpıyordu.

Erol aynanın karşısında ayaktaydı. Donla. Ayağında çorapları ve papuçları vardı, fakat yarı belden yukarısı çıplaktı. Pazularını şişirmiş, kollarını germiş, sol yumruğu belinde, dudaklarının kenarları ezici bir ifadeyle büzülmüş, bir kaşı aşağıda, bir kaşı yukarda, aynada kendi kendini seyrediyordu. Musluğun yanı başında, havlu asmaya yarayan demirde pantolonu seriliydi, üzerinde geniş ıslak bir iz vardı. Gülgün telaşla geri çekildi, kedi adımlarıyla yatak odasının kapısına kadar geriledi, sonra ayaklarını sürterek banyoya doğru ilerledi. Kapının önüne geldiğinde Erol az önceki duruşunu terk etmiş, alelacele diş macununu fırçaya sıkıyordu. Aynadan Gülgün'ü görünce, dişlerini fırçalamadan fırçayı hoyratça bardağın içine fırlattı.

Gülgün sabahki olaydan beri ilk defa onunla karşı karşıya geliyordu. Tarifi imkânsız bir korku hissetti. Kekeledi.

"Annem seni istiyor."

"N'olacak?"

"Yemek yiyeceğiz.

Erol cevap vermedi, musluğun altında kollarını sabunlamaya başladı.

"Gelecek misin?"

Erol'un dudaklarının uçları gene büzüldü, bir kaşı gene yukarı uçtu, tam da aynada denediği şekilde. Sabunla ovalarken, pazularını muayene ediyordu.

"Vakit yok da...

Erol şimşek gibi döndü.

"Cehenneme git! Sağır yok karşında!"

Gülgün bir anda toz oldu. Erol alaycı bir tebessümle aynaya döndü, gözlerine korkunç bir ifade vererek, yüzünü çeşitli açılardan görebilmek için başını sağa sola çevirerek uzun uzun kendini seyretti.

Sonra kollarını suyun altına tuttu. Sabunu ancak temizleyebildi. Su süratle azaldı, azaldı, bir dakika sonra muslukta sadece bir hırıltı kaldı.

Osman Bey, sabunlu kalmasın diye ellerini acele acele ovuştururken bütün gücüyle bağırıyordu.

"Su kesiliyor, su biriktirdiniz mi?"

İçerde bir telaş baş gösterdi. Seniha'yla birlikte masayı hazırlamakla meşgul olan Mübeccel mutfağa koştu.

"Bilmem. Budala kız akıl etti mi? Fatmaaa, Fatma, su biriktirmiş miydin? Allahtan bulasın kız, su biriktirmedin mi? Hangi deliktesin, Fatma, gözü kör olasıca!"

Bir yandan bütün muslukları açıyor, altlarına kaplar koyuyordu. Fakat su zaten sicim gibi akıyordu. Gülgün aheste aheste mutfağa girdi.

"Neredeydin?"

"Üstümü değiştirdim."

Japoneyi çıkartıp, yakası kapalı bir bluz giymişti.

"Boyun devrilsin! Zamanı mıydı şimdi?"

Nesi vardı bu akşam? Mübeccel'in lafları çok ağırına gidiyordu. Halbuki bir saat önce ne kadar soğukkanlıydı. Canı yalnız kalmak istiyordu. Ufacık yatak odasına çekilmek, mutfağa açılan kapıyı örtmek, karanlıkta, bahçeye bakan pencerenin önünde oturmak, yeşillikleri seyrederek, sabaha dek hayale, hayallere dalmak.

"Evde bir damlacık su hak getire, Allah canını alsın senin kız!"

Gülgün mutfağın ortasında durmuş, güya evdekilerin telaşını seyrediyordu. Oysa aklı sokaktaydı, karanlıkta, yemyeşil yapraklardan süzülen elektrik ışıklarında.

"Karşımda durmuş hissiz hissiz yüzüme bakıyor bir de. Ay! Deli olacağım şimdi!"

"N'aapiim anne?"

"Annen batsın!"

"Bütün muslukları açıp altına kap koymuşsunuz. Başka yapacak bir şey yok ki!"

"Gözün kör olsun! Bunu bir saat evvel yapsan olmaz mıydı? Benim yapmamı bekledin."

"Sabahtan beri sokağa koşuyorum. Bugün öyle şeyler düşünmeye vaktim mi oldu? Başka günler biriktirmiyor muydum?"

"Aptallığından dışarı koşturuyorsun her saat başı. Aklın başında mı ki alışverişi bir defada bitiresin?"

Osman Bey sabırsızlıkla mutfağa döndü.

"Azıcık acele et Mübeccel, bırak şimdi gevezeliği."

"Gevezelik mi! Bir damlacık su yok..."

"İyi ya, yoksa yok, konuşmakla su mu getireceksin?"

"Ama..."

"Kızım, bırak dedim lafı."

"Osman!"

"E kes! Aaa! Kes dedik!"

Mübeccel gayri ihtiyarı susup kocasının yüzüne baktı. Osman Bey yavaşça ilave etti.

"Canınız isterse sonra devam edersiniz kavgaya. Fakat çok rica ederim Mübeccel, sofraya oturalım şimdi. Adamlar neredeyse ge-

lecekler. Bu durumun sorumlusu sensin zaten. Şofben istedin. Böyle bir şehir için lüks bu. Termosifona tenezzül etmiş olsaydın...

Gülgün'ün önünde ve onun yüzünden kocası tarafından azarlanmak Mübeccel'in asabını gene bozdu. Fakat misafirlerin aniden gelme ihtimali durdurdu onu. İçindeki fırtınayı yalnızca suratındaki tikler ele veriyordu.

Abartılı bir soğukkanlılıkla, gayet ciddi bir şekilde "Pekâlâ." dedi. "Sonra görüşürüz. Artık kesin olarak halletmeli bu meseleyi. Durum tahammül edilmez oldu."

Seniha, tırnakları bozulmasın diye tuzluğu başparmağı ve işaret parmağının uçlarıyla tutup, domates dilimlerine tuz ekiyordu. Tartışmanın başından beri meşgul görünmek için tuz ekiyordu. Deliklerden tuz dökülmediğini kendisi de pekâlâ görüyordu.

Osman Bey üsteledi.

"Çabuk olun. Şu oğlanı çağırsanıza yukardan."

Seniha'nın tiz sesi kattan kata çınladı.

"Eroool! Eeerol! Yemeğe!"

- 6 -

Sakin bir yemekti. Her zaman böyle olmazdı. Krikor sesini çıkarmadı. Ne tuzlu, ne tuzsuz, ne de yanmış dedi. Hiçbir şeyi eleştirmedi. Hiçbir şey istemedi. Bu, sadece evdekilerden birine küstüğünde olurdu. Yeranik böyle zamanlarda daima içinden "Oooh!" çekerdi.

Teyzesine nispet olsun diye anasıyla tatlı tatlı yarenlik etti. Yeranik de Pupul'la konuştu. Krikor bir defa bile bakmadı teyzesinin yüzüne. Fakat Pupul, zaman zaman en sert bakışıyla Krikor'u tepeden tırmağa süzdü, meydan okumaya devam etti. Tabağından balık kılçıkları, yağ parçaları attı Tekir'in önüne. Kedicik, bu lütuftan cesaret alarak şevkle "miyav" çekiyor, varlığını hatırlatmak için arada bir sahibesinin eteklerine pençe bile atıyordu. Krikor sanki duymuyor, görmüyordu. Orada değilmiş gibi... Anasıyla bir iki defa alaycı alaycı bakıştılar. Krikor ile Pupul kavgalı olduklarında, Yeranik en keyifli ve en güçlü anlarını yaşardı. Krikor da, Pupul da ona iyi davranır, Yeranik ikisi arasında yüksek bir otorite olurdu. Ne yazık ki bu durum, sessiz sedasız barışıp birbirleriyle konuşmaya başlayıncaya kadar sürerdi.

Yemekten hemen sonra Krikor mutfak kapısından eve girdi, doğruca yatak odasına çıktı. Yemeği erkenden yiyip bahçenin ön kısmında elektrik lambası altında oturmakta olan Madam Verjin'le Kâzım Bey tarafından görülmek istemedi.

Odanın dört duvarı arasında, koyu renk eski eşyaların, kararmış tavanın görünüşü hemen canını sıktı. Bu dekorda, çocukluğunun en karanlık hatıraları canlanırdı. En samimi ıstırabıydı yeniden hissettiği; küskün, gözden düşmüş, yapayalnız olmanın ıstırabı. Cezalı olma hissi. Vaktiyle, çok eski günlerde, annesi veya teyzesi kendisini akşam yemeğinden mahrum ederek odaya hapsederler, bazen aç bile kalırdı.

Hatıralar öylesine canlıydı ki yemekten henüz kalktığını unutup açlık hissetti. Sonra kendine güldü. Çocuk değildi artık. Kimse onu cezalandırıp karanlık odaya hapsedemezdi. İspat etmek için aşağı indi. Bununla beraber, bahçeden duymasınlar diye son basamaklara kedi gibi bastı. Işığı yakmadan mutfağa süzüldü, buzdolabından bir Kuzuluk* aldı. Madam Verjin'in, Yeranik'in sesleri zaman zaman mutfağa kadar ulaşıyordu. Vaktiyle, çok eskiden, hapsedildiği odadan, dışarıda yiyip içenlerin gülüşmelerini, neşeli bardak tabak çatal seslerini duyduğunda kendisini kıvrandıran kini yeniden duydu. Anası şimdi de gelmiyordu hatırını sormaya. Oğlunun aç olmadığını biliyordu şimdi, ama hiç değilse, acaba üzgün mü, yapayalnız canı sıkılıyor mu, bir şeye ihtiyacı var mı diye endişeye kapılabilirdi. Yeranik'in her gülüşü, dehşet Türkçe'siyle söylediği her kelime, hançer gibi batıyordu kalbinin yaralarına. Yalnızdı, tamamıyla yapayalnız. Annesi, teyzesi... Acı acı güldü. Kendisi para kazanmasaydı, acaba annesi, teyzesi... Çocuk olmamanın, cezaya çarptırılmamanın tek garantisi kazanç sahibi olması değil miydi?

Burukluk göğsünde taşlaşıyordu. Yukarı çıksa patlayacaktı. Ne hesap yapacak kafası, ne gazete okuyacak keyfi vardı. Ne yapmak istediğini kendi de bilmiyordu.

Şişenin dibinde kalanı da yuttu. Midesi yanmaya başlamıştı. Mutfak kapısından bahçeye çıktı. Birden, gömlekle olduğunu hissetti. Korkuyla durakladı. Yukarı çıkmak, yün kazağı almak... Bu havada, bu boğucu sıcakta, el âlem çıplak gezerken...

Bir utanma hissi bütün benliğini sardı. Gittikçe küçülüyor, küçülüyor, insanlardan, bütün canlı yaratıklardan uzaklara kaçmak istiyordu. Uzaklaşmak, yalnızlığın ıstırabını çekmek, mutlak bir yalnızlığa gömülmek...

Bir adımda bahçenin yarı yıkık çitini aşıp, birbirine bitişik diğer bahçe ve arsaların içinden, asfalta çıkan karanlık viraneye geçebileceği kısma vardı.

Arsaya ayak bastıktan sonra dönüp bir müddet köşkü izledi.

Gevezelikle, sokaktan gelip geçenleri seyretmekle meşgul, şezlonglara gömülmüş insanların, simsiyah kütlesinin ardında kayboldukları binayı. Biraz sonra telaşlanacaklarını, kendisini arayacaklarını, kendisiyle meşgul olacaklarını, belki de kendisi için endişeye kapılacaklarını, "Ön kapıdan çıkmadığına göre acaba nereye gitti, elektriği açık odadan buhar olup uçtu mu?" diye hayret edeceklerini düşündü sevinçle.

Kayarak, çukurlara bata çıka arsanın karanlığına gömüldü. Bir kör gibi kollarını ileriye doğru uzatmıştı. Anasına, teyzesine ve onlardan öç almak için bu eziyete katlandığı için kendisine sövdü.

Asfalta çıktı. Bu yol daha işlekti. Trafik vardı. Sinemaya gidenler vardı. Ziyarete gidenler. Kız peşinde koşan oğlanlar. Birbirlerine sokulup fısıldaşan kızlar. Yemekten sonra gezmeye çıkanlar. Gidecek yeri olanlar. Arkadaşı, ahbabı olanlar. Ziyaretlerden, kalabalıktan hoşlananlar. Şu dünkü hödük bile, Ali, kasap parçası, piyasa yapıyordu. Karıların arkasından dönüp bakıyor, laf atıyor, yanındaki hemşerisine bir şeyler söylüyordu. Şu dağ ayısı! Uşak bile olamayacak odun parçası!

"Akşamınız hayır."

"Akşamınız hayır."

Aksi istikametlerde ikişer adım attılar. Ali durdu, başını çevirdi.

"Müsü*

Krikor ürperdi. Ali kavga arayacak yahut kendisini soyacak ya da kafasına bir sopa indirecekmiş gibi bir hisse kapıldı. Gayri ihtiyarı korkuyla etrafına bakındı. O esnada yakınlarında kimse yoktu ve iki sokak lambasına eşit uzaklıkta, yarı karanlıktaydılar. Bununla birlikte, Ali'nin zoraki tebessümü fark edilebiliyordu.

"Ete ihtiyacınız varsa yollayayım yarın sabah.

Krikor rahat bir nefes aldı.

"Teşekkür ederim..."

Et var diyecekti, dilini tuttu. Yeranik Bostancı'dan ucuza almıştı.

"Yarın balık var. Pazartesiye inşallah."

"İnşallah.

"Hayırlı geceler." İçinden de: 'Bizi soyarsın değil mi? Köp' oğlu! İyi alıştın!'

"Hayırlı geceler, müsü." – 'Gâvur oğlu gâvur!'

Birkaç adım ötede yüksek sesle dişlerinin arasından ilave etti:

"Bunların onu on parayaydı harpte, Yozgat'ta. O zaman kim tükürürdü müsünün üstüne? Hepsi ayaklarımın altındaydı o zaman."

İçini çekti.

"Şimdi iş icabı müsü diyoruz, temennah ediyoruz. Para, para hep bunlarda."

Hemşerisi henüz çok yeniydi İstanbul'da. Bir an düşündü. Çekingen bir tavırla:

"Hökümat neye koyverir?" dedi.

"Her şeyin vakti var azizim. Hökümat bizden eyi bilir. Hökümatın, devletin işine akıl ermez.

"Tabii, tabii."

Adam nefes aldı. Ali'nin "Saçma laflar ediyorsun. diye paylayacağından korkmuştu. Gâvur hakkında hiçbir fikri olmadığını. İstanbul'a gelmeden ömründe gâvur görmediğini, bütün bildiğinin ondan bundan duydukları olduğunu belli etmek istemiyordu. Eh, Ali de elbette vaktiyle bir şey bilmezdi. memleketteyken. Ama şimdi, uzun yıllardır İstanbul'da yaşıyor, gazete okuyordu. Gâvurları tanımıştı. Elbette ki o kendisinden fazla bilirdi. Yalnız, gene da aklının ermediği bir nokta vardı. Madem İstiklal Harbi'nde gâvurlar –Moskof, Yunan, İngiliz– memleketten kovulmuşlardı, bunlar kimdi peki? Niçin hâlâ buradaydılar? Niye kovulmuyordu düşman?

Bir sokağın köşesine varınca, Ali tekrar durdu. Kulak kabarttı. Bir kahkaha çınlıyordu. Bu kahkahayı tanırdı. Osman Beygilin ışıkları, asfalta geniş renk dilimleri yatırıyordu.

"Bayram kardaş, ben burada ayrılayım senden. Aklıma düştü. bu sokakta bir yere uğrayacağım.

Elini uzattı.

"Seni tramvaya kadar götürmek isterdim..."

"Zararı yok, zararı yok."

"Sen yalnız bulursun caddeyi..."

"Bulurum."

"Bu sokaktan devam et, doğru durağa varırsın. Yarın, dediğim gibi, öğleden sonra gel, seni hastaneye kadar götüreyim.

"Sağ ol."

"Hemşerilere selam."

"Sağ ol. Hayırlı geceler."

Geniş sırtı akşam karanlığında eridi, karşıdan gelen bir arabanın farlarının ortasında bir siluet kaldı sadece.

Ali sokağa girdi.

Osman Beygilin bütün perdeleri çekili, pencereleri açıktı. İçerdekilerin sesleri, bilhassa Mısta Bey'in hayatından memnun, mutlu kahkahası sokağın bir ucundan öbür ucuna yayılıyordu. Masanın etrafında toplanmışlardı. Mısta Bey'in sırtı sokağa dönüktü. Gür kır saçları avizenin altında parlıyordu. Zemin katın bütün ışıkları yanıyordu. Seslerle birlikte, bir ışık seli akıyordu dışarı. Ali kendini küçülmüş hissetti. Bu ışıklar, avizelerin parıltısı, terasa açılan kapılar, pencereler, ışıl ışıl, onu sıkardı. Bunlardı Gülgün'ü kendisinden uzaklaştıran.

Villanın duvarını komşu villanın bahçesinden ayıran, servis kapısının bulunduğu dar çıkmaza yöneldi. Gülgün'ün odasının o tarafta, mutfağın bitişiğinde olduğunu bilirdi.

Penceresi karanlıktı. Zemin katın tek karanlık penceresi. Mutfaktan içeriye baktı, kimseyi göremedi. Bahçeye girmeye veya seslenmeye cesaret edemedi. Delinin biriydi bu kız, yüksek sesle azarlayabilir, rezalet çıkarabilirdi. Ne yapacağı belli olmazdı ki. Keyfine bağlıydı. Keyfinin de bir andan öbür ana ne olacağını kim kestirebilirdi? Daha iki saat önce, pastaneye girip çıkana kadar iki değişik yüz göstermişti.

Ali canı sıkkın bir halde sokağın köşesine kadar gitti. Müsügilin

bahçesine bir göz attı. Tek ampulün dağınık ışığı altında sesler duyuluyordu. Kim bilir ne kadar zengindi namussuzlar! Bütün ticaretin bunların elinde olduğunu, biçare Türk ve İslam halkının bu yüzden sefalet içinde yaşadığını kaç defa okumuştu gazetelerde. Bayram'ın safça sorduğu soruyu hatırladı. Bilgiçlik taslamak için bir cevap bulmuştu gerçi ama, doğrusu bu parazit ecnebilerin yurdun zenginliklerini sülük gibi emmelerine, kasalarını doldurmalarına, lüks hayat yaşamalarına, memleketin esas sahiplerininse ekmek parası bulamamalarına hökümatın neden göz yumduğunu kendisi de bilmiyordu. Bilmeceydi bu. Öyle bir bilmeceydi ki içinden çıkabilmek için "Elbette hökümatın bir bildiği var zaar..." demekten başka çare bulamadı.

Işıklar içinde yüzen mutfakta bu defa da kimseyi göremedi. Dikkatle salonu gözden geçirdi. Osman Bey'i, Mübeccel Hanım'ı, Seniha Hanım'ı, Mısta Bey'in karısını tanıdı. Başka kimse yoktu. Mısta Bey ayakyoluna gitmiş olacaktı. Ya Erol neredeydi? Yukarda ışık yoktu. Acaba? O kadar kişinin içinde yukarı çıkıp? Hayır, cesaret etmelerine imkân yoktu. Vücudu terden ıslanmıştı. Erol'a karşı kahredici bir nefret duyuyordu. Müsüye beslediği kine benzemezdi bu. Bunda küçümseme yoktu. Başka türlü bir şeydi. Korkuyla, umutsuzlukla karışık bir şey. Acaba neredeydi Gülgün? Evden çıkmış olamazdı. Misafir vardı. İstediği kadar evin küçükhanımı saysın kendini! Hizmetçiydi alt tarafı, istediği kadar burnu havada gezsin. Orospu!

Bu hakaret ferahlattı Ali'yi. Misafirler sabaha kadar orada kalacak değillerdi ya. Gülgün eninde sonunda ortaya çıkacaktı.

Plaja kadar gidip Bağdat Caddesi'nden geri dönmek niyetiyle yoluna devam etti.

Dar geçitten çıkarken, elinde bir tepsiyle mutfak penceresinin önünde beliren Gülgün'ü görmedi.

Gülgün oyuna ara verilmesini bekliyordu. Tepsilere ufak kanepeler, çesterler*, çeşitli hamur işleri. pastalar dizmiş, her şeyi hazırlamıştı. Artık, servis vaktine kadar. alçak iskemleye oturup Sek-

sapel'in resimli maceralarını okumaktan başka yapacak iş kalmamıştı.

Fakat dergiyi okuyamadı. Bir sıkıntı vardı içinde. Harıl harıl çalışırken hissetmediği bir sıkıntı. Bir çöküntü. Pastanedeki manzara peşini bırakmıyordu. Demek ki hep yalan konuşmuştu Seksapel. Fotoromanların o hep dekolte ve tahrik edici kadın resimleri yalan söylemişti. Seksapel'in hükümlerinin yanlış olduğunu fark etmek dehşet vericiydi.

Pencerenin camında kendini dikkatle seyretti. Saçları her zamankinden daha iddiasız, yüzü makyajsız, vücudunun hatları daha az belirgindi. Büsbütün başka bir görünüşü vardı şimdi. Fakat böylesinin daha iyi olduğuna emin değildi. Bu hali nasıl bir etki bırakacaktı başkalarının, erkeklerin üzerinde? Pastanedeki kukla değildi ki. Ah! O olsaydı eğer... Ne yapardı sanki? Kimsenin yüzüne bakmazdı. Bırakırdı herkes peşinden koşsun, dövüşsün, birbirini öldürsün. Sonra da hepsine hakaret edip kahkahayı basardı. En önemlisi, dünyada artık hiçbir şeyden korkmazdı. Hiçbir endişe, hiçbir...

Pencereden azıcık geri çekilip endamını boydan boya süzdü. Kalbi burkuldu. Liz diye çağrılmak bir hayaldi. Erol'un alaycı sesi kulaklarında çınlıyordu: "Liz!" O ses... Elisabeth Taylor'dan da, kendinden de nefret etti. Samba Rozi, hepsi, dalga geçmişlerdi kendisiyle. Halbuki ne hayallere kapılmıştı. Hiç değilse bir yılcık Seventeen'e *cover girl* olabilmek uğruna ömrünün yarısını feda etmek işten bile değildi. Oh! Bir sene yeter. Amerikalı diplomatın kızı gibi yaşamak bir sene. Sonra ölmek mi? Yo! Yeniden Gülgün olmak. Gülgün değil, Fatma olmak. Umurunda mı? Bir yıl boyunca çatlatmak Mübeccel'i, bir yıl hiçbir şey düşünmemek, sadece tuvalet değiştirmek her gece, dansa gitmek, gezmeye gitmek, Allahın günü başka bir oğlanla, herkesi bir bakışta ezmek, herkesi önünde diz çökmüş görmek ve kahkahayı basmak, filmlerde havada uçuşan periler gibi eteklerini savura savura kaçıp gitmek.

İçerden, Mısta Bey'in neşeli, gürültücü kahkahası yükseliyor,

evi dolduruyordu. Gülgün sinirlenmezdi bu kahkahaya. Genellikle, neşeli insanlar sinirlendirmezdi onu. Belki de ömrü boyunca asık suratlar arasında yaşadığı, daima dırdır, şikâyet, münakaşa, tatsızlık gördüğü için. Evde ne Osman Bey'in, ne de Mübeccel'in neşeli bir anı görülmezdi. Seniha'nın her zamanki gülümseyişi ise merhametsiz bir alaydan başka bir şey değildi. Ağzını her açtığında, mutlaka zehirli bir iğne batırırdı.

Taşralı şivesinden nefret ederdi Gülgün. Taşralı şivesiyle konuşanlara, mesela Ali'ye karşı, kendisi de Seniha gibi alaycı bir tavır takınmak isterdi. Fakat Mısta Bey bunda da bir istisnaydı. Aksine taşralı şivesi onun al al, tostoparlak, yaşama zevkinin yapmacıksız parıldadığı, kurnaz fakat iyi niyetli yüzüne sempatik bir eda verirdi. Kendisini ürkütmeyen, aralarındaki sınırları kaldıran, hemen hemen bir akrabalık yakınlığı doğuran samimi bir şeydi bu şive. Evet, akrabalık gibi bir şey. Bu Anadolu şivesi olmasaydı, hiç kimseden görmediği bu samimiyet kendisine bu kadar zevk vermeyecek, bu kadar iç'ten, bu kadar gerçek görünmeyecekti. Kendisini selamlarken Mısta Bey'in yüzünde beliren o iyi, geniş tebessümün içten geldiğini biliyor, hissediyordu. Numara yapmaya hiç de ihtiyacı yoktu adamın; çenesini okşamaya, canı gönülden halini hatırını sormaya zorunlu değildi: "Fatma nasılsın gız? Böyümüşün, biliyon mu? Biz de kocuyoz, değel mi Osman Bey?" O anda, Mübeccel'in yayvan tebessümü öyle başkaydı ki. Fırlattığı bakışta şimşekler çakıyordu. Sanki Mısta Bey'in gösterdiği samimiyetin sorumlusu Gülgün'dü. Sanki salona girmeden, ayaküstü, neşe ile şakalaşmasını Mısta Bey'den kendisi rica etmişti. Mübeccel'in harap suratını görmeye değerdi. Holde ayaküstü beklemişler, hem de bir hizmetçiyle hakikaten evin küçükhanımıymış gibi meşgul olunmuştu. Tam manasıyla kudurmuştu Mübeccel.

"Fatma gız..." Babasını tanımış olsaydı, o da ihtimal böyle çağıracaktı kendisini. Mısta Bey'i görünce, o, "Nasılsın Fatma, iyi misin?" diye sorunca –onun Fatma demesi ağırına gitmezdi– bir emniyet, bir himaye hissi duymasının sebebi buydu belki de. Evet

evet, Mısta Bey'in kendi öz babası olduğunu, kendisinin Osman Beygillerde misafir kaldığını ve ufak bir şikâyette kızını o adamların evinden geri alacağını hayal ederdi. Mısta Bey'le konuştuktan sonra daima kendini daha kuvvetli hissederdi. Tuhaftı; Mısta Bey'in karısı da taşralı şivesiyle konuşur, halini hatırını sorar, "gızım" derdi; ama ona karşı 'anne' hissi doğmazdı içinde. Belki öz anasını hayal meyal hatırladığı için. Beş altı yaşlarında bir sümüklüyken, bilmediği yabancı bir kadına teslim eden anasını... Kıra benzer bir arazide... Orada bir bina vardı... ufak bir bina, ama sağlam, taştan... Ve düdük sesi... Aynı ses, daima kendisini ürperten ses. Rüzgârın bazen –hava poyraz olunca– net olarak, bazen –lodos estiği zaman– uzaktan getirdiği tren düdüğü. Sadece düdük. Başka bir şey hatırlamazdı; ne ray, ne tren, ne İstanbul'a varış. Hatıraları, Üsküdar'daki kuyudan su çektiği, buz gibi mutfağının çatlak, eğri büğrü taşlarında bulaşık yıkadığı, kara, ahşap evle başlıyordu. Ondan öte, tren düdüğünün zaman zaman yırttığı bir karanlık ve hızla uzaklaşıp buharlar ardında kaybolan, gözlerini silen köylü bir kadının başörtüsü vardı. Ya yabancı kadın? Onu hatırlamıyordu bile. Bir daha görmüş müydü? Bilmiyordu. Tanımıyordu.

"Fatma! Fatma!"

O kadar dalmıştı ki korkuyla ayağa fırladı. Bir sene önceki gibi... Çarpıntısı göğsünü acıtacak derecede şiddetliydi. Mübeccel'e meydan okuma kararını hatırlayıp "Deli miyim ben?" diye güldü. Fakat kendisini güçsüz kılan çarpıntıyı zapt edemedi. Mutfağın ortasında, dergiyi bilinçsizce arkasına gizledi, Mübeccel'in gelip, misafirlerle konuşurken kullandığı sesten farklı, kuru bir sesle sormasını bekledi.

"Her şey hazır mı?"

"Hazır."

Gülgün kendine geldi, dergiyi tabureye fırlattı, tepsileri gösterdi. Mübeccel kontrol etti. Diyecek yoktu. Fakat memnuniyetini belirtmeye alışkın değildi. Sebepsiz yere bir iki kanepenin yerini de-

ğiştirdi, hep kusur arayan aynı bakışla dönüp kızı tepeden tırnağa süzdü. Gözleri bir süre yakasında takıldı. Sanki bir şey diyecekti. Demedi. Bu kıyafetten memnun kalmış mıydı? Gülgün anlayamadı.

"Önce masayı düzelt! Üzerindekileri topla. Örtüyü değiştir. Duydun mu?"

"Evet anne.

"Hıh!"

Etrafını bir daha gözden geçirdi, işgüzar bir edayla çıkıp gitti.

Radyo konuşmaya başladı.

Oyuna ara verilmişti.

Mısta Bey koltuğa gömülmüş, kemerini gevşetmiş, kalın çizgili kocaman bir mendille yüzünü silmekteydi. Genellikle neşeli olan yüzü biraz daha güleçti. Kazanmış olduğu besbelliydi.

"Sen neredeydin kız Fatma? Kız senin adın Fatma mı Gülgün mü, sen de bilmcyon!"

"Gülgün'dür, beyefendi."

Mısta Bey'in karısı kıs kıs güldü.

"Fatoş deelim, gazetanın Fatoş'u* olsun.

Seniha nefis bir tebessümle ablasına baktı. Mübeccel'in heyheyleri üstündeydi. Mısta Bey veya karısı konuşurken kendisine baktıkça Mübeccel gülümsemeye gayret ediyor, ağzı burnu acayip acayip çarpılıyordu. Gülgün'ün bütün hareketlerini zehirli bakışlarla takip ediyordu. Dikkat kesilmişti.

Saniye geçirmeden dişleri arasından yapıştırdı:

"Salaksın sen kız!"

Gülgün masanın yeşil örtüsünü kaldırırken fıstık kabuklarını yere dökmüştü. Osman Bey ürperdi, radyodan beriye döndü.

"Zararı yok, zararı yok." dedi.

Mübeccel kendine gelip gülümsemeye çabaladı.

"Mısta Bey'in üzerine döktün.

Mısta Bey, Mübeccel'in ses tonundan irkilmiş, şaşkın şaşkın ev sahiplerinin yüzüne bakıyordu. Gülgün'ün azar işitmesine sebep olduğu için üzüldü.

"Ne önemi var, efendim, pis bir şey değil ki!"

Gülgün kıpkırmızı kesilmişti. Hareketleri sinirliydi. Biri parmağının ucuyla dokunsa oracıkta ağlayacaktı. Osman Bey karısına olan öfkesini gizledi, neşe ile haykırdı:

"Dinleyin. Pişkin Teyze* konuşuyor.

"Bayılırım Pişkin Teyze'ye. Agavni'yle beraber mi gene?"

"Tabii."

Gülgün örtüyü, fıstık tabaklarını, içki kadehlerini toplayıp mutfağa götürmüştü. Mısta Bey çocuk gibi gülüyordu.

"Bu Ağavni tam Madam Eranik gibi konuşur."

"Madam Eranik iyi kadın. dedi Mısta Bey'in karısı.

"Gâvur alt tarafı. Yüzümüze gülerler."

"Eh, evet. alt tarafı. Ama bunlar Rumlar gibi değiller, evlerinde de Türkçe konuşurlarmış."

"Numaradır yaptıkları, Mısta Bey."

Osman Bey sırıttı.

"Bize öyle gösterirler."

Mübeccel omuzlarını silkti.

"Ben samimi olmalarını tercih ederim. Numara yapmakla bir şey kazanacaklarını mı zannediyorlar?"

Seniha tırnaklarını temizlemeye başlamıştı.

"Memleketi soyuyorlar. Şu bizim sokaktaki inşaat... yarım milyonluk bir şey olacakmış. Ne *yan* dedilerdi?"

"Yahudi'ymiş o."

"Hepsi bir."

Mısta Bey'in karısı konuşmaya katılmıyor, doya doya radyoya gülüyordu. Seniha onun gür kaşlı toparlak suratını, eğri büğrü bacaklarını, sarkık göğüslerini inceliyor, göz göze geldiklerinde Madam Ağavni'nin konuşmasına gülüyormuş gibi tebessüm ediyordu. Mübeccel dışarı süzüldü, hiddetle mutfağa daldı.

"Bir saattir ne yapıyorsun orada?"

Lafı yarıda kaldı. Gülgün Mübeccel'e döndü. Kızarmış gözlerinde şimşekler çakıyordu.

"Niye misafirlerin önünde bana salak diyorsun?"

Sesi o kadar sert ve keskindi ki Mübeccel ürperdi. Her şeyi yapmaya, kendisini dövmeye veya öldürmeye yahut rezalet çıkarmaya ya da tabakları yere vurmaya, yahut bütün camları parçalayarak kapıyı çarpıp gitmeye muktedir bir insanın sesiydi bu. Kızın her şeyi, her şeyi yapabileceğine inandı. Fısıldadı:

"Sus! Bırak budalaca lafları, tepsileri içeri getir."

Alışılmadık bir şey yaptı; özür diler gibi açıkladı.

"Çok sinirliyim, bu öküzlerle beraber saatlerce oturup evet demek, hayır demek... Elini çabuk tut Gülgün, elini çabuk tut ki bir an evvel defolup gitsinler."

Gülgün'ün gergin sinirleri gevşedi. Mutfağın ortasında kalakaldı.

"Çok gecikme, bir seans daha yapacağız."

Gölge gibi kayboldu.

Gülgün fıstık kabuklarını, sigara izmaritlerini, külleri ve bütün çerçöpü ağır ağır büyük bir kaba boşalttı, bahçenin kapısını açtı. Çöp kutusu o kapının önünde dururdu. Dünya kadar kabuk birikmişti. Mısta Bey bütün yiyecekleri tüketmiş, gümüş yemişlikte tek fıstık bırakmamıştı. O yaşta bu iştah!

Birden başını kaldırdı. Ali parmaklığın önündeydi. Bir süre bakıştılar. Ali ışığın karşısındaydı, sırtı kapıya dönük Gülgün'ün yüzünü seçemiyordu. En tatlı sesiyle sordu:

"Bir şeye ihtiyacın var mı?"

"Yok."

"Bir şey istersen çekinme. Bugün çok yoruldun, biliyorum."

"Teşekkür ederim, bir şeye ihtiyaç kalmadı.

İçeri girmek için sırtını çevirdi, sonra vazgeçti.

"Naziksin." dedi.

Ali ürperdi. Tepeden tırnağa süzüyordu Gülgün'ü. Gözü özellikle bluzuna takıldı.

"Bu gece çok sevimlisin, Gülgün."

Karanlıkta kızın kızardığını göremedi.

"Beğendin mi?"

Gayri ihtiyarı yakasını düzeltti.

"Böylesi daha yakışmış sana.

Gülgün içeri girmiyordu.

"Çok mu yoruldun?"

"Ben alışkınım. İşim yorulmak."

Ali demir parmaklıklara asıldı, burnunu içeri uzattı.

"İsteseydin...

Gülgün hareketsiz ve sessizdi. Mutfağın kuvvetli ampulü Ali'nin gözlerini rahatsız ediyordu. Kızın bu yeni tavrı onu şaşırtmıyordu. Ondaki ani değişikliklere alışıktı. Yalnız, bu seferki çok hoşuna gidiyordu. Mırıldandı:

"İsteseydin, sen başkasının değil, başkası senin hizmetçin olurdu."

Gülgün boynunu dikti.

"Ben hizmetçi değilim, anladın mı!"

Çifte basamaktan atlayıp kapıyı yüzüne çarptı.

Ali demir parmaklıkları kıracakmış gibi sıktı. Okkalı bir küfür savurdu. Hep böyle olurdu. Tedbirsiz bir laf, bir kelime ve bütün gayretleri bir saniye içinde boşa giderdi. Bu ilk değildi. Fakat hangi lafın, hangi kelimenin bu baş belası kısrağı ürküteceğini önceden kestirmenin imkânı yoktu.

Alçak sesle, en ağır kelimelerle Gülgün'e küfretmeye devam etti. Dar geçidin taşları üzerinde yuvarlanarak, tökezleyerek, tekrar söverek, asfalta indi. Farkında olmadan yumruklarını pantolonunun ceplerinde sıkmıştı. Gömleği yine tenine yapışmıştı.

Yirmi metre kadar yürüdü, sokağın köşesine yakın bir duvarın dibinde karanlıkta durdu. Gözlerini villanın ışıl ışıl pencerelerine dikti. Aklı Erol'a gitti. Madem evde değildi, sinemada ya da kız peşinde olmalıydı. Ah! Hele onu bir duvar veya ağaç gölgesinde kız öperken yakalasa... Saçma bir fikir. O kadar zengin bir adamın piçi, araba sahibi de üstelik, ne ihtiyacı var duvar diplerinde... Kendisi hep karanlık sokak köşelerinde, arsa aralarında ya-

kalamıştı Gülgün'ü. Bu sene o da olmuyordu. Öyle nefret ediyordu ki ondan! Elleriyle boğabilirdi vallahi. Oysa daha on dakika evvel ona karşı sınırsız hisler besliyordu. Fakat o asla anlamayacaktı.

Sokağın Bağdat Caddesi tarafındaki ucunda bir gölge fark etti. Kalbi çarptı. Erol muydu? Karşı konulmaz bir kuvvet onu gölgeye doğru itti. Yanından geçip ters ters bakmalı, selam vermemeliydi. Bu kadar. Başka ne yapabilirdi ki? "Gülgün'le yattığın doğru mu?" diye sorabilir miydi? Ya doğrudur dese? Bu nane kahramanlar babalarının parasına veya nüfuzuna güvenerek pervasızlık edebilirler. Boksörcülük öğreniyormuş diyorlardı. Ya o piçten dayak yerse? Yumruk sallamasını bilmiyordu ki. Gülgün'ün alaycı suratını hayal etti. Eli gayri ihtiyarı sustalısına gitti.

Gelen Erol değildi, Krikor'du. Ellerini arkasında kavuşturmuş, sağa sola sallanarak, geniş, yassı tabanlarıyla sıcak asfalta sessiz darbeler indiriyordu. Karşıki kaldırımdan kayan Ali'yi tanımadı.

Bahçe ışığının sönmüş olduğunu uzaktan fark etmişti. Yatmış olmalıydılar. Çıt yoktu binada. Esasen, Osman Beygilin radyosu ve Mısta Bey'in gür sesi bütün gürültüleri örtüyordu. İşte onlar yaşıyorlardı. Mutlu insanların aydınlık içinde yüzen villasından, asırlık dev ağaçların ardında, tarih öncesinden kalma ulu bir mezar gibi yatan kara kitleye çevirdi gözlerini. Ağır demir kapıyı itti. Midesinden gazlar yükseliyordu. Kapı çarptı, kuru bir ses çıkardı. Hapishane kapısı gibi. Yorulmuştu. Gezmek buna mı diyorlar? Sokaktan sokağa saatlerce dolanıp durmak. Tek başına oturup bir dondurma yemek. Başkalarını seyretmek. Eve dönmek. Yapayalnız.

Bir ışık yandı. Anasının odasıydı. Pencerenin önünde oturup karanlıkta oğlunu beklemişti. Krikor gündüz olanları hatırladı. Kaşları çatıldı. Az önceki yorgunluğunu, bezginliğini unutuverdi. Dikleşti. Hızlı adımlarla eve girdi, doğru mutfağa gitti, bir Karahisar* içti. Midesinde bir kaya vardı sanki. Ağzından dışarı bomba gibi patladı.

Anasının odasının önünden geçerken kapı açıldı, Yeranik ge-

celiklc dikildi. Saçları omuzlarına dökülmüştü. Cadıya benziyordu. Takma dişleri olmadan yüzü çok ihtiyar görünüyordu. Krikor sıkıntıyla, bunalarak baktı anasının suratına. Yeranik asla bu kadar ihtiyar görünmemişti gözüne.

Yeranik peltek peltek "Elektriği sen mi açık bıraktın?" diye sordu.

Krikor cevap vermedi, yoluna devam etti.

"Sen deli misin ayol! Lamba saatlerce boşu boşuna yandı. Ben de zannediyorum ki yukardasın."

"Parasını sen vermiyorsun."

"Kimseye bir şey söylemeden nereye gittin?"

"Cehennemin dibine.

Odasına girip kapıyı kapattı. Dışarıda Yeranik devam ediyordu.

"Canım o kadar şööyle bir gezinti çeker de...

Krikor ürperdi. Derin bir acı duydu. Anasının kendisiyle gezinmeyi çok istediğini, fakat reddedileceğini tahmin ederek çekindiğini hiç düşünmemişti.

Kızgınlığını unuttu. Yeranik'in, oğluyla "şööyle bir gezinti" yapma hasretiyle, gece aniden ölebileceğinden korktu.

Kendi kendine anasını ertesi gün sokağa çıkarmaya söz verdi. Teyzesine nispet yapacak, kendisiyle zıtlaşanın zararlı çıkacağını göstermek için onu evde bırakacaktı.

Midesi kaynıyordu.

İKİNCİ KISIM

1

Yeranik terliklerini sürterek bahçeye çıktı. Suratı asıktı.

"Denize gitmiyor musun? Cehennem gibi sıcak."

Krikor cevap vermedi. Gazeteye gömülmüştü. Siyah ekmeğin, vitaminler, özellikle cinsel güç için gerekli vitaminler içeren en faydalı gıda olduğunu anlatan bir yazıya rastlamıştı.

Yeranik sinirlendi.

"Bir şey dendiği zaman niye cevap vermiyorsun? Eşek mi anırıyor karşında?"

"Gazete okuduğumu görmüyor musun?"

"Soruya cevap vermemek terbiyesizliktir."

"Terbiyesizlik, meşgul adamı rahatsız etmektir."

"Aman ne meşguliyet, ne meşguliyet! O saçmaları okuyup da allame olacaksın! Sen para kazanmana bak."

Krikor birdenbire köpürdü.

"Okuduğumun saçma olup olmadığı senden sorulmaz. Sen kendi okuduğun budalaca yazılara bak."

Pupul, 'piçon'u kucağında, bahçeye çıkmasaydı Yeranik daha uzatacaktı.

"Saat onu geçmiş. Uyuyup kalmışım. Bu ne cehennem!"

Belli belirsiz bir imbat vardı. Pupul devam etti.

"Madam Verjin diyor ki bunun adı hamsinmiş* Kâzım Bey anlatırmış."

"Onun da bilmediği şey yok."

"Bu rüzgâr estiği zaman, Araplar kapıyı pencereyi sımsıkı kaparlar, haftalarca dışarı çıkmazlarmış. Çölün bütün kumunu alıp getirirmiş. Şehri sis gibi kaplarmış. Kâzım Bey diyormuş. Kum her

yere girermiş, buruna, göze, ağza. Sonra... Mısta Beygiller denize gittiler. Bugün de götürmediler küçüğü. Hasta mı ne? Ne tuhaf insanlar var dünyada."

"Kim o?"

"Mısta Bey'in kızı. O yaşta çocuğu dedesine ninesine bırakıp karıkoca Bursa'ya gitmişler. Uludağ'a."

"Nereden biliyorsun?"

"Artin Usta söylemişti dün.

"Tam Uludağ havası. Bu dünyada onlar yaşıyorlar. Fakat herifler kazanıyorlar, tabii iyi yaşarlar. Herkes düşünüp para kazanmanın yolunu...

Krikor gürültüyle gazeteyi katladı, daha doğrusu buruşturdu, ayağa kalktı. Yüzünden düşen bin parçaydı. Pijamanın içinde büsbütün yuvarlak bir şekil alan kıçını sallaya sallaya içeri gitti. Yeranik "İşine gelmedi." diye mırıldandı. Pupul keyifli keyifli gülerek Krikor'un sırtını seyretti, kedisini usul usul okşadı.

"Şeker piçon, şirin piçon, tonton piçon! Seninkinin heyheyleri üstünde gene."

"Bilmiyorum nesi var. Gece yarısı geldi."

"Kız peşinde koşmuştur mutlaka."

Bazen öyle merhametsiz olurdu ki...

"Budala!"

Pupul'un alay ettiğini, böyle bir ihtimal olmadığını bilirdi Yeranik. Fakat şakası bile canını sıkıyordu. Başka bir açıklamada bulunma gereği duydu. Krikor'un sinemaya, tiyatroya gitmekten hoşlanmadığını bildiği halde "Sinemaya gitmiştir zaar." dedi.

Yukardan şiddetli bir aksırık duyuldu. Arkasından daha şiddetli ve nakaratlı ikincisi. Yeranik Krikor'un penceresine baktı.

"Nezle oluyor herhalde... *Bonjour* Kâzım Bey."

Çehresi bir anda değişmiş, yüzüne aceleci bir gülümseme yerleşmişti.

Kâzım Bey tavan arasındaki odasının penceresinden cevap verdi.

"*Bonjour* madam. *Bonjour* matmazel.

Pupul kafasını kaldırdı.

"*Bonjour*."

"Madam Verjin kalkmış mı kız?"

"Çoktaaan. Yemek yapıyor."

"Ne pişiriyor?"

"Kabakla taze fasulye haşlıyor. Adamın tansiyonu var ya. Deli karı, elin işlerini yapmaya nc mecburiyeti var? Kiracı, hadi neyse. Bir de yemek pişirmesi ne oluyor?"

Pupul omuzlarını silkti.

"Canı öyle istiyordur."

Boynunu uzatıp demir parmaklıkların ve yeşilliklerin arasından bütün dikkatiyle sokağı seyretti.

"Osman Beygiller arabaya bindiler." dedi alçak sesle. "Üçü gidiyorlar."

"Oğlan yok mu?"

"Oğlan da yok, kız da. Sürtüğün çok işi olmalı bu sabah. Dün gece misafirleri vardı. Ben bir buçukta uyandım, ışıklar yanıyor, radyo gümbür gümbür ötüyordu.

"Yaşıyorlar. Bizim gibi böyle... Hayat mı bizimkisi? Guguk kuşuna benziyoruz.

"Sen kiliseye gitmiyor musun bugün?"

"Bugün bir şey yok. Sıradan bir pazar ayini. Dört tane *fichu*lu* karı görmek için Kadıköy'e kadar gidilir mi bu sıcakta? Allah izin verirse *Asdvadzadzin*'de* Yalnız, giyeceğim yok. O emprimemi on kere giydim kilisede. Bayram günüyle milletin karşısına onunla çıkamam artık."

Pupul dalgın dalgın "Bir şey dik kendine. dedi.

"Dur bakalım, Krikor'a aldırtabilccek miyim? Damarı tutarsa ben alır dikiveririm.

Pupul gene hayale dalmıştı.

"Bugün tam Kınalı havasıydı. Orada azıcık nefes alınır."

"Kalk git.

"Yalnız başıma mı?"

"Garo sever seni.

"Senin de bir türlü yıldızın barışmadı damadınla.

Yeranik'in gözleri döndü.

"Ben kızımı öyle çarşılı adama verir miydim hiç? Oldu bir kere. Yılda bir, insanın aptal damarı tutar. derler."

"Çok iyi çocuk Garo."

"Senin için iyi tabii."

"Sana ne yaptığı var ayol? Öyle saçma fikirlerin var ki bazen!"

Yeranik inatla:

"Geç tanıştık Madam Verjin'le, geç..."

Pupul derhal anladı, güldü.

"Ha! Verjin'in oğlu alırdı belki kızını!"

"Neden almayacakmış? Şimdiki aldığı kıyak bir şey mi sanki? Aşiftenin biri. Gidip aşağı tabakadan bir kız almış. Verjin'in gelini hakkında söylediklerini duydun işte.

"Verjin'in oğlu pek mi kıyak şey?"

Yeranik tam bir ciddiyetle cevap verdi.

"Nurhan. komisyoncu. Onların muhiti hep *high life** Esasen onlar sülaleden zenginmişler. Babadan kalma...

Pupul'un canı sıkılmaya başlamıştı. Ablasının lafını kesti.

"Söyle oğluna, isterse gidelim."

"Hep birlikte mi? Ah yooo! Bu sıcakta... Adım atamam vallahi! Şuracıkta gölgede uzanıveririm.

Yüzünü gene buruşturdu.

"Zaten gidip de ne yapacağız? Garo sabahleyin balığa çıkmıştır. Döner, yemek yer, *sieste* yapar. sonra da ya maça gider ya kumara. Evde adam yüzü göremezsin.

"Seni alıp otursun mu yani?"

"Misafiri adam yerine koymak yok ki!"

"Garo'dan sana ne? Sen kızına git.

"Gidemem bugün. Garo'nun anasına meram anlatmaya keyfim yok. Zaten doğru dürüst giyeceğim de yok. Kınalı'ya her gidişim-

de bütün elbiselerimi sırayla giydim. Şu yeni elbiseyi diktireyim de... İskeleye ayak basar basmaz haberi bütün adayı dolaşır. Madam Verjin'in dediği doğru. Berbat bir yer oldu Kınalı. Kırk yıllık fistanı giymişti diye hakkımda dedikodu yapmalarını istemem."

Pupul omuzlarını silkti, kediyi kucağından kaldırdı, ayağa kalktı, hayvanı şezlonga bıraktı, içeri gitti. Beş dakika sonra geri geldi.

"Bir saattir içerde!" dedi boğuk bir sesle.

"Nerde içerde?"

"Helada. Deliğe mi düştü ne oldu?"

Asabi adımlarla bahçede gezinmeye başladı.

"Sıkıştınsa mutfaktakine git."

"Mutfakta adam var."

"Kimse yok. Madam Verjin'dir."

"Gidemem oraya."

"N'aapiim gidemezsen" dercesine omuzlarını kaldırdı Yeranik. Kız kardeşinin bu konudaki genç kız utangaçlığından usanmıştı. Çaresi yoktu, hırsız gibi süzülürdü helaya; hiçbir yabancı görmemeliydi oraya girdiğini.

Pupul bahçenin çevresini iki defa döndü, tekrar içeri gitti. Bu defa beş dakikadan fazla kaldı içerde. Geri döndüğünde çehresi hiddetten değişmişti.

"Her zaman böyle yapar. Beni kızdırmak için mahsus yapar. Git dışarı çıkar şunu, tepem atıyor. Bir saat oldu ayol!"

Yeranik inledi.

"Nedir bu çektiğim elinizden! Sen bir türlü, o başka türlü!"

Avuçlarını tahtalara dayadı, vücudunu inleyerek kaldırdı, yalpalaya yalpalaya uzaklaştı.

"Aşağıdaki apteshaneye gitseydi. Herkesin bir deliliği var. O da galiba sahiden mahsus yapıyor. İnsan çeyrek saat içerde kalır mı? Ne yapar bu kadar uzun zaman?"

Pupul gerçekten sıkışmıştı. Fırdönüyordu. Döndükçe daha fazla sıkışıyordu. Yeranik hep "Hepinizin aynı anda aklına düşer" derdi

"Aklına düşmek de ne demek? Ne zaman gelecekse o zaman gelir bu. Davetle gelmeyecek ya. Ama o piç mahsus yapıyor!"

Birinci kattan bir tartışma sesi yükseldi. Önce Yeranik'in, sonra Krikor'un sesi duyuldu. Yeranik kafasını pencereden uzattı.

"Pupul!"

Eliyle işaret etti.

"Gel."

Pupul'u merdiven başında karşıladı. Dudaklarını sıkmıştı. Başını zafer kazanmışçasına sallıyordu.

"Demedim mi ben sana? Ben bilirim. Nezle oldu dangalak."

Pupul cevap vermedi, fakat yüzünde memnuniyet vardı.

Yeranik, yatağa uzanıp gazetesini açmış olan Krikor'un yanına seğirtti. Krikor'un suratı iki karıştı. Yeranik 'mıymıntılığını' yüzüne vurma fırsatını kaçırmak niyetinde değildi.

"Nezle mi oldun? Oldun değil mi?"

Sesi tamamıyla sevinç ifade ediyordu. Zafer borusu.

Krikor cevap vermedi. Cevap vermeye gerek yoktu. Burnu, gözleri kızarmış, burun delikleri şişmeye başlamıştı.

"Bağırsakların da bozuldu. Ya! Tabii, gece yarısında incecik bir gömlekle dışarlarda gezinir misin? Kendini ne sandın, yirmi yaşında mı? Pısırığın birisin zaten..."

Krikor'u çileden çıkarmanın en kolay yolu, onu zayıf bünyeli olmakla itham etmekti. Buna rağmen Krikor bu defa bir açıklama yapmayı tercih etti.

"Sıcaktandır. Bu derece sıcaktan nezle olur insan. Terlersin..."

Sonra başka bir izah geldi aklına.

"Havada var nezle. Böyle sıcak havada mikroplar ürer..."

Yeranik alay etti.

"Mikroplar yalnız senin için ürer! Mıymıntı bir insan azıcık dikkat eder kendisine."

Krikor dişlerini sıktı. Bundan fazla nasıl dikkat edebilirdi? Gazetelerdeki sağlıkla ilgili makalelerin hiçbirini kaçırmazdı. Çoğu zaman dün okuduğunun tersini yazardı gazeteler. Hangisi doğru,

şaşırırdı. Bir iki kere bu konuda doktora laf açmış, doktor hep "Gazetelerin yazdıkları yalan dolan, kulak asmamak lazım. demişti. Fakat o, doktora da inanmazdı. Her zamanki şüpheciliğiyle "Hasta olalım da para sızdırsın diye öyle söyler." diye düşünür, bu kadar akıllı ve kurnaz olduğu için kendisiyle gurur duyardı.

"Kalk bir şey çek burnuna. Ben de bir ıhlamur kaynatayım."

"İstemem bir şey."

"Kalk diyorum sana. Nezle geçmez böyle."

"Terliyorum, geçer. Kapa kapıyı cereyan yapıyor."

"Evvela bir aspirin, bir de kinin yut."

Durdu, kulak kabarttı. Aşağıda Madam Verjin'in sesi başka seslere karışıyordu. Fakat sözler anlaşılmıyordu.

"Madam Yeranik, Madam Yeranik!"

Merdivenlerden yukarı bağırıyordu. Yeranik dışarı fırladı, parmaklıktan eğildi.

"Torunun geldi Madam Yeranik, bak!"

Yeranik bir "Aaa!" koyverdi, etrafına bakındı, elini saçlarına götürdü, seslendi.

"Geliyorum Madam Verjinciğim, azıcık oturuversinler!"

Krikor o andan itibaren unutulduğunu anladı. Kendisi, nezlesi, ıhlamuru, her şeyi. Artık kendisiyle meşgul olunmayacağını bilirdi. Evdekileri seferber eden, herkesin dikkatini, ihtimamını üzerine çeken 'misafir' denen mahluktan çocukluğundan beri nefret etmesi boşuna değildi.

Zihninden alelacele bir hesap yaptı.

Dünden artan dolma yetmezdi. Annesi 'cızbız' yapacaktı öğleyin. Fakat şimdi üç kişi daha eklenmişti. Akşam yemeği için ayırdıkları köfteyi de yeseler yetmezdi. Meze yoktu, içki yoktu. Meyve altı kişi için azdı. Bu iş bir tek kavunla bitmezdi. Misafirlere daha 'soylu' bir meyve lazımdı. Bir kilo şeftali kime yeterdi ki? Ancak dört tane gelirdi. İki kilosu... Ya herif iki tane yerse? Pazar günüyle bira bulmak... Bulunmazsa rakı gerek. Bir yarımlık. Garo çeker. Adam oldu mu, teyzesi de içerdi. "Sanki fır-

sat kollar dinine yandığım karısı!" Seri bir hesap yaptı, yüzüne sıkıntılı bir ifade yayıldı.

Yeranik terliklerini şaklatarak aşağı inmeye başlamıştı bile. Hela kapısının sürmesi de çıtladı. Pupul kısa kesmiş, aşağıya koşuyordu. Elbette, sevgili Garo'su gelmişti.

Krikor öbür yana döndü, dizlerini karnına kadar kırdı. Fakat aşağıda kopan vaveylayı tek kulağıyla da duydu. Kalabalık, bahçeye çıkıyor, sözler pencereden daha net işitiliyordu artık. Garo'nun sıhhatli, boru gibi sesi tüylerini diken diken etti. "Krikor!" Kıpırdamadı, uyku taklidi yapmak üzere gözlerini yumdu. Hep böyle olurdu. Bu gibi durumlarda hastalanması tutardı. Garo şimdi yine o tahammül edilmez merhametiyle "Gene ne oldun?" diyecekti.

Garo bir daha seslenmedi. Yeranik, Krikor'un nezle olup yattığını, belki de uyumuş olduğunu söyledi.

Garo "Bu çocuk da..." diye başlarken, Yeranik, ziyaretlerinden kendisini önceden haberdar etmediler diye Hilda'ya sitemler yağdırıyordu.

"Dün Madam Verjin'le bir haber salabilirdin...

Garo kapının eşiğinde Pupul'un incecik endamını gördü. Otuz iki dişini göstererek ilerledi.

"Teyze, nasılsın teyze?"

Pupul'un dişleri de güneş gördü.

"Demir gibi evlat. Ya sen?"

Garo kulağına eğildi.

"Krikor'u evlendiriyoruz yine."

"Ne? Ne? Kimle?"

"Sabret. Hilda anlatır şimdi, saatlerce dinlersin.

Pupul bir göz attı bahçeye. Hilda anasının kolunda, bir elini havada sallayarak, heyecanlı heyecanlı anlatıyordu.

Pupul da onların ardından seğirtti. Garo mutfağa gitti, Madam Verjin'e. Cina da oradaydı.

Pupul yetiştiği zaman. ana kız henüz oturmamışlardı.

"Ne oluyor bakalım? Merhaba."

Hilda selamı almak için başını lütfen çevirdi, anasına dönüp devam etti.

"Öyle ki, bugün buraya gelmek yoktu hiç hesapta."

Avucuyla iskemleyi sildi, süt gibi etekliğini yayarak dikkatle kenarına ilişti. Yeranik:

"Git yukarı değiş." dedi.

"Değişirim. Anlıyor musun? Artık saat tam kaçta geçeceklerini bilmiyorum."

Pupul fazla sabredemedi.

"N'oluyor ayol? Sır mı?"

Yeranik fısıldadı.

"Yok canım, Krikor için..."

Göz kırptı. Pupul safça anlamazlıktan geldi.

"N'olmuş Krikor'a?"

"Canım bir kız varmış işte...

Yeranik, Krikor ta oradan dediğini duyabilecekmiş gibi yukarı, pencereye baktı.

"Dün gece lafı geçmiş de. Kız bu taraflardaymış. Govlianos'un karısı söylemiş. Kızı bugün öğleden sonra buradan geçirecek.

"Govlianos'un karısı mı işi yapan?"

Yüzünün kırışmaması için soğuk hatlarını bir heykel gibi ebediyen taşlaştırmış olan Hilda azarladı.

"İş miş yapan yok teyze!"

"Govlianosgiller tanıyormuş. Bugün ziyarete geliyorlar, anlıyor musun? Yemekten sonra şöyle bir dolaşalım demez mi insan? İşte bizim sokaktan geçecekler. Kızın haberi bile olmayacak."

"Hımmm!"

Pupul olağanüstü, daha heyecanlı bir hikâye hayal etmişti. Hep böyle olurdu zaten. Gerçek, bütün işlerde, hayal ettiği romantik olaylardan farklı, adi, hayal kırıcı olurdu. Hayat gibi.

Yeranik gözlerini kırpıştırmaya, yutkunmaya ve bacağını ova-

lamaya başlamıştı. Pupul kayıtsızlıkla demir parmaklıktan dışarı baktı. heyecanı yine sokakta aradı.

"Bunun için mi geldiniz apar topar?"

"Söz verdik kadına.

Yeranik gittikçe huzursuzlanıyordu.

"Haber vermeli. Onun da nezle olması tuttu bugün.

Hilda hafifseyerek "Hıh." dedi. "Bir şey olmadığı gün var mı?"

Mutfaktan Garo'nun ve küçüğün gülüşü duyuluyordu. Yeranik. Madam Verjin hakkında art niyetle:

"Adamını buldu!" dedi. "Bir gidip bakayım ne oldu bu oğlana.

Krikor'a birşeycikler olmadığını biliyordu. Mesele başkaydı.

Oğlunu uyuma taklidi yapar buldu. Merhametsizce sarstı.

"Kalk bakalım, ne yapacağız?"

"Neyi ne yapacağız?"

"Yemek meselesini."

Krikor bunu bekliyordu. Dikildi. Uzun uzun burnunu sildi.

"Olanlar yetmez mi?"

"Deli misin sen? Neyin var ki yetsin?"

Krikor yetmeyeceğini kendi de biliyordu.

"Eee? Ne yapacağız?"

"Ne bileyim ben? Öğle yemeğine, akşam yemeğine...

Krikor bu defa cidden tutuştu.

"Canım, akşam da mı kalacaklar yemeğe?"

"Aaa! Yemek yemeden koyverilir mi?"

"Sonra geç vakit nereden bulurlar vapuru?"

"Burada kalırsınız demek lazım. Biz söyleyelim de, onlar varsın kalmasınlar."

Tören ciddiyetiyle ilave etti:

"Sadece kardeşin değil ki, yabancı var. Aslında senin için gelmişler."

"Ne varmış benim için?"

"Birisi varmış. Sonra anlatırım. Evvela yemek meselesini halledelim."

Krikor'un kalbi şiddetle çarpmaya başlamıştı, lakin ilgisizlik gösterdi.

"Şimdi ben bu halimle alışverişe mi çıkayım sokağa?"

"Pekâlâ, sen yat, ben çıkayım!"

"Hayır, sen niye çıkacakmışsın?"

"Ya kim çıksın? Garo'ya mı diyelim git alışveriş yap diye?"

Krikor, saçma bir laf söylediğinin farkına vardı mı aksileşirdi. Kurtuluş olmadığını anlayınca öfkesini peşinen boşalttı.

"Nedir gene bu telaşın? Yabancı mı onlar? Ne varsa onu yesinler."

Anası 'elin adamı' 'çarşılı' önünde mahçup düşme ihtimalinin endişesiyle gözlerini açarken, Krikor kalktı, ürperdi. Yeranik görmezlikten geldi, gömleği, pantolonu getirip yatağın üzerine koydu. Bir yandan da alçak sesle devam etti:

"Fazla bir şeye ihtiyaç yok. İki üç kilo şeftali alırsın, biraz sucuk salam gibi şeyler, tuzlu balık... Aşağıki bakkal öğleye kadar açık olur... Sonra efendim bira, bir şişe rakı, Kulüp olsun. Sonra...

Kirkor alçak fakat çok sert bir sesle anasının sözünü kesti.

"Ben alacağımı bilirim."

"İyi ya! Bilirsen al bakalım."

Ardına bakmaksızın odadan çıktı, kapıyı çarptı. Krikor acı acı kapıya baktı. Evet, unutulmuştu bile. Ihlamurun lafı bile yoktu artık. Misafirler gidene kadar, onlardan başka hiçbir şeyin önemi yoktu. Bütün pazar. Tüm bir gün.

Merdivenin son basamaklarına varınca Garo'nun mutfaktan dışarı çıktığını gördü.

"Niye kalktın oğlum? Ne oldun gene? Merhaba?"

Bu 'gene' Krikor'un sinirlerini biraz daha ayaklandırdı. Fakat gülümsemesini bozmadı.

"Hoş geldiniz. Yatmamıştım zaten. Nezle gibi bir şey."

"Denize gir geçer."

Krikor korkudan titredi.

"*Bonjour*. Koko dayday* "

Cina'ydı. Bir çocuk müsameresinde sahneye çıkacakmışçasına süslü püslüydü. İpek kurdeleli hasır şapka, kolunda üstü çiçekli ve meyveli hasır çanta, dantelli jüponu bir parmak dışarı sarkık. Eteğini düzeltip jüponu ara sıra meydana çıkararak yaklaştı.

"Gelme Cici, nezleyim."

Cina yolunu değiştirdi, doğru bahçeye gitti. Krikor da arkasından.

"Haber yollayamaz mıydın?" dedi kardeşine.

"Ya! Ben de onu dedim...

"İş mühim, oğlum!"

Garo gülüyordu. Neşeliydi. Hilda sabit, buz gibi bakışını ağabeyine dikti.

"Düşün, senin için ne büyük fedakârlık yaptı Garo. Kınalı-Burgaz maçı vardı bugün."

Cina haykırdı.

"Lefter* Turgay* da gelecekler.

Krikor önüne baktı. Şu kız kardeşinde *tact* denen şey yoktu. İnsanı güç durumda bırakmaktan başka şey bilmezdi. Ne yapalım yani? Şükran mı belirtelim Garo'ya?

Garo kollarını bacaklarını yaymış, bankoya sere serpe uzanmış, kızına bakıyordu.

Cina hâlâ yerleşememişti. Durmadan sağa dönüyor, sola dönüyor, fistanını, jüponunu düzeltiyor, minimini naylon eldivenlerini bir elinden öbür eline geçiriyor, çantasını bir bileğinden öbür bileğine aktarıyordu. Fotoğrafçının karşısında poz veren akılsız bir kadının sonsuz telaşı içindeydi.

"Bırak şu çantayı elinden!"

Cina uykusunda tekme yiyen bir kedi gibi dehşetle sıçradı yerinden.

"Çıkar şu şapkanı!"

Garo'nun sesi çok kabaydı. Sinirleri kopan bir adamın ani patlayışıydı bu. Pupul bile neşeli mizaçlı damadına hayretle baktı.

Hilda halîf titrek bir sesle:

"Ne oluyorsun?" diye sordu.

"Akşama kadar böyle mi oturacak yayasının* evinde?"

"Sana ne? Kızım gran-mamasının* evindedir...

'Gran-mama'nın üzerine basa basa söyledi.

"Canı nasıl isterse öyle oturur. Tabii, ne sandın? Şıktır benim kızım. Hımbıl mı olacaktı senin gibi! Bak yarın büyüyünce neler giyecek o. Öyle şık bir kız olacak benim kızım! Bir tanecik olacak, parmakla gösterecekler. O pis sokak kızları, cici elbiseleri olmayan kızlar kıskançlıklarından çatlayacaklar."

Cina oturduğu yerde anasının her sözüne karşılık kırıtıyor, bakışlarıyla babasına meydan okuyordu. Yeranik'se dişlerini sıkmış, fakat 'yaya' için duyduğu hiddeti gizleyememişti. 'Mahsus' yapardı Garo. Küçüğe, Yeranik'i 'Gran-mama' Garo'nun anasını ise 'yaya' olarak tanıttıklarını bile bile... Bunu, Hilda masum bir tavırla "İki büyükanneyi ayırt etmek için." diye açıklardı daima.

Yeranik ağır ağır ayağa kalktı.

"Ihlamurunu pişirecektim...

"Gidip yatsın." dedi Hilda.

"Hayır, bir şeyim yok. Ben biraz dışarı çıkacağım..."

Garo ne uyur, ne de uyuma taklidi yapardı.

"Bana bak, biz yabancı değiliz."

"Bir şey yok, oğlum. Köylerde bira bulunmuyor da...

"Kınalı'da da yok." dedi Hilda. "Şişesine bir lira veriyoruz."

Pupul ablasının halini neşeli gözlerle seyrediyordu, kucağına sıçrayan Tekir'i okşamaya başladı. Açık artırmanın, sonunda Garo'nun üzerine kalacağına ve Krikor'un bundan hiç de şikâyet etmeyeceğine yemin edebilirdi. Hilda:

"İş çıkarma, anne." dedi.

"İş çıkarmıyorum. Kabahat sizde ki habersiz geldiniz. Krikor artan yemekleri bir daha yemez; ondan, az pişiririm..."

Garo ayağa kalkmış, topal masanın üzerinden, içinde mayosu ve havlusu bulunan naylon torbayı alıyordu.

"Zaten denize de gireceğim. Sen git bir iki saat yat oğlum. Yat ki öğleden sonra suratın bir şeye benzesin. Ben gerekeni alırım."

Pupul "Gene dört ayak üzerine düştü piç!" diye düşündü. Krikor'un kaç lira kârda olduğunu hesaplamaya başladı. Ne de olsa, Garo yapacağı alışverişin bedelini asla kabul etmeyecekti.

Hilda emreder bir tavırla tembih etti.

"Yemeğe geç kalma!"

Yeranik kızını azarladı.

"Bırak ayol, çocuk istediği gibi denize girsin bir."

Ve kızgınlığını boğdu: "Bu bizi saymamaktır, misafirliğe gittiği yeri bırakıp denize gitmek... Odun gibi adam, ne olacak!"

Ağzına kadar dolu çöp tenekeleri kokmaya başlamıştı. Geceleri pencere açık yatmak mümkün değildi. Mutfağın bitişiğindeki ufacık yatak odasında ise pencere kapalı oldu mu boğucu bir sıcak olurdu. Fakat yapacak bir şey yoktu. Pazar günleri çöpçü uğramazdı. Pazartesi uğraması bile şüpheliydi. Belediye kamyonu haftada ancak üç-dört gün geliyordu. Bu sabah, su da her pazar olduğu gibi güçsüzdü. Evdekilerin hiçbiri banyo yapamamamıştı. Üst katın musluklarına bir damla su çıkmıyordu. Gerçi Gülgün bu kadar iş arasında hiç değilse banyo temizleme külfetinden kurtulmuştu ama, arada banyo yapma niyeti de suya düşmüştü. Oysa bugün en uygun gündü; evde yalnızdı ve geceye kadar da yalnız kalacaktı.

Kahvaltıdan hemen sonra, evdekiler henüz çıkmadan işe koyulmuştu. Mutfağın penceresinden içeriye dalan güneşin altında, sıcak sularla uğraşınca çabucak kan ter içinde kalmıştı. Osman Bey öfkeyle karısına sesleniyor, süslenmeyi kısa kesmesini istiyordu. Mübeccel bu sabah yarım saat daha az meşgul olmuştu harap yüzüyle. Giyinip aşağı inince, egzamanın yara izleri Gülgün'e her zamankinden daha bariz ve daha tiksindirici göründü. Mübeccel sağa sola keskin bakışlar gezdirerek tembih etti:

"İşini bitirdikten sonra su biriktirmeyi unutmayasın!"

Mutfakta dolaştı.

"Bir şey kırmayasın!"

Kapıya yöneldi, geri döndü.

"Dışarı çıkmayasın, evi boş bırakmayasın sakın!"

Ağzını açmadı, fakat Gülgün'ün dekoltesiz bluzu gözünden kaçmamıştı. Salonda, ayaküstü tırnaklarını parlatan kız kardeşine:

"Gördün mü?" dedi. "Gördün mü? Böylelerine sert davranacaksın şekerim! İnsan gibi muamele ettin mi tepene binerler.

Osman Bey sabırsızlıkla karısına baktı, gazeteyi katladı.

"İnşallah hazırsın artık. Kime sert davranacaksın?"

"Kime olacak?"

Osman Bey cevap vermedi. Anlamıştı. Fakat Mübeccel bu kadarla yetinmedi.

"Küçükhamm bundan böyle Gülgün diye çağrılmalarını arzu ve talep ediyorlar!"

Osman Bey karısına baktı, zoraki tebessümünün gerisinde dehşetli bir fırtına sezdi.

"Çok yüz verdik...

Osman Bey sözünü kesti:

"Yola koyulalım. Öğle olacak neredeyse."

Erol erkenden gitmişti. Kim bilir nereye?

Gülgün yapayalnız kalmaktan hiç bu kadar memnun olmamıştı. Otomobilin gürültüsü, bir zerzevatçının aşina çağrısı içinde kaybolunca neşe ile şarkı söylemeye başladı. Şarkı sayesinde işi kolaylaştı. İşini bitirene kadar su kesilmezse, tenekeyle su ısıtıp elinden geldiğince yıkanmaya karar verdi. Sıcağa, bitmez tükenmez işe, bir gün öncesinin nahoş hatıralarına ve ertesi günün daha da nahoş ihtimallerine rağmen çalışma şevkiyle birlikte neşesi artıyordu. Su kesilmeden bulaşıkları bitirmek, tenekeyi doldurup gazın üzerine koymak, su ısınana kadar dün gecenin çöplerini süpürüp kaldırmak, sonra yıkanıp temizlenmek, değişmek, sonra bulaşıkları kurulamak, yerleştirmek, sonra... İçeri gidip bir ev sahibesi gibi salonda kurulmak. Kendini öz evinde hayal etmek. Belki gece yarısına kadar...

Bir ses şarkı söyler gibi "Fatmaa..." diye çağırdı.

Mısta Beygilin küçüğüydü. Çıkmazda, iki eliyle parmaklıklara yapışmış, ayaklarını oynatmadan ileri geri sallanıyordu. Üç tekerlekli bisikletini geçidin orta yerinde bırakmıştı. Gülgün 'Fatma' için kızmadı.

"Ne istiyorsun gene? Boğazın geçti mi?"

Gizli bir dostluk vardı sesinde.

"Geçmedi. Yarın geçerse, beni de denize götürecekler yarın."

İleri geri hızlı hızlı sallandı, birden durdu.

"Dışarı gelir misin seni gezdireyim?"

"Neynen?"

"Pisikletnen.

Gülgün elinde olmadan güldü. Çocuk devam etti.

"Ayşe öğlende çıkacak. Yarın annem babam döncekler, onun için bugün tatile gidecek Ayşe."

Gülgün, Ayşe'nin tatillerini daima kıskanmıştı. Maaşını cebine koyup canının istediği yere gitmek, geride kalanları düşünmeden yirmi dört saat için her şeyle ilgisini kesmek... Fakat bugün kıskanmadı. Evde yalnızdı, gecelere kadar da yalnız kalacaktı. Kendisini ev sahibi hissetmekten zevk alıyordu.

"Akşama sinemaya gidcekmiş. Sen de sinemaya gidcen mi?"

Gülgün, elleri sabunlu suda, bir an durakladı. Hayır, asla istediği zaman sinemaya gidememişti. Ne yalnız, ne de birileriyle. Ancak evdekiler kendisine "Sen de yürü." derlerse, onlarla birlikte, onların kuyruğuna takılıp gidebilirdi sinemaya. Daima onlardan farklı, kötü kılıkta. Küçüğe cevap verinedi, ama içine bir hüzün çökmeye başladı.

"Dün gece çukulatalı pasta yememişiniz."

Gülgün yeniden tabakları ovalamaya başladı, gülümsedi.

"Merak etme, pasta çikolatalı değildi. Olsaydı sana bir dilim saklardım."

Ufaklık, sahte bir kayıtsızlıkla dudak büktü.

"Babam yarın bana nah buuuu kadar bir çukulata getirecek!"

Gülgün'ün kalbini ne derece kırdığını aklından bile geçirmedi. Demir parmaklıkları bırakıp bisikletine koştu.

Gülgün son tabağı da sabunlu sudan çıkardı, duruladı, doldurmak için musluğun altına boş bir teneke koydu. Su tenekenin dibini dövdü. Neşeli bir hamam şarıltısı yayıldı evin içine.

Sabun ve sıcak sudan kızarıp şişen ellerini önlüğüyle sildi, tabureye oturdu. Yorulduğunu o zaman fark etti. Dizleri hafiften titriyordu. Her zamanki kesilme. Hatırlamaya. hesaplamaya gayret

etti. Tarihleri aklında tutmayı hiçbir zaman becerememişti. Her ay bir köşeye de kaydetmezdi. Omuz silkip geçerdi. Önceden bilmeye ne hacet? Madem ki bir şey değişmeyecek, kimse kendisine "Yorulma. istirahat et." demeyecek.

Suyun tenekedeki seviyesi yükseldikçe, şarıltısı hafifliyordu.

Gülgün birden yalnız olmadığını hissetti. Evde birisi vardı.

Ayağa fırladı.

Erol'du. Salonun büyük masasında bir şeyler karıştırıyordu. Gülgün kapının önünde durdu. soluk soluğa:

"Korktum!" dedi.

Erol başını bile çevirmedi. Islıkla bir parça tutturmuştu.

Gülgün ne yapacağını şaşırmış vaziyette mutfağa döndü. Bir gün evvelki olaylardan sonra Erol'un geri geleceğini düşünmemişti. Ne yapmaya gelmişti? Evde yapayalnız olduğunu biliyordu. Niyeti neydi?

Suyun monoton sesi Gülgün'ü biraz sakinleştirdi. Fakat kalbi şiddetle çarpıyordu. Dün sabahı bütün ayrıntılarıyla hatırlıyordu. Yeni bir hadise olacakmış gibi geliyordu. Bu defa kesin bir hadise. Az sonra banyoya girecekti. O zamana kadar çıkıp gitmezse o esnada evde olacaktı Erol. İçinden bir ses Erol'un çıkıp gitmeyeceğini, evde kalacağını haykırıyordu. Ve bir şey eriyordu içinde.

Mutfakta şaşkın şaşkın dolaşıp durdu. Tenekenin dolduğunu, suyun taştığını fark etmedi. Kendisini koridorda buldu. Biraz dolaştı, tekrar salona döndü.

"Öğlende burada mı yiyeceksin?"

'Beraber mi yiyeceğiz?' diyemedi.

Hiçbir cevap alamadı. Erol sırtını dönmüştü.

"Burada yiyeceksen ona göre hazırlayayım."

Erol döndü, kaşlarını mümkün olduğu kadar kaldırmış, hep ıslık çalıyordu. Bir bakışı bile çok gördü. Kör ve sağır gibi bir hali vardı. Onun ifadesini görünce Gülgün kendine geldi. Hüsran, küçülme ve öfkeden kızardı, koşa koşa mutfağa dönüp kapıyı hızla kapadı.

Erol ıslığı kesti. Kaşları normal yerine indi. İfadesinin daha kahredici olması için çehresinin ne şekil alması gerektiğini düşündü. Steve Cochran'ın* mimiklerini aklına getirdi. Kaşlarını çattı. bir kaşının kuyruğunu yukarıya doğru uçurdu. başını ağır ağır geriye doğru çevirip omzunun üstünden kapıya doğru bir bakış fırlattı. Evet, Steve Cochran başını böyle çevirirdi. Onun bu hareketini gören, eğer erkekse dehşetten titrer, kadınsa histeriye tutulurdu!

Fakat Erol'un hareketini gören yoktu. Mutfağın kapısı kapalıydı. Radyonun düğmesini çevirip sabırsızlıkla sesi bekledi. Bir Amerikan cazı gümbürdedi. Atmosferin tamamlanması için bir şey eksikti. Barı açtı, Johnnie Walker'ın artığından bir kadehe doldurup bir yudumda içti –sek! Suratını ekşitti. Şahane içki dedikleri. filmlerde su gibi içtikleri şu zıkkıma alışmak için o kadar çaba harcardı, gene de midesi bulanırdı. Buna rağmen kendisi de arkadaşlarına methederdi viskiyi, evde viski içildiğini belli etmek için.

Bir sigara yaktı, radyonun sesini bütün evi çınlatacak kadar yükseltti. Pantolonunu değiştirmek için yukarı çıktı. Boşuna yıkamıştı gizlice. Sabahleyin, yıkanmış kısmı ütülerken pek belli olmuyordu. Fakat dışarıda, pastanenin aynasında, yıkanan kısmın renginin attığını, daha büyük bir leke gibi durduğunu görmüştü. Pazartesi günü paketleyip lekeciye götürmeliydi. Bugün program değişmişti zaten. Sekiz arkadaş motora davet edilmişlerdi. Bütün gün deniz üzerinde geçecekti. Bez ayakabılar, bir de blucin, tamam. Metin'in Chris-Craft'ı değildi gerçi, ama zararı yoktu. Kıyıdan birkaç kız toplamak kolaydı. Aşağıdaki budala da korkunç ayaklarına ve ter kokusuna bakmadan kendini nimetten sayıyordu. Sanki kadın kalmamıştı dünyada. Haddini ve yerini bilsin de cumartesi günü olanlar hakkında kimseye bir şey söylemeye cesaret edemesin diye artık onunla konuşmayacaktı bile. Gülgün'ün, ömrü boyunca 'ağabeyinin' yaptığını başkalarına anlatarak böbürlenceğini düşündükçe utancından ve korkusundan kızardığını hissedi-

yordu. Osman Bey'in oğlu... hizmetçiyle! Kızların kulağına bir gitse... Ne olurdu kendisi. şöhreti bütün köyde?

Gülgün'ün hemen o gün ölüp bu müthiş sırrı mezara götürmesini diledi.

Sigara hemen hemen bitmişti. Dumanı genzini yakıyordu. İzmariti yere atıp çiğnedi. Aynanın karşısında, donunu yukarı çekti, bacaklarını uzun uzun seyretti, pazularını bütün kuvvetiyle gerip muayene etti. Gömleğinin kısa kollarını katladı, koltuk altlarına kadar açtı. Blucini çekti bacaklarına. Doğru, Metin'in vücudu başkaydı. Ama o kendisinden kaç yaş büyüktü. Kendisi onun yaşma gelene kadar...

Amerikan cazı bitmişti. Bir kadın sesi acıklı acıklı feryat ediyordu.

Bugün de araba ayaz. Nasıl diyecekti çocuklara? Babasının hoşuna gitmek için dün gece boşuna Mısta Bey'in varlığına tahammül etmişti yarım saat. Otomobil uğruna. Bedava oynamıştı uslu çocuk rolünü. Osman Bey bütün planı değiştirmişti. Bu pazar briç yoktu. Oyun arkadaşlarıyla uzaklara gitmişlerdi, Tuzla'dan öteye, ahbaplardan birinin dolaşırken tesadüfen bulduğu bir altın sahil parçasına. Orada tamamıyla tenha, harikulade bir doğal plaj uzanıyormuş; araba sahipleri ayaktakımının şehir plajlarını kirlettiği pazar günleri oraya dadanmışlar. Herhalde gece ondan-on birden evvel dönmezlerdi.

Mesele sadece arabayla bitmiyordu ki, parası da tükenmişti. Halbuki daha ay başına bir sürü zaman vardı. Ay başı gelmeden babasından para koparmak meseleydi. Acaba metresine karşı da bu kadar cimri mi davranıyordu? Görmemişti o kadını. Nasıl bir kadın olduğunu merak ediyordu. Orta yaşlarda, şişmanca biri olarak düşünürdü onu. Bazen babasından nefret eder, her şeyi bildiği halde bilmemezlikten gelen Mübeccel'e karşı da kin duyardı. Kendi payına düşen ise, topu topu yüz liraydı. Evlada yüz... Ya metrese kaç? Gel de bir ay yaşa bu parayla, sonra garsoniyer sahibi ol, lüks mobilya döşe. Mobilyadan vazgeç, kızı çıplak tahtalar üzerine

yatır. Her şeyden vazgeç, sokaklarda cebi delik, serseri serseri dolaş. Sonra da atıp tut arkadaşlara, araba lafı geçti mi küçümseyerek omuzlarını silk –oysa araba senin olsa da kızlar tıpış tıpış gelse, mest olursun. Araba da, para da, babasından artan kırıntı kabilinden varırdı eline.

Adi bir kadın sesi camları titretiyordu. Gene Ağavni'ydi. Şoföre dolma pişirmenin usulünü öğretiyor, geçmiş aşklarını anlatıyor, dinleyicilerin hayalinde bir Ermeni karısının bütün karakteristiklerini canlandırıyordu; şişman gövde, azıcık bıyık ve sakal, pisboğazlık, kendini beğenmişlik, yapmacık iffet ve ınalum şive... Erol "A-ret A-ret"i hatırladı. Bir küfür savurdu. Sağ yumruğunu sol avucuna koyup sıktı, gene pazularına baktı. Adalelerinin manzarası, Aret'i anımsayarak hissettiği siniri biraz yatıştırdı. Bir tutam saç döktü alnına, mayosunu dürdü, omuzlarını kaldırıp başını öne sarkıttı, bacakları üzerinde yaylana yaylana aşağı koştu.

Mutfağın kapısı açılmadı.

Büyük bir gürültü ile holden geçip kapıyı şaklattı. Spiker alkışlar arasında Madam Ağavni skeçinin sona erdiğini bildiriyordu.

Gülgün, Erol gidene kadar mutfağın ortasında, ayakta durmuştu. Musluğu kapatmış fakat suyu gazın üzerine koymamıştı. Yıkanmaktan vazgeçmişti. Daha doğrusu unutmuştu.

Kapı çarptıktan sonra da bir müddet ayakta hareketsiz kaldı. Radyonun gümbürtüsü her sesi boğduğu halde, belirsiz bir beklentiyle kulak kabarttı. Kalbi aynı tempoyla çarpıyor, midesi, bağırsakları tarifi imkânsız bir endişeyle altüst oluyordu. Hafızasında geçmişe, çocukluğuna doğru derin delikler açılıyordu.

Nihayet vücudu gevşedi. Sakinleşti. Kapıyı açtı. Benliği baştan başa müzikle doldu. Eddy Calvert'in* trompeti boğuk boğuk hıçkırıyordu. Seslerden ibaret bir âlemdeydi. Bu sesler dış âlemle bütün bağını kesti. Etrafında trompetin titreşimleriyle örülü, yalnızlaştıran, uyuşturan bir duvar vardı.

Kapıyı açık bıraktı, ikinci kapıdan, mutfağa bitişik yatak odasına geçti.

Orada da uzun müddet kolları sarkık durdu. Bir yabancı gibi baktı etrafına: Boyaları dökük ufak demir karyolaya, hüzün verici gri renkte kaba yün battaniyeye, iki yıldan beri elbiselerini astığı cilasız tahtadan eski dolaba, hemen hiç oturmadığı vernikli tahta sandalyeye. Bakışları, karyolasının başucunda duvara çakılı duran Liz'in resmine kaydı. Dekolte, harikulade resme... Kendisi... Lizi... Uzun uzun, acı acı seyretti onu. Gidip resmi aşağı aldı, yırttı, parçalarını yatağa savurdu.

Yüzüne derin bir hüzün yayıldı. Erol'un odasına çıkıp Liz'in oradaki resmini de yırtmak için kapıya doğru gitti. Fakat dürtüsel bir korku mutfaktan öteye geçmesine engel oldu.

Odasına döndü. Dolabı açtı. Hareketleri daha da öfkeliydi. Birkaç elbise üst üste atılmıştı. Sarı japone bluzu –Mübeccel'in eskisi– ayırdı, yakasından aşağıya kadar hoyratça yırtıp yere attı. Öbür giyecekleri de dışarı döktü –hepsi Mübeccel'in eskileri, Seniha'nınkiler çok büyüktü, bedenine uymazdı. Seyahat hazırlığı vardı sanki. Zihninde veda fikri doğdu. Gözyaşları aktı, evvela sessiz, sonra hıçkırıklarla. Ayrılış fikri dünden beri yerleşmişti içinde. Ayrılış korkusu...

Bir gün bile dayanamamıştı bu korkuya. Bu korkunun gerçekleştiğini görmeyi, bu endişeli, kararsız bekleyişe tercih ederdi.

Nitekim, başına gelmesi gereken şeyin sonunda gerçekleştiğine kendisini inandırmaya başlamıştı bile. Yeni bir hayata hazırlıktı bu. Yolculuk başlıyordu.

Gözyaşları kurudu. Evinden uzaklaştıktan sonra, yeni gördüğü şeylerden kamaşan gözlerini silen ve gülümsemeye başlayan bir çocuk gibi. O anda Ali orada bulunsa da kendisine hizmetçi dese, kızmayacaktı. Hizmetkâr odası değil de neydi şu oda? Ya bu giysiler –Mübeccel'in eskileri– hizmetçi elbiseleri değil de neydi? Ömrü boyunca hizmetçiden başka bir şey olmuş muydu? Lizi! Evin kızı!

Lizi...

Resmin parçalarını yataktan topladı. Liz'in tek gözü sabit bir

nazarla kendisine bakıyordu. O kadar benziyordu ki kendi gözlerine. Sadece gözle iş bitseydi şayet.

Gene hıçkırıklar yükseliyordu boğazından. Kendisini zapt etmeye gayret etmedi. Yatağın kenarına oturdu, Elisabeth Taylor'un gözüne, burnuna, saçlarına baka baka serbestçe, kana kana ağladı.

- 3 -

Garo başını kapıdan uzattı.

"Ayaküstü ne konuşuyorsunuz mutfakta?"

Hilda en kuru sesiyle:

"Ne var?" dedi.

"Kahve içmeyecek miyiz?"

"Ne zaman getirirsek o zaman içersin."

Garo, yüzündeki tebessüm kaybolmadan başını geri çekti.

Yeranik bulaşıkları soğuk sudan geçirirken, Hilda alçak sesle Krikor için tavsiye edilen başka bir kız hakkında konuşuyordu.

"Müthiş bayağı insanlar. Düşün bir kere, herif konsomenin ne olduğunu bilmiyor. Benle de alay etti, 'Ha! Biz ona et suyu deriz.' diye. Ağzına burnuna bir tane yapıştırasım geldi."

"Olur şey değil!" dedi Yeranik.

Anasının ayağı dibinde durup dikkatle dinleyen Cina, Hilda'yı eteğinden çekti. Hilda sütbeyaz etekliğini değiştirip anasının eski bir etekliğini giydiğini unutarak haykırdı:

"Çek elini üzerimden! Ne istiyorsun?"

"Anne, mangalı unuttun..."

"Haaa! Bak. Aferin Cici!"

"Mangal ne?"

"Birisi anlattı. Olur şey değil! Herifler bakır mangalı odanın ortasına koyarlar, sobadan korları çekip çekip ellerini ısıtırlarmış."

Yeranik kaşlarını en derin şaşkınlık ifadesiyle kaldırdı.

"Yok canım!"

"Ya!"

Öğle yemeği pek de neşeli geçmedi.

Krikor o sıcakta ve kalın yün kazağın içinde, nezleyi terle birlikte ağzından, burnundan, gözlerinden dışarı veriyordu.

Garo, elleri yüklü, Caddebostan denizine söve söve dönmüştü. İmbat, şafaktan az sonra yeniden esmeye başlamış, Marmara sahiline yeni bir çöp yığını getirip dökmüştü. Garo boyuna "Hamam suyu!" diye tekrar ediyor, Kınalı'nın akıntılı, serin, billur sularını dayanılmaz bir hasretle anıyordu.

Krikor unutulan ıhlamurun intikamını almış, anasına hasta çorbası pişirtmişti. "Bunca iş arasında!" Ne çare, Yeranik damadının önünde hasta oğlunun arzusunu reddedemezdi. "Pişireyim, pişireyim, ama bu sıcakta çorba!" Mutfağa gidip bütün hırsını Pupul'a ve Hilda'ya dökmüştü.

Çorbanın da faydası olmamıştı. Yeranik'i her zamankinden daha sağlam görünce, geceleyin duyduğu vicdan azabı kaybolmuş, anasını gezdirme sözünü unutmuştu. Hele misafirler geldikten ve kendisi o hasta haliyle unutulduktan sonra kalbi hınçla dolmuştu. Yeranik'in gününü haram etmek için hiçbir fırsatı kaçırmadı. Fırsatlar da eksik olmazdı hani.

İlk cıngarı masaya oturur oturmaz çıkardı; "Bu da francala mı? Ekmek al bundan sonra, ekmek!" – "Aaa! Sen ekmek sevmezdin hani..." – "Şimdi doğru dürüst francala kalmadı. Ekmek daha faydalı..." Yeranik anlamıyordu. Garo da anlayamadı, çünkü o başka gazete okurdu.

Çorbadan bir kaşık henüz almıştı ki kızarmış gözleriyle anasına şimşekler yağdırdı: "Biber koymadın mı buna?" Bu defa Garo uyanıklık yaptı: "Sen bekâr adamsın oğlum, fazla biber yememelisin." Krikor suçüstü yakalanan bir öğrenci gibi kızardı, burnunu çorbanın üstüne eğdi.

En büyük fırtına yemekten sonra, Kuzuluk isteyip de anasından "yok" cevabını alınca koptu. Karahisar da yoktu. Yeranik sinmişti bu defa. Bunun Krikor için ne kadar hayati bir şey olduğunu bilirdi. "Unutmuşum, bitmiş, insanlık hali, ne yapayım, dikkat etmemişim!" Krikor evvela dehşete kapılmış, sapsarı kesilmişti. Midesi derhal kaynamaya başlamıştı. Garo anlayamıyordu: "Ne yedin ki oğlum, bir çorbayı hazmedemiyor musun?" Para etmezdi. Bu

defa Yeranik'in gününü tam anlamıyla haram etti. Yeranik nihayet patladı. Sunturlu bir kavga ettiler. Yeranik artık 'aile sırrı'nı takmadı, damadının önünde ağzına geleni koyverdi. Mutfağa gitti söyledi, bahçeye çıktı söyledi.

Anasının barut kesildiğini ve artık hiçbir şeyin onu susturamayacağını görünce Krikor sesini kesti.

"Kahveyi gelecek sene mi içeceğiz?"

İçerden cevap gelmedi.

Garo mutfak kapısına yaklaştı. Görünürde soruyu işiten olmamıştı. Hilda, Kınalı'nın en son yeniliklerini heyecanla anlatmaya devam ediyordu; "Gidip Paris'ten 'sünepe karısına' envai çeşit elbiseler, çamaşırlar getiren 'namussuz herif' –zaten öyle karıların kıymeti olur kocalarının gözünde!– Fimi'nin kocası için 'işte öyleymiş' diyorlar!" Sonra... "Ayol iyi ki aklıma düştü; Silvagiller kaloriferli apartmana taşınmışlar." Cina'nın ince sesi: "Ama tavanı alçakmış gran-mama!" Yeranik'in nidaları...

Garo fazla dinleyemedi. Yemeği erkenden yiyip, Yeranik'i misafirleriyle baş başa bırakmak için bahçenin ön kısmına çekilen Madam Verjin'le Kâzım Bey'i bulup gevezelik etmeyi düşündü. Fakat vazgeçti. Yarım daire çizdi, burnunu çeke çeke gazete okuyan, daha doğrusu okur gibi yapan Krikor'un yanına gitti.

Krikor sabırsızlıkla kadınların dönmesini bekliyordu. Her zaman olduğu gibi anlaşılmaz bir rahatsızlık vardı içinde. Bir erkekle, hele Garo gibi kendisi hakkında beslediği kanaatten haklı olarak şüphe ettiği birisiyle baş başa kaldı mı bu rahatsızlığı daima hissederdi. Konuşacak bir konu arar, bulamazdı. Zaten genellikle erkeklerle bir arada bulunmaktan, erkeklerle yarenlik etmekten hoşlanmazdı. Acaip bir korku, bir çekingenlik duyardı. Konuştuğu kimse yüzüne bakarken alaya aldığını düşünürdü. Ters konuşunca sıkılırdı. En yakın dostu, tanışı, kendisini beğenmedi, eleştirdi ya da alay etti mi usulcacık uzaklaşır, arkadaşlık etmezdi. Biraz da bu yüzden dostlarını kaybetmiş –hiç dostu olmuş muydu acaba?– ve

yalnız kalmıştı. Kadınlarla, yaşlı kadınlarla bir arada olmayı tercih ederdi. Yalnız onlar –Pupul hariç– erkekten sayar, hatta bazen hayran bakışlarla süzerlerdi Müsü Krikor'u. O zaman, gür Konyalı kaşları ciddiyetle birbirine yaklaşırdı. Kadınlarla kendinden emin bir şekilde oturur, canı sıkkın bir eda ile dinler, gerçekte sıcacık bir güvenlik hissederdi. Bazı bazı, kadınlar onu derin düşüncelere dalmış sanırken, lafa karışır, bir fikir beyan ederdi ve onlar erkekler gibi gülmezlerdi.

"Nezlen nasıl oldu?"

Krikor boynunu büktü. "Eh!" dedi.

"Denize girseydin birşeyciğin kalmazdı."

Öfkesini gizledi, başıyla belirsiz bir hareket yaptı. Garo'ya duyduğu antipatinin başlıca sebeplerinden biri de onun şu kendinden memnun haliydi. İlgi ifade eden sözlerinde bile bir alaycılık, bir küçümseme vardı. Çünkü o, başkalarının ne diyeceğini umursamadan, canını istediğini yapardı. Kumara gider, maça gider, dostlarıyla kafayı çekmeye gider –daha kim bilir nerelere giderdi namussuz! Öyle bir adamdı ki, ona "Bir şey anlatsana" derler, dinlerler, anlattıklarından zevk alırlardı. Halbuki kendisi ömründe kimseyi tebessüm bile ettirememişti, alaycı tebessümler hariç, dünyanın en komik, en sansasyonel şeyini anlattığını sandığı hallerde bile. Şanslı adamdı Garo. Ne sıcaktan ne de soğuktan etkilenen bir vücudu vardı, bir saat denizde kalır üşümezdi, durmadan sigara tüttürürdü, zanaatkâr adalelerine sahipti, keyfi daima yerindeydi, kıymetini bilmediği böyle bir aileye güvey olmuş, şahane yürüyüşüyle kadınları bile kıskandıran Hilda gibi bir kız almıştı. Yeranik'in hep tekrar ettiği gibi, bu 'bayağı adam'ın ne hakkı vardı bu kadar şanslı olmaya? Ama ne anası, ne de kendisi bir noktayı itiraf edemezlerdi: Hilda'yı o 'Ermeni tipi'ne vermelerinin sebebi, o şahane yürüyüşüyle çok uzaklara baka baka ilerleyip, kendisini otuz yaş eşiğinden çok ötelerde bulduğunda, Garo'nun drahoma talep etmemesiydi.

Garo, Krikor'un karşısına oturdu.

"Giyinmeyecek misin?"

"Kahveyi içelim de. Daha erken."

Garo, bıyık altından güldü. Krikor kayıtsızlık numarası yapıyordu. Yemekte de ziyaretlerinin sebebini anlatınca memnuniyet göstermemişti.

Garo için Krikor'un en ilginç tarafı onun kişisel hayatıydı. Bir muamma... Başkaları 'hanımabla' derlerdi ona. Ama bu her şeyi açıklamaya yetmezdi. "Ne yapar bu adam?" Bu yaşında, on altı yaşındaki çocukların yaptıklarını yapmazdı ya!

Dudaklarında yeni bir tebessüm kaybolmak üzereyken, Krikor yüzüne baktı. Kendisine gülümsediğini sanıp karşılık vermeye gayret etti. Halbuki Garo bir hatıraya gülümsemekteydi. Yeranik'in telaşını hatırlamıştı. Yıllarca evvel. O gün, ilk ve son defa kendisine samimiyet göstermiş, yardım talep etmişti. "Garo, oğlum, canını seveyim, bir şeyler yapalım, bu çocuk tecrübesiz, bir kötü karıya düşer..." Sanki yirmi yaşındaymış gibi "...Haftada bir gece geç gelmeye başladı. Geç geldiği günler mutlaka tıraş oluyor. İki günde bir değişiyor..." Yeranik için bunlar inkâr kabul etmez belirtilerdi. Hepsi bu kadar da değildi. "Saçma şeyler yapmaya başladı, aynanın karşısına geçip gözünü, burnunu, ağzını seyrediyor. Geçen gün ne dese beğenirsin? 'Anne eski resimlerime baktım da, ne gür saçlarım varmış, beğenmedim kendimi, böyle saçsız daha yakışıyor bana değil mi?' Çocuk gibi işler yapıyor, Garo! Bu yaşta, sabahları jimnastiğe kalkışmış. Bütün vücudu tutulmuş salağın. Böyle işler yapacak adam mı o?"

Fakat Garo da bir şey anlayamamıştı. Nihayet Krikor çok kısa bir süre sonra artık sabahları 'bir-ki bir-ki' yapmaktan, haftada iki kere 'değişmek'ten vazgeçmiş, Yeranik de yeniden huzura kavuşmuştu.

Garo şezlonga yayılmış yağ tulumuna bakarak, "Sağlığında karıya para yedirir mi bu?" diye düşündü. "Ama nasıl yaşamış bu adam, nasıl?"

Önce Cina çıktı bahçeye. Müjdeyi verdi.

"Kahveler geliyor!"

Pupul mutfağın çifte basamağını indi. Kucağında taşıdığı Tekir'i, bir eliyle başını okşayarak yüksek sesle seviyordu.

"Pek tonton ayol bu, pek ponpon...

Fakat Krikor görünüşe göre çocukla meşguldü; Cina eteklerini düzelterek Koko daydayın yanına yerleşiyor, hasır çantasını dizlerine koyuyordu. Garo artık azıcık eğlenme zamanın geldiğini düşündü:

"Eeey... Krikorcuk!"

Kahveyi aldı, karşısına geçti, Pupul'a göz kırptı. 'Krikorcuk'un ve 'ulan'ın onu sinirlendirdiğini bilirdi. Krikor bu gibi laubali hitapları, kendisine saygıdan da fazlasını borçlu birisinin ağzında büyük saygısızlık kabul ederdi.

"Hadi bakalım, artık bir şeyler olsun bugün.

İçinden "Ne de evlenecek adamsın ya!" diye ekledi. Gerçi içinden söyledi ama gözleri düşüncesini tamamıyla aksettirdi. Krikor kızardı.

Oğlu ile ne kadar kavgalı olsa da Yeranik damadının onunla alay etmesine tahammül edemezdi. Gayet ciddi:

"Kısmetse olur." dedi.

Garo kurbanını elden kaçırmaya niyetli değildi.

"Evladım, alacağın karının her şeyden önce zeki olmasına dikkat et. Şayet yataktan sonra onunla iki çift laf edemeyeceksen, iş yok. Metres değil bu, bütün ömrünü birlikte geçireceksin. Akılsız kadınla yaşamak kolay şey değil."

Tepki Hilda'dan gelince hiç şaşmadı, aksine hafifçe gülümsedi.

"Anlıyor musun? Onun ağzı yandı. Akılsız karı aldı. Halbuki kendisi akıllı, kültürlü adam!"

"Sonra dikkat et ki yaşı ufak olsun. İki sene sonra geceleri horlamaya başlamasın."

Hilda biraz daha kasıldı. Yine Krikor'un yerine kendisi cevap verdi.

"Sen görünüşe bak görünüşe. İnsan kaç yaşında gösteriı .e o yaştadır."

"Anlıyor musun oğlum? On sekiz yaşında bir kızın reaksiyonu başka olur."

"On sekiz yaşındaki kız da senin yüzüne bakacaktı! Geçti, oğlum, geçti senden!"

Sesi öylesine hırslıydı ki Krikor hayretle baktı kız kardeşine. Konunun kendisi olmadığını hemen anladığından, sesini çıkarmıyordu. Kendi aralarında kocasının lafı geçince daima kayıtsızlık, umursamazlık gösteren Hilda'nın, şimdi Garo'nun laflarına neden bozulduğuna şaşıyordu.

Gözucuyla anasının ne düşündüğünü anlamaya çalıştı. Yeranik'in huzursuz bir hali vardı. Fakat taraf tutmamıştı. Kızını damadına karşı savunmak isterdi. Ama bu oğlunun aleyhine olacaktı. Acayip bir durum meydana gelmişti. Önce Krikor'u iğnelemek için söz açan Garo bir erkek olarak –Krikor'u erkekten saymak gerekirse– onu savunuyordu şimdi. Diğer taraftan, Yeranik'te kız anası ile oğlan anası karşı karşıya geçip birbirlerini susturuyorlardı. Ve Yeranik susuyordu.

Birkaç dakikadan beri herkes susuyordu.

Sessizliğin içinde Pupul'un sesi büyüdü.

"Sen niye böyle tontonsun bakayım? Potopitiçito..."

Bütün gözler Pupul'a döndü. Pupul son derece neşeli bir yüzle kedisiyle konuşuyordu.

Krikor'un rengi attı. Yeranik fırsattan faydalanıp ayağa kalktı.

"Artık ön tarafa gidelim. Her zaman önde otururuz, şimdi bizden kaçıyorlar demesinler."

"Kuzum, o çılgın adamı mı dinleyeceğiz? Çok sinirime dokunuyor."

Krikor'un ağzı kulaklarına vardı. Kız kardeşine nadiren bu kadar sempati duyardı.

"Allahın günü aynı parçayı dinler, dinletir." dedi.

"Biliyorum o hikâyeyi."

"Öbürü dersen. Allahın günü sinemaya koşar! Ev değil tımarhane!"

Yeranik lafa karıştı.

"Sinema dedi de aklıma düştü. Bu gece burada kalın, sinemaya gideriz. Sizde sinema yok Kınalı'da."

"İmkânsız. Valide bekler. Zaten kışın görmüştük o filmi."

"Madam Verjin beğenmemiş."

"Evet." diye tasdik etti Pupul. "Dün akşam gitmedi. Hiç beğenmediği bir film olacak ki gitmesin."

Hilda kahkahayla güldü.

"Aksine, fevkalade bir film. Siz gidin. O ne zenginlik, ne lüks, ne ihtişam, ne evler, arabalar... Kız her sahnede elbise değiştiriyor. Ne elbiseler, görsen! Aklın başından gider vallahi."

"Sahi mi? Güzel filmmiş."

"Afedersin ama senin Madam Verjin pek aptal karı!"

"Nereden benim Madam Verjin oluyormuş?"

"Hayır yani, çok beğenirsin de!"

"Budala! Nesini beğeneceğim ayol?"

"Ne bileyim ben? Ne zevksiz şey olduğu üzerinden belli. Tapon bir kılık... Bir kere, kıyak, temiz bir Ermenice konuşur..."

Ağzını büzdü, kırıttı. Madam Verjin'in taklidini yaptı.

"İstirham ederim... Lütfedersiniz... Rica ederim... Zira... Aman efendim... Pek karikatür tipidir."

Yeranik gülmek zorunda kaldı. Cici Gran-mamasından evvel kahkahayı koyvermiş, oturduğu yerde hop hop zıplıyordu. Yeranik alçak sesle "Çok pasaklı karıdır." dedi. Bulaşıkları ne şekilde yıkadığını, yemeği nasıl pişirdiğini, bulaşık bezini nereye astığını, terliklerini, ayakkabılarını nerede bıraktığını anlatmaya başladı. Hilda'nın çehresi birden sertleşti. Anasının sözünü kesti.

"Gelini de kendisine uygun işte. Boklu karı derler ya... Kocası dersen, senin Verjin'in oğlu, aptalın biri!"

Hilda'nın sözü Cici'yi pek eğlendirdi. Gene için için kaynamaya, sevinçle haykırmaya başladı.

"Boklu karı, boklu karı...

Hilda memnuniyetini ve tebessümünü gizlemeye çalışarak çocuğu azarladı.

"Sus! O lafı söylemeyesin ha!"

"Boklu karı, boklu karı..."

Neşeli çocuk gülüşü bahçede çın çın ötüyordu. Birden beklenmedik bir şey oldu. Garo eğildi, kızının suratına dehşetli bir tokat aşk etti. Bu öyle ani oldu ki Cici donakaldı. Hilda ayağa fırladı, kızın yanına koştu, eğilip dudaklarını yakından inceledi, haykırdı.

"Allahtan bulasın, bir parmak çocuğa böyle vurulur mu hiç! Ayı!"

Cici anasının sesini işitince yaygarayı kopardı. Yeranik kendinden geçti.

"Al çocuğu yukarı çık, al çocuğu yukarı çık! Etekliğini de değiştir, üstünü başını düzelt! O altüst saçlarla oturamazsın."

Hilda kocasını var gücüyle lanetleyerek, söverek, ciyak ciyak feryat eden kızını aldı götürdü.

Pupul sessiz sedasız kedinin boynunu okşuyordu. Zevkten uyuşan Tekir, yükselen nahoş seslerin etkisiyle bir ara hırıltıyı kesti. Garo sakin sakin sigarasını tellendiriyor, gökteki bulut kümelerini seyrediyordu.

Yeranik, ancak soluk alabilen Krikor'a dönüp:

"Sen de git giyin!" dedi.

Kendisi de, elbise değiştirmek için oğlunun ardından yukarı çıktı.

Pupul'un eli, kurulu bir makinenin düzenli temposuyla, hayvanın ipek tüylerinde ağır ağır gidip geliyordu.

Ne Yeranik'in yapmacık neşesi, ne de Krikor'un tatlı tebessümü Madam Verjin'i aldatamadı. Bir şeyler geçtiğini derhal sezdi, fakat belli etmedi. Garo'nun, gelir gelmez kulağına fısıldadığı ani ziyaretlerinin sebebini bildiğini de gizledi. Bu yüzden, Krikor'u 'güvey gibi' giyinmiş kuşanmış görünce şaşırmadı.

Yeranik ipekli bir emprime giymişti. Yüksek topuklu beyaz kunduraları ağırlığı altında neredeyse patlayacaktı. Korse takmamıştı. Garo onun yürüyüşünü arkadan uzun uzun seyretti. Dudaklarına yaydığı al hamur, sıcaktan eriyip terle yoğrularak macun halini alıyordu.

Bahçeye en son Hilda indi. Tam tuvaletle, dimdik. Yüz hatları donuk, gözleri kısık, hareketleri ölçülü, prensesvariydi. Mutfakta ayaküstü Kınalı'daki hadiseleri anlatan Hilda'nın hareketleriyle çelişiyordu. Cina'yı hafifçe omuzundan itiyordu. Cina'nın ise anasının kanadından uzaklaşmaya niyeti yoktu ve hasır çantasıyla beyaz naylon eldivenlerini de elinden bırakmamıştı. Babasına kaçamak bir bakış fırlattı. Gözlerinde korku, meydan okuma ve inatçılıkla karışık bir ifade vardı. Huzursuz bir güvenlik hissiyle anasının yanı başına yerleşti, yine eteklerini düzeltmeye koyuldu.

Hilda, Kâzım Bey'i göremeyince hayal kırıklığına uğradı. Bahçeye o şahane girişini alışkın bakışlar takip etmişti. Halbuki yukarda, giyinirken, Kâzım Bey'in o yürüyüşüyle nasıl büyüleneceğini hayal etmiş, neler kurmuştu; inmesini sabırsızlıkla bekleyen adamcağızın yüzüne yaklaşana kadar bakmayacaktı, Kâzım Bey'se ayağa fırlayacak, herhalde elini öpecekti.

'Deli adam'ı göremeyince en fazla Cina üzülmüştü. Onu her gördüğünde, yüzünde, hayalinde bir deliye yakıştırdığı özellikleri aramıştı boşuna. Buna rağmen, bu defa heyecan verici bir şey göreceğini zannediyordu.

"Gezinti saatidir. Her gün mutlaka bir saatini deniz kıyısında geçirir, denizi seyreder." diye açıklamada bulundu Madam Verjin.

"Ben demiyor muyum herif deli!" diye düşündü Hilda. Madam Verjin misafirlerin akıllarına kötü bir şey getirmemeleri için Kâzım Bey'in gidişini başka türlü açıklamaya çalıştı.

"Ama ben eminim ki bizi rahatsız etmemek için acele etmiştir. Ermenice konuşmak isteyebileceğimizi, birbirimize söyleyecek şeylerimiz olduğunu düşünmüştür. Düşünür böyle şeyleri. Her şeyi düşünür, incesini, daha incesini."

Yeranik Hilda'ya döndü, Madam Verjin'e hoş görünmek için:

"Çok sivilize* adamdır." dedi.

"Tabii, anası Avusturyalı, kendisi yıllarca Avrupa'da yaşamış..."

Garo karısına bakmıyordu. O bahçeye inerken, bakışlarını sıkıntıyla başka tarafa çevirmişti. Başkalarına ait bu endamı tanırdı. Bunca yıllık evlilik hayatlarında onu bir defa, hiç değilse bir defacık herkesin içinde doğal haliyle görmüş olsaydı, onu çok daha az hor görecek, hatta belki azıcık sevgi veya sempati duyacaktı.

Şu heykeli –hem karısı, hem değil– yıkmak için karşı konulmaz bir istek duydu. Yüzeydeki renkli sırı kırıp, meydana çıkacak kili başkalarına da gösterme isteği... Yabancıların hayranlığını, şaşkınlığa, nefrete çevirme isteği.

"Akıllı adam olduğu belli." dedi. "Evlenmemiş."

Yeranik, Hilda'ya huzursuz bir bakış fırlattı. İşi şakaya vurmak için güldü. Madam Verjin bu gülüşe katıldı. Tatsızlığın nereden geldiğini kavramıştı.

Hilda ürkütücü bir durgunlukla karşılık verdi.

"Bütün derdiniz o. Sanki evli olmak fark eder sizin için.

İfadesi birden değişti, sinirle:

"Kadınlar isterlerse kocalarından daha fazla imkâna sahiptirler, bunu da böyle bilin."

Yeranik'in 'yüreğine inmişti' Fakat Madam Verjin'in önünde Hilda'ya. kirli çamaşırları ortaya saçmamasını söyleyemezdi. Hilda bu sinirli haliyle anasını da paylayabilirdi.

Madam Verjin dudaklarında belirsiz bir tebessümle yere bakıyor, "Garo biraz daha kültürlü olsaydı Hilda'ya bir saat bile tahammül edemezdi. diye düşünüyordu.

Garo karısına bakmadı. Madam Verjin'e döndü.

"Evli kadınlar, yabancı bekâr bir erkek için bütün kıymetlerinin bir fahişeye ödenecek on lira vizite olduğunu bilselerdi..."

Yeranik renkten renge giriyordu. Patlamak, kızının safında yer almak, damadını sinc' mek istiyordu, fakat Madam Verjin'in varlığı ağzına gem vuruyordu. Tepkiyi ondan bekliyor, ama onun gelini olduğunu, kızı çocuk sahibi olmadığını düşünemiyordu.

Madam Verjin artık gülümsemiyordu.

"Samimi bir söz." diye mırıldandı.

Yeranik dudağını ısırdı, konuşmadı. Fakat Madam Verjin'in düşüncesi Hilda'nın umurunda değildi. Nefretle yüzünü buruşturdu.

"Kaba herif! Sizin gibi erkekler için kadın...

Madam Verjin şakanın çoktan sona erdiğini gördü. Nefes alınmaz hale gelen atmosferi yumuşatmak içini konuyu değiştirdi.

"Karıkoca meseleleri halledilmez ki! Krikor Bey, gelin size bir oyun öğreteyim. Çok hoştur."

Krikor cankurtaran simidine sarıldı.

"Evet, Madam Verjin."

"Kâğıt kalem var mı?"

Cebini aradı, dörde katlanmış bir kâğıt parçası çıkardı. "Hazır mısınız, Krikor Bey?"

"Hazırım Madam Verjin.

Hilda başını öteye çevirdi, tekrar heykelleşti. Sükûtun sağlanmasından memnun olmayan yalnızca Pupul'du. Tartışma onu eğlendiriyordu. Halbuki şimdi, öğle yemeğinde içmiş olduğu rakının da etkisiyle uyku bastırabilirdi.

Cina olup bitenlerden bir şey anlamamış, sıkılmaya başlamıştı. Oyun lafını işitince Koko daydayın yanına koştu. gözlerini kâğıda dikti.

"Peki âlâ, yazınız. Kunduranızın numarasını.

"Ne?"

"Kunduranızın numarası. Kaç numara giyersiniz?"

"Haaa!.."

"Tamam mı?"

"Tamam."

"İki ile çarpın."

"Evet."

"Beş ilave edin."

"Peki âlâ.

"Şimdi elli ile çarpın. Tamam mı?"

"Bir dakika... Evet."

"Şimdi doğum tarihinizi çıkarın."

"Anlamadım!"

"Doğum tarihi. 1930'da mı doğdunuz mesela? 1930'u çıkarın."

"Haaa... Azıcık öteye git Cici."

"Tamam mı?"

"Bir saniye... Evet."

"Şimdi, bin yedi yüz üç ilave edin* "

"Elde var biiir... Tamam!"

"Dört rakamlı bir sayı buldunuz değil mi? O dört rakamın ilk ikisi kunduranızın numarasını, son ikisi de yaşınızı gösterir. Doğru mu?"

Krikor elindeki kâğıda baktı. Birden kızardı.

Madam Verjin gülümseyerek tekrar etti:

"Doğru mu?"

"Doğru!" diye kekeledi Krikor.

Garo haykırdı.

"Vay canına!"

Cina tepindi.

"Bakayım, bakayım!"

Krikor bir eliyle onu itiyor, hiçbir şey dinlemiyordu. Gözü 43-48 rakamlarına takılmıştı.

Sağdan bir el uzandı, kâğıdın ucundan tuttu. Krikor elini kabaca çekti.

"Bir dakika ver kâğıdı, ben de deneyeyim. dedi Garo. "Kınalı'daki karılara yapmalı bu oyunu. Hepsinin yaşı meydana çıkar."

Krikor ters tarafa dönüp kâğıdın hesap yaptığı kısmını dikkatlice yırttı, buruşturdu. cebine tıktı, öbür kısmını Garo'ya uzattı. "Serseri! Kız gibi saklar yaşını. diye düşündü Garo. "Saloz! Aklınca beni tongaya bastıracak, yıllardan beri can atar yaşımı öğrenmek için." diye düşündü Krikor. Kurnazlık ve memnuniyetle gülümseme sırası şimdi ondaydı. Garo bu tebessümü fark etti, birden tepesi attı. Acımaya alışkın olduğu biri. kendisine gülebileceğini sanıyordu.

Biraz önce Hilda'ya duyduğu tahrip etme arzusu bu defa Krikor'a yöneldi. Krikor'un dazlak kafası ayna gibi parlıyordu. Garo etrafına bakındı, kendisi için iyilik düşünmeyen, aksine, başına bir şey gelse sevinecek insanlar gördü. Karısı bile... Şapkasını, çantasını, eldivenlerini kucaklamış, düşmanca nazarlarla kendisini süzen öz evladı bile...

Dikleşti. Gözleri öylesine saldırgan bir alevle parıldadı ki Krikor bunun savaş anlamına geldiğini derhal anladı. Ürperdi ve onu tahrik ettiğine bin pişman oldu. Bir gün önce teyzesinin karşısında olduğu gibi kaçmak istedi. Donup kaldı, yalvaran gözlerini Garo'nun gözlerine dikti. Fakat Garo merhametsizdi. İfadesi büsbütün değişmişti; okuldan beri Krikor'a daima dehşet salan 'hergele' ifadesi...

"Sen olsaydın benim için ta adalardan kalkıp gelir miydin ulan pazar günü!"

Madam Verjin'in yanında söylenen bu 'ulan' Krikor'u yıldırım çarpmışa döndürdü. Fakat daha ağır bir hakaretten korktuğundan bu saygısızlığı yutmaya mecbur kaldı.

"Gelmez miydim ya?"

"Hadiii! Kimse için adım atmazsın sen."

Yeranik telaşla lafa karıştı.

"Kimse bizim için adım atıyor mu?"

"Sen kimse için adım atmazsan, başkası senin için yerinden kıpırdar mı hiç?"

"Bu dünyada bencil olmalı insan. Bencillik güzel şey."

"Benim kedim de bencil." dedi Pupul. "Karnı aç oldu mu, ne maskaralıklar yapar karşımda. Doydu mu, artık yüzüme bile bakmaz. Değil mi piçonum? Niye böyle bencilsin sen?"

Yeranik omzunu silkti.

"Başkasının yardımına koşmaya ne hacet? Eğer sende bu varsa, herkes sana hizmet etmek için yarışır."

Baş ve işaret parmaklarını birbirine sürtüyordu. Krikor, haklılığını gösterdiğini düşündüğü konuya cankurtaran simidi gibi sarıldı.

"Hah! Bütün mesele burada. Paran var mı paran?"

"Ne olur paran olmasa?"

"Mesela kardeşin, bak..."

Garo ciddileşti, kavgaya hazır, doğruldu. Krikor'un, kardeşini küçümsemek, çekiştirmek için fırsat kaçırmadığını bilirdi.

"Kardeşimi beğenemedin mi? Bir milyonerden daha çok yaşamıştır o. Senin bunca paran var da...

Krikor pürtelaş itiraz etti.

"Benim param yok ki."

Garo gülümsedi.

"Söz misali. Kardeşim senin yarı yaşında. Her bakımdan seni okutur. Sen hayatta sadece para kazanmasını bilmişsin. Ben bile, bu yaşa geldim ama onun gibi yaşamadım. Aklına estiğini yapmıştır o. Diyar diyar gezmiş, her işe girip çıkmış, dünya görmüş, hayatı tanımış, istediği kadınla yaşamıştır..."

Yeranik içinden "Serseri olmuştur..." dedi ve yüksek sesle ilave etti:

"Ama o dediklerin güzel şey mi yani, Garo?"

Sinirlenmişti. Garo, Krikor'u baştan çıkarmaya uğraşıyor diye düşünüyordu.

Hilda "İstediği kadınla yaşamıştır"ı kaçırmamıştı. Kısa, sert bir gülüşle lafını yapıştırdı.

"Hıh! Bütün derdi bu!"

Garo duymazdan geldi, yine Krikor'a çullandı.

"Zenginleş oğlum, zenginleş, madem o kadar heveslisin.

Krikor anasına bir göz attı, geriledi.

"Biz zengin olamıyoruz. El âlem kazanıyor, biz bu kadar... Şans yok."

Anlatmaya başladı. Başta şans olmak üzere bir sürü sebep sıraladı. Garo'dan ziyade anasına hitap ediyordu. Zengin olamamasının sebeplerine daldıkça, gövdesini ileri geri sallamaya başladı. Sonra ayağa kalktı, ellerini arkasında kavuşturup bahçede iki adım attı. Başını öne eğmiş, konuşmaya devam ediyordu. Tekrar oturdu, sallanmaya devam etti. Bir dakika geçmeden yine ayağa fırladı.

Dördüncü fırlayışında Yeranik gayri ihtiyarı bir sabırsızlık hareketi yaptı: "Garo'ya maval okuyor!" Krikor'un endişeli olduğu ve yalan söylediği zaman sallandığını ve sonsuz oturup kalktığını bilirdi. Her yalan söylediğinde endişeli olur, çoğunlukla da bir şeyden korktuğu zaman yalan söylerdi.

"Sonra efendim, işçi bakımından da şanslı olmalısın.

Yeranik bu noktada aynı fikirdeydi.

"İşçiyi nereden bulacaksın? Adam mı var o miskinlerde? Agop'u hatırlar mısın? Agop diye bir adamımız vardı, Madam Verjin. Alıp işe alıştırdık, yıllarca besledik, bizde iş öğrendi, karnı bizde doydu, sonra da kalkıp 'şu kadar para vereceksiniz' dedi. Nankör! Sözde yaşayamıyormuş aldığı parayla! Sanki ne yaşıyordu da, fazla paraya ne ihtiyacı vardı, bir işçi parçası! Vermeyince, bırakıp başkasına gitti. Nankördür işçi dediğin."

Garo kafasını kaşıdı.

"Bu şans işi değil." dedi. "Madem ki kazandıranın işçi olduğunu kabul ediyorsun, öyleyse işçiyi kollayacaksın. Sen ona vereceksin ki o da sana kazandırsın. İş, minnettarlık üzerinde yürümez. Herkesin sana hizmet etmeye, sana para kazandırmaya

mecbur olduğunu, ama senin yalnız ve yalnız alacağını, vermeden alacağını düşünürsen, yarı yolda kalakalırsın."

Krikor güldü.

"Esas öyle yapanlar zengin olur işte."

"Bak, ben yazın bir hafta *congé** veririm çocuklara.

"İşçi adama *congé* de neymiş?" dedi Yeranik.

Krikor itiraz etti.

"Yanlış işte bu! İşçiyi rahata alıştırmayacaksın. Verdikçe daha ister. Vermeyeceksin."

"Sen gel de onları benden almaya kalkış, istediğin vaatte bulun, bak benim işçim yerinden kıpırdar mı? Kovsam bile gitmez."

"Tabii, nereye gidecek, senin gibi...

'Senin gibi enayi bulmuşlar' diyecekti, yuttu.

"Bu vaziyette kalırsın.

"Ne varmış vaziyetimde? Canımın istediğini yaparım, yazlığa gider, maç biletine elli lira veririm. Sen yüz binlerinle veremezsin. N'aapiim öyle zenginliği?"

Krikor yere baktı. Acaba lafın gelişi mi söylemişti, yoksa gerçekten biliyor muydu yüz bin liralık adam olduğunu? Nereden bilecekti? Yeranik bile bilmezdi.

"Sen anlamazsın.

"Yo, sahi anlamam. Bana bak oğlum, ben babamın parasını yemedim, babamın dükkânının üstüne oturmadım."

O anda Garo'nun çehresi irade ve kudret ifadesiyle, hayatının tek kurucusu ve sahibi olan bir adamın güzel gururu ile aydınlandı. Krikor bu aydınlığa dayanamadı, öteye baktı. 'Baba mirası'ndan hep gurur, üstünlük duyardı. Fakat bu defa rahatsız oldu.

Garo devam ediyordu.

"Madam Verjin, ben babam öldüğü zaman on dört yaşındaydım. Mektebi bıraktık, işe. Ya!"

Yeranik renkten renge giriyordu. Yooo! Bu kadarı da fazlaydı artık. Ne hakla Madam Verjin'in önünde ailelerini rezil ediyordu?

Madam Verjin:

"Benim kocam da bir şey bırakmadı. dedi. "Nurhan'ım kendi çabasıyla bugünkü duruma erişti.

Yeranik gülümsemeye gayret etti.

"Aferin." diye mırıldandı. "Akıllı çocuk, kabiliyetli. Zaten takdire değer olan da bu, babasından mirasa konmak değil."

Elinde olmadan içini çekti.

"Zengin olma arzusu başka şeydir. Zenginliğe heves etmek..."

Dua eder gibi söylüyordu bunu, huşuyla.

Kimse cevap vermedi. Madam Verjin'in gözleri kapanıyordu. Yüzünde monoton bir gülümseme donmuştu. Oturduğu yerde Pupul'un gözleri çoktan yumulmuştu, Cina başını anasının bacağına dayamış, çantasını kucaklamış, uyuyordu. Sıcaktan yarı baygın hale gelen Tekir, Pupul'un kucağından kaçıp karnını toprağa yaymıştı.

"Git biraz uzan, iyi gelir." dedi Yeranik.

Hilda, Krikor'un ardından seslendi.

"Dördü geçirmeyesin. Soyunmadan yat."

Garo, tam anlamıyla uyanık kalan tek insan olan karısıyla yalnız kalınca patlayacağını hissetti. Yeranik peltek peltek mırıldandı.

"Sen de git bir şekerleme yap, Garo.

"Uykum yok."

Ağustosböceklerinin sağır edici yaygarası içinde köy adeta bomboştu. Ölü saatti. Şehir halkını denize taşıyan tramvayların madeni gürültüsü, trenlerin düdüğü, imbat yüzünden ancak duyulabiliyordu.

Sadece bir pikap arka sokaklardan dans müziği yayıyordu.

Ve Arnavut dondurmacının nağmeli sesi: "Vişneliii kaymakli!"

- 5 -

Bayram, Ali yemek yerken geldi, utandı. Ali birkaç defa buyur ettiyse de, aç olmadığını söylemekte ısrar eti. Bununla birlikte gözü kasabın şahane yemeğinde kaldı. Dükkânın arkasındaki odada mangal hâlâ tütüyordu. Ardına kadar açık kapı ve pencerelere rağmen, Ali'nin hem yemek odası hem de yatak odası olarak kullandığı ikametgâhını ızgarada kızaran koyun etinin kokusu kaplamıştı. Oysa kendi yemek listesi, yapı işçisi kazancıyla, çoğu zaman domates, zeytin, soğan ve üzümden ibaretti.

Bu oda, gurbete düşmüş taşralı hayal gücü için erişilmez bir nimetti. Demir karyolası, masası, hah örtülü sediri ve bilhassa saz eşliğinde bir âşık türküsü döktüren radyosuyla. Bayram çekingen ve saygılı bir tavırla mırıldandı.

"Yerin gozel, Ali gardaş."

"Fena değil."

Ali kemirmekte olduğu son kemiği de alüminyum tabağa bıraktı, parmaklarını bir beze sildi, kadehin dibinde kalan rakıyı içti.

"Bari bir tek atsaydın." diye tekrarladı.

"Sağ ol."

Bardağa su doldurdu. Buzdolabındaki etin kokusu sinmişti suya.

"Su içer misin?"

"Sağ ol."

"Buzludur, iç istersen."

"Sağ ol."

Bayram istiyordu. İstiyordu ama reddetmişti bir kere. İçmedi. Ali bardağı boşaltıp ayağa kalktı. Vücudu ter içinde kalmıştı. Duvardaki cüzamlı aynada siyah, sert saçlarını taradı, ustura yarasında kuruyan kam kirli tırnağıyla kaşıdı. Bir Yenice* ikram etti. Bayram bu defa reddetmedi.

"Gidelim. dedi Ali.

"Benim vaktim var. Eğer hemen gitmek istemezsen...

"Gidelim. Sonra işim var."

Sokağa çıktılar. Ali dükkânı kilitledi. Dalgın ve suratı asıktı. Bayram konuşmaya cesaret edemiyordu. "Acaba gelmemden memnun olmadı mı, zahmet mi veriyorum?" diye düşünüyordu. Sivas'tan hareketinden önce, Ali'nin amcası gururla "Bir şeye ihtiyacın olursa Ali'ye git, İstanbul'un kurdu o, İstanbullu oldu artık." demişti. Başkaları da "Ali çok zengindir." demişlerdi.

Kasabın bir adım gerisinde yürüyordu. Askerlikte subaylara yaptığı gibi. Eh, Ali de orduda onbaşıymış, ne de olsa bir üst.

Ali ağzını açmıyordu. Bayram asfaltta yürümeye alışık olmayan bir insanın çolpaz* adımlarıyla onu takip ediyordu. Hiçbir şeye alışamamıştı henüz. Kendisine samimi gelen tek yer inşaattı. Oradaki kirli, altüst durum, kaba ortam, gurbet hissi vermiyordu. İşçiler de vardı orada. Kendisi gibi düşünen, konuşan, duyan, aynı şartlar içinde yaşayan işçiler. Dışarıya çıktı mı, şaşkınlaşıyordu. Her şey başkaydı. Asfalt, taşıtlar, gürültü ve insanlar, her şey. Hele insanlar. İnsana benzemiyorlardı ki! Ali bile yabancı görünüyordu gözüne. Oturduğu evle, giyinişiyle, parasıyla ve radyosuyla. Patrondu o...

Her akşam, paydostan sonra, Kadıköy trenine binmek için istasyona giderken, şaşkınlıkla etrafını seyrederdi. İnşaatın dışı yabancı bir gezegendi. Burada, çiçekler asfaltta açıyordu rengârenk, fakat o bunlardan bir şey anlamıyordu. "Bunca güzel..." derdi, "Bunca güzel karı bizim memlekette yetişmez, bunlar nereden bitti böyle?" En çok da, bütün güzel kadınların sanki asfaltta, kendi diktiği villalarda randevulaşmış olmalarına şaşardı.

Bazen çılgınca hayallere kapılırdı, acaba köye avdetinde orada bıraktığı karısı da mı bunlara benzeyecekti? Böyle semiz, terütaze, bıldırcın gibi, fıstık gibi, fındık kurdu gibi. Yoksa, gene eski Anşa'yı, rengi atmış çaputlara sarılı, ter, toprak ve tezek kokan Anşa'yı mı bulacaktı?

Ama o pörsümüş karının, ayaları ve tabanları nasırdan odunlaşmış avradın, kendisini köy yolunun tozlarında karşılaması yeğdi. Çünkü İstanbul'un karıları hakkında söylenenlerin doğru olduğunu görmüştü. Yüz göz açık, memeler meydanda, bacaklar çırılçıplak. Bunların tümü orospuydu şüphesiz. Orospudan gayrı kim şortla sokakta gezebilirdi? Kaşınıyorlardı. Kuyruk sallıyorlardı. Hepsinin de isteyene bacak açtıklarından emindi. Fakat ne şekilde istemek gerektiğini bilmiyordu. Asfaltın avratlarına karşı müthiş bir tutukluğu vardı.

Halbuki, önceden göç etmiş hemşerileri böyle değillerdi. Onlar laf da atıyor, takip de ediyorlardı, hele karanlık bastıktan sonra. Ama o kadar. "Kalanını yapmak için" diyorlardı, "Saldıracaksın. Yalnız olduğu zaman. Canına okuyacaksın." Saldırmaya ne hacet, madem ki orospular? "Bunlar sana bana uyan orospulardan değiller. Bunlar sen ben gibilere birşeycikler vermezler. Onların istediği kadar para yok bizde. Bizim gibiler, zorla alabiliriz bu orospulardan." Peki ya Ali? Onun çok parası vardı, o istediği çiçeği koparabiliyor muydu asfalttan? "Bizim için başka var..." Tutup Kemeraltı'na götürmüşlerdi Bayram'ı. Gancık gancıktır gerçi, fakat kendisine öyle gelmişti ki onlar da başka türlü giyinmiş Anşalardı. Asfaltın avratları nerdeee!

Ali "Atla!" diye bağırdı ve stop eden tramvaya doğru koşmaya başladı.

"Arkadan, arkadan, hey, andavallı, arkadan!"

Bayram yuvarlana yuvarlana basamaktan aşağı atladı, arka kapıya ancak tutunabildi. Vatman onun binmesini beklemeden hareket etmiş, 'hödük'e bir dizi hakaret armağan etmişti.

Ali tramvaya biner binmez ön tarafa ilerlemişti. Aralarında bir iki müşterisini de fark ettiği yolculara 'andavallı' ile beraber olduğunu sezdirmemek için görmezlikten, işitmezlikten geliyordu.

Bayram ümitsizce hemşerisini aradı, onu ilerde, camın önünde görünce rahatladı. Fakat yanına gitmesine imkân yoktu. Yolcular

geçidi tıkamıştı. Onun oraya nasıl vardığına şaştı. Kendisi kalabalığı yarmaya cesaret edemedi. Kapının önünde, camla bir yolcu arasında sıkışıp kaldı. Yeni bir azar işitmemek için telaşla biletçiye on beş kuruş uzattı.

Biletçi cama dayanmış, dikkatle dışarıyı seyrediyordu. Bütün benliği bakışında toplanmış gibiydi.

"Buyur hemşerim." diye kekeledi Bayram.

Biletçi kıpırdamadı, cevap vermedi.

Bayram boynunu uzatıp adamın omzunun üzerinden bir göz attı. Altı kız denizden dönüyorlardı. Sarı, yeşil, siyah 'korsan'lı dört bobi-sokser* ve şortlu, omuzları açık iki kız, güneşle sıvalı ten, derinin altında bir parmak yağ. Biletçi bir küfür savurdu.

"Allahın cenneti işte burası, arkadaş! Cennet de, cehennem de bu dünyada, dinine yandığım! Gerisi masal. Bizi kandırıyorlar, o kadar!"

Eli zilin kayışına gitti, öyle hızlı çekti ki kayış arabanın tavanında şakladı. Tramvayın çifte arabası demir şangırtıları arasında sarsıldı. Bayram biletçiye baktı. Bir şey anlamamıştı. Üniformalı birini gördükçe hissettiği saygı ve korkuyu yine duyuyordu.

"Bostancı'ya bir bilet, hemşerim." diye mırıldandı.

Biletçi tramvayın önünden kaçan kaldırımı seyrediyordu hâlâ. Bir iki dakika geçti. Bir bilet koparıp yüzüne bakmadan yolcuya uzattı, parayı aldı, üzerine bakmadan çantaya attı, alçak sesle kendi kendine sövmeye devam etti.

Ali hep ayaktaydı. Sırtını dönmüş, asfaltı seyrediyordu. Cadde, ağaçlarla, binalarla, otomobiller ve rengârenk insanlarla hızla uzamaktaydı.

Bayram, Bostancı'ya kadar belirsiz bir huzursuzluk içinde yolculuk etti. Gözleri üniformalı vatmana veya üniformalı biletçiye takıldıkça, azarlanmak, cezalandırılmak, dayak yemek korkusunu duyuyordu.

Tramvay Suadiye'den sonra tenhalaşmıştı. Gene de Ali'ye yak-

laşmaya cesaret edemedi. Hemşerisi yerinden kıpırdamıyor, kendisini aramıyordu. Sanki varlığını unutmuştu.

Tramvaydan inince sordu:

"Sanatoryom uzakta mı?"

"Beş dakika."

Ali'nin suratı asıktı.

"Bana tarif et. sen zahmet etme."

"Zararı yok."

Köprüyü geçip de ortalık tenhalaşmca, Bayram daha rahat nefes almaya başladı. Tarlalar, arsalar, toprak, gök ve 'hasret kavuşturan'm demirden kolları İstanbul'un kapısmm dibinde Anadolu'nun hayalini çiziyordu.

Kıyıdaki tepeye tırmandılar. Ali durdu. Gözü kıyıda gezinen bir sandala takıldı, kızlı erkekli kalabalığın içinde Erol'u derhal tanımıştı. Sekiz-on oğlan, iki kız. Hepsi de mayolu. Evdekiler de sabahleyin arabaya binip gittiklerine göre Gülgün yalnızdı demek.

"Vardık." dedi. "Nah karşıda, korulukta. Çamlığm karşısı."

"Sen artık gelme, Ali gardaş."

"Eh, sen bilirsin. Binayı görürsün zaten. Bak, onlar hastalar işte, dışarda, pijamayla yere çökmüşler."

"Gördüm, gördüm... Sağ ol Ali gardaş."

"Bir şey değil. Güle güle."

"Sağ ol... Sağ ol..."

Bayram'm ardmdan baktı.

Tam karşıda, demiryolunun kenarında, yeni yapılmış villalardan birinin balkonundan kahkahalar dökülüyordu. Bir pikap baygm baygm miyavlıyordu.

"*All the boys want me**"

İçerde, 15-18 yaşlarında, şortlu, blucinli gençler birbirlerine sımsıkı sarılmışlar, yanak yanağa sallanıp duruyorlardı.

Uzaktan kısık bir ses gelip pikaba karıştı. Güneşlenen hastalardan birisiydi. Plajdaki yüzlerce insanın gürültüsü ile kaynayan denizin karşısmda bir gurbet türküsü söylüyordu.

"Yeter Allahım
Allahım yeter..."
Ali hızlı adımlarla Bostancı'ya döndü.

Osman Beygilin kapısı kapalıydı.

Elleri arkasında, gezine gezine ağır ağır geçti, döndü, gene geçti, bütün pencereleri gözledi. Gülgün'ü göremedi.

Gülgün Ali'nin kendisini aradığını gördü; zevkten ürperdi. Eğer Ali sadece oradan geçmekle bile kıza ne büyük bir kuvvet verdiği bilseydi...

Saatlerdir Ali'yi bekliyordu. Evin önünden geçmez, kendisini aramaz diye ilk defa korkmuştu. Ali'nin çoğu zaman sinirlendiren sırnaşıklığı bugün bir ihtiyaç olmuştu.

Öğleyin yemek yememişti. Buna rağmen açlık hissetmiyordu. Dolu tenekeyi musluğun altında, yıkanmış bulaşıkları ıslak, süpürgeyi ortada, her şeyi yüzüstü bırakmış, hiçbir işe koyulmamıştı. Yatak odasından dışarı çıkmamıştı. Parça parça kumaşların ve Liz'in resminin ortasında oturup, pencereden komşu bahçenin duvarını ve ağaçlarını seyretmekten başka bir şey istemiyordu canı. Zaman zaman beynine ve karnına ince bir sızı giriyordu. Resmi yırttıktan sonra kaç defa ağlamıştı? Her seferinde gözyaşlarında gizli bir zevk tatmıştı. Bugün hayatta yeni bir şey keşfediyordu; hüznün zevkini. Bambaşka, yepyeni bir zevkti bu. Çok derin. Başka hiçbir zevke benzemiyordu.

Şaşırmıştı.

Bütün bu yeni hisleri birine anlatmak istiyordu. Biriyle paylaşırsa, zevki artacaktı.

Nedense, aklına Mısta Bey geldi. Osman Bey gibi 'peder' yahut 'beybaba' değil, 'baba' diye çağırabileceği bir insandı o. Gidip başını onun göğsüne dayamalı. "Baba... demeliydi. "Baba, ben şunu bunu istiyorum; şunu al, bunu al bana." Hangi baba, başını göğsüne dayayıp "Şeker babacığım." diyen kızını reddedebilir?

Mısta Bey'in hatırası yeni bir gözyaşı krizi getirdi.

Sonra. yatak odasının penceresiyle komşu bahçenin duvarı arasındaki dar açıdan, asfaltta duran Ali'yi gördü.

Kalbi hiçbir zaman Ali için böyle ümitle, heyecanla çırpınmamıştı. Gelip kapıyı çalmasını bekledi. Çılgın bir fikirdi bu; fakat ona doğal geldi, ne de olsa evde yalnızdı. Hem evde yalnız olduğunu bilmesi gerekirdi Ali'nin.

Bekledi. bekledi, hayal kırıklığına uğradı.

Ali'nin de umudu kırılmıştı. Bahçenin bitişiğindeki geçide girmeye, hatta binanın önünde durup biraz daha dikkatle pencerelerden içeriye bakmaya korkmuştu. Aniden eve dönebileceklerini, yahut evden çıkıp göreceklerini düşünerek duyduğu bu korkuyu yenmesine imkân yoktu. Müşterilerinin villalarına, müşterilerinin her şeyine karşı duyardı bu korkuyu.

Damağı kurumuştu. İçtiği rakı sanki beyninde birikmişti. Gölgelik bir yer ve serin bir melteme karşı, rahat, yumuşak bir yatak hayal etti. Ve de...

Sokağın köşesinden geri döndü. "Çal kapıyı!" diyordu şeytan. "Dikkat et, ev sahipleri dönmüşlerdir!" diyordu başka bir şeytan. "Fatma dışarı çıkmıştır.. Yok içerde Erol'le beraberdir, Erol senden erken vardı sandalla... Bahçeye gir, varsın içerdekiler... Yok, geç git, varma orospunun üstüne...

"Gir-girme, olur-olmaz" derken kendini sokağın öbür ucunda, Bağdat Caddesi'nin ağzında buluverdi. Kalabalık ve gürültüyle birlikte kendine geldi. Uyandı. Çıplak vücutlar, birbirine sokulmuş çiftler, şortlarla, strapleslerle resmigeçit yaptılar. Rakı ve güneş gözlerini kana boyamıştı. Beklenmedik arzular boğazını sıktı. Boğulacaktı. Köşedeki binanın duvarına yaslandı, rahatsız elleri pantolonunun ceplerinde, kısacık şortlarla gezinen bir çift kızı gözleriyle yedi. Vücutları semiz, yanık, gürbüz ve canlıydı. Tramvay onları kaldırıp götürdü. Rüya gibi yok oluverdiler.

Ali caddeden kaçtı. Bu, Osman Bey'in evine doğru bir koşu gibi oldu. Sağa sola bakmadan. Hiçbir şey umurunda değildi artık.

Çıldıracaktı.

Yapacak bir işi, gidecek bir yeri olan biri gibi doğru geçide girdi.

Servis kapısına henüz varmıştı ki Gülgün mutfak kapısında belirdi. Bir gece evvelki kapalı yakalı ve kollu bluzunu giymişti. Saçları usluca taranmıştı. Hemen hemen hiç makyaj yapmamıştı.

Ali olduğu yerde kaldı. Bütün şevki bir anda söndü. Gündüz gözüyle oraya girdiği için Gülgün'ün ifrit kesileceğini biliyordu.

"Buyurun."

Kulaklarına inanamadı. Put kesildi. Zorlansa bile sahibinin tabağından yemeyi reddeden terbiyeli bir köpek gibi kaçmaya hazırdı. Gülgün'le arasında derin bir mesafe açıldı. Kızın yanında kendini yabancı hissetti. O ***dışardaydı***, Gülgün ***içerde***.

Gülgün "Girin." dedi ve içeri çekildi.

Ali'nin heyecanı son kerteye varmıştı. "Siz" diye hitap etmişti kendisine!

Gülgün kapının ardında kayboluyordu. Mutfağın fayans zemininde bacakları ve emprime etekliği göze çarpıyordu.

Ali demir kapıyı korka korka itti, ayakları altında çatırdayan çakılların üzerinden kaydı. Mutfağın kapısında kısa bir tereddüt geçirdi. Çifte basamaktan içeri adımını atarken korkusu arttı. Ayakkabıları berbat köylü kunduraları gibi göründü gözüne. Koridorun parlak parkeleri, kaba tabanlarından zedelenecek sandı. Gülgün, erişilmez bir varlığa dönüşecek kadar süratle uzaklaşmaya devam ediyordu. İnceliyor, asilleşiyor, yükseliyordu. Zeminin cilasının parıltısı vardı üzerinde. Kristal ve altın yıldızcıklar saçlarını delik deşik ediyordu. Bir zamanlar bu kızın vücudunu sıkıştırdığını düşünüp derin bir heyecana kapıldı. Şimdi yüzüne bakmaya bile çekiniyordu. O da ciddileşmişti. Yumuşak, terbiyeliydi. Salona varınca "Rahat edin." dedi.

Ali kendini gülünç hissetti. Ütüsüz pantolonu, ayakkabılarının üstüne dökülen, kirli ve delik merserize çorapları, her şeyi gülünçtü. Bu rüyanın devam etmesini, Gülgün'ün gülmemesini, alay et-

memesini, hakaret etmemesini diledi. Dışarda. başka. Burada, alay veya hakaret etmesine tahammül edemeyecekti. Çünkü bu Gülgün başka Gülgün'dü. Evin kızı. Kendisini kabul etme şerefini veren ve usulca 'siz' diye konuşan ev sahibesi.

Bu ev ve içindekilerin, bütün buna benzer evler ve içindekilerin kalbinin derinliklerinde uyandırdığı kin ve nefret sanki bir mucize eseri yok olmuştu. Hayranlık, çekingenlik, korku kalmıştı sadece. İman değiştirip ibadethaneye girdikten sonra kendini günahkâr hisseden putperest gibi.

Bacak bacak üstüne atamadı. Ayaklarını bir yere gizlemeyi tercih ederdi. Oradan kalkınca, kanape et ve kan kokacak diye içi titriyordu.

Zenginlerin villalarında neler neler bulunduğu hakkında çok şey duymuştu. Fakat kendisi ilk defa *içerdeydi*. Tanıdığı eşyalar bile bambaşka renklere, bambaşka şekillere bürünüyor, canlanıyordu. Kristal tabaklar, vazolar, şekerlikler, gümüş eşyalar, yaldızlı biblolar... Bütün bunların ne işe yaradığını, onların yokluğunun neyi fark ettireceğini sormadı. Onlarsız hayat olamaz gibi geliyordu. Onların dışında, hayatın dışında demekti. Kendisinin de, başkaları gibi, şimdiye kadar sözde yaşadığını anlıyordu.

Dekor dehşetli bir baskı yapıyor, varlığını siliyordu. Bir zerreden başka bir şey olmadığını anlıyordu. Gülgün'ün gelip bu baskıyı kaldırmasını ve bütün perdeleri çekmesini bekledi. Dışarıdan birinin kendisini göreceğinden ve "Hırsız var!" diye bağıracağından korkuyordu.

Gülgün perdeleri çekmedi. Sadece Ali'nin gözlerini gördü. Bugüne kadar hiç kimse, hiçbir erkek, bu çekingen, saygılı, hayran ifadeyle bakmamıştı ona. Başka türlü bir şeydi bu. Sokakta kendisini takip eden aç gözlerden farklı bir şey. Pastanedekiler Amerikalı kıza böyle bakmışlardı.

Perdeleri çekmek aklından bile geçmedi. Bir temsil veriyordu. Hayatının en önemli tablosu. Salon sahneydi; dışarısı, seyirci kısmı. Bütün köyün kendisini yeni kimliğiyle, saygıdeğer ev sa-

hibesi rolünde seyrettiğini hayal etti. Tıpkı Amerikalı kızı seyrettikleri gibi.

"Ne alırsın?" diye sordu.

Bunun, Mübeccel'in misafirlerine sorduğu soru olduğunu fark etmedi.

Ali anlamadı. Onun tanıdığı insanlar "Ne içersin?" diye sorarlardı.

Gülgün cevap beklemeden barı açmış, kristal kadehe votka dolduruyordu. Mutfaktan özel kabıyla getirdiği limon suyunu votkaya ekledi. Alçak masaya bir kâğıt peçete yaydı, votka kadehini peçetenin yanı başına bıraktı. Kendisi için de vermut doldurdu.

Ali seyrediyor ve bekliyordu.

Gülgün'ün dudaklarında hafif bir tebessüm uçuşmaktaydı. Misafirin kimliği önemli değildi. Ona göre, karşısında duran bir âşıktı. Kendi evinde bir erkek arkadaşını kabul ediyordu.

Ali'nin bakışları her zamankine benzemiyordu. Bu bakışlar tahrik ediyordu Gülgün'ü. Şehevi bir arzu duydu. Ali'nin gelip kendisini kollarının arasına almasını. okşamasını, canının istediğini, her istediğini yapmasını arzuladı. Ömründe olmadığı kadar mutlu olacağına inanıyordu.

Fakat Ali hareketsizdi.

Gidip yanına oturdu, kadeh kaldırdı.

"Şerefine."

İçti, başını Ali'nin omzuna koydu, gözlerini yumdu. Artık orada değildi. Nerede olduğunu kendisi de bilmiyordu. Beyni sanki şişiyor, hararetle birlikte, gittikçe artan bir uğultu doluyordu kulaklarına.

Ali aptallaşmıştı. Faydalanmayı bile düşünemiyordu. Votka kadehi elde, kıpırdamıyor, en ufak bir hareketin tılsımı bozacağından korkuyordu.

Nihayet kadehi dudaklarına götürüp yarısını boşaltı. Ne içkisi olduğunu anlayamadı.

Tren düdüğü uzaktan acı acı öttü. Gülgün duydu, ürperdi. Bo-

ğazında bir hıçkırık düğümlendi. Köylü kadının başörtüsü ve gözyaşları. Tenha, sonsuz Anadolu bozkırı. Devletin donuk anıtı; tek başına bekleyen kül rengi istasyon binası. Ve yabancı kadın, ak buharlar ardında başörtülü köylü kadın. Ve düdük sesi...

Başının dönmesine, zaman zaman titremesine rağmen Ali kızın ürperdiğini hissetti.

"Ne var?" dedi.

Gülgün gözlerini açmadan sordu.

"Sen tren sever misin?"

"Sever miyim? Bilmem."

"Ben sevmem. Sıkıntı verir."

Ali kalan votkayı da içti, kadehi yere bırakıverdi. Masaya kadar uzanırsa durum bozulur diye korktu. Gülgün gözlerini açamıyordu.

"Beni seviyor musun?"

"Elbette."

"Beni alır mısın?"

"Elbette."

"Her istediğimi yapar mısın?"

"Yaparım."

Mutlu bir tebessüm yayılıyordu Gülgün'ün dudaklarında.

"Bana ne vereceksin?"

"Ne istersen. Ev, bark, hizmetçi..."

"Tam bunun gibi bir ev mi?"

"Tam bunun gibi bir ev."

"İçinde bunun gibi eşyalar mı?"

"İçinde bunun gibi eşyalar."

"İstediğim elbiseleri giyecek miyim? Ses çıkarmayacaksın!"

"Her istediğini."

Rehavet çöküyordu Gülgün'e. Mutluluk dedikleri bu olmalıydı. Böyle bir ev, tıpkı bu eşyalarla. İçinde, kendisi. Ev sahibesi. Naylon çamaşırlar. Sonra, hizmetçi. Hizmetçiyi çarşıya gönderirdi Cutex almaya. Hizmetçiyi pastaneye yollardı akşama misafirler için alışveriş yapmaya. Mübeccel ziyaretine gelirdi. Onu "Hoş gel-

din şekerim"le karşılardı –tıpkı Mübecccl'in kendi dostlarını karşıladığı gibi.

Mest oluyordu.

"Seviyorum seni." diye mırıldandı.

Kulağından aşağı, boynundan aşağı, yüzünden aşağı buna benzer lafların akmasını bekledi. Mutlu olmak! Kolay şey mi mutluluk? Olacak şey mi?

Gözlerini açmadan vücudunu eğdi, sabırsızlıkla Ali'nin avuçlarının okşayışını bekledi.

Onları göğsü üzerinde hissedince şiddetle sarsıldı. Vücudunu baştan başa kıvrandıran çılgın bir ihtirası bu. Tren düdüğü kulaklarını sağır ediyordu. Ağlamak istiyordu. Ama mutluydu. Çok.

Aynı el eteğini kaldırmış, bacakları arasında geziniyordu. Zevkten bağırmak istiyordu. Bir soluk boynunu yakıyordu. 'Doktorculuk'tu bu. Aynı soluma, aynı hareketler, aynı erkeklik. Bir gün evvelki gibi. Hayal gerçek oluyordu. Gerçeği yakalamak için gözlerini açtı. Ağır ağır.

Yüzünden iki parmak uzakta Ali'nin kızarmış gözleri dönüyordu. Her tarafından ter fışkırıyor, terle birlikte ağır bir koku yayılıyordu.

Gülgün önce hayretle, sonra nefretle ve kızgınlıkla baktı, baktı, baktı. Geri çekildi.

"Bırak beni!" dedi.

Ali'nin elini kabaca itti, eteğini indirdi, bluzunu telaşla düğmeledi.

"Git buradan!"

Ali anlamadan bakıyordu.

"Nasıl cesaret edersin!"

"Ama... Ama sen..."

"İstemiyorum. Git burdan!"

Ali kızın gözlerinde nefret ve kızgınlığı açıkça gördü. Bin bir zahmetle yakaladığı balığın parmakları arasından denize kaydığını gören bir çocuğun hislerini duydu.

"Seni alacağım dedim ya."

"İstemiyorum!"

"Bunun gibi bir ev, bunun gibi eşyalar...

"İstemiyorum!"

"Her istediğini..."

"İstemiyorum! Git burdan!"

Ali'nin yüzü alev alev yandı. Alnında. burnunun etrafında ter damlaları diziliyordu. Sesini elinden geldiğince tatlılaştırdı.

"Gülgün, şekerim..."

"Ben senin şekerin değilim. Git dedim burdan! Bırak beni!"

Ali titriyor, fakat kendini zapt ediyordu.

"Az evvel beni sevdiğini söyledin."

"Seni mi?"

Gülgün'ün gülüşü hafifti, fakat Ali'yi müthiş yaraladı. Parmaklarıyla kızın koluna kerpeten gibi kapandı. Gülgün çok acıtan bu mengeneden kurtulamadı. Acının tesiriyle nefreti arttı.

"Defol!"

"Ne yaptım ben sana?"

Hakaret aradı, hazmedilmesi imkânsız bir şekilde yüzünü ekşitti.

"Püüüf! Et kokuyorsun!"

Ali bu hakaret karşısında bir an kendini kaybetti. Gülgün darbenin hedefe ulaştığını, Ali'nin kalkıp boynu bükük gideceğini sandı.

Fakat Ali acıyla bağıran Gülgün'ün omuzlarını hoyratça avuçlarının içine aldı, kızı kanepeye yıktı. Hayalleri yok olmuştu; karşısında her zamanki Gülgün vardı. Kendisi de her zamanki Ali oldu.

"Etimin kokusunu beğenmedin mi?" diye kükredi. "Erol'un eti ne kokar?"

Gülgün kurtulmak için çabaladı. Fakat Ali bütün vücuduyla sıkıştırıyordu.

"Ne kokar senin Erol'un eti ha!"

Gülgün merhametsizce böbürlendi.

"Vücudumda almadın mı onun kokusunu?"

Ali olanca kuvvetiyle tokatladı.

Gülgün apışıp kaldı. Sonra hiddetle bağırdı.

"Pis kasap! Ne sandın kendini? Bırak beni, bırak beni! Şimdi Erol..."

İkinci tokat afallattı. Ali'nin parmakları etine batıyordu. Bluzu parçaladı, göğsünü açtı. Gülgün acıdan ağlamaya başladı. Ağlıyor ve sövüyordu. Hava daha da ısınmış gibiydi. İkisinin de vücudu ıslak, vıcık vıcıktı. Ali sinirli sinirli gülüyordu.

"Senin kancık Erol'un sana böyle yapar mı, orospu?"

"Sen onun gibi... Ay!"

Göğsü morarmaya başladı.

"Hayvan!"

"Senin Erol'un ne çeşit hayvan? Orospu kızı!"

"Ay!"

"Senin Erol'un sana böyle..."

"Ay!"

Ali iki eliyle kızın kollarını kanepeye mıhlayıp eteğini yırtmaya uğraşıyordu. Fakat Gülgün bacaklarıyla serbestçe vurabiliyor, durmadan debeleniyordu. Ayakkabısı sol ayağından uçtu, masanın üzerine düştü, tabanı havada kaldı.

"Senin Erol'unu! Senin evini! Senin eşyalarını! Senin...

Ali'nin suratı dehşet vericiydi. Deli gözleriyle zaman zaman etrafına bakınıyor, sanki binayı yıkmak, az evvel hayranlıkla, korkuyla seyrettiği eşyaları tahrip etmek için bir alet arıyordu.

"Erol senin gibi yabani değil, ayı! Ay! O beni saatlerce Ay! Anneciğim..."

Ali kızın kolunu bıraktı, tokatladı. Gülgün dudağındaki kanı yalayarak bağırdı.

"Vur! Yabanisin, vur!"

Ali vurdu. Gülgün kapalı dişleri arasından bir kahkaha koyverdi. Ali vurdu, vurdu, vurdu. Kahkaha boğuldu, yerinde bir hıç-

kırık kaldı. Kızın gözyaşları Ali'yi yatıştıracağına büsbütün tahrik etti. Soludu:

"Kokumu beğendin mi? Erol daha mı tatlı kokar, orospunun kızı!"

Kan çanağı gözleri fal taşı gibi açıktı.

Gülgün bitap bir halde hıçkırdı.

"İğrenıyorum kokundan. Sen Erol'un ayağının tırnağı bile..."

Kuru bir 'çıt' duyuldu. Gülgün devam edemedi. Nefesi kesiliyordu. Havayı içine çekmek istedi. ciğerleri şişmedi. Kaburgaları derin bir acı ile hareketsiz kalmıştı. Gözleri kararıyordu. Tren düdüğü kulaklarını sağır ediyordu. Midesi bulandı. Dikilmek için ani bir hareket denedi ve karanlıklar içinde yıkıldı.

Ali bıçağı çekti. Kemiği sıyırdığını avucunda hissetti. Kan akmaya başladı, beyaz poplinde eğri bir yol çizip kanapeye damladı, parkede gölleşti.

Kızın, Ali'nin zapt etmek için yabanice sıktığı kollarında, omuzlarında, boynunda, terle yoğrulmuş kir tabakaları birikmişti. Teninin altında belli belirsiz bir ürperti geziniyordu.

Ali'nin gözleri, az önce içki içtikleri kristal kadehlere takıldı. Onları, dünyanın bütün kristal kadehlerini parçalamak, gümüş tablaları, bütün gümüş tablaları yok etmek istiyordu.

Yapmadı. Fırtına iki damla yağmurla dinmezdi. Sağanak lazımdı.

Vurdu. Öbür memesine. Patlayan bir top gibi çöktü meme. Boynuna. Midesine. Karnına. Karnına. Karnına. Karnından da aşağısına. Yırttı, kesti, biçti. Tren düdüğü çok uzakta tekrar ötünce durdu. "Sen tren sever misin?" Her taraf kırmızıya boyanmıştı. "Sen tren sever misin?" Elleri, gömleği, pantolonu. Trenin düdük öttürerek üzerine üzerine geldiğini sandı. Birden ayağa fırladı, lokomotifin yakıcı buharını hisseder gibi oldu.

Ne kadar kandı bu? Irmaktı sanki.

Gülgün'ün yüzü, beyazperdede birden hareketsiz kalan filme benziyordu. Yanaklarında gözyaşları henüz kurumamıştı. Son ne-

fesini verirken ağzı açık kalmış, alt dudağı yana kaymış, dişleri dışarı fırlamıştı. Bu kan ve et külçesinde sadece sol ayağı temiz kalmıştı. Köselenin rengini alan, sarımtırak nasırla kaplı bir taban. Bir de elleri, sabahki sıcak sabunlu suyun izlerini taşıyan elleri. Bu ayak ve bu eller ölmüş değildi.

Ali onları görmeye dayanamadı. Sırtını döndü, sokağı karşısında buldu.

Üç kişi geçiyordu. İçeriye bakmadılar. Kimse görünmemişti.

Yemek odasından koşa koşa geçti, mutfağı kolayca buldu. Musluğu açtı. Su kesikti. Küfürü bastı, kendi sesini duymadı. Titremeye başlamıştı. Birisinin içeriye dalıp yakasına yapışmasını bekliyordu. Bu düşünce aklını başından alıyordu. Gözünün önünde duran su tenekesini göremiyordu. Nihayet fark edince sevinci sınırsız oldu. Bıçağı suya batırdı, çalkaladı. Ellerini yıkadı. Su kızıllaştı. Gömleğini çıkardı, iki düğmesi koptu; yuvarlanıp gittiler. Gömleğinin kanlı kısımlarını suya daldırdı, çalkaladı, sıktı, pantalonunu gömleğiyle sildi. Gömleğini yine yıkadı, yine sıktı. Pantalonda belirsiz lekeler kaldı. Gömleğini giydi. Kumaş tenine yapıştı. Dişleri birbirine çarpıyordu. Gömleğin uçlarını alelacele pantolonun beline tıktı, kendini bahçe kapısından dışarı attı. Sustalıyı açık vaziyette su tenekesinin yanı başında unuttu.

Asfalta ayak basıp da dar geçitten çıktığını kimsenin görmediğine emin olunca adımlarını ağırlaştırmaya çaba harcadı. Titreyen ellerini pantalonunun ceplerine hapsetmişti. Dizleri kesiliyordu fakat kimse göremezdi. Mısta Bey'in villasına bir göz attı. Ne bahçede kimse vardı, ne de pencerenin önünde. Madamların bahçesinde kalabalık vardı, ama onlar da gâvurca hararetli konuşmalara dalmış görünüyorlardı.

Adımlarını tekrar sıklaştırdı. Bir an evvel dükkâna varıp kapıyı kilitlemek istiyordu.

"Ne oldu yahu?"

İrkildi bu sesten. Hurşit'ti. Halil'in çırağı.

"Hiiiç."

"Denize mi düştün?"

Ali dişlerini sıktı. Sanki akranıymış gibi sırnaşıktı bu çocuk. Fakat şimdi yüksekten bakmanın sırası değildi.

"Şarap döküldü üstüme."

"Allah versin, biz içmeye bulamıyoruz! Bu gece sinemaya gidecek misin?"

"Belki."

Bir yandan yürüyerek cevap vermiş, uzaklaşmıştı bile. Hurşit'in durup ardından baktığına emindi. Bunu hissediyordu. Verdiği cevabın bir şeye benzemediğini düşündü, başından aşağı kaynar sular döküldü. İnsanın üstüne kazara bir bardak şarap dökülse böyle sırılsıklam olur mu? En uygun cevap aklına şimdi geliyordu: "Çocuklar şaka yaptılar, şarap şişesini üzerime boşalttılar. Eşek şakası işte!" Bunu söylemek ne kadar basitti. Fakat çok geçti.

Hurşit üzerindekinin kan olduğunu anlamış, şüphelenmiş, arkasından koşuyormuş gibi geldi. Kaçmamak için kendini zor tuttu. Tere batmıştı. Dükkâna varıp cebinden anahtarı çıkarırken arkaya baktı.

Kimsecikler yoktu.

Dükkâna daldı, kapıyı içerden kilitledi.

Hilda "Her gün bunu mu kor?" diye sordu.

Yeranik dinledi.

"Hayır." dedi "Bu başka. Öbürü, yedincinin üçüncü muvmanı."

"Yedincinin üçüncü muvmanı da ne?"

"Ne bileyim ben ayol? Öyle der Madam Verjin. Cenaze marşına benzer."

Kâzım Bey yarım saat önce dönmüş, bahçede uyuklayanları görünce utangaç bir gülümsemeyle selamlayıp doğru odasına çıkmıştı. Bununla birlikte, onun dönüşü ve karşılıklı iki çift söz, bahçedekilerin rehavetini gidermişti. Madam Verjin akşam yemeğini hazırlamak için mutfağa girmişti bile. Kadıköy'e sinemaya gidecekti suareye.

"Aptal karı. diye mırıldandı Hilda. "Senin Madam Verjin, burdaki güzelim filmi bırakmış...

Ana kız hariç herkesin bu uzun bekleyişten canı sıkılmıştı. Hilda saatlerdir bütün tanıdık kadınların en son tuvaletlerini ayrıntılarıyla anasına anlatıyor. Yeranik'se bir yandan kızının anlattıklarını ileride sakin kafayla düşünmek için zihninin bir köşesine kaydederken, diğer yandan geçmesi beklenen kız hakkında derin derin düşünüyordu.

Cina uyanmış, asık suratla 'gidelim artık'ı tutturmuştu. Koko daydaya gelin olacak kız da geçmedikten sonra, artık hiçbir şey ilgilendirmezdi onu.

Pupul sokaktan gelip geçenlerin hesabını tutmaya başlamıştı. Ali'nin geçtiğini görünce Sürtüğün evde yalnız olması gerektiğini düşündü. Fakat merakı uzun sürmedi; Gülgün'ün Ali'ye yüz vermediğini bilirdi.

Garo bahçeyi adım adım arşınlamış, arka tarafı, ön tarafı, duvarları. yerdeki otları, solucanları, Pupul'un kedilerini gözden ge-

çirmiş, sonunda geri dönüp karısının dedikodusunu dinlemeye katlanmıştı.

"Nah! İşte budur!" diye haykırdı Yeranik.

Hilda bir süre yukarıya baktı.

"Sahiden de cenaze marşına benziyor." dedi. "Bunun için miymiş, dünyada bundan daha güzel şey yok dediği?"

Güldü.

"Şimdi ağlıyor mu bu yukarda?"

Cina da kafasını kaldırdı. Müzikle ağlayan deli adamı merak ediyordu. Oysa onun bildiğine göre müzikle gülünür veya dans edilirdi.

"Krikor burası tımarhane der ya, hakkı var doğrusu."

Esneye esneye bahçeye çıkmakta olan Krikor sordu.

"Ne olmuş?"

Yeranik gülümsedi, göz kaş işaretiyle kuş yuvasını gösterdi. Krikor:

"Ha! Gördünüz ya!" dedi.

Yeranik memnun, evlatlarını süzdü. Onlar başkalarını yerip alaya aldılar mı mutluluk duyardı.

"Uyuyakalmışım..."

Garo yutmadı ve yutmadığını belli etmek için de manalı bir tavırla Krikor'un sözünü kesti.

"Gene süpürüyor sokağı, kaçıncı bu?"

Yeranik karşılık verdi.

"Bizim sokak ekâbir sokağı. Bir çöp bile bırakmazlar. Gecelere kadar süpürürler."

"Senin için süpürmüyorlar, telaş etme. Mısta Beygiller için o.

"Mısta Beygiller de kim, teyze?"

"Hıh! Kayserili bir tüccar. Bizden yukarı, karşıki sırada, büyük bahçenin içindeki pembe villa yok mu? Daha katlar çıkmadan sokağın asfaltı dökülmüş."

Yeranik kız kardeşinin sözünü kesti.

"Mısta Bey için değil o. Damadı var ya... Yüksek mevki sahibiymiş Ankara'da. Eskiden bu sokakta parke bile yokmuş."

"Yapacak tabii. Herkesin günü var."

Yeranik. Krikor'un yüzüne bakmadan:

"Şimdi vurgun devri. Âlem avuçla para kazanıyor."

"Kâzım Bey bunun sonu iyi değil diyormuş."

Hilda suratını ekşitti.

"O herif de her şeye akıl mı erdirir?"

"Madam Verjin söyledi."

Yeranik başını salladı.

"Ne isterlerse yapsınlar. Bizi rahat bırakıyorlar ya. Bize dokunan yok. Yooo, doğrusu, bu Demokratlar geldikten beri...

"Bunların geçeceği falan yok, kızım. dedi Garo. "Govlianos'un karısı aldatmış seni."

"Sabırsız olduğunu söylememiştim kendisine!"

Garo kaşlarını kaldırdı, ağır ağır bahçe kapısına yaklaşan üç kişilik bir grubu seyretti.

"Misafir geliyor."

İki oğlan, bir kızdı. Kapının önünde durup, bahçedeki konuşmalara kulak kabarttılar. Yeranik'e baktılar.

"Herhalde adres arıyorlar." dedi Pupul.

Yabancıların dudakları kıpırdıyordu, fakat o kadar alçak sesle konuşuyorlardı ki bir şey duyulmuyordu. Garo seslendi.

"Kimi arıyorsunuz?"

Kız ağır demir kapıyı itti, öksürdü, hatip edasıyla söze başladı.

"Bir dakika rahatsız edeceğiz. Biz, bu mukaddes vatanın nurlu geleceğini temsil eden Türk gençliğinin kaderin sillesini yemiş zümresini teşkil eden fakir öğrencilere yardım için bize kutsal bir vazife tevdi edilip yardıma muhtaç gençliğimizin tahsilini ve sıhhatini sağlamak üzere vatandaşlarımızın vazife ve yurtseverlik hislerine hitap etmek..."

Nutuktan kimse bir şey anlamamıştı.

Garo, Ermenice:

"Kulak asma, sav!" dedi yüksek sesle.

Krikor kıpkırmızı kesildi. "Ermenice konuşma!" diye azarlayacaktı, cesaret edemedi. Alelacele ayağa kalktı, kapıya doğru gitti ki Garo tekrar Ermenice konuşmasın.

Kız nutkuna devam ediyordu. Arkadaşlarının saygılı bir hali vardı, fakat Krikor'un telaşlı çehresine diktikleri bakışlarında buyurgan bir eda da okunuyordu. Kıza bir sürü makbuz uzattılar. Kız sordu:

"Kaçlık istersiniz efendim?"

"Bil... bilmem... Kaçlık?..."

"Beşlik, onluk...

"Sav ulan, alma sakın!" diye seslendi Garo.

Krikor tekrar kızardı. Onaylar bir gülümsemeyle başını Garo'ya çevirdi, sanki Garo önermiş gibi mırıldandı:

"Bir beşlik..."

Teşekkür edip ayrıldılar.

Garo, Krikor'a uzun uzun baktı.

"Niye verdin ulan? Bunlar kapkaç insanlar. Uydurma dernekler..."

Krikor'un suratı asılmıştı.

"Resmi makbuz; mühürlü, imzalı."

"Bunlar bize de gelirlerdi, kovdum. Türklere gitmezler, yalnız bize gelirler. Türkler bu gibi dilencilere metelik vermezler!"

Krikor canı sıkkın bir tavırla başını salladı.

"Türkler vermezler. Biz vermedik mi, bizi mimlerler."

"Kim mimleyecek ulan!"

Yeranik lafa karıştı.

"Ne olacak canım, beş lira için! Vermesen gâvurlar vermiyor derler, neme lazım."

Krikor makbuzu anasına uzattı.

"Sakla bunu, bunlar veya başkaları bir daha gelirse, biz verdik der, kâğıdı gösterirsin."

Garo gözlerini Krikor'a dikip uzun uzun süzdü. Bu o kadar

uzun sürdü ki Krikor onunla göz gözc gelmek zorunda kaldı ve bir tiksinme ifadesi gördü. Garo mırıldandı.

"Demek sen bu gibi şeylere para verirmişsin."

Krikor derhal anlayıp kızardı. Garo, bir seferinde, semtlerindeki Ermeni okulu yararına çay bileti teklif etmiş, reddedilmişti. Aralarındaki en büyük soğukluk o gün başlamıştı. Krikor yıllardan beri on lira yüzünden Garo'nun düşmanlığını, hiç değilse nefretini kazandığını biliyordu.

Ağır bir sessizlik çöktü. Pupul boynunu uzattı.

"Govlianos'un karısı değil mi şu?"

Bir hareketlenme oldu.

Hilda derhal kontrolü eline aldı. Sert bir sesle emretti:

"Yerlerinizden kıpırdamayın! Evet, odur. Geliyorlar. Belli etmeyin!"

Bir anda vücudu ve yüzü heykelleşmişti. Merak ve heyecanın zirvesinde, karısının yüzünün böyle sert ve aksi bir ifadeye büründüğünü, sanki müthiş kızgınmış gibi ağzının büzüldüğünü, kaşlarının çatıldığını ve gözlerinin alabildiğine kısıldığında bilirdi Garo. Bu yarı kapalı gözkapaklarının arasından başkasının dürbünle göremediklerini gördüğünü de bilirdi.

Yeranik fısıldadı.

"Kim var yanında?"

Yeranik talihsizdi. Sırtı gelenlere dönüktü ve belli etmeden bakamazdı.

"Beş kişiler."

"Görüyor musun?"

"Şu uzun boylu, sarı kız olacak. Başka kimseyi görmüyorum. Ivır zıvır şeyler diğerleri. Bir vistra giymiş... bir kadın... önemli biri değil. siyah bir fistan giymiş, tapon bir şey... Aman yarabbim, ne gustosuz eteklik o, deli olacağım..."

Hilda'nın dudaklarının kıpırdadığı zar zor seçilebiliyordu.

Yeranik dinlemedi artık. O da görmeye başlamıştı. Fakat sadece güneşin altında parlayan, sarışın dalgalı saçlı bir baş görebi-

liyordu. Yandaki kadın, kızın yüzünün dörtte üçünü örtüyordu.

"Yüzünü göremedim.

Karşı tarafta oturduğundan geçenleri başından beri serbestçe seyredebilen Pupul:

"Ben gördüm." dedi.

"Fazla bakmasaydın ayol!"

Pupul yargısını bildirdi.

"Güzel kız."

Yeranik, grup dalların ardında kaybolunca kadar gözleriyle takip etti. Pupul ayağa kalktı.

"Otur, görürlerse ayıp olur."

"Görmezler."

Duvara yaklaştı, demir parmaklıklardan dışarıyı seyretti.

"Güzel kız."

Sonra imalı bir tavırla:

"Ama küçük bu kız."

"Yirmi beşlik varmış, öyle dedi Govlianos'un karısı."

"Eh yirmi beş ufak mı?" dedi Garo.

Yeranik ciddiye aldı.

"Hayır, ondan ufağı zaten bize yaramaz."

Pupul anlamıştı. Gülüşünü bastıran Garo'ya, sonra da asık suratlı ve ilgisiz görünüşüyle sokağa bakan Krikor'a kaçamak bir göz attı. Geçenlerin kendi tuvaletini görmemelerine canı sıkılan Cina kaynamaya başladı.

"Zenginmişler, gran-mama."

Hilda onayladı.

"Evet, babası tüccarmış. Fakat eski tüccarlardan. İş, binalar, para, hep babasından kalmaymış."

Yeranik'in huzursuz hali iyiden iyiye belli oluyordu. Bir bacağını öbür bacağının üzerinden indirdi. Bir geline karşı mağrur tavrını ilk defa bırakıyordu. Ağzı yuvarlaklaştı, sesi fısıltıyı andırdı.

"Haaa, babadan zengin! Asilzade insanlarmış demek."

Bunun üzerinde durmaktan özel bir zevk duydu. Garo'nun bö-

bürlenmelerine cevap verme fırsatını şimdi buluyordu; Madam Verjin orada değildi.

"Üzerinden belliydi zaten öyle alın teriyle para kazanan cinsten insanlar olmadıkları. Harika bir kumaştı giydiği."

"Ya ayakkabıları! Ayakkabılarını gördün mü?"

"Hayır, ayaklarını görmedim, yazık."

"Ben gördüm." dedi Pupul. "Bambaşka bir şeydi. Bura malı olmasa gerek."

"Hayıır! Onlar hep Beyrut'tan, Paris'ten, Amerika'dan giyinirlermiş. Govlianos'un karısı anlattı da..."

Krikor'un suratı gittikçe asılıyordu.

"Beraberindekiler ahım şahım şeyler değildi. O yaşlı kadın tapon bir fistan giymişti..."

"Onlar ana tarafından akraba olmalılar. Ben bu gece öğrenirim Govlianos'un karısından. Ana tarafından kıtipiyos aileymişler zannedersem. Zenginlik baba tarafından."

"Ya? Ana tarafı kimlermiş acaba?"

"Ben ayrıntısıyla öğrenirim. Bir kere biz karar verelim hele."

Yeranik sonunda Krikor'a döndü.

"Sen iyice baktın mı."

"Gördük işte."

"Beğendin mi?"

Omuzlarını silkti, cevap vermedi.

Ycranik'in birden durgunlaştığını fark eden Garo sordu.

"Sen gelinini beğendin mi?"

"Yüzünü görmedim ki. Arkadan iyiydi. Madem ki ailesi iyi, zenginler, yaşı münasip..."

"Münasip!" diye tekrarladı Garo.

"Ailesi münasip..."

"Münasip!" diye tekrarladı Garo.

"Mazbut kız..."

"Mazbutmuş. Govlianos'un karısı..."

Garo geniş bir tebessümle Pupul'a göz kırptı.

"Eh öyleyse bu akşam söyleyeyim Govlianos'un karısına.

"Ne dersin Krikor?"

"Ne var?"

"Kolları sıvayalım mı?"

"Bana ne söylüyorsunuz? Ben mi gidip isteyeceğim?"

Yeranik'in rengi hafiften attı. Krikor, birisi hakkında ilk kez tartışmadan, mırın kırın etmeden, sorgusuz sualsiz, kabul anlamına gelen bir söz söylüyordu.

Kısa bir sessizlik oldu. Cina sordu:

"Hiç görmemiş miydiniz bu kızı, gran-mama?"

"Nereden görsünler, kızım? Onlar Suadiye'den ötedeymişler, İçerenköy yolu üzerinde."

Yeranik giderek düşüncelere gömülüyordu.

"Dışarı çıkıp bir yere gittiğimiz var mı ki? Yazın yarısı geçti, topu topu iki defa sinemaya gittik. Şu sokaktan geçenleri biliriz yalnız. Guguk gibi oturuyoruz bu bahçede. Sözde köye gelmişiz!"

Krikor'un çok sinirlendiği her halinden belliydi; fakat anasının yüzünü görünce derhal sakinleşti. Yeranik'in alışılmadık bir hali vardı, çökmüş gibi.

"Haftanın altı günü iş, iş, iş! Pazar günü de bu çıkmaz dışarı, pijamasını çıkarmaz. Benim köye gelmem zevk değil, işkence. Ama ne yapacaksın işte, evlat hatırı için..."

Pupul hayretle ablasına bakıyordu. Krikor bir gece evvelki ıstırabını yeniden duydu.

"Şu oğlanı bir eversem ölmeden! Ben de azıcık rahat ederdim. Bak Verjin'e, bir kuru baş, istediğini yapar, istemediğini yapmaz, ister pişirir, ister peynir ekmek yer, karışanı yok..."

Hilda sert bir biçimde anasının sözünü kesti.

"Siz gelin alacaksınız. Ben Govlianos'un karısına söyledim."

"Ooo! Gelin almak! Belli olmaz ki..."

"Ben gelinin cteğini tutacağım, gran-mama!"

"Tutarsın yavrum, tutarsın."

"Bekleyin bakalım, kız tarafı razı olacak mı?" dedi Garo.

Yeranik başka zaman bu lafı büyük bir hakaret sayar. herhangi bir ailenin kendi tekliflerini şeref saymamasını kabul edemezdi. Oysa bugün, bu fikir yüreğine soğuk sular serpti. Telaşla:

"Tabii, o da var." dedi.

Garo farkına varmadan bir can simidi atmıştı.

Güneş sokaktan sessiz sedasız çekiliyordu.

Uzakta, caddenin uğultusu artıyordu.

ÜÇÜNCÜ KISIM

1

Rakı şişesinin dibindeki artık hiçbir etki yapmadı. Buzdolabında yenisini aradı. Yoktu.

Açık pencereye rağmen, odaya hafif bir pirzola kokusu sinmişti.

Ali durmadan sigara yakıp söndürüyor, ufak odanın bir duvarından öbürüne gidip geliyordu. Gömleği ve pantolonu üzerinde kurumuştu. Üzerindeki lekeler şimdi daha çok göze batıyordu. Nöbetler içinde yanan başını, yüzünü iki defa ıslatmıştı.

İlk anların harareti geçtikten sonra, gerçek bütün çıplaklığıyla karşısına dikilmişti: bıçak, kopuk düğmeler, içki kadehleri, Hurşit...

Dükkânın kilitli kapısı, odası, hiçbir şey, gittikçe daha ciddi, daha derin, daha 'akli' olarak büyüyen korkusunu gideremedi. Dakikadan dakikaya, saatten saate, zihninde şu düşünce yer ediyordu: yapacağı tek şey kaçmaktı. Gerçek anlaşılana kadar memlekete varmış olurdu. Anasından paralarını alır, başka yere giderdi. Uzaklara. Doğuya. Yahut güneye. Veya Suriye'ye. Tabii, Suriye'ye. Kurtuluş... Nusaybinli kaçakçı Ökkeş'i hatırladı. Naylon gömlek satmıştı kendisine. Ordudan tanırdı onu. Ali'yi hem gizler, hem de kaçırırdı. Şüphesiz. Eğer paran varsa, ne imkânsızdı ki?

Bu güvenlik duygusu bir an için canlanmasını sağladı. Bir kuvvet ve enerji akımı zaafını örttü. Vücudu daha şiddetle yandı. Had safhada, dayanılmaz bir arzu. Gülgün'ü tecavüz etmeden bıçakladığına yerindi. Yıllarca kovaladığı kuşu avucunda tutmuş, fakat elinden kaçırmıştı.

Bomboş evde yapabileceklerini hayalinde yaşadı. Kanın basıncı

ıstırap vericiydi. Boynundaki, yüzündeki damarlar çatlayacak kadar şişti. Zihnini acayip fikirler sardı. Gülgün sahiden ölmüş müydü? Bütün bu olanların şaka olduğuna, Gülgün'ün alaycı gülümsemesiyle kendisini karşılayacağına, omuzlarını silkip sırtını çevireceğine dair bir his vardı içinde.

Bu gülümsemeye, bu jestlere o derece ahşıktı, uzun zaman hayatında o kadar büyük bir yer tutmuşlardı ki şimdi adeta maddi bir varlık halini alıyorlardı. Gülgün'ün yüzü barizleşiyordu. Bıçakla deforme etmediği o yüz. Ağzı açık ve acıdan çarpılmış, gözleri açık, dudaklarının etrafında kan beneckleri, yanaklarından aşağı yaş izleri. Portre netleşti. Endişesinin dayanılmaz olduğu bir an geldi. Nefes almak imkânsızlaşıyordu.

Son sigarasını ayağıyla çiğnedi, titrek ellerle gömleğini değiştirdi, sokaktaki insanların kendisini linç etmek veya bağlamak için üzerine saldıracağı hissine kapılmasına rağmen dışarı fırladı.

Karşısına ilk çıkan, beş kişilik bir Yahudi grubu oldu. Yüzüne bakmadan, aralarında neşeyle konuşarak uzaklaştılar.

Ali biraz güvenlik ve Yahudilere karşı ilk defa sempati hissetti. Elini cebine soktu, sövdü; sigarası yoktu. Sadece öğleyin dükkânı kapatana kadar birikmiş hasılat, anahtarlar ve kibrit vardı. Parayla teması bankadaki hesabı hatırlattı, iki bin kadar bir şey. Acıdı paraya, fakat yapacak hiçbir şey yoktu, ertesi günü bekleyemezdi. Buradan gitmek gerekti. Sabah olmadan. Trene atlamak, Anadolu'ya giden herhangi bir trene. Posta olsun, marşandiz olsun. Hepsi durmazdı Bostancı istasyonunda. Onun çaresi vardı. Banliyö ile Pendik'e gidip oradan binmek. Biletli yahut biletsiz. İçerde ceza ödeyecek kadar para vardı cebinde.

Bağdat Caddesi'nin pazar akşamı gürültüsü ve hareketi canlandırdı Ali'yi. Gelen geçene gerçeği haykırmak imkânı olsa... Bunca insan, binlerce insan, önemsiz insanlar, önemsiz bir hayatta yuvarlanıp gidiyorlardı. Bunca insan, binlerce insan, kendisinden dehşet duyabilirlerdi. Bilselerdi eğer! Bilmelerini istiyordu. Kendisinden kaçmalarını istiyordu.

Gurur gibi bir şey duydu. Bir hafifleme. Kemeraltı'ndaki evlerden çıkarken duyduğu gibi. Bir kuvvet, kudret, önemlilik hissi. Hayatında büyük, pek büyük bir iş görmüştü işte. Sıvaslı Kara Ali'ye yakışır bir iş.

Bütün bakkallar, dükkânlar kapalıydı. Her kepengin önünde biraz daha sinirlendi. İster istemez Caddebostan gazinosuna kadar uzandı, köşedeki tütüncüden sigara aldı –dört paket birden. Fakat keyfi yine kaçmıştı. Plaj ve gazinonun yolları yine kalabalıktan geçilmiyordu. Bunca neşeli insan vardı. Şamata ediyorlardı. Kendisine dikkat eden bile yoktu. Kimse kendisiyle ilgilenmiyor, kimse kendisine bakmıyordu. Oysa, hepsinden daha önemli birisiydi. Hem şu şortlu kızlardan daha kaçını kesebilirdi. O kızlar varlığından haberdar bile değillerdi. Şayet onlara laf atsa, mutlaka Gülgün'ün yaptığı gibi küçümsemeyle süzeceklerdi.

Hayır, yaptığına pişman değildi. Yalnız, Gülgün'ü görmek istiyordu. Halini görmek istiyordu. Öldüğünü tespit etmek.

Adımlarının gayri ihtiyarı oraya gittiğini, ancak Osman Beygilin sokağının köşesine varınca fark etti. Panik halinde kaçtı, plaja dönüp kalabalığa karıştı. Kendini yeniden güvende hissetti. Fakat aklı oradaydı, her zamanki gibi tenha, sakin, sessiz o sokakta, tertemiz asfaltta, için için nefret ettiği ve bunca kanın lekeleyemediği o vücutta.

Bununla birlikte bu tenhalık ve sessizlik süpriz olmuştu. Osman Bey'in villasının önünde, birikmiş kalabalık, polis kordonu, bağrışmalar, dehşet, telaş beklediğini şimdi anlıyordu. Oysa sokak olsun, binalar olsun, öyle bir sükûta gömülüydü ki uzaktaki uğultu bile onu bozamıyordu.

Arkadaşlarıyla birlikte iskeleden o tarafa doğru gelen Erol'u görünce, sokağın halini doğal buldu. Demek henüz eve dönen olmamıştı. Sandviççinin önünde biriken kalabalığı siper ederek Erol'u izledi. Yanlarında kız yoktu. Oysa sandalda kız görmüştü. Altı oğlandılar. Hepsini tanırdı. Grup ayaküstü bir konuşmadan sonra gazinoya girince ferahladı.

Birdenbire birkaç hemşerisiyle kol kola Hurşit'i görünce telaşla oradan ayrıldı. Köyden uzaklaşmalıydı. Ama yapamıyordu. Yaptığı işi görmek istiyordu. Ne olursa olsun. bir kere görmek.

Bu defa kararlı adımlarla girdi sokağa. Çatlayacakmış gibi çarpan kalbine, yine titreyen dizlerine, vücudunu perişan eden dermansızlığa kulak asmadı.

Gün ışığı sönmeye başlamıştı. Pencereler ağır ağır kararıyordu. Bakışını yıldırım hızıyla villanın cephesine çevirip çılgınca bir heyecana kapıldı. Geniş çıplak camlardan bir tek şey gördü: aydınlık bir duvar fonu üzerinde kristal avizeyi.

Geçti. Gülgün'ün, kanlar içinde kalkıp, olanları anlatmak üzere karakola gittiğini düşündü.

Sokaktan kaçmak için farkına varmadan adımlarını hızlandırdı. Yeranik'in bahçe kapısının dibindeki telaş dikkatini çekmedi.

Misafirler yolcuydu.

Yeranik konukseverliğin bütün gereklerini yerine getirmiş, gece kalmaları için ısrar etmiş, şimdi iç rahatlığıyla geçiriyordu.

Garo, biraz serin deniz havası soluyarak terini kurutmak için sabırsızlandığı halde neşeli değildi. Bugün de bitmişti. Anası, her pazar akşamı "Bu hafta da geçti. derdi. Farkına varmadan aklından anasının sözünü tekrarladı. Gün bitmişti, fakat şimdi soluk soluğa bir yarış başlıyordu. İstanbullu'nun dönüş işkencesi. Pazar günkü kır gezintisinin veya eş dost ziyaretinin bütün zevkini kaçıran işkence.

Kadıköy üzerinden gideceklerine Bostancı hattını seçmişlerdi. Tramvaya veya dolmuşa koşmak, vapura yetişmek, Büyükada iskelesinin kâbusu andıran itişme kakışmasında tekrar vapura hücum, bir saat ayakta yolculuk. paçavraya dönerek, uykudan yıkılarak Kınalı'ya varmak... Tarifede yirmi otuz yazılıydı. Fakat vapurun dokuzdan önce varması mümkün değildi. Artık ne yemek için iştah kalırdı, ne gezmek, ne de konuşmak için. Hele iki buçuk saatlik yol boyunca Cina'nın şımarıklıklarına tahammül ettikten

sonra. Zavallı yaya da bütün gün 'çocukların' dönüp, kendisine havadisler getirmelerini, olup biteni anlatmalarını beklemiştir.

Hilda, Yeranik'e saatlarce anlatıp duran Hilda değildir artık. Cina'yı soyunduracak, kendisi soyunacak, üstüne titrediği elbiseleri yerleştirecek, Cina'ya yemeğini yedirecek, saçlarını fırçalayacak, bağlayacak, yatıracak. Sonra sıra kendisine gelecek. Daracık kunduraların içinde saatlerce işkence gören ayaklarını ovacak, inleyecek, ertesi gün için bigudiler saracak, suratını o berbat kokulu kremlerle sıvayacak, uyumadan önce alışıldık okumalarına koyulacak: Elle'in* Confidences'ın* Match'ın* Ici-Paris'nin* bütün yıldız falları, 'gönül postası' modern falcıların kehanetleri, talih ve kader hikâyeleri, prenseslerin nişanı, kralların düğünü, lordların, düklerin, yıldızların aşk maceraları, boşanmaları, tuvaletleri...

Garo boğulmak üzere olan bir kazazede gibi ani bir iç hareket yaptı; sarsıldı, beynini kemiren bu filmi silkip attı, ahbapları düşündü, poker masasını, sinirli gülüşleri, alkolle, para hırsıyla kasılan yüzlerdeki keskin, yorgun çizgileri.

Canlandı. Erenköy-Bostancı-Büyükada-Kınalı yolu gözünde önemini yitirdi, peşinen duyduğu yorgunluk bir anda yok oldu. Kulaklarını Hilda'nın her günkü dırdırına kapatıp, iskeleden doğruca kumara gitmeyi aklına koymuştu bile. Neşeyle seslendi.

"İyi geceler, teyze.

Öpüşme sesleri duyuldu. Fakat, doğal olarak öpüşmeleri hemen hareket izlemedi. Kapı dibi konuşmaları başladı. Bir ayakları sokakta, bir ayakları bahçede. Yeranik alçak sesle son talimatını tekrarladı:

"Bizim beğendiğimizi, istediğimizi belli etmeyin sakın."

"Deli misin sen? Belli eder miyim hiç?"

"Ha! Şöyle, kayıtsız davran.

"Tabii. Hadi *au revoir** "

"Hatta, sen bu akşam konuşma Govlianos'un karısıyla. Koşup geldiler demesin. Bırak o gelsin sana.

"Zaten bu akşam görebileceğimizi sanmıyorum. Kim bilir kaçta döner o. Hadi *au revoir* "

"Sonra, 'Kız nasıldı, beğendiniz mi?' diye sorarsa, evet pek beğendik deme sakın..."

"Aman anne, çocuk muyum ben? İyi geceler, teyze."

"*Au revoir*, gran-mama."

Garo sokağın ortasına ilerlemiş, Cina'nın elinden tutmuş, sabırla Hilda'yı bekliyordu.

Yeranik ayağını bahçe kapısından dışarı atıp tembih etti:

"Tramvaya binip inerken dikkat edin. Pazar akşamı bu. Vapurlara girip çıkarken, Büyükada'daki hücumda denize dökerler sizi."

"İyi geceler, iyi geceler..."

"Hadi güle güle."

"Iyi geceler Krikorcuk."

Sesi kısılan Krikor mırıldandı.

"İyi geceler."

"Kendine iyi bak, çabuk geçsin.

Krikor gülümsemeye gayret etti.

Üçü omuz omuza, zaman zaman dönüp el sallayan misafirlerin ardından uzun uzun baktılar. Cina dört adımda bir bağırıyordu:

"*Au revoir* gran-mama!"

Yeranik Hilda'yı gururla seyretti. İç çekti. Krikor bahçeye dönmüştü. Yeranik onu izledi. Pupul gelip geçenleri seyretmek için bir süre daha kapının önünde durdu.

"Gidip soyunmalı. Bu sıcakta böyle giyinik, uzun topuklu ayakkabılarla..."

Pupul içeri girip demir kapıyı örttü.

"Soyunmalı." diye onayladı.

Fakat, yukarı çıkacağına, kendisi de Yeranik'le Krikor'un karşısına çöktü.

Bir sessizlik oldu. Mutfakta, Madam Verjin akşam yemeğini hazırlıyordu.

"Kaçta gidecek bu?"

"Yedi buçukta çıkmalı ki yetişsin. Süreyya'ya* gidecekmiş.

Yine sustular.

"Ben kaynana yanma gelin vereceklerini sanmıyorum."

Pupul'un bu tepeden inme sözü kimseyi şaşırtmadı, çünkü üçünün de düşünceleri aynı yönde gelişiyordu.

"Ben de şüpheliyim." dedi Yeranik.

"Küçük kız, bebek gibi kız, zengin evladı... Lüks içinde büyümüş... Yediği giydiği Avrupa'dan..."

Pupul her bir cümlesinin Krikor'a yeni bir darbe vurduğunun farkında mıydı?

Yeranik fazla dinlemedi. Oflaya puflaya kalktı.

"Hadi Krikor, yukarı çık artık, pijamanı giy, kazağını giy, nezlen azmasın. Sana bir ıhlamur kaynatayım."

Sesinde özel bir şefkat vardı. Krikor'un sesi de yumuşaktı.

"Yatacağım zaman."

"Yemek yiyecek misiniz?"

"Evet."

"Ben aç değilim." dedi Pupul. "Öğleyin çok yedim, akşamüstü de Garo'nun getirdiği pastalardan yedim."

"Ben de aç değilim. O zaman ben Krikor'un yemeğini koyayım, erkenden yatsın bu gece. O pasta yemedi."

Sıcaktan çok, anasının tavrı gevşetti Krikor'u. Ayrılığın hüznünü duydu. Burnunu çekti.

"Gidip azıcık uzanayım." dedi.

"Yemek hazır olunca seni çağırırım."

Yeranik, oğlunun ay gibi parlak kafasını, kamburlaşan omuzlarını hülyalı gözlerle seyretti. Krikor köşkün karanlık avlusunda kayboldu.

- 2 -

Erol saatlerdir bu şarkıyı söylüyordu aklından: "*A kumba kumba kumba...*" Susarken, konuşurken, yürürken. O şarkıyı söylememek, unutmak için sarf ettiği çaba boşunaydı.

Ne yapmışlardı sanki koca pazar günü? Acınacak şeydi. Gülünç. Ama yaşayan yaşıyordu. Sadece Metin değil. Turgut da yaşıyordu, teknenin sahibi. Turgut'un en yakını Oktay da. Onlar jigolo değillerdi Metin gibi. Ama onların, her istediklerini yapan babaları vardı.

Babasına sövdü. Anasına da. Arabayı alıp giderlerdi. Hafta içi Osman Bey akşama kadar kullanırdı, tabii. metresini gezdirirdi. Oğluna bir sandal bile almazdı. Sanki parası yoktu. Bir sandal, üstü örtülü bir yelkenli, yaz günü, otomobilden fazla işe yarayabilirdi kız götürmek için.

"*A kumba kumba kumba kumba...*

Aydemir dayanamadı.

"Yeter be! İllet oldum be!"

Atilla asfaltın ortasında durdu.

"Of!" diye bağırdı, "Patlayacağım!"

"Patla seyredelelim.

"Dehşetli sıkılıyorum.

Erol alaycı bir kahkaha attı. Fakat için için kendisi de duyuyordu aynı sıkıntıyı. Boğazını sıkan bir yalnızlık, sünepelik hissi. Bu sıkıntı –çoğunlukla belli bir sebebi olmadan– başladı mı, neler yapmak isterdi neler! Kırıp dökmek, öldürmek, yahut bir minarenin tepesine çıkıp swing* söylemek, veya sokağın ortasında dikilip gelip geçcne söverek âleme meydan okumak, yahut koca bir kılıç alıp meydanda harakiri yapmak, yahut da... Arabaya binmek, lastiklerin feryatları arasında yüz yirmi ile çevreye dehşet salmak...

Atilla yere tükürdü.

"Canına yandığım, iş yok, para yok. Bugünlerde kız da yok!"

"Sen sus, *pocket boy** "

"Sen Liliputlar* diyarında sevgili aramalısın.

Pocket boy Atilla, Plajyolu'ndan içeri, yeni yapılan binaya baktı uzun uzun, içini çekti.

"Abi, bu senin olacak, paraya da lüzum yok, istediğin kızı getirirsin buraya. Bu evi uzaktan gören koşar gelir."

"Kız geldi diyelim, ne yaparsın *pocket boy*?"

"Vazoya koyup koklar."

"Sen Turgut'un teknesini ver bana, villaya lüzum yok."

"Villa senin olsaydı evvella kimi götürürdün?"

Atilla omuzlarını silkti, "Sevim'i götürürdüm..." demedi, fakat suratı asıldı. Aret'i hatırlamıştı.

"Sen evvela ikmali düşün oğlum. İkinci senen bu. Bu sene de çakarsan...

"Ucunda Kore'ye* gitmek var."

"Kore bitti sayılır."

"O belli olmaz. Kendini Tokyo'da bulursun!"

"Fena mı? Ne iş var biliyor musun? Askerler neler getiriyorlar beraberlerinde.

"Onlar geri dönenler! Tokyo'ya gideceğine Pusan'a* yatmaya gitmek de var hesapta."

"Kahraman olarak dönecek. Hani Amerikan filmlerinde askerler New York'a inerler, kızlar tarafından kaçırılırlar..."

"Burda kimse kaçırmaz kahramanları. Burası Amerika değil. Film de çevirmiyoruz."

"Öyleyse er meydanında şehit düşer, askeri törenle defnedilir. Ruhuna el fatiha!"

Atilla sövdü. Bu küfür şaka değildi.

"Abi, torpilin olacak, sıkı torpil, yüksek bir memuriyet koparacaksın, aydan aya maaşını cepleyip yirmi dokuz gün ense."

"Senin amcan bakan mı?"

"Hayır, komiser."

Gülüştüler.

"Bir komiser bazen bir bakanın yapamadığını becerir."

Erol'un her zamanki mağrur tebessümü yayıldı yüzüne; kendisi bu bakımdan da hepsinden üstündü. Herkes Osman Bey'in, bakan olmasa bile, hiç değilse bakana yakın bir şeyler olmak yolunda olduğunu biliyordu. O zaman, tabii Erol, Osman Bey'in biricik oğlu... İşte sağlam istikbal diye buna derler. Atilla yere tükürüp 'canına yandığım'larından birini daha koyverince Erol üzerine aldı. Yine gülümsedi. Kıskançlık sonucu olunca, sövülmek bile zevkliydi.

İkinci defa gazinonun önüne döndüler. Karanlık hemen hemen basmış, mısır kazanları boşalmış, plajın kapıları kapanmış, takunya satanlar, dondurmacılar gitmiş, ışık ve gürültü gazino kapısının civarına akmıştı. Cazın şevki artıyordu. Erol bir kaşı havada, bir kaşı yerde, gazinodan içeri küçümsemeyle baktı.

"Hep Yahudiler doluyorlar buraya."

Aklınca bu laf. neden içeri girmeyip arkadaşlarını davet etmediğini izah edecekti. Motor dönüşü de, gazinoya girdikten sonra, arkadaşlarının arzusuna rağmen aynı tiksintiyle reddetmişti bir şey içmeyi. Osman Bey'in oğluydu ve cebinde fazla para kalmadığını, babasının her istediğinde para vermediğini itiraf etmeyi liderlik iddialarıyla bağdaştıramıyordu.

Minareye çıkıp swing söylemek arzusunu yeniden duydu.

"Lana Turner* Ester ile Düttürü Leyla şimdi içerde *boogie-woogie** oynuyorlardır."

"Vücutlarının her deliğinden su sızar."

"Kokarlar."

"Ne kokacaklar ulan? İki saat evvel çıktılar denizden."

"Turgut döndü mü acaba?"

"Düşünebiliyor musun? Sana bir sandal vereyim, içinde de Sevim. ne yaparsın?"

"Oktay da beraberdir."

"Tekne büyük.

"Sevim nereden aklına düştü?"

"Görmedik bugün."

Aydemir ayağıyla bir çakıl gönderdi gazinonun duvarına.

"Yine Ada'ya gitmiş olmalılar."

"Tabii, o piçle köyde gezmeye çekinir."

Sevim'le Aret'in tanıdık muhitte birlikte gezmeye korktukları fikri hepsini memnun etti.

Vapur düdük çaldı. Caddede gezinen kalabalıkta bir hareket başladı, gazinodan da bir kitle alelacele boşaldı. İskeleye doğru bir hücum oldu. Yerliler memnun tebessümlerle, yolcuların telaşını seyretmek için kenara çekiliyorlardı.

"Büyükada'dan yedi vapuru bu." dedi Aydemir.

"Ağzına kadar dolu geldi. Bu kadar kalabalık nereye sığacak?"

"İnenler var."

"Kaç kişi? Binenlerin yarısı bile değil."

Aydemir'in dikkatini iskele yokuşunu tırmanan bir grup çekti. Kalabalık, elektirik direğinin dibine varmıştı.

"Evet." dedi. "Ada'daymışlar."

"Ne?"

"Dediğim gibi."

Başıyla yaklaşanları işaret etti.

"Sevim değil mi"

"Hıhı!"

Bir hareket oldu.

"Vay orospu evladı!" dedi Atilla.

Aret, Sevim'i dirseğinden tutmuş bir şeyler anlatıyor, Sevim ise önüne bakıp gülümsüyordu.

Erol huzursuzluk hissetti.

"Bizi görmezlikten geldiler!" dedi Aydemir.

"İt gibi gördü!"

"Tabii gördü! Bize baktı, gözlerini hemen öteye çevirdi."

"Evet, ben de gördüm.

"Elini de aşağı almadı!"

"Çekinmiyor herif!"

"Madem çekinmiyor, niye adaya götürüyor öyleyse?"

Aydemir boynunu eğdi, yan yan baktı konuşana.

"Çok aptalsın ulan!"

Yürümeye başladılar. Önce kim başladı? Belli olmadı. Her biri diğerinin peşinden gittiğini sanıyordu.

Sevim'le Aret elli metre öndeydiler. Çiftehavuzlar Caddesi'nin gölgelerine karışmışlardı ve zaman zaman karşıdan çıkagelen bir arabanın ışığında belirip kayboluyorlardı.

"Kız piçin koluna girdi."

"Orospu, ne olacak!"

"Kızın ne kabahati var ulan?"

Atilla'nın sesi çok sinirliydi. Hepsi sustular.

Plajyolu'nu, Göztepe'yi geçmişlerdi. Yol gittikçe tenhalaşıyor, önde ilerleyen çift, karanlıkta daha kolay seçiliyordu artık. İhtimal, aradaki mesafe de kısalmıştı.

"Kolundan çıkmış." dedi biri.

"Peşlerinde tanıdık olduğunu fark etmişlerdir."

"Korkmaz o, erkektir!"

Erol radyodaki ve mizah dergilerindeki bütün Ermeni tiplerini hatırlamak için çaba sarf etti, güldü.

"Erkek millet Ermeniler."

"Tabii! Yeryüzünde birkaç erkek millet var: İtalyanlar, Yahudiler, Ermeniler...

Müthiş bir kahkaha koptu. Öylesine gürültülü bir kahkaha ki gülenlere bile zorlamaymış gibi geldi. Aret'in duyup duymadığını anlamak için dikkat kesildiler. Fakat hareketlerini fark etmek imkânsızdı. Karanlık gittikçe yoğunlaşıyordu. Mehtap henüz çıkmamıştı, yıldızlar cılızdı.

Erol, Aret'in dönüp Türkler'i alaya alarak karşılık vereceği şüphesine kapıldı. Fakat hayır, yapamazdı bunu; kanun vardı, Türklüğe hakaret suçundan bir yıl yerdi. Hayır, cesaret edemezdi o piç.

Bu güven. kendisini bir an kararsızlığa götüren endişeyi yok etti.

İmbat yeniden düşmüştü. Ağır havada, uzaktan, bir radyo gümbürdüyordu.

Atilla telaşla haykırdı.

"Ayrıldılar."

Ayrılmadan bir müddet durmuşlardı. Bu sırada Erol ve arkadaşları epeycc yaklaşmış, gözleri daha iyi seçer olmuştu. Sevim süratle uzaklaştı. sağda bir sokakta kayboldu.

Bir şeyler duymuş olmalıydılar.

Sevim'le Aret'in, takip edildiklerini sezip ayrıldıkları, yani hareketlerinde bir değişiklik yaptıkları, yani korkmuş oldukları düşüncesi çocukları canlandırdı. Aret'in korkmuş olması en çok Erol'u memnun ctti. Kaçan bir Aret kendisini tatmin eder, ona karşı hissettiği sinir törpüsü çekingenliği yok ederdi. Aret doğal olarak zayıf, çirkin, korkak, gülünç olmalıydı; oysa bugüne dek herkese sempatik, kuvvetli, kendinden emin gözükmüştü.

Ağzından istemeyerek bir kelime çıktı.

"Ahpar*!"

Çocuklar zevk ve hayretle baktılar yüzüne. Erol en kahredici sırıtışıyla gülümsüyor, fakat için için kalbi burkuluyordu. Tamir edilemeyecek bir şey yaptığını, oku fırlattığını, köprüyü yıktığını hissediyordu. Kulağının dibinde şu kelimeler çınlayınca ürperdi:

"*Mea asvaz inçi gıllas zo**!"

Aret yoluna devam ediyor fakat adımlarını sıklaştırmıyordu.

Çocukların yanından geçmekte olan bir Ermeni ailesi bu Ermenice'yi duyunca konuşmayı kesti. tabii bir relleksle Türkçe'ye çevirdi.

"Ahpar...

On metre kadar yaklaşmışlardı, o sırada civarda başka kimse yoktu.

Aret başını çevirip arkaya baktı. Atilla fırsatı kaçırmadı. Sertçe seslendi.

"Bir şey mi dedin, ahpar!"

Aret sokak lambasının ışığı altında, Erol'u ve bir iki çocuğu tanımıştı.

Durdu.

"Galiba siz bir şey diyorsunuz." dedi.

Çocuklar da durmuştu. 18 Mart Sokağı'ndan birkaç adım ötedeydiler.

Kısa bir sessizlik oldu.

"Bir çift lafımız var sana."

"Buyurun."

Bir ateşböceği aralarından geçip denize doğru gitti. Bir kız grubu gülüşe oynaşa yaklaşıyordu.

"Azıcık şöyle gel." dedi Atilla ve 18 Mart Sokağı'na doğru çekildi.

Aret karanlık ve tenha sokağa bir göz attı. Köşedeki bakkal kapalıydı. Diğer beş kişi, sessiz ve hareketsiz, kendisini seyrediyorlardı. Kızların konuşmaları net olarak duyuluyordu. Bir araba geldi, iki grubu yarıp Dalyan'a gitti.

Aret'in tereddütü uzun sürmedi; sokağa girdi.

Erol hoşlanmadı durumdan. Aret'in, Attila'nın davetini kabul edeceğini düşünmemişti. Onun yerinde olsaydı o karanlık sokağa girmezdi. Aret'in yoluna devam etmesini, hatta kaçmasını çok doğal bulurdu. O zaman, nereye gitse onu takip ederler, arkasından laf atar, rezil eder, gururunu sıfıra indirirlerdi. Semte bir daha, yarışma için dahi olsa ayak basmaya cesaret edemeyecek hale gelene kadar.

Sonraki olaylar şimşek hızıyla birbirini izledi.

Atilla karanlıkta yirmi metre kadar ilerlemişti. Aret, Atilla'nın arkasından gitti. İkisi de bir duvarın gölgesinde kayboldular. Sonra boğuk bir feryat ve ayak sesleri duyuldu. Kaldırımda iki gölge kıpırdadı. Çocuklar sesi tanımışlardı. İleriye atıldılar.

Atilla iki büklüm, bir eli midesinde, sövüyordu.

"Senin dinini!"

Aret seri bir hareketle yan döndü ve birkaç adım uzakta sessizce dikilen beş kişiyle karşı karşıya geldi. Belli belirsiz titreyen bir sesle sordu.

"Ne istiyorsunuz?"

"Defol buradan ve bir daha da ayak basma!" dedi bir ses.

Başka bir ses:

"Sevim'in yüzüne bile bakmayacaksın!"

Bir üçüncüsü:

"Maça da gelmeyeceksin artık!"

Midesine yediği darbeden sonra henüz soluk alan ve arkadaşları önünde şerefinin on paralık olduğunu hissedip dişlerini gıcırdatan Atilla kükredi.

"Ayaklarını kıracağım ki bir daha buralarda gezmeyesin!"

Aret ayrı ayrı hepsinin yüzüne baktı, ses çıkarmadı. Attila'yı karşısında yalnız sanmakla hata ettiğini görüyordu.

Çocuklar onun korkmaya başladığım hissettiler.

Yarım daireden çıkmak için bir adım attı. Yarım daire açılmadı.

Durdu. Erol tam karşısındaydı. Göz göze geldiler. İkisi de, biraz da karanlığın yardımıyla endişelerini belli etmemeyi başardılar.

Çocuklar Erol'a bakıyor, onun ağır adımlarla gelip yarım daireyi yarmasını ve Aret'in karşısında durmasını, kendine olan güvenine yoruyorlardı.

Atilla'nın iki büklüm hali, Aret'in dimdik, dikkatli duruşu, tayfayı tereddüte sevk etmişti. Artık herhangi bir hareket Erol'dan bekleniyordu. Büyük karar anı çatmıştı. Bir dakikada hepsinin liderliğine yükselebilir veya bütün iddialarını sonsuza dek kaybedip alay konusu olabilir, 'boru' addedilebilir, Metin'le yarışmaktan kesin olarak vazgeçmek zorunda kalabilirdi. Erol bunu idrak edebiliyordu. Metin canlandı zihninde. Steve Cochran'a, evet, tıpkı Steve Cochran'a benziyordu. Sinirlendi. Gülgün'ün Liz Taylor'a benzemesine sinirlendiği gibi.

Kalbi dehşetli çarpıyordu. Bütün boks kuralları kafasında şimşek hızı ile resmigeçit yapıyordu. Aklında bir şey kaldığı yoktu. İlk

defa sınava giren bir öğrenci gibi. Kolları kötürümleşmişti. Başparmaklarını blucinin ceplerine takmış, omuzları kamburlaşmış, başını hafifçe öne eğmiş, bacakları açık ve gergin, korkutucu duruşunu muhafaza ediyordu. Yalnız kendisi farkındaydı endişesinin.

Aret belirsiz bir tebessümle aralarında en fazla tanıdığı Erol'u selamlar gibi yaptı. Bu defa yarım daireye doğru yürüyeceğine, yandan sokağa çıkmak istedi. Atilla bağırdı.

"Kaçıyor!"

Erol nasıl olduğunu bilemedi, Atilla'nın bağırması sanki bir yayı harekete geçirmiş, yumruğu Aret'in çenesine inmişti.

Aret sarsıldı, birkaç adım geriledi. 'Tanış' Erol'dan böyle bir davranış beklemiyordu. Aksine Erol'un arkadaşlarını zapt edeceğini, "Ayıptır çocuklar!" falan deyip yatıştıracağını düşünmüştü. Madem 'tanış'tı. Kaç kere konuşmuşlardı madem. Kolları açıldı, yumrukları sıkıldı. Saldırdı. Erol'un gardına çarptı. Bu defa burnunun üzerine yedi. Kan fışkırdı. Müthiş bir ağrı gözlerini kararttı. Aynı anda sırtına bir ağırlık çöktü. Bir darbe indi boynuna. Atilla panter gibi elleriyle üzerine çullanmıştı. Darbenin şiddetinden az kalsın yere yuvarlanıyordu. Bir küfür savurup arkaya döndü. Sağdan kulağına bir darbe yedi. Kulağı evvela uyuştu, sonra yanmaya başladı. Sağa döndü, soldan hücuma uğradı. Sola döndü, Atilla tekrar arkadan saldırdı. Bütün kontrolü kaybetti. Darbelere karşı sadece reflekslerle tepki gösteriyordu.

Erol, mağrur edası, küçümseyen tebbesümüyle, hareketsiz duruyordu. Kendini ulu hissediyordu. Çocuklar, Aret'i serbestçe, korkusuzca dövmelerini himayesine borçluydular. Kendisi de vaktiyle Metin'in koltuğu altında korkusuz gezerdi.

Sonsuz bir sevinç sardı benliğini. Bir yumruk darbesiyle Metin'in ayarına yükselmiş olduğuna, hatta belki de onun yerini aldığına inandı. O zaten sahneden çekilmek üzereydi, oysa kendisi yeni giriyordu sahneye. Artık, çocukların bir işe kalkışmadan önce gözünün içine bakacakları bir kimseydi. Aret'e karşı şimdiye kadar bir çeşit çekingenlik hissettiğini hatırlayınca, katıksız bir nefret

duydu. Şimdi, yüzü kanlar içinde, karşısındaydı. Gözleri pırıl pırıldı. Caddeye doğru kaçmak için ileri atılıyordu.

Bir sol direk, midesini ezdi. Aret boğuk bir feryatla büküldü. Erol'un aparkatı ağzını kapattı. Çenesi şakladı. Aret titredi, sendeledi, kanla birlikte diş parçaları tükürdü. İki eli midesindeyken, arkadan bir kere daha Atilla'nın saldırısına maruz kaldı. Yüzüstü düştü. Kanlı elleri asfaltı tırmaladı.

Erol vururken hissettiği fiziksel şehveti bir anda kaybetti. Şaşkın şaşkın, kıvranan Aret'e baktı. Zihni karıştı. Gözünün önünden birçok film sahnesi geçti. Hani bunun on misli pataklanan adamlar dimdik ayakta kalırlar, dişleri kırılmaz, saçları, kravatları bile bozulmaz. Oysa kendi tayfasından iki kişinin gözü morarmış, birinin dişi kırılmıştı, Aret ayaklarının dibinde kıvranıp duruyordu. Herifin ağzı çarşamba pazarına, burnu çeşmeye dönmüştü. Dehşetli hıçkırıklarla kusuyordu. Şişen dudaklarından kanlı köpük ve salya akıyordu. Bütün suratı şişmişti. Caddeden süzülen bir ışık huzmesi altında tanınmayacak haldeydi.

Erol paniğe kapıldı. "Geberecek!" diye düşündü. Arkadaşları sessiz duruyorlardı. Hafiften bir soluk duyuluyordu. Onlar da korkuyorlar gibi geldi ona. Şeytan kaç git dedi. Fakat yarım daire, beş dakika evvel bir çıkış yolu arayan kurbanın önünde olduğu gibi kapalıydı. Tıpkı onun gibi, kendisi de yarım dairenin ortasındaydı. Korkusunu yenmek için konuşmak istedi. Sesinin titreyeceğini anladı, sadece alaylı bir 'Hıh!' yaptı. Eliyle kordonu yardı, göğsünü kabartıp yürüdü. Dizleri kesiliyor, şiddetli bir titreme omzunu, kollarını sarsıyor, bereket versin karanlıkta görülmüyordu. Birkaç adım ötede, bir kaşını kaldırıp, omuzlarının üstünden geriye baktı.

"Aydemir, yanında kal, şikâyet etmenin bir işe yaramayacağını kendisine anlat. Şahidi yok."

Çarşamba gecesi Steve Cochran aynen böyle söylemişti. Kendisi de onun gibi sesinde haşin bir edayla, kelimeleri dişlerinin arasından telaffuz etti. Gerçi bunun sebebi başkaydı; dişlerini sıkmasa, çeneleri birbirine çarpacaktı. Ama artık hiçbir şekilde zaaf

gösteremezdi. Mümkün olduğu kadar gaddar görünmek oyunun şartıydı. Böylecc Aret'in yanma birini bırakmanın çaresini bulmuştu. Herifin ölcceğinden korkuyordu.

Gömleğinin yan cebinden bir Lucky Strike çekti, çakmağı çaktı. Kimse konuşmuyordu, ortama yabancılık duygusu egemendi. Piçi öldüresiye marizlemişlerdi ama memnun değillerdi. Bir durgunluk vardı tayfada. Sessiz bir endişe. Hayal kırıklığı. Aret'ten bekledikleri dayak yemesi değildi. Kaçmış olsa, yahut gevşese, yaltaklansa, yalvarsa daha memnun kalacaklardı. Bire karşı altı kişi ağzını burnunu kırmışlardı. Fakat kendilerini tatmin etmeyen, zaferi belki de yenilgiye çeviren bir şey vardı bunda.

Erol sokağın ağzında durdu, arkaya baktı. Aydemir yetişiyordu.

"Bir daha bu taraflara geleceğini sanmam." dedi.

Ölmemişti demek. Erol sonsuz bir ferahlama duydu. Sanki bütün kuvveti geri geldi. Dizlerinin titremesi kesildi. Amansız bir gülüşle yüzüne en sert ifadeyi yapıştırdı. İhtimal, diğerleri de aynı gevşemeyi hissetiler. Asabi gülüşler duyuldu.

İçlerinden biri:

"Herif zannetiğimden daha sersemmiş. Babamın hakkı varmış. 'Ermeniler tehlikeli olacak derecede kalın kafalıdırlar' der." dedi

Erol azarladı.

"Ermeni mermeni sökmez burada!"

Sustular. Asfalta çıkıp Caddebostan tarafına saptılar. Kimse birkaç adım ötede olup bitenden şüphelenmemişti.

Erol içinde doğmaya başlayan tarifi imkânsız memnuniyetsizliği kalbine hapsetti. Herkesten, arkadaşlarından bile tiksiniyordu. Onlara, herkese bir şey yapmak için zihnini kurcaladı. Tayfanın durgunluğunu kendisine karşı düşmanca bir tavır olarak algıladı. Karşı çıkmalarını, sorumlu tutmalarını, kötülemelerini bekledi. Aile çevresinde kazanmış olduğu uslu çocuk şöhretinden hiçbir zaman bu kadar nefret etmemişti. Madam Yeranik'i öfke ile andı. Mübeccel'le karşılıklı iki laf etti mi, Erol hakkında mutlaka yüz kızartıcı övgüler düzerdi.

Aklına Yeranik gelince, gayri ihtiyarı Ermeni şivesiyle mırıldandı.

"Ka çocoğum!...

Güldü.

"Kim geliyor sinemaya? Ben davet ediyorum. Atilla, kırılan dişin ağrıyorsa eve git."

Bu kadar ağır bir olaydan sonra sinemaya gitme fikrinin çocuklarda gizli bir şaşkınlık yaratacağını düşünüp keyiflendi. Bu sinema dalgasının uzun müddet ağızdan ağıza dolaşıp ismi etrafında bir efsane yaratacağından emindi.

Fakat sinemaya gidene kadar dört kişi kaldılar. İlk ayrılan Aydemir olmuştu. Erol oyunbozanlık etmesini otoritesine karşı bir saygısızlık sayıp içerledi.

Sıraya girmedi, gişenin deliğine eğildi, cebinden çıkardığı beşliği biletçi kızın önüne fırlattı. "Sıradan! Sıradan!" diye bağıranlara boş verdi. Biletçi kız samimi fakat çekingen bir tebessümle sordu:

"Kaç tane?"

"Yarım kilo ver."

Kız gülüşünü bastırdı.

"Ne rezalet bu, nizam intizam yok mu burada!"

Sert bir sesti, yaşlı bir adam. Erol başını bile çevirmedi. Başparmağını kırıp dört parmağını kızın burnuna dayadı, göz kırptı. Kız aleacele dört biletle birlikte paranın üstünü de Erol'un avucuna koydu, sıradaki müşterilere "Bu bey erken, herkesten erken gelmişti, ama para bozdurmak için sırayı terk etti." diye bir masal uydurmak zorunda kaldı.

Erol arkadaşlarını toplayıp kabadayı tavırlarıyla içeri girdi.

Kalbinin dehşetli burkulduğundan kimse şüphelenemezdi.

- 3 -

Kilit sesi Ali'nin aklını başına getirdi. Anahtarı çevirdi, kapıyı itti, tekrar çekip kapattı, kilitlemeden bıraktı, kaldırımdan indi.

Aldığı tedbirlerden memnundu. Olaydan hemen sonra panik halinde kaçmakla ağır bir hata işlemiş olacağını şimdi anlıyordu. Kravatını takmış, ceketini giymiş, Memed'e bir pusula bırakmıştı: "Ben şehre iniyorum, belki gecikirim, dükkânı sakın boş bırakma!" Sabahleyin çırak kapıyı açık bulacak, her şey normal devam edecekti, belki yirmi dört saat, belki fazla. Kendisi, o zamana kadar...

Pendik'e trenle gitmekten caymıştı. İstasyonda herkes tanırdı onu. Bir dolmuşa atlar, Bostancı'ya giderdi. Bostancı'dan, yine dolmuş veya otobüsle, Maltepe yahut Kartal'a. Oradan da banliyö treniyle Pendik'e. Böylesine ustaca, akıllıca bir plan hazırladığı için gurur duydu.

Sokağın en karanlık yerinde arkasını döndü, Osman Bey'in evini seçmeye gayret etti.

Seçemedi.

Asfalt sokak boyunca, ağaç dalları arasından ışıklar süzülüyordu. Soldaki son ışık Mısta Beygilin ışığıydı galiba. Osman Bey'in villasının bulunduğunu tahmin ettiği yer kapkaranlıktı. Eh, tabii, kimse dönmemişti daha. Işık olsaydı, gürültü, bağrışma, kalabalık da olurdu. Oysa sokak sakindi. Sanki her zamankinden daha sakin. Bu sükûnetin korkutucu ve aynı zamanda çekici bir yanı vardı. Belki de sağlı sollu bütün duvarların ardında, ağaçların dibinde, yaprakların arasında insanlar gizlenmiş, adımlarını izlemekteydiler.

Emin olmak için sokağın yukarı ucuna gitmeyi düşündüyse de kaçma arzusu galip geldi.

Kendisini bir anda Bağdat Caddesi'nde buldu. O baş döndürücü pazar trafiğinin ortasında. Arabaların farları ürpertti. Aklına film

sahneleri geliyor. bir sürü projektörün merkezinde, pusuya yatmış polislerin ateşine hedef olacağından korkuyordu.

Otobüs durağından azıcık ötede, yolun kenarında. bahçeden dışarıya sarkan bir ağacın gölgesinde, alçak bir duvara ilişti. Vücudu etüvdeymiş gibiydi. Ter, gömleğinden geçmiş, ceketini de ıslatmıştı. Kravat boğazını sıkıyordu; gevşetti. Soğuk su istiyordu. Dili tahta parçası gibiydi. Fakat pazar akşamıyla İstanbul'un herhangi bir sayfiyesinde su bulmak neredeyse imkânsızdı. Artık dükkâna dönemezdi. Her şey yabancı geliyordu. Her şey düşman, her şey tehdit dolu. Kendi evi bile. Sadece karanlığın ortasında kendini az buçuk emniyette hissediyor, sükûnet buluyordu.

Arkadaki köşkün pencerelerinden taşan caza tahammül edemedi. Ayağa kalktı. Duraktan geçerken, radyonun temposu ile omuzlarını sallayarak ıslık çalan veya mırıldanan blucinli şortlu gençler gördü.

Osman Beygil'in pencerelerinin bir gece evvelki hali gözünün önüne geldi. O açık pencereler sokağa ışık ve müzik saçıyordu.

Sokağa daldı. Cadde çok aydınlık, çok kalabalıktır diye düşündü. Dükkânın önünden geçti. Belki de birisi içerde gizlenmiş, dönmesini bekliyordu. Caddeye çıkmaya ne lüzum vardı? Ara sokaklardan, adadan adaya, Çiftehavuzlar'a, hatta daha aşağıya inmek, orada bir vasıta bulmak mümkündü.

Birden, istediğinin ne o, ne de bu olduğunu kabul etmeye mecbur kaldı.

İstediği Gülgün'ü görmekti. Deli gibi. Karşı konulmaz bir istekti bu.

Kendisini ne tuttu, ne aldatmaya yeltendi. Sadece, hemen uzaklaştı; gideceğine, uzaklaşıp gideceğine yemin etti.

Hararet basmıştı. Dehşetli bir heyecan dizlerinin bağını çözdü. İlk randevusuna giden bir talebenin çılgın hali vardı üzerinde.

Bununla beraber, bahçeye girmeye yeltenmedi. Yakalanmaktan ziyade, kapının ardında, karanlıkta, Gülgün'le karşılaşmaktan korktu.

Ümitsizce geçip gitti, geri döndü, villanın karşısındaki kaldırıma çıktı, sırtını duvara dayayıp binaya baktı.

Artık o binadan ürkmüyordu. Bambaşka bir büyü vardı orada. İçeri girmemek, hiç olmazsa geniş camlardan salonu seyretmemek için kendini zor tutuyordu.

Mısta Beygilin alt katında ışık vardı. Sokaktan kimsecikler geçmiyordu. Ali duvarın üzerine çıktı, Osman Bey'in misafir odasını seyretmeye çabaladı. Sokak lambasının ışığı zemin katın penceresinden içeri dalıyordu. Fakat hiçbir şey göremedi. Kanepenin bulunması gerektiğini düşündüğü yerde bir beyazlık vardı. Gülgün'ün bluzu mu?

Bağırsakları altüst oldu. Mısta Bey'in bahçesinin ışığı yandı, sesler duyuldu. Sonra demir kapı açıldı. Işıklar söndü. İki kişi sokağa çıktı. Mısta Bey'in sesi duyuldu.

"Sallan kız, geç kalacağız."

İlk iki gölgeye bir üçüncüsü katıldı. Mısta Bey, karısı, torunu, aksi yönde Bağdat Caddesi'ne doğru uzaklaşınca Ali nefes aldı. Büyü bozulmuştu. İçinden Gülgün'e sövdü, ister sağ, ister ölmüş, ne isterse olsun. Daha orada ne işi vardı? Dünya kadar yol vardı Pendik'e kadar. Sahi, Doğu Postası kaçta geçerdi?

Aşağı atladı. Duvara yapıştı. Birisi geliyordu. Sessiz sedasız. Kaldırımdan. Biraz sonra önünden geçecekti. Burun buruna gelecekler di. Ani bir kararla sırtını çevirdi, ilk vasıtayla Pendik'e ulaşmak amacıyla hızla sokaktan çıktı.

Pupul, Ali'yi tanımamıştı. Uzaklaşan adamın ardından baktı, Osman Beygilin evinin cephesine baktı. Adam kaybolmuştu. Daha fazla ilerlemedi. Eve döndü.

"Çabuk döndün." dedi Yeranik.

"Korktum. Birisi vardı."

"Nerede?"

"Osman Beygilin karşısında. Duruyordu herhalde. Ben yaklaşınca gitti."

"Durduğunu ne biliyorsun?"

"Bilmiyorum. Ürktüm. Çok karanlıktı.

Yeranik göğe baktı.

"Mehtap geç çıkıyor."

"Evler sıra ile karanlıkta. Mısta Beyler sinemeya gittiler muhakkak. Osman Beyler dönmemiştir daha."

"Hani Sürtük evdeydi?"

"Her taraf kapalıydı, karanlıktı."

"Dışarı çıkmıştır aşifte. Onlar dönmeden yatmış olamaz. Yalnız kaldı ya, kim bilir nereye gitmiştir sürtmeye?"

Pupul hayal gücünü bu konu üzerinde yoğunlaştırdı, sessizliğe gömüldü.

"Gideyim bakayım, hâlâ uyuyor mu?" dedi Yeranik. "Uyandırmak istemiyorum ama çorba da kaynaya kaynaya suyunu çekti. Az daha geçerse galiba ben de acıkacağım."

Pupul, Sürtüğün yaptıklarını düşünüyordu.

"Yatmadan bir şeyler yeriz." dedi.

Yeranik terliklerini şaklatmadan yukarı çıktı, kapı aralığından dinledi. İçerde çıt yoktu. Tokmağı dikkatle çevirdi, itti, başını içeri soktu.

Krikor karyolada hareketsiz yatıyordu. Sadece nezleli bir soluma duyuluyordu.

"Krikor, Krikor, uyuyor musun?"

Çok alçak sesle çağırıyordu.

Cevap alamadı.

Kapıyı örtüp gitti.

Krikor gözlerini açtı, kapıya baktı, sonra tavanın kararmış tahtalarına, hareketsiz kaldı. Yeranik devam ediyordu: "Zaten pısırık bir şeysin!" Krikor terliyor, cevap vermiyordu. Kız gülüyor, eğleniyordu. Yeşil gözleri gülüyordu. Biçimli vücudu kahkahayla sarsılıyordu. Tekir gülüyordu. Bütün kediler daire olmuş gülüyorlardı. Cina gülüyordu: "Pısırık! Pısırık!" "Sus, Cici!" "Pısırık! Pısırık!" Garo muazzam bir kahkaha atıyor, bütün köy çın

çın ötüyordu. Kızın neşeli yüzü değişiyor, ağız uçları sarkıyordu. Gözlerini öylesine bir alayla kırpıyordu ki Krikor yerin dibine batmak istiyordu. Anasına isyan etme gücü yoktu artık. Yeranik de gelini olacak kızdan yana çıkmış, oğlu ile alay ediyordu: "Bir insanın azıcık aklı olmalı. Gözün yok mu? Şu vücuda, şu yüze, şu boya bosa bak. Sen mi topuklu giyeceksin? Zaten pısırık bir şeysin." "Pısırık! Pısırık! Pısırık!" "Yirmi beş yaşındaki kızla başa mı çıkacaksın? Zaten pısırık bir şeysin. Boynuz takarsın. "Pısırık! Pısırık!" Şimdi, kız da Cina'nın nakaratına eşlik ediyordu. Krikor Yeranik'e, ömründe hiçbir kadına bu denli şiddetli bir arzu duymadığını, çocukken sahip olmayı çok arzu ettiği bir şeyi görünce ne hissediyorsa, bu kızı görür görmez aynı şeyi hissettiğini söylemeye çalıştı. Mutlaka ona sahip olmak. Sahip olmak fikrinden sarhoş olmak. Alıp cebine koymak, her yere beraberinde götürmek ve elini cebinden çıkarmamak. Benimdir demek. Bu kadar. Başka şey istememek. Kendi malı olduğunu bilmek. Kendininkinin bu olduğunu herkese göstermek... "Sana uygun, olgun bir kız lazım." "Yaaa! Serop ben yaşta değil miydi? Küçük, güzel kız aldı o. Ben ondan aşağı mıyım?" "O çok zenginleşti." Krikor'un gözlerinde yaşlar birikti, görüşü bulanıklaştı. "Zaten bütün hayatım boyunca arzularıma engel oldun. Bir şey isterdim, istemek ayıptır der, almazdın. Ayıp neymiş? Para harcamak istemezdin, ayıp derdin." "Nankör evlat! Ne isterdin de almazdım?" "İstemezdim ki. Almayacağını bilir, istediğim şey güzel değil, canım istemiyor diye kendimi kandırırdım." "Nankör!" "Bana bir bisiklet bile almadın. Köpekler gibi yalvarırdım sana. Senin gibi ana!" Yeranik hıçkırarak ağlamaya başladı. "Ağlama!" diye bağırdı Krikor, "Ağlama diyorum! Mahsus ağladığını biliyorum, ama gene de ağlama!" Yeranik'in gözyaşları bir anda kurudu; "Budala! Zengin kızını beş kuruşluk şekerle kandırabilir misin? İflas ettirir seni. Başka nen var ki sana bağlansın? Zaten pısırık bir şeysin. Cina el çırptı: "Pısırık! Pısırık!" "Senin paran ne olacak ki?" Krikor coştu: "Bende para var, var!" Yeranik

şüpheci bir bakış fırlattı. "Kaç paran var?" "Çoook! Elli. yüz!" Yeranik feryadı bastı, muzaffer bir eda ile Pupul'a döndü. "Hiii! Ben söylemez miydim sana bu çocuk benden gizliyor diye? Bana kırk para için eziyet edcrdi!" Kız alaycı alaycı Yeranik'e bakıyordu. "Yüz bin için mi bu telaş? Bir yıllık masraf. Yüz bine karşılık, yenir mi bu?" Parmağının ucuyla Krikor'un pijamadan dışarı fırlayan göbeğini işaret ediyordu. Krikor göbeğini gizlemeye uğraştıkça göbek balon gibi gittikçe büyüyor, pijamayı yırtıyordu. Yeranik haykırıyordu; "Git, git, karı al, git!" "Ağlama!" "Benlc oturup da ne yapacaksın. Defol, karının peşinden git. "Ağlama diyorum!" "Sana ne? Sen karını al git. Benim ölümüm yaklaşıyor zaten." "Ağlama diyorum! Ağlama! Ağlama! Ağlama..."

"Hafif bir serinlik hissediyor musun?" dedi Yeranik.

"Gecenin rutubeti."

"Hayır. Bak, ufak bir hareket başladı."

Başını kaldırmış, elektrik ampulünün üzerinde uzanan dalın yapraklarına bakıyordu dikkatle. Yapraklar zaman zaman belli belirsiz ürperiyordu.

Kuzeyden çekingen bir meltemin habercisi iniyordu.

"Eh! Elbette, nihayet bir değişiklik olmalıydı. Boğulacaktık neredeyse kaç gündür!"

"Hamsinmiş." dedi Pupul. "Kâzım Bey anlatırmış Madam Verjin'e. Bir hafta kavururmuş ortalığı. Araplar...

Yukardaki pencerenin önünde bir gölge kımıldadı. Krikor'un sesi Yeranik'i sarstı.

"Yemek yemeyecek miyiz daha?"

"Tövbe yarabbi, iki saatir seni bekliyoruz burada. Uykumuz geldi."

Cevap olarak bir mırıltı duyuldu. Krikor içeri çekildi.

"Gideyim yemeğin altını açayım. Şimdi yemek soğuk diye kavga çıkarır."

Hakikaten, ilk kaşığı alır almaz Krikor'un sesi yükseldi.

Yeranik yalvaran bir sesle itiraz etti.

"İki saat kaynatabilir miydim? Ben ne bileyim kaçta kalkacağını. Uyandırmak da istemedim."

Krikor homurdandı. Gene aksiydi. Yeranik, oğlunun keyfinin bir iki saat içinde neden değiştiğini anlamak için zihnini kurcaladı. Sebebini anlayamadıysa da, karşısında her zamanki tahammül edilmez Krikor'u gördüğüne için için sevindi.

"İstersen mutfağa gidelim, soğuk almayasın."

Anasının haddinden fazla şefkatli sesi Krikor'u sinirlendirdi.

"Sofrayı koymadan düşünseydin! Yemeğe başladıktan sonra...

"Zararı yok, ben kaldırırım, sen üşüme de..."

"Lüzumu yok."

Pupul öğleden kalma tuzlu balığa hücum etmişti. Başka şey yemeye niyeti yoktu. Arada sırada tatlı bir sözle kılçıkları Tekir'e atıyordu. Yeranik kız kardeşine endişeli bakışlar fırlatıyordu. Oğlanın aksiliği üzerindeydi yine. Aralarında yine bir kavga kopacağından korkuyordu. Kavga istemiyordu bu akşam. Krikor'un dikkatini kediden ayırmak için başka bir konu açmayı denedi.

"Bakalım Hilda bu gece Govlianos'un karısını görebilecek mi?"

Krikor gözünü kaldırdı, sonra başını tekrar tabağa eğdi.

Yeranik ağzını aradı.

"Doğrusu diyecek yok. Hiç Ermeni'ye benzemiyor. Tam Avrupalı tipi."

"Bakalım kız tarafı kabul edecek mi?" dedi Pupul.

"Neden kabul etmeyecekmiş?"

Bu cevabın Krikor'un gururunu okşadığından emindi. Fakat oğlunun suratı gittikçe daha fazla asılıyordu.

Krikor sesini sakin, normal tutmak için çaba harcayarak, gözünü tabaktan kaldırmadan sordu:

"Yarın sabah Kınalı'ya gidecek misin?"

"Ben gidip de ne yapayım? Üstüne varmak istemem. Kız kardeşin gerekeni yapacak."

"Öğleden evvel varırsan Hilda kimseyle görüşmüş olmaz. Sen söyle de, Govlianos'un karısıyla görüşmesin."

Yeranik, elindeki lokmayı ağzına götüremeden kalakaldı. Krikor sanki belkemiği kırılmış gibi kafasını sallamaya başladı.

"Bu iş olmayacak."

"Aaa!"

Çatalı yere bıraktı, ellerini masanın kenarına dayadı, şaşkın şaşkın Pupul'un yüzüne baktı.

"Niye ayol?"

Krikor kafasını sallamaya devam etti.

"Beğenmedim."

"Nesini beğemedin?"

"Dudağını... Alt dudağı çok kalındı. Arap dudağı gibi."

"Deli misin sen ayol?"

"Sen gördün mü yüzünü? Ben gördüm. Kalın dudaklı kocaman bir ağız! Bacakları ipince!"

Pupul bir kaşını kaldırıp bir "Hıh!" koyverdi ve yere eğildi.

"Piçon, neredesin piçonum? Al!"

Yeranik oğlunun sözlerinin ciddi olduğuna inanamıyordu. Sönük gözbebekleri parladı.

"Ciddi mi söylüyorsun, yoksa şaka mı?"

"Ne şakası?"

Dikkatle Krikor'un yüzüne baktı ve ciddi olduğunu anladı. Birden canlandı, abartılmış bir kızgınlıkla haykırdı.

"E delisin sen çocuk! Başka ne diyebilirim ki? Düpedüz delisin! Yok dudağı kalınmış, yok bacağı inceymiş!"

"Sen gördün mü?"

"Hayır!"

"Öyleyse konuşma!"

Yeranik bu sözü emir saydı. Türlü türlü gülücükler zapt ederek kız kardeşine döndü.

"Gördün mü, hanım, görüyor musun? Bende suç bulurdun. Sen oğlunu evlendiremezsin diyordun. Gör işte!"

Krikor telaşla ayağa kalktı.
"Bitirsene yemeğini."
"Yedim.
Süratle eve girdi. Yeranik'in sesi bahçeyi dolduruyordu.
Krikor'un kulağına aşırı neşeli çalındı bu ses.

- 4 -

Antraktta, Erol, sık iskemleler arasından kaba hareketlerle yol açarak gazoz almak için büfeye doğru yürürken, peşinden gelen o üç kişinin gerçekten lideri olduğunu hissetti. Açık hava sinemasını dolduran kalabalığın çekingen ve hayran bakışları, üzerinde olsa gerekti. Belki de marifeti ağızdan ağıza yayılmıştı bile. Şimdi, semtin oğlanları gelecekler, büfenin önünde kendisine bağlılık yemini edeceklerdi.

Beklemediği biri gelip buldu onları: Aydemir. Onu görünce içinde nahoş bir his doğdu. Bir şey olmalı, diye düşündü, fakat neşeli görünmeye gayret etti. Bir gazoz da ona ısmarladı.

Aydemir şişeyi diktikten sonra:

"Çıkalım." dedi.

Atilla parmaklarıyla durmadan kırık dişini yoklayarak sordu.

"Ne var?"

"Dışarı çıkalım, söylerim. Sen de ortalıkta gezme, gözün simsiyah olmuş."

Erol kaşlarını çattı.

"Ne oluyor sana?"

"Durum iyi değil."

Kapıya doğru yürüdü. Çocuklar onu izlediler. Erol o anda otoriteyi tekrar kaybettiğini hissetti. Kendisi de tayfayı takip etti, endişeye kapıldı.

"Çocuğun çenesi çatlamış."

Kaldırım karanlık ve tenhaydı. Erol gülmeye gayret etti.

"Bir yumrukta insanın çenesi çatlar mı?"

"Bilmiyorum. Bir yumruk mu, on yumruk mu?"

"Nereden duydun?"

"Ben sizden ayrılınca eve gitmedim. Çocuğu hastaneye götürdüler."

"Hastaneye mi?"

Atilla dişini sarstı, acı duymadı.

"Konuşmuş mu? Konuşmuş mu?"

Aydemir bir duvarın dibinde durdu.

"Beyin konjestiyonu* olmuş. Konuşamıyor."

"Ölmesin ulan!"

"Bilmem."

Birbirlerinin yüzüne baktılar. Hepsinin yüzü bembeyazdı.

"Şayet ölmezse, iyileşince konuşacak."

"Tabii."

"Keşke ölse."

"Faydasız. Sevim şahitlik eder."

"Sevim'le konuşmalı. Korkutmalı."

"Filmlerde olur o."

"Yalvarırız, kandırırız. Gâvuru mu korumalı, bizi mi?

"Bu ikna etmez Sevim'i."

Uzun bir sesizlik oldu. Erol farkında olmadan sağ elini ovalamaktaydı. İtiraf etmiyordu ama parmaklarını kımıldatınca çok acıyordu.

Biri sordu:

"Ne yapacağız?"

"Bir şey yapmak lazım."

"Yapılacak tek şey, oğlanla anlaşmaktır. Tatlılıkla yahut tehditle."

"Bu ders olmuştur kendisine. Tehdit daha etkili olur."

Aydemir sabırsızlıkla kesti.

"Bu arada meseleyi kapatmak lazim. Çocuğun ailesi soruşturma istersc..."

"Ailesi zengin mi?"

"Kim bilir? İhtimal."

"Zenginse para yedirirler."

"Tabii. Önüne geçmek, soruşturmayı sürüncemede bıraktırmak, kendine gelince de çocukla anlaşmak gerek."

"Ya eğer...

"O vakit durumu kötü olur."

Bu defa sessizlik daha uzun sürdü. Kimsede boruluk edecek, hatta duyduğu korkuyu saklayacak hal yoktu.

Aydemir devam etti.

"Yapılacak bir şey var. Ara vermeden, sürekli küllemek."

"Söyle."

"Atilla amcasını görsün."

"O kolay." dedi Atilla.

Hepsi canlandılar. Ama kurtuluşu Atilla'dan beklemek fikri Erol'un hoşuna gitmedi.

"Ben." dedi. "Babamla görüşeyim. İcap ederse başka çarelere baş vururuz."

Sesinde çok büyük bir önemseme vardı.

Aydemir onayladı.

"Sen de babanı harekete geçir."

"Alt tarafı, gerekirse maddi tazminat veririz."

"O hususu ben hallederim." dedi Erol.

Babasının, oğlu hapse girerse, ismi etrafında rezalet kopacağından korkup, her fedakârlığı yapacağını düşündü.

"Yaptığımız bir şakaya içerleyip üzerimize saldırdığını ispat edecek şahit de bulabiliriz."

"Kolay. Sonra düşünürüz bunları."

"Türklüğe hakaret ettiğini, millete, dine sövdüğünü, bunun üzerine galeyana gelip..."

"Bu hususu sonra düşünürüz."

"Şayet iyileşirse."

"İyileşir, iyileşir. Şimdi sen amcana git. Erol da..."

Erol, Aydemir'in tavırlarına gittikçe içerliyordu. Hepsinin üzerinde otorite kurmuş, hemen hemen liderleri olmuştu. Kendi kendine... Hem talimatları da o veriyordu.

Fakat çocuklardan ayrılıp tenha sokakta tek başına yürümeye başlayınca, Aydemir'i, Metin'i, tayfayı, her şeyi unuttu. Her şeyi

fcda etmeye. hatta unutulmaya. silik bir şahsiyet olmaya razı olduğunu samimiyetle itiraf etti. Yeter ki oğlan ölmesin, kendisi de hapse girmesindi. Türklüğe hakaret iyi fikirdi, ama ölüm olmazsa. Nasıl ölebilirdi, aklı ermiyordu. A-ret A-ret bu kadar zavallı bir tip miydi? Acaba bu kadar dayak yerse kendisi de ölebilir miydi? Öyle ya, ringde boksörler ölmüyorlar mıydı bazen? Eldivene rağmen. Halbuki altı kişi çocuğu eldivensiz dövmüşlerdi.

Bunun üzerine, olup bitenin anormal olmadığını, Aret'in gerçekten ölebileceğini anladı.

Kalbi daha hızlı çarptı. Bir an evvel eve varıp her türlü kabadayılığı bir yana bırakarak babasının himayesine sığınmak arzusu kanatlandırdı onu. 'Lizi'den utanmayacaktı. Alay konusu olmak umurunda değildi artık. Yeter ki sonu kötü olmasındı.

Sokağın köşesini döner dönmez durdu. İlk hareketi, elinde olmadan gerilemek oldu. Şimşek hızıyla döndü, eğer o anda biri seslenmesiydi belki de kaçacaktı.

"Erol Bey, nerdesin bilâder?"

Kadere boyun eğerek durdu. Kafasında bir tek düşünce vardı; kaçmanın faydası yoktu artık. Zararı vardı. Kendini ele vermekti. Göğüslemek ve inkâr etmek gerekti. İnkâr etmek. İnkâr etmek. Aret ispat edemezdi. Konuşmuş olsa bile. İnkâr etmek. Sevim kendisini suçlasa bile. İnkâr etmek. Çocuklar, hepsi itiraf edinceye kadar.

"Ne var?"

"Habarın yok mu? Eve var, tezden.

Kendisine hitap edeni tanımaya gayret etmedi. Kalbi çatlayacaktı. Taş kesilmişçesine evlerinin önünde toplanmış kalabalığa bakıyordu. Sanki birisi boğazını sıkıyordu. Boğulacaktı. Ne nefes alabiliyor, ne de yutkunabiliyordu. Sesi, evet sesi ele verecekti kendisini, çünkü sesi çıkmayacaktı.

Bilinçsiz adımlarla eve doğru, kalabalığa doğru ilerledi.

"Oğludur...

"Evin oğlanı..."

"Budur oğlan...

Bahçe kapısı önünde polisler duruyordu. Bahçede polisler ve tanımadığı siviller vardı. İçerde bütün ışıklar yanmıştı, bütün katlarda. Bir sürü insan vardı evde. Ölmüştür, diye düşündü. Bu durumun başka izahı olamazdı. Fakat nasıl tespit etmişlerdi? Evet, Sevim ele vermiş olmalıydı.

"Nereye gidiyorsun? Yasak!"

Semtten bir polis seslendi.

"Bırak, evin oğlanı.

Yabancı polis koyverdi. Erol sokağın köşesinde kendisini çağıran sesi birden tanıdı; mahallenin bekçisiydi. Etrafına bakındı, onu göremedi.

Dizleri gene titriyordu. Fakat bu başkaydı. Dehşetli bir şeydi. Yüzüne, beynine, dalga dalga kan hücum ediyordu. Bahçeyi binaya bağlayan üç basamağı güçlükle çıktı.

"Ne istiyorsun? Sen kimsin? Kim koyverdi bunu?"

"Evin oğlanıymış.

"Girin."

Bir başkası dikildi karşısına. Öbürü arkadan seslendi.

"Evin oğlanı.

"O yandan değil. Sola."

Yemek salonunun girişini kapatıp sağ eliyle mutfağı gösteriyordu.

Her taraftan taşan ışıklardan gözleri kamaşmıştı. Başı dönüyordu. Sesler kulağına uzaktan geliyordu. Çevresinde, zoraki bir nezaket altında, suratlar sert bir ifade taşıyordu. Havada elle tutulur bir tehdit asılıydı.

Mutfağa girince ilk gördüğü anası oldu. Mübeccel bir iskemleye çökmüş, sapsarı kesilmişti. Yüzü ve saçları ıslak, kolları iki yana sarkıktı. Ortadaki masada yarı yarıya boşalmış bir kolonya şişesi vardı. Büyümüş, bulanık gözlerle oğlunun yüzüne baktı. Ağzının tikleri sürekli hareket halindeydi. Seniha'nın da gözleri büyümüştü. Tırnaklarını unutmuştu. Osman Bey'e yanaşılmıyordu, o

kadar asıktı suratı. Bir yabancı gibi baktı oğluna. Üniformalı bir komiser, bir polis ve bir sivil. ailenin etrafını almıştı.

Komiser kimsenin bir şey söylemesine fırsat vermeden ilerledi.

"Siz kimsiniz?" diye sordu.

Osman Bey cevapladı.

"Oğlumdur."

Komiser Osman Bey'e bakmadı.

"Cevap verin. dedi. "İsminiz ne?"

"Erol."

"Nereden geliyorsunuz bu saate?"

"Sinemadan."

"Sinema bitmedi ki daha.

Erol kıpkırmızı kesildi, kekeledi.

"Yarıda bıraktım. Film güzel değildi...

Sivil kıyafetli adam bir adım ilerledi. Erol ebeveynine sırtını çevirmek zorunda kaldı.

"Evden ne zaman çıktınız?"

Erol anlamadı. Hatırlamadı.

"Ebeveyninizle birlikte çıkmadınız."

"Hayır."

"Kaçta çıktınız?"

"Bil... Bilmem."

"Nasıl bilmezsiniz?"

"Tam olarak hatırlamıyorum."

"Öğleden evvel mi, öğleden sonra mı?"

"Öğleden evvel."

"Ne kadar evvel?"

"Bilmiyorum." Zihni bir anda açıldı.

"Zannedersem on bir sularında."

"Bir daha dönmediniz mi?"

"Hayır."

Erol kendine gelmeye başlamıştı. Sorular beklediği doğrultuyu almıyordu.

Fakat neler geçtiğini sormaya cesaret edemedi. Alacağı cevaptan korkuyordu.

"İspat edebilir misiniz? Neredeydiniz? Kiminleydiniz?"

Erol'un rengi attı. Arkadaşlarla beraber olduğunu ve arkadaşlarının adlarını bildirmeli miydi? O anda buna karar veremedi.

"İspat edebilirim."

Üniformalı komiser omzundan tuttu.

"Gömleğinizi çıkarın." dedi.

"Nasıl?"

"Düğmeleri çözün, açın, çıkarmaya hacet yok." dedi sivil.

Erol titrek ellerle gömleğini belinden dışarı çekti, düğmeleri çözdü. Sivil, hareketlerini dikkatle takip ediyordu.

"Çakınızı niçin burada bıraktınız?" dedi komiser.

Erol adamın elinde parlayan sustalıya baktı.

"O benim çakım değil."

"Ya kimin?"

"Bilmiyorum. Ben..."

Cebini aradı, ufacık bir şey çıkardı.

"Benimki bu.

Uzaktan bir cankurtaran feryat ediyordu.

Gözlerini bir an bile Erol'un üzerinden ayırmayan sivil, başıyla komisere hafif bir işaret yaptı. Birlikte mutfaktan dışarı çıktılar.

Cankurtaran sokağı birbirine katarak geldi, kalabalığı yardı, villanın önünde durdu.

Erol'un merakı korkusunu yenmişti. Anasına baktı. Mübeccel'den hayır yoktu. Şaşkın bir hali vardı. Seniha dayanamadı. Pencereden dışarıyı seyreden polise gözucuyla bir bakıverdi, fısıldadı.

"Fatma'yı öldürmüşler."

Daha alçak bir sesle ekledi.

"Kurbanlık gibi kesmişler."

Sözünü henüz bitirmişti ki korkunç bir feryat duyuldu, Mübeccel çevresine saldırıyordu, Osman Bey karısına bütün gücüyle sarıldı.

Mübeccel yine bir sinir krizi geçiriyordu.

Yeranik dehşet içinde bağırıyordu.

"İçeri gir, kapa kapıları!"

Fakat Pupul'u hiçbir güç zapt edemezdi.

Yeranik, kalbi gümbür gümbür, bahçe duvarına kadar ilerledi, sokaktan geçen bir yabancıya seslendi.

"Ne olmuş? Ne olmuş?"

"Adam vurmuşlar."

"Kimi? Nerde?"

Adam omuzlarını silkip uzaklaştı.

Krikor pencereden bağırıyordu.

"Ne var? Ne oluyor?"

"Bilmiyorum, cinayet işlenmiş.

Kâzım Bey sordu.

"Ne olmuş madam?"

"Bilmiyorum, bilmiyorum...

Az sonra, birbiri peşi sıra bahçeye indiler. Kâzım Bey'in uykudan uyandığı gözlerinden belliydi.

Yeranik yalvardı.

"Çıkmayın dışarı, Kâzım Bey, çıkmayın dışarı!"

"Teyzem nerde?"

"O deli koşup gitti, sen gitmeyesin ha sakın!"

Krikor zaten pijamayla inmişti. Bahçe kapısını aşmadı. Kâzım Bey sokaktaki kalabalığa karışmıştı.

Yeranik "İçeri gir, içeri gir!" diye tekrarlayıp duruyordu.

"Madam Verjin yok mu?"

"Daha dönmedi Kadıköy'den.

"Kalabalık Osman Bey'in evi etrafında.

"Sen içeri gir. Şimdi gelirler, anlarız. Hava poyraza dönmüş, içeri gir!"

Krikor, üst üste üç kere aksırana kadar kapının önünde durdu.

"Yarın yatacaksın!" diye bağırdı Yeranik.

Krikor, ucundan su damlayan burnuna mendil bulmak için eve girdi.

Bahçeye döndüğünde, Pupul yeni dönüyordu.

Onu asla bu derece canlı, heyecanlı görmemişlerdi.

"Vurmuşlar!" diye soludu, "Parça parça etmişler diyorlar. Kafasını, organlarını gövdesinden ayırmışlar...

Yeranik dehşet içinde yüzünü elleriyle örttü.

"Kimi ayol?"

"Sürtüğü."

"Hiii!..."

Pupul yerinde duramıyordu. Çehresinde bir parıltı vardı. Gençleşmişti sanki. Ömründe ilk defa hayal kırıklığına uğramıyordu. Kekeledi.

"Adam... o adam... karanlıkta...

Devam edemedi. Kendi sözlerinden heyecanlanmıştı. Sesi titriyordu. Yeranik:

"Adam mı?" diye tekraraladı. "Hangi? Hiii! Aklımı kaçıracağım vallahi!"

Krikor'un aklı başka yerdeydi. Uzun uzun sümkürdü, zoraki bir soğukkanlılıkla:

"Eh!" dedi "Başına gelecek vardı. Çok kaşınıyordu."

Yeranik yavaş yavaş kendine geldi.

"Amapek azmıştı, pek!" diye mırıldandı.

- 5 -

Poyraz günlerden beri ilk kez tren düdüğünü köye getirdi.
Gayet net, uzun uzun çınladı sokaktan sokağa.
Doğu Postası'ydı.
Durmadan, geçip gitti.

İstanbul, 1958

Açıklamalar
ve
Dizin

Açıklamalar

Kitapta (*) işaretli sözcükler için, aşağıda, sayfa numarası sırasıyla kısa açıklamalar, ansiklopedik notlar verilmiştir. Sözcüklerin başındaki büyükçe rakamlar, o sözcüğün kitapta ilk geçtiği ve (*) ile işaretlendiği sayfanın numarasını belirtmektedir. Başında rakam olmayan sözcüklerin, bir önceki sözcükle aynı sayfada olduğu anlaşılmalıdır.

11 pulover: [İng. *pull-over*, üste çekilen'den] Baştan geçirilerek giyilen, kollu veya kolsuz yün örgüsü giyecek.

12 kolpa: [İtal. *colpa* | Venedik ağzından Rumca'ya] "Numara" anlamında.

köy: İstanbul henüz günümüzdeki kadar kalabalık ve geniş bir şehir değilken, insanlar oturdukları semti aralarında çoğu zaman "köy" diye anarlardı.

17 Ronson: Birçok çeşidi bulunan, zamanın ünlü bir çakmak markası.

Seksapel: (?)

18 Liz Taylor: Elisabeth Taylor (1932-). İngiliz asıllı Amerikalı kadın sinema oyuncusu. Sinemaya on yaşında başlamış, daha sonra çevirdiği birçok filmle Hollywood starları arasına girmiştir. Yeteneği ve güzelliğiyle hayranlık uyandıran Taylor, defalarca aday gösterildiği En İyi Kadın Oyuncu Oscar'ını da 1960'da *Vizonlu Venüs* ve 1962'de *Kleopatra* filmlerindeki rolleriyle iki kez kazanmıştır.

25 *alibi*: Fr. Bahane, mazeret. Belli bir zaman dilimi içinde bir yerde bulunduğunu kanıtlama.

26 *punching ball*: [İng. *punch*: yumruk, *ball*: top] Boksörlerin çalışma yaptıkları, yüz hizasında bir yükseklikte asılı, antrenman topu.

27 Büyükada: İstanbul'un güneydoğusunda, şehrin en önemli sayfiye yerlerinden biri olan Prens adalarının en büyüğü. Eski adı Rumca "Prinkipo"dur.

30 *sieste*: Fr. Öğle uykusu.

31 *amesos*: Rumca, hemen, derhal.

32 Hintliyan mektebi: Hovhannes Hintliyan ve Kalust Malatyan adlı iki öğretmen tarafından 1909'da, Kirağı Sokak No: 41 Şişli adresinde kurulan, ana ve ilk okulları bünyesinde barındıran *Nor Tıbrots* Ermeni İlkokulu [Erm. *nor*: yeni, *tıbrots*: okul]. Okulun 1950'ye kadar müdürlüğünü de yapan Hovhannes Hintliyan, Avrupa'ya yaptığı gezilerde zamanın yeni bir pedagojik fikri olan *Ecole Nouvelle*'i keşfetmiş ve yurda dönüşünde kurduğu *Nor Tıbrots*'ta bu yeni metodla eğitim vermiştir. Bu metod, öğrencinin bilgiye kendi araştırmaları sonucunda ulaşmasını öngörüyordu. *Nor Tıbrots* 1990'lı yıllara kadar faaliyetini sürdürmüştür. Binası halen sağlam olup, metruk vaziyettedir.

Getronagan: 1886'da, İstanbul Karaköy'de, Ermeni toplumunun maddi katkılarıyla, toplumun her kesimine hitap eden bir vakıf okulu olarak açıldı. Kurucusu, dönemin patriği Nerses Varjabetyan'dır. İstanbul'un her semtinden öğrencilerin kolayca ulaşabilecekleri bir yerde olmasından ötürü Ermenice "merkezi" anlamına gelen "Getronagan" adı verildi. Günümüzde de aynı yerde lise olarak varlığını sürdürmektedir.

Varlık (Vergisi): 1942'de bir defaya mahsus olarak konulan, illerde en büyük mülki amirin başkanlığındaki takdir komisyonlarınca serbestçe belirlenen ve itiraza kanun yolu kapalı tutulan vergi. Yükümlülüklerini yerine getirmeyenlerin çalışma kamplarına gönderildiği Varlık Vergisi uygulaması gayrimüslim azınlıkları hedef alarak maddi ve manevi yıkım getirdi.

37 Kınalı(ada): Prens adalarının en küçük ve İstanbul limanına en yakın olanı, Anadolu sahiline uzaklığı 3,5 mil olan adanın eski adı, birinci anlamına gelen Rumca "Proti"dir.

muvman: [Fr. *mouvement:* hareket] Hareket, devinim. Bir müzik parçasının yavaşlık ya da hızlılık derecesi. Senfoni, konçerto, sonat, süit gibi bölümlerden oluşan yapıtların kendi içlerinde bir bütün olan fakat yapıtla da bütünleşen bölümlerinden her biri.

38 Burgaz(adası): Prens adalarının üçüncü büyük adası. İstanbul'dan vapurla gelirken Kınalı'dan sonra ikinci sıradadır. Anadolu sahiline uzaklığı 3 mil, eski adı ise "Antigoni"dir.

40 straples: [İng. *stripe-less:* şeritsiz, askısız] Omuzları açıkta bırakan, askısız kadın bluzu.

41 *tağagan*: [Erm. *tağ:* semt; *tağagan ğhorhurt:* mütevelli heyeti'nden kısaltma] Ermeni kiliselerinin din dışı yönetim işleriyle ilgilenen, kilisenin bulunduğu semtte oturan Ermeniler'in katıldıkları seçimler sonucunda göreve gelen sivil şahıs, mütevelli.

İzzet Paşa: Metinde adı geçen İzzet Paşa'nın, 19. yy. sonları ve 20. yy başları arasındaki dönemde İstanbul'da yaşamış şu paşalardan biri olması muhtemeldir: Ahmet İzzet Paşa [Abidzade, Arap İzzet, Holo] (?-1924) / Keçecizade İzzet Paşa (1860-1925) / Ahmet İzzet Paşa [Furgaç] (1864-1937).

46 İsplandid: Splendid Oteli. Büyükada, Nizam Caddesi No: 71'de, daha önce Giacomo Oteli'nin bulunduğu yerde, Sakızlı Kâzım Paşa tarafından Kaludi Laskaris Kalfa'ya yaptırılmıştır. Otelin yapımı 1911'de tamamlanınca, Beyoğlu'ndaki ünlü Tokatlıyan Oteli'nden Dikran, Tavit ve Onnik adlarındaki üç garson oteli kiralayıp işletmişlerdir. Splendid uzun bir süre en ünlü orkestraların çaldığı ve sanatçıların sahne aldığı gözde bir eğlence mekanı olmuştur.

47 *long play*: [İng. "uzun çalar"] Uzun devirli plak.

50 amira: Osmanlı İmparatorluğu'nda, genellikle yüksek devlet görevlisi Ermenilere verilen ünvan. Sarraflar, barutçubaşlar, hassa mimarları, darphane eminlerine verilirdi. Amiralar, Ermeni cemaat yaşamında da yönetim kademelerinde yer alarak önemli rol oynamışlardır.

56 Cutex: Dönemin ünlü tırnak cilası ve kozmetik markası.

57 pötifür: Çikolatalı, meyveli gibi çeşitleri olan, üzeri pürtüklü, küçük, tane pasta. [Fransızca, *petit:* küçük; ve üzerindeki kürkü andıran pürtüklerinden dolayı *fourrure:* kürk kelimelerinden geldiği düşünülebilir.]

nisuaz: İki kat beze arasına çikolata konularak yapılan pasta. Fransızca *niçoise*'ı çağrıştıran adına karşın Fransızca kaynaklarda rastlanmayan bu pastanın, İstiklal Caddesi'nde şimdiki Ayhan Işık Sokağı'nın köşesinde yer alan ve 1950'li yılların ortalarında kapanan Nisuaz Pastanesi ile ilgili olduğu sanılmaktadır.

balon sale: [Fr *bâton salé:* tuzlu çubuk] Tuzlu çubuk kraker.

65 Seventeen: (?)

Marshall (Programı): İkinci Dünya Savaşı sonrasında Avrupa devletlerine iktisadi yardımda bulunmak üzere General George Marshall (1880-1959) tarafından

onaya atılan ve A.B.D. tarafından düzenlenen program. Marshall planı, Avrupa'yı Kalkındırma Programı adı altında, iki dünya savaşı sonrasında güç kaybına uğramış Avrupa ülkelerinin ekonomilerinin A.B.D. tarafından sağlanacak uzun vadeli kredi ve yardımlarla yeniden canlandırılması amacını güdüyordu. Sağlanan yardımlarla A.B.D. şirketlerinden mal alımının sağlanması ve ülkelerin kalkınmasında bu malların kullanılması amaçlanıyordu.

66 ***cover girl*:** İng. Kapak kızı.

76 Kuzuluk: Sakarya'ya bağlı Akyazı ilçesinde, Mudurnu yolu üzerinde Kuzuluk köyü yakınlarında çıkarılan maden suyu (markası).

77 müsü: "Bay" anlamına gelen Fransızca *monsieur* [mösyö] sözcüğünün konuşma dilinde bozulmuş hali: İstanbul Ermenileri arasında. giderek azalsa da hâlâ kullanılmaktadır.

80 çester: Minik bir hamur parçasının içine isteğe göre, zeytin, kaşar peyniri, kırmızı biber vs. konarak yapılan bisküvi.

84 Fatoş: Uzun yıllardır Hürriyet gazetesinde yayınlanan, Amerikalı çizer Dean Young'ın dünyaca ünlü karikatür kahramanı. İngilizce orijinalindeki adı "Blondie"dir [İng. "sarışın"].

85 Pişkin Teyze: Tiyatro oyuncusu Halide Pişkin'in (1906-1959) radyoda ün kazanmasını sağlayan tipleme. Halide Pişkin ilk olarak Milli Sahne'nin İzmir turnesinde *Sevda Hanım Zevcem* adlı oyunla sahneye çıktı. Bu topluluk dağılınca 1925'te Darülbedayi'ye girdi. 1930'lu yılların başında Halide Pişkin Ve Arkadaşları adlı bir grup kurdu. 1944'ten sonra Şehir Tiyatroları'na döndü ve ölünceye kadar orada kaldı. Radyoda, Pişkin Teyze'nin dışında Habibe Molla tiplemesiyle ün kazandı.

88 Karahisar: Afyonkarahisar'a 23 km. mesafedeki Gazlıköy civarında Kızılay tarafından işletilen maden suyu (markası).

90 hamsin: [Ar "elli" anlamında] Nisan'dan Haziran'a kadar 50 gün süre ile Mısır üzerinde esen. kum yüklü, yakıcı çöl rüzgârı; erbain adı verilen kırk günlük dönemden sonra gelen ve 31 Ocak'ta başlayarak elli gün devam eden dönem.

92 ***fichu*:** Fr. Fular, başörtüsü.

***Asdvadzadzin*:** Meryem Ana'nın göğe alınışının yıldönümü. Ağustos ortasına rastlar ve o Pazar, Ermeni kilisesinde üzüm kutsanır. Bu yüzden "üzüm bayramı" da denir. Bu gelenek, Hıristiyanlık öncesinde ana tanrıça Anahit'in günü olarak Ermenilerce kendi yılbaşıları kabul edilen Navasart kutlamalarındaki şükran anlayışına dayanır.

93 ***high life*:** [İng. *high:* yüksek, *life:* yaşam] Sosyete.

101 Koko dayday: Koko: Krikor isminin kısaltılmış hali. dayday: İstanbul Ermeni ağzında "dayı, amca" anlamında hitap şekli.

Lefter (Küçükandoniadis): (1925-) Futbola Büyükada'da başlayan, Taksim (1941), Fenerbahçe (1947-1964), Fiorentina (1951) ve Nice (1953) takımlarında oynayan Rum asıllı milli futbolcu. 50 kez Türkiye milli takımının formasını giydi, bu maçlarda 22 gol attı ve 8'inde de kaptanlık yaptı.

Turgay (Şeren): (1932-) Spora Galatasaray lisesinde voleybolla başlayan, 1948 yılında da Galatasaray futbol takımının kalecisi olan milli futbolcu. 1948-1949 sezonundan 1967-1968 sezonuna kadar Galatasaray'ın ve milli takımın kalesini korudu. 51 kez milli oldu. 10 yıl süreyle Galatasaray'ın, 33 maçta da Türk Milli takımının kaptanlığını yaptı.

tact: Fr. İncelik, nezaket, mantık.

102 yaya: Rumca, büyükanne. İstanbul Ermenileri tarafından da kullanılır.

gran-mama: Fr. *grand:* büyük, *maman:* anne

108 Steve Cochran: (?)

110 Eddy Calvert: (?)

123 sivilize: [Fr. *civilisé*] Uygar.

125 bin yedi yüz üç: Bu matematiksel bilmecede, 5 rakamı eklenip 50 ile çarpılması ve 1703 sayısının ilave edilmiş olması, konunun 1953 yılında geçtiğini gösterir [yani 1953 – 5x50 = 1703. Bu bilmece 2000 yılında soruluyor olsaydı, ilave edilecek sayı 2000 – 5x50 = 1750 olacaktı!]

129 *congé:* Fr. Tatil, izin.

131 Yenice: 1950'li yılların gözde ve pahalı sigarası.

132 çolpaz: Beceriksiz, dikkatsiz.

134 bobi-sokser: (?)

135 *All the boys want me:* İng. "Bütün erkekler beni ister."

161 Elle: 1940'lı yıllarda Fransa'da yayınlanmaya başlayan ve dünyanın değişik ülkelerinde, değişik dillerde hâlâ yayınlanan popüler kadın dergisi.

Confidences: Fransa'da yayınlanan, haftalık, tabloid boyda, siyah beyaz magazin gazetesi. Aşk ve seks öykülerini abartarak veren bir yayın olarak tanınmıştır.

Match: 1926'da Paris'te yayınlanmaya başlayan haftalık resimli dergi. İlk önce spor dergisi olarak yayınlanıyordu. Ancak daha sonra Amerikan "Life" dergisi örnek alınarak yeniden düzenlendi. 1940 Haziran'ında yayın hayatından çekildi. 1949'dan sonra Paris-Match adıyla yayınlanmaya başladı.

Ici-Paris: 1940'lı yıllarda Fransa'da yayınlanmaya başlayan dedikodulu haberleri ve abartılı öyküleriyle tanınan renkli magazin gazetesi.

au revoir: Fr. Görüşmek üzere, güle güle.

163 Süreyya (Sineması): Kadıköy, Bahariye Caddesi'nde, Süreyya İlmen tarafından 1927 yılında açılan sinema. 1930'da sesli filmler göstermeye başladı. 1936'da yazlık bölümü açıldı. Kadıköy'ün en eski salonlarından biri olup özellikle fuayesi ve salonuyla dikkat çekicidir.

164 swing: [İng. "salınmak"] Caz müziğinde hem ritmin sürükleyiciliğini, hem de belirli bir üslubu anlatan terim. Bu üslubun öne çıktığı 1935-1940'lar dönemi "swing çağı" olarak bilinir.

165 *pocket boy*: İng. *pocket:* cep, *boy:* çocuk.

Liliputlar: Jonathan Swift'in ünlü romanı *Gülliver'in Seyahatleri*'nin kahramam Güliver'in hayali yolculuklarının ilk durağı olan Liliput'un altı parmak boyundaki halkı.

Kore: 1950 Haziran'ında Kuzey ve Güney Kore arasında başlayan çatışma ve Birleşmiş Milletler Gücü'nün müdahelesi ile gelişen süreç. Bu güç içinde beş bin kişilik bir Türk askeri birliği de yer almış ve savaşın 1953'te anlaşmayla bitimine kadar ateş hattında kalmıştır.

Pusan: [Japonca Fusan] Güney Kore'nin başlıca liman kenti ve önemli bir ticaret merkezi. Pusan, Kore Savaşı sırasında (1950-1953) Birleşmiş Milletler kuvvetlerinin başlıca çıkarma ve ikmal üssüydü.

166 Lana Turner: Amerikalı aktris Julia Jean Mildred Frances Turner (1920-1995). Sinema kariyeri bir kafeteryada soda içerken tesadüfen keşfedilişiyle başlamıştır. Aynı gün üzerinde ol-

duğu rivayet edilen ve göğüslerini ortaya çıkaran süveteri nedeniyle "Süveter Kız" olarak anılmış ve A.B.D'de süveter modasının başlamasına neden olmuştur. 1957'de oynadığı *Peyton Aşıkları* adlı film kendisine bir Oscar adaylığı getirmiştir.

boogie-woogie: Kuzey Amerika'da doğan, 1930'lara doğru Chicago'da yaygınlaşan caz türü. *Boogie-woogie*de, piyanoda sol el sürekli olarak aynı ritmde bir motif çalar, buna sağ elin çaldığı bir blues melodisi karşılık verir.

169 ahpar: Ermenice'de "abi" anlamına gelen *ahparik*'in kısa söylenişi.

***Mea asvaz inçi gıllas zo*:** [Erm. *Meğa Asdvadz, inç' gıllas dzo'*] Aman Allahım, ne oluyorsun be!

186 konjestiyon: [Fr. *congestion*] Bir organda veya vücudun bir bölgesinde anormal kan toplanması. Beyin konjestiyonu: Apopleksi. Başlangıcı şiddetli koma.

DİZİN

18 Mart Sokağı 170

Ağ(ğ)avni 85, 110
Ada 38, 167
Agop 27 128
ahpar 169, 170
Ali (Kara) 11-15, 19, 20, 21, 61-64, 66, 77-80, 82, 86-88, 111, 131-148, 157-159, 176, 178
alibi 25
All the boys want me 135
Allah 18, 19, 28, 30, 31, 33, 37, 41, 42, 43, 50, 56, 57, 62, 67, 72, 73, 81, 92, 119-121, 134, 136, 147
Amerika(nlı) 54, 63, 65, 66, 81, 108, 109, 139, 140, 154, 165
amesos 31
amira 50
Anadolu 14, 26, 46, 67, 82, 135, 141, 158
Ankara 14, 70, 150
Anşa 132, 133
Arap(lar) 90, 181, 183
Aret 26, 27, 110, 165, 167, 174, 188
Arnavut 130
Artin Usta 15, 42, 47-49, 91
Asdvadzadzin 92
Aşkale 31
Atilla 24, 26, 27, 164-173, 175, 185-187
au revoir 161, 162
Avrupa(lı) 42, 46, 123, 163, 182
Avustur yalı 123
Aydemir 27, 164, 167, 168, 173-175, 185-187
Ayşe 61, 107

Bağdat Caddesi 17, 55, 63, 80, 88, 137, 158, 176, 178
Bakırköy 53
baton sale 57, 63, 64
Bayram 78, 80, 131-135
Beethoven 37
Beyrut 154
Biju 51
bin yedi yüz üç 125
bobi sokser 134
boogie-woogie 166
Bostancı 13, 77, 134, 136, 158, 160, 161, 176
Burgaz 38, 101
Büyükada 27, 160-162, 167

Caddebostan 14, 44, 114, 159, 174
Cadillac 70
Calvert, Eddy 110
Chris-Craft 108
Cici 101, 113, 120, 121, 125, 179
Cochran, Steve 108, 171, 173
Confidences 161
congé 129
cover girl 66, 81
Cutex 56, 147

çester 80
Çiftehavuzlar (Caddesi) 14, 168, 177
çolpaz 132

Dalyan 170
Doğu Postası 178, 194

Elle 161
Eranik 85
Erenköy 13, 161
Erivan Üniversitesi 48, 49
Ermeni(ce) 26, 46, 47, 110, 116, 120, 123, 150-152, 168, 169, 174, 175, 182
Erol 12-14, 18, 21-27, 55, 57, 59-61, 63, 67, 71, 72, 80, 81, 87, 88, 105, 107, 108, 110, 111, 135, 137, 143, 144, 145, 159, 164, 166-175, 185-191
Ester 166

Fatma 11, 15, 24, 55, 56, 58, 59, 63, 68-70, 72, 81-84, 105, 137, 191
Fatoş 84
fichu 92
Fifi 14
Fimi 115

Garo 40, 45, 93, 96, 97, 99-103, 113-119, 121-130, 148-156, 160-163, 180
Getronagan 32
Govlianos 98, 150, 152-155, 161, 182, 183
Göztepe 168
gran-mama 102, 115, 120, 153, 155, 162
Gülgün 11-24, 37, 54-61, 63-66, 69-74, 79-88, 104-110, 135, 136, 138-145, 148, 157-160, 171, 177, 178

Halil 61, 146
Hamparsum 26
hamsin 90, 181
Hasan 15
high life 93
Hilda 97-99, 101-103, 113-116, 118-124, 126, 127, 130, 148-150, 152, 153, 155, 161, 162, 182, 183
Hint 29
Hintliyan 32
Hurşit 146, 157, 160

Içi-Paris 161
İngiliz 78
İslam 80
İspanyol 20
İsplandid 46
İstanbul(lu) 13-15, 40, 41, 50, 51, 58, 78, 83, 132, 133, 135, 160, 177, 194
İstiklal Harbi 78
İtalyan(lar) 20, 168
İzzet Paşa 41, 49

Johnnie Walker 108

Kadıköy 36, 41, 92, 132, 148, 160, 192
Karaberi 26
Karahisar 88, 114

Kartal 176
Kayseri 149
Kâzım Bey 30, 33-37, 47, 75, 90, 91, 115, 122, 123, 148, 150, 181, 192
Kemeraltı 133, 159
Kınalı(ada) 37, 38, 40-42, 92-94, 101, 102, 114, 115, 120, 122, 126, 160, 161, 182
Koko dayday 101, 118, 124, 148
kolpa 12
konjestiyon 186
Konya 41, 43, 50, 51, 116
Kore 165
köy 12
Krıkor (müsü) 30-33, 43-53, 75, 77, 88-92, 95-103, 113-119, 121, 122, 124-130, 149-155, 162, 163, 179-184, 192, 193
Kuzuluk 76, 114

Lefter 101
Leyla (Düttürü) 166
Liliputlar 165
Liz(i) 18, 23, 81, 111, 136, 188
long play 47
Lucky Strike 174

Mahmutpaşa 19, 20
Mardik Ağa 50
Marshall 65
Match 161
Mea asvaz inçi gillas zo 169
Memed 13, 62, 176
Metin 25-27, 108, 109, 164, 171, 172, 187
Mısta Bey(gil) 11, 14, 15, 40, 54, 59, 60, 67, 70, 79-86, 88, 91, 105, 109, 136, 146, 149, 150, 176, 178, 179
Mimi 14
Moskof 78
Mustafa 12
muvman 37-39, 148
Mübeccel (Hanım/gil) 13, 14, 17-20, 22, 54-62, 67-74, 80-86, 104, 105, 109, 111, 140-142, 174, 189, 191
müsü 77-80, 116

NATO 65
New York 165
Niko Usta 15
nisuaz 57
Nurhan (Efendi) 39, 41, 93, 130
Nusaybinli 157

Oktay 164, 166
Osman (Bey/gil) 14, 17, 55, 58, 60, 62-63, 67-69, 72-74, 78-80, 82-85, 88, 92, 104, 105, 109, 136, 137, 159, 164, 166, 176-179, 189, 192

Ökkeş 157

Packard 25
Paris 115, 154
Pendik 158, 176, 178
Pişkin Teyze 85
Plajyolu 165, 168
pocket boy 165
pötifür 57
pulover 11, 19-22
punching ball 26
Pupul 11, 12, 24, 28-33, 35-38, 40-42, 45, 47-53, 75, 90-95, 97-99, 101-103, 114, 116, 118-121, 124, 127, 130, 148, 150, 152-155, 162, 163, 178, 179, 181-183, 192, 193
Pusan 165

Ronson 17
Rozi (Samba) 14, 60, 81
Rumlar 85

Seksapel 17-20, 60, 63, 80, 81
Seniha (Hanım) 56-58, 60-62, 64, 67-72, 74, 80, 82, 84, 85, 111, 189, 191
Serop 180
Seventeen 65, 66, 81
Sevim 27, 165-169, 171, 186, 188, 189
sieste 30, 31, 93
Silva(giller) 28, 115
Sivas(lı) 13, 132
sivilize 123
straples 40, 137
Suadiye 14, 134, 155
Suriye 157
Süreyya 163
Sürtük 11, 33, 35, 179
swing 164, 166

Şaşkınbakkal 13, 63

tact 101
tağagan 41
Taylor (Elisabeth/Liz) 18, 81, 112, 171
Tokyo 165
Turgay 101
Turgut 164-166
Turner, Lana 166
Tuzla 109
Türk (çe/ler/lük) 14, 27, 35, 58, 65, 76, 80, 85, 150, 151, 168, 169, 187, 188

Uludağ 27, 91

Üsküdar 84

Varlık [Vergisi] 32
Verjin (Madam) 29, 31, 35-41, 49, 50, 75, 76, 90, 92-94, 96, 97, 99, 115, 120, 122-126, 128-130, 148, 150, 154, 155, 162, 181, 192

yaya 102, 161
Yenice 131
Yeranik (Madam) 11, 12, 24, 28-45, 47-52, 75-77, 88-91, 93-100, 102, 103, 113-124, 126-130, 148-156, 160-163, 174, 175, 178-184, 192, 193
Yozgat 78
Yunan 78

Zaven Biberyan'ın
Aras Yayıncılık'taki diğer kitabı

BABAM AŞKALE'YE GİTMEDİ

Çeviren: Sirvart Malhasyan
2. hamur. 13 x 19.5 cm., 416 sayfa. 2. baskı. Ekim 1999

Babam Aşkale'ye Gitmedi'de Zaven Biberyan bir ailenin ekseninde İstanbul Ermenileri'nin 1940'lı ve 50'li yıllardaki yaşamından bir kesit sunuyor. Varlık Vergisi uygulaması altında ezilen, varını yoğunu kaybeden bir baba, bu güç koşulları onun yüzüne vuran ev bireyleri ve üç buçuk yıllık zorlu Nafıa askerliği günlerinden sonra geri döndüğünde hiçbir şeyi bıraktığı gibi bulamayan oğul Baret.

Yazar, Baret karekterinde, bir delikanlının hızla değişen toplumsal koşullara uyum mücadelesini ve bireysel çatışmalarını çarpıcı, yalın bir dille sunarken ülkedeki siyasi gelişmelerin azınlıkları nasıl etkilediğini farklı roman karakterlerinin ağzından bire bir ortaya koyuyor.

Yakın tarihe, değişik bir perspektiften bakmak için...

Büyük buzdolabının önünde genç bir kız duruyordu. Boyu aşağı yukarı bir yetmiş beşti, dümdüz mokasenlere rağmen. Açık pembe organzeden elbisesi belden dizkapaklarına kadar konik iniyordu. Bacakları birer şaheserdi. Altın rengi parlak saçlarının ortasında dünyanın en nazik, sevimli çehresi gülümsüyordu. *Seventeen*'in kapağından inme bir resimdi ve herkes bu resmi seyrediyordu. Kız ise camın arkasından istediği pastaları gösteriyordu. Bir kelime bile Türkçe bilmiyordu. Kovboy filmlerinden "*yap, okay*" gibi kelimeler belleyenler, kızın etrafında pürtelaş tercüman kesilmişlerdi. *Seventeen*'in kapak resmi, istediklerini kolayca aldı, aldanmadan parasını ödedi, ifadesi imkânsız bir gülümseyişle, ömründe hiçbir müşteriden bir teşekkür ifadesi duymamış çırağa "*Thank you.*" dedi, gidip kaldırımın kenarında bekleyen spor arabaya bindi, çalıştırdı. Bütün bakışlar onu uğurladı.

Ağır sessizlik içinde, birisi mırıldandı.

"Yeni gelen Amerikalılar..."

"Diplomatın kızı değil mi?"

"Diplomat mı, Marshall teknisyeni mi?"

"NATO albayı imiş dediler."

ISBN 975-7265-27-6

9 789757 265276